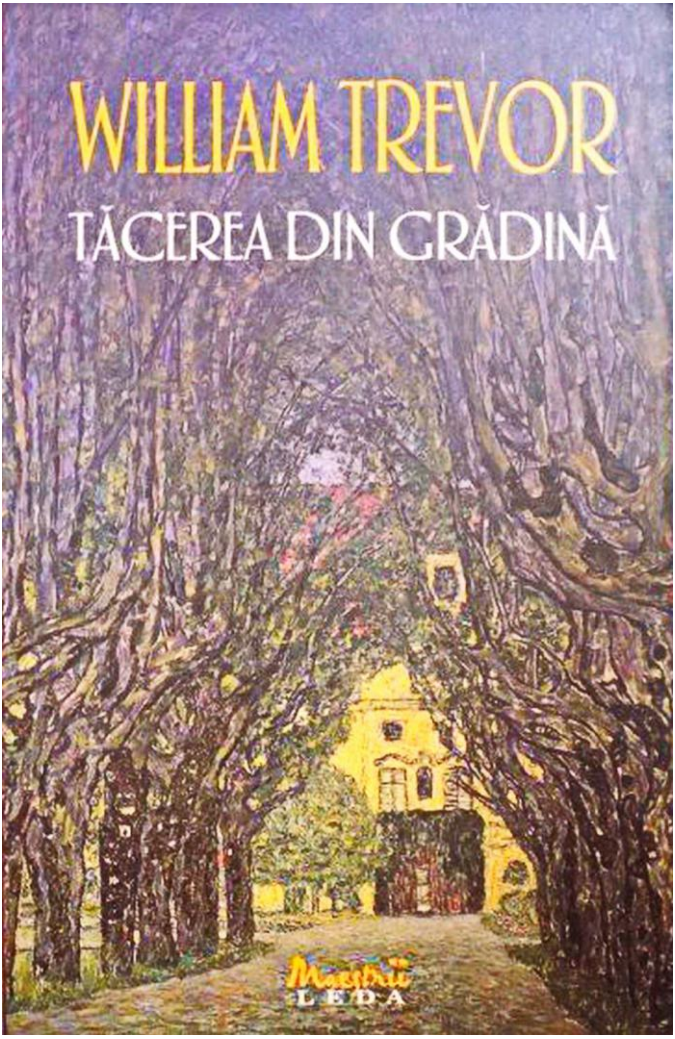
WILLIAM TREVOR
TĂCEREA DIN GRĂDINĂ
Meridiane
LEDA

WILLAM TREVOR
TĂCEREA DIN GRĂDINĂ

THE SILENCE IN THE GARDEN
First published by The Bodley Heat 1988

ISBN 978 – 973-102-181-2
www.editura corint.ro
www.ledabooks.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României TREVOR, WILLIAM
Tăcerea din grădină / William Trevor; trad.: Virgil Stanciu.
— Bucureşti: Leda, 2008
ISBN 978 – 973 – 102 – 181 – 2
I. Stanciu, Virgil (trad.)
821.111 – 31 = 135.1
Coperta: Andreea Apostol
Ilustraţia copertei: Klimt, Gustav (1862-1918) – Drum printre copaci, ducând la conacul Kammer, din nordul Austriei (1912). Vienna, Osterreichishe Galerie Belvedere. Ulei pe pânză, 100 x100 cm.
2004. Photo Austrian Archive/Scala Florence

WILLIAM TREVOR
TĂCEREA DIN GRĂDINĂ
Traducere din limba engleză de Virgil Stanciu
GRUPUL EDITORIAL CORINT

Pentru J.C. şi în amintirea mamei

1

Sarah soseşte

Suntem în 1901, iar căminul de care Sarah Pollexfen a beneficiat

atâta timp continuă să fie o condiţie existenţială necesară pentru ea. La Carriglas – cândva un loc magic pentru Sarah – n-au mai rămas decât ea, o fostă servitoare, Patty, şi Tom, fiul ilegitim al ultimului majordom al Rollestonilor.

Prezbiteriul din Dunadry, 14 septembrie 1904.

— Provin de la Carriglas, Sarah, mi-a răspuns mama când am întrebat-o prima oară despre porţelanurile de pe bufet.

Ceainic şi zaharniţă, trei ceşti cu farfurioare, cana pentru lapte, o singură farfurie mare; trandafiri de un roz palpe fond alb, ultimele piese dintr-un set cândva grozav, acum bun numai de ornament. îmi imaginez salonul de la Carriglas şi pe membrii familiei Rolleston sorbind din porţelanurile trandafirii. îmi imaginez ţărmul insular pe care se înalţă casă, şi oraşul ce se zăreşte pe malul principal. Hugh a fost aici. Astăzi, Hugh s-a întors după încă o vară petrecută pe insulă şi mi-a descris plimbarea de la debarcader până la porţile albe, mireasma trifoiului alb care te însoţeşte pretutindeni. Mi-a descris cum se ia ultima curbă de pe drum, pentru ca apoi să dai de conacul cenuşiu, flancat pe o peluză de un araucana, iar pe cealaltă de câţiva duzi.

Vechile registre contabile legate în piele, liniate formal, cu dungi roşii şi albastre pe o hârtie ţeapănă, conţin jurnalul lui Sarah. Stivuite sub pervazul de la fereastra dormitorului ei, îţi oferă imagini dintr-o viaţă, îţi faci o idee despre prezbiteriul de la Dunadry, cavernos, sumbru şi umed, în mijlocul pustietăţii. Pe veranda încălzită de soarele ce răzbate prin ferestre, mama împunge cu acul o faţă de masă. „Niciodată să nu te joci cu albinele”, o previne. „Albinele înţeapă, Sarah”. Tatăl îi citeşte lui Hugh din Istoria unui om al bisericii. „Fii bun şi ascultă”, îi spune, „dacă tot îşi dă cineva osteneala să-ţi citească”.

Mai târziu, după o viaţă, Sarah le atrage atenţia ultimilor oameni rămaşi lângă ea asupra registrelor contabile, unde se află şi ce anume conţin.

— Aş vrea să le citiţi când eu nu voi mai fi, îi instruieşte ea. I-am promis cândva doamnei Rolleston.

Carriglas, 1 mai 1908.

— Eşti sora lui Hugh, nu? s-a interesat omul, salutându-mă pe peronul gării, şi imediat am ştiut că e Haverty.

Avea silueta prelungă şi slabă a unui ogar de vânătoare, întocmai cum îl descrisese Hugh.

Am impresia că s-a întâmplat tare demult, deşi a fost abia azi după-masă. Trenul încetinind, eu adunându-mi catrafusele, greutatea valizelor când le-am dat jos din plasa de bagaje, bărbatul cu faţa îngustă care mi-a deschis uşa vagonului. Neaşteptând să-i răspund la întrebare, m-a prevenit să fiu atentă.

— Da, sunt sora lui Hugh, am zis.

Presupun că-i spune fratelui meu Hugh pentru că Hugh e încă un copil. A remarcat că, dacă vara ar fi în toi, Hugh ar fi venit personal să mă întâmpine, iar eu i-am răspuns că, vacanţa de Paşte fiind încheiată, fratele meu a început de ieri un nou trimestru la şcoala gimnazială din Bandon.

— Bine aţi venit, domnişoară Pollexfen, a spus Haverty.

Mi-a cărat bagajele prin tot oraşul. Este o bucată bună de drum până la chei, m-a anunţat: o s-o parcurgem încet. Treceam pe lângă faţade mohorâte, pe uliţe unde cerşeau femei înfofolite în şaluri şi copii în haine păduchioase alergau desculţi. Bărbaţii jucau riscă sau mormăiau ursuzi în barbă, fără să ne acorde nici cea mai mică atenţie. Când am ajuns pe chei, Haverty a întins mâna şi mi-a arătat insula în depărtare: ogoare cu garduri de piatră deasupra ţărmului nisipos, petice strălucitoare de grozamă, o casă pitită printre copaci.

M-a trecut dincolo, într-o barcă verde cu vâsle, iar pe malul celălalt, când am ajuns la debarcader, ne aştepta o cabrioletă, cu hamurile calului slăbite. La şapte şi un sfert, mâncasem deja un ou fiert în bucătăria prezbiteriului şi tata m-a dus la trap, cale de şaptesprezece kilometri, până la gara din Bandon. Mai târziu, am avut de aşteptat la Cork trei ore ca să iau alt tren, cu care avusesem o călătorie insuportabil de lentă.

— Oh, foarte plăcută! am exclamat când Haverty m-a întrebat cum fusese călătoria.

Calul a fost lăsat să-şi găsească singur calea printre smocurile de

iarbă ţepoasă, până la drumul înălbit de colb.

— Cu barca ajungi mai aproape de casă, a explicat Haverty, da' vechi debarcader nu-i de nădejde. Acuma avem şi un feribot pentru traversare.

Am trecut printre garduri de fucsie; sus, deasupra capetelor noastre, ţâşneau ciocârlii şi rândunici şi m-am gândit să întreb dacă insula n-are şi un cuc.

— Cuc? a repetat Haverty.

M-am îmbujorat, gândindu-mă subit că probabil nici nu trăiau cuci pe insulele din zona aceea a coastei.

— Diii, mai repede] şi-a mânat Haverty căluţul, care nu-şi schimbase ritmul, aşa cum n-a făcut-o nici de astă dată. Avem grauri care-ţi intră în casă, a remarcat el după o clipă. Un flagel nenorocit.

Înaltele porţi albe descrise cu anticipaţie de Hugh stăteau deschise la capătul unei alei umbroase, iar în stânga se zărea o căsuţă. Muşchiul şi iarba cosită înmuiau asfaltul de sub copitele calului, făcându-ne înaintarea straniu de silenţioasă. Fagi înalţi îşi plecau ramurile deasupra capetelor noastre. Frunzele lucitoare ale rododendronilor întregeau şi ele verdeaţa debordantă.

— Ştiaţi că rododendronul de Carriglas este celebru? m-a întrebat Haverty.

Am clătinat din cap.

— De-a lungul şi de-a latul Irlandei, domnişoară. Am ajuns la o casă cu un strat de pietriş în faţă, ce se pierdea apoi pe pajiştea din jur. Pe una din peluze se înălţa copacul araucana, pe cealaltă, trei duzi plantaţi demult, ca să formeze un soi de umbrar, în care se găseau acum scaune ornamentate şi o masă, din fier forjat vopsit în alb. Faţada cenuşie a conacului avea şi ea pete albe: uşa de la intrare, lemnăria streşinilor şi a ferestrelor. Treptele şi coloanele prefaţau un imobil simplu şi trainic, cu un aer de sfidătoare intransigenţă, ca şi cum ar fi dorit să insiste de la bun început asupra durabilităţii pietrei din care era făurit. îmi amintesc ce spunea mama: că, după ea, Carriglas ar arăta infinit mai bine cu iederă de Virginia pe toate zidurile.

O femeie în vârstă şi o copilă au coborât treptele să-mi ureze bun venit, femeia îmbrăcată în negru, cu părul cărunt strâns cu grijă

într-un coc, fetiţa într-o rochie roşie. Plete blonde atârnau pe umerii fetei; avea ochii de un albastru atât de intens încât mi se păreau extraordinari. Haverty ţipă iarăşi la cal, să stea locului, cu toate că acesta se oprise de mult. Doamna Rolleston mi-a întins mâna:

— Sarah, ce drum lung ai făcut! Acum intră, te rog. Ea e Villana.

O scară cu trepte line înconjura holul, la capetele căruia, în dreapta şi în stânga, se zăreau nişte coridoare boltite. O masă urma linia curbă a peretelui din faţa intrării şi, pe ea, printre vaze cu trandafiri, se găsea o fotografie de familie. Duşumeaua era din dale de piatră; pereţii erau zugrăviţi într-un verde palid, nişele ornamentale din casa scărilor se distingeau prin albul lor pronunţat. Portrete în rame aurite atârnau deasupra fotoliilor acoperite de cuverturi zdrenţuite şi pe peretele de lângă scară.

— Sherry, a insistat doamna Rolleston. Până nu pici jos de oboseală.

Ospitalitatea ei cu greu reuşea să compenseze privirea scrutătoare, insistentă a nepoatei. Ochii ei, de o stranie intensitate, rămâneau pironiţi asupra pălăriei mele gri, cu calotă joasă. Coborâră, alene, spre faţa mea, zăboviră pe ea fără curiozitate, trecură mai departe la haina mea gri de tweed. Verişoara îndepărtată sosită ca să fie guvernantă era sărăcăcios îmbrăcată, o fată simplă cu o purtare afectată de o sfială ce îi înăbuşea şarmul; cât de diferită era de fratele ei. Fără să tremure în privirea lor fixă, ochii fetei oglindeau prompt tot ceea ce vedea.

— E foarte drăguţ din partea ta că ai acceptat să vii, a zis doamna Rolleston.

Salonul adăpostea alte portrete de familie, cabinete, fotolii şi canapele cu intarsii, un orologiu cu cadran aurit, la mijlocul poliţei de marmură a şemineului, un pian de concert şi două candelabre. Uşile înalte de sticlă dădeau spre grădină, unde se întindea, magnific, încă o peluză, mărginită de straturi lungi de flori. Glicina se căţăra pe un zid; în jurul unui cadran solar, erau dispuse dale de piatră.

— Fiul meu, a spus doamna Rolleston. Tatăl copiilor. Mâna mi-a fost strânsă de un bărbat atât de înalt încât a trebuit să se aplece considerabil ca să ajungă la ea. Faţa, fruntea şi toate porţiunile capului

pe care părul lui blond le părăsise erau bronzate şi pistruiate. După ce mi-a strâns-o, mâna m-a furnicat multă vreme.

— Bun venit la Carriglas! mi-a urat colonelul Rolleston.

Îmi doream să fi avut timp să mă aranjez puţin. Simţeam murdăria care mi se strânsese pe palme şi printre degete. Briza marină îmi ciufulise părul, pe care, în tren, făcusem tot posibilul să-l netezesc. Părul îmi dă mereu de furcă.

— Hugh, a rostit colonelul Rolleston. Hugh ce face, bine? Dar tatăl tău, Sarah? Şi mama?

Am răspuns că toţi erau bine. Colonelul Rolleston îşi turnă de băut dintr-o carafă aflată lângă cea cu sherry. Înălţă paharul, urându-mi încă o dată bun venit la Carriglas. Villana se aşezase pe un scaun de lângă uşile de sticlă şi-şi legăna picioarele.

— O ţii minte pe domnişoara Delafinaghy? o întrebă colonelul Rolleston pe mama sa, după care, întorcându-se către mine, mă lămuri că domnişoara Delafinaghy fusese guvernantă la Carriglas şi refuza să mănânce peşte preparat în orice fel şi sub orice formă, sau ouă, sau anumite legume – un muşteriu dificil, în toate privinţele.

— E privilegiul guvernantelor şi al subretelor să fie năzuroase, opina doamna Rolleston. Să te porţi şi tu aşa, dacă vrei, Sarah. Acum, Villana, cred c-ar fi frumos să-i arăţi lui Sarah camera ei.

Obedientă, Villana porni, traversând salonul cu paşi atât de vioi încât tatăl ei a trebuit să-i spună s-o ia mai domol. Am trecut printr-un hol interior, oprindu-ne o singură dată.

— Aici e studioul tatii, a zis Villana, poftindu-mă într-o odăiţă cu un mănunchi de undiţe într-un colţ, acvarii cu peşti ce decorau pereţii întunecaţi şi o armă de vânătoare atârnată stingher pe perete.

O ţaţă de masă de catifea, într-o nuanţă de ocru, pătată, era aşternută pe o masă ovală, fiind acoperită, la rândul ei, de tot soiul de bricabracuri: bibelouri ciobite şi ceşti de ceai, două tuburi de adeziv Seccotine, cartuşe goale, şireturi de pantofi, o tavă de argint înnegrită, cârlige de rufe, ace de siguranţă, două lămpi cu parafină.

— El şade aici, mi-a spus Villana, şi citeşte The Irish Times.

Pătrunzând mai adânc în casă, am urcat pe o scară dosnică, nu atât de grandioasă ca cea din faţă, ci abruptă şi îngustă, fără covor şi cu

balustrada vopsită în verde.

— Aici dorm servitorii, m-a lămurit Villana, arătându-mi niște uşi care se deschideau de pe un palier mic, şi el fără covor.

După ce am urcat încă un rând de scări, am trecut înapoi în secţiunea principală a casei, pe sub o boltă, coborând câteva trepte.

În odaia numită de Villana „școala-grădiniţă”, doi căluţi de lemn stăteau unul lângă celălalt în dreptul ferestrei, iar un raft cu păpuşi, ca un regiment de femei, se întindea de-a lungul peretelui. O găină gri, împestriţată, ne privea cu ochii ca mărgică dintr-o cutie de carton aflată într-un colţ. A cloncănit când Villana a mângâiat-o pe cap. Villana nu a comentat prezenţa găinii.

— Iar ăsta va fi cuibuşorul tău, mi-a zis în schimb, arătând spre o cameră învecinată, zugrăvită într-un roz bolnăvicios.

O unică fereastră dădea spre o curticică pavată cu piatră cubică, traversată chiar acum de un băiat cu o legătură de morcovi în mână. În curte se vedeau grajdurile, dar nici urmă de cai. Nişte găini ciuguleau într-un colţ, într-altul, un cocker Spaniei zăcea în ultimul petic de lumină solară întârziată a crepusculului.

— Îţi mulţumesc, Villana.

În timp ce vorbeam, m-am întors de la geam, dar Villana ieşise deja din cameră. Prin uşa deschisă, răzbătea în continuare cloncănitul orătaniei. Am închis uşa şi m-am aşezat pe marginea patului, îngăduindu-mi să mă simt obosită, acum că eram singură. Curând după aceea, a răsunat un gong.

Băiatul din curte era Lionel. Când am ajuns în hol, el tocmai închidea uşile de la intrare, ignorându-mi, deocamdată, prezenţa, fiindcă eu zăboveam pe ultima treaptă.

— Ah, făcu el, răsucindu-se pe călcâie.

Era blond, la fel ca tatăl lui, şi firav. S-a prezentat cu o voce joasă. Părea la fel de timid ca şi mine.

— Cum mai stau lucrurile pe la Dunadry? a întrebat o altă voce.

Pe treptele din spatele meu, stătea zâmbind un băiat mai mare, mai sigur de sine. Cu o plecăciune, mi-a întins mâna.

— Eşti sora lui Hugh. Eu sunt John James.

El a fost cel care ne-a condus spre sufragerie, vorbind din mers:

— Hugh ne-a povestit despre Dunadry. Ştii cumva dacă Bandon înseamnă tărâmul dealurilor cu creste ascuţite?

Am mers alături de Lionel printr-unul dintre coridoarele boltite, apoi am străbătut holul interior. Eram derutată, pentru că nu cunoşteam răspunsul la întrebarea lui John James. Mi-a repetat-o şi în sufragerie.

— Cred că Banagher are legătură cu crestele ascuţite, a zis bunica lui.

Un valet mi-a pus în faţă o farfurie cu supă de curry, iar mai târziu mi-a umplut paharul cu apă. Conversaţia despre locuri şi toponime a continuat: Carriglas însemna piatră verde, aşa cum arăta insula într-o anumită lumină, văzută de pe malul principal. O imagine înşelătoare, ne atrase atenţia colonelul Rolleston, fiindcă, de fapt, insula era cât se poate de fertilă. Dunadry însemna locul din centrul fortăreţei, Cork însemna mlaştină. John James m-a informat politicos că dacă mă plimbam pe insulă aveam să dau peste un golf cunoscut drept Golful Elador, botezat după unul dintre primii Rollestoni. Ne-au luat farfuriile cu supă şi le-au înlocuit cu altele, cu antricoate, cartofi şi varză.

— Sarah, se interesă colonelul Rolleston, cunoşti la Bandon o anume doamnă Trass?

Am clătinat din cap. îmi era ruşine de ignoranţa mea repetată. Am simţit că-mi revine culoarea în obraji.

— Mei Hugh n-o ştia, mă linişti colonelul Rolleston. Acum treizeci de ani, când am cunoscut-o eu, doamna Trass dormea pe o faţă de pernă umplută cu dopuri de plută. Eram curios dacă mai face asta.

— De ce dopuri de plută? vru să afle Villana.

— Ca măsură de protecţie împotriva crampelor nocturne. Englezii folosesc metode dintr-astea. Doamna Trass era de loc din Surrey.

— Unul dintre profesorii de la şcoală mănâncă oul cu coajă cu tot, contribui John James. Pe ideea că face bine la oase.

— Şi el e tot din Surrey? întrebă Villana.

— Lincolnshire, cred. îl cheamă Harterblow.

— Ce nume neobişnuit!

— Englezii au multe nume neobişnuite.

Se vedeau anumite asemănări de familie. Erau slabi la faţă şi aveau un mod familial de a zâmbi. Dar ochii tulburători ai Villanei nu se asemănau decât vag cu cei ai fraţilor săi, iar ai doamnei Rolleston şi ai fiului ei erau negri, aproape meditativi. Copiii mă înspăimântau oarecum, până şi Lionel, deşi tăcea. „Mama lor a murit aducând-o pe lume pe Villana”, mi-am amintit că spunea mama. „Din fericire, o au pe bunica lor să-i crească”.

— O să dormi straşnic, Sarah, mi-a prezis doamna Rolleston după cină. Toată lumea doarme bine la Carriglas.

Dar Villana nu m-a lăsat să merg la culcare imediat. M-a condus în bucătărie, unde valetul care ne servise sobru la cină m-a întâmpinat afabil. Acum am putut să-l cercetez cum se cuvine: chipul gălbejit, părul negru, un bărbat suplu, chipeş.

— Linchy, îl prezentă Villana. Tata l-a furat de la un hotel din Dublin.

Valetul îşi plecă uşor capul, dar nu negă.

— În pivniţe se ajunge pe aici, explică Villana, indicându-mi o uşă, dar eu nu cobor niciodată. Sunt pline de lilieci.

În bucătărie trebăluiau două servitoare, una stătea la masă şi cosea, cealaltă căuta ceva prin sertarele bufetului.

— Liliacul nu-ţi face niciun rău, interveni Linchy. E o creatură extrem de inteligentă.

Observaţia atrase după sine un ţipăt strident de protest din partea fetei cu acul, care insistă că un liliac era oricând gata să-ţi scoată ochii. În momentul acela, intră în bucătărie o femeie mai în vârstă, despre care am aflat mai târziu de la Villana că ar fi bucătăreasa.

Terminaţi imediat cu gălăgia asta infernală, le-a ordonat ea, îmbufnată.

Servitoarea care deschidea şi închidea sertarele bufetului a clătinat din cap şi a renunţat să mai caute. Brigid o chema, mi-a spus Villana când am ieşit din încăpere. Numele bucătăresei era doamna Gerrity, iar fata care ţipase era Kathleen Quigley.

Am traversat curtea pietruită şi Villana m-a dus la un depozit frigorific, iar de acolo, printre tufişuri, în grădina de zarzavaturi, unde

se rumeneau piersici pe muchiile de cărămidă ale zidurilor. Am luat-o printre nişte meri, am ajuns la un teren de tenis ferit de ochii lumii şi ne-am continuat drumul pe o potecă ce ocolea arena, ajungând în cele din urmă la un mic estuar, unde râul insulei se vărsa în mare. Pe malurile răului, se găseau nişte tufe încâlcite de rododendron, iar o potecă ducea spre ţărmul plin de pietriş, unde se găseau debarcaderul şi şopronul pentru bărci, pomenit de Haverty, ambele lăsate în paragină. În lumina tot mai roşie a asfinţitului, am ajuns la ruinele abaţiei din centrul insulei, pe urmă am urcat până la menhirele ce marcau cimitirul de pe dealul de deasupra. Mai târziu, ne-am aşezat pe marginea unor steiuri negre, de unde nu vedeai altceva decât marea şi cerul, ambele înghiţite de beznă înainte ca noi să le întoarcem spatele. Acestea erau locurile ei favorite, mi s-a destăinuit Villana, abaţia, menhirele şi stâncile.

— Eu am grijă de găina aia, mi-a şoptit, în timp ce mergeam înapoi, spre casă. Biata făptură e departe de a fi sănătoasă.

Carriglas, 2 mai 1908. Când am coborât la micul dejun, John James şi Lionel îşi începuseră deja călătoria de reîntoarcere la şcoala din Anglia. Locurile la masa din sufragerie erau repartizate altfel: colonelul Rolleston şi mama lui la cele două capete, Villana şi cu mine, una lângă alta. Prima informaţie comunicată de mine Villanei la şcoala-grădiniţă a fost că romanii, cu drumurile lor trasate cu rigla şi tehnica lor sofisticată, n-au ajuns niciodată până în Irlanda. Ea nu mă asculta. Găina se uita fix la noi de pe patul de suferinţă şi, la ora unsprezece, Linchy a bătut la uşă, înainte de a intra cu ceaiul şi o tăviţă cu pişcoturi roz. Lecţiile de după-amiază le-am ţinut la umbra duzilor, deoarece colonelul Rolleston crede în virtuţile aerului curat.

Carriglas, 16 iunie 1908. Mai puţin neliniştită acum. Nici Villana nu mă mai intimidează.

Ici-colo, atins de umezeală sau de mucegai, scrisul de mână lipsit de înflorituri proiectează imagini pline de afecţiune din paginile registrelor contabile. Silueta dreaptă, subţire a colonelului Rolleston se zăreşte pe drumul de întoarcere de la debarcader, cu un exemplar din Irish Times în mână, pus în fiecare dimineaţă de barcagiu în nişa din

zidul digului. Lumina solară se prelinge înăuntru prin uşa deschisă a holului, îndemnând cockerul Spaniei al colonelului să caute umbra duzilor. Haverty stă în picioare lângă cabrioletă, la ţărm, aşteptând ca doamna Rolleston să se înapoieze de la cumpărături, de pe ţărmul celălalt. Ceaţa autumnală zăboveşte dimineaţa pe pânzele de păianjen din grădină. Primul îngheţ acoperă cu promoroacă peluza cu toporaşi.

În fiecare an, de ziua Villanei, este comemorată mama copiilor, singura ocazie când colonelul Rolleston închide uşa studioului. În fiecare an, se organizează o petrecere estivală, cu partide de crochet şi de tenis, iar pentru copii un joc de-a iepurii şi vânătorii. La Carriglas, patru grădinari îngrijesc straturile de flori şi arbuştii ornamentali, plivesc tot timpul aleea şi aprovizionează bucătăria. Găina Villanei este înhumată. Sosesc scrisori de la prezbiteriul din Dunadry. Se fac plimbări lejere spre Golful Elador, spre menhire şi ruinele abaţiei. Vara, soseşte fratele lui Sarah.

Viaţa ordonată din gospodărie, în rând cu alte gospodării asemănătoare, e întreruptă de plecările regulate ale colonelului Rolleston la regiment. Acesta coboară la bucătărie să-şi ia rămas-bun de la Linchy, de la doamna Gerrity şi de la servitoare, după care pleacă în căutarea grădinarilor. Membrii familiei, împreună cu Sarah, stau pe trepte să-l conducă. Când se întoarce, îi ia întotdeauna prin surprindere, iar după aceea îşi povesteşte zile întregi aventurile şi experienţele în sufragerie, informându-l pe Linchy despre noutăţile din Dublin, unde, de regulă, înnoptează. Subiectul recăsătoririi lui nu se abordează niciodată.

Într-o cheie minoră, mai sunt şi întreruperile pricinuite de plecările băieţilor la şcoală, în Anglia, şi de întoarcerile lor de acolo. Au şi ei poveşti de spus, dar, după ce le-au povestit, asta-i tot. Când băieţii revin la Carriglas, Villana, deşi mai mică, preia comanda şi organizează jocurile, iar ei se vântură toată vara prin întreaga insulă, urcând şi coborând de pe stânci, descoperind grote noi. În august, când soseşte fratele ei, Sarah se simte tot mai mult ca o rudă săracă, fiindcă Hugh s-a integrat deja firesc în familie. Cât despre ea, continuă să fie recunoscătoare şi să-şi ducă la bun sfârşit îndatoririle. Se îngrijorează când copiii nu vin acasă la timp din excursiile de pe insulă şi porneşte

în căutarea lor seara, simţindu-se uşurată să le audă vocile pe cărarea ce duce la coastă, sau de după stânci. În absenţa tatălui, sunt pedepsiţi de bunică pentru violenţa anumitor jocuri. Aceasta e o însemnare mai pătimaşă, fiindcă Sarah le-a vorbit copiilor despre consecinţe, dar ei n-au ţinut seama de oprelişti. Doamnei Rolleston, însă, îi spune că a fost o neînţelegere şi, până la urmă, întâmplarea este dată uitării.

— Ştii, va fi război, a zis doamna Rolleston în acea dimineaţă şi n-a mai adăugat nimic.

Linchy îi face curte lui Brigid, afirmă un alt jurnal, într-un moment când războiul menţionat era deja într-o fază avansată. La împlinirea vârstei obligatorii, John James o ia pe urmele tatălui, trezindu-se aproape imediat în tranşee. Soseşte vestea morţii colonelului Rolleston. Apoi vestea logodnei Villanei cu Hugh, primită după ce Sarah a plecat de la Carriglas şi s-a întors la prezbiteriul din Dunadry.

Carriglas nu-i dă pace lui Sarah. Anii aceia idilici, petrecuţi în sânul unei familii atât de atrăgătoare pentru ea, o bântuie prin mohorâta casă parohială care i-a redevenit cămin. O bântuie şi în instituţia unde şi-a găsit următorul post. Şcoala Protestantă de Fete a domnişoarelor Goodbody este cunoscută ca ocupând un loc de frunte într-o suburbie prosperă a Dublinului: o clădire ridicată de un dogar ajuns consilier municipal, o construcţie simplă din cărămidă, cu o anexă pentru clasele noi, o sală de mese cafenie, cu miros stătut de pâine. Domnişoarele Goodbody sunt comparate cu nişte mârţoage bătrâne care şi-au făcut rost de îmbrăcăminte scotocind prin vechituri la o vânzare de binefacere; domnişoara Fawson, asistenta lor, „cu buzele întinse peste dinţii mari”, e prezentată ca vorbind volubil ori de câte ori are ocazia să spună ceva, de parcă ar fi „nerăbdătoare să ofere valoare”. Se formează un grup de câte treizeci şi cinci de fete protestante care petrec ani grei la domnişoarele Goodbody: fiice de negustori de fier şi cărbune, de bancheri şi băcani, fiice de fermieri şi fiice de pânzari, fiice de preoţi, toate înscrise la şcoala cu taxe reduse. „Ocupante ale unui imperiu fără teritoriu”, remarcă, plastic, una dintre ele. „Suntem evreicele Irlandei”. Suburbiile oraşului o deprimă pe Sarah Pollexfen, cu străzile lor identice, terasate şi posomorâte, cu

uşile de la intrare ferecate, cu privirea goală a ferestrelor, ca nişte ochi ce şi-au pierdut lumina.

La domnişoarele Goodbody, 2 martie 1919. Căpăţânile de cal li s-au atins deasupra tăviţei de ceai, în timp ce mă dăscăleau.

— Ivanhoe, a croncănit cea mai bătrână. Am prefera să le citeşti fetelor, duminica, din Ivanhoe.

În studioul lor neaerisit, jaluzele albastre sunt întotdeauna pe trei sferturi coborâte, din vaze se înalţă o miasmă de tulpini putrede.

— Altă problemă, domnişoară Pollexfen, a continuat cea mai tânără. Poloneza ţine un jurnal intim, ÎI am aici. Îl vei încredinţa cuptorului domnului Leary.

Cea mai bătrână întinse puţin gem de mure pe o felie de chec cu fructe. îşi ridicară ceştile de ceai, apropiindu-şi iarăşi tâmplele.

La domnişoarele Goodbody, 6 iunie 1920. O scrisoare de la Carriglas anunţă că Linchy a fost ucis. Nu mă pot obişnui cu vestea asta toată ziua.

— Binecuvântează mâncarea şi băutura asta pentru noi, a intonat cea mai vârstnică dintre domnişoarele Goodbody, astă-seară, în sala de mese, iar când şi-a terminat rugăciunea, fetele au conversat în maniera liniştită în care le era permis să o facă, fără ca vreuna din ele să-mi observe supărarea.

S-au trecut din mână în mână platouri cu pâine, feliată gros şi înmuiată în lapte, ca să pară proaspătă.

Pâinea mâncată cu carne nu se taie cu cuţitul, se frânge între degete.

— Frig a mai fost azi la plimbare, a remarcat domnişoara Fawson, după care a continuat să vorbească, repetând ce spusese la plimbare o fată sau alta şi cum vântul de la răsărit se simţea ca o briză de martie, cum nu ştie omul dacă să-şi pună o haină în plus sau nu, şi cât de delicioasă fusese omleta.

(În treacăt fie spus, nimeni nu împărtăşea această opinie, în orice caz nu domnişoarele Goodbody, care erau servite cu farfurii de eglefin aburind.) Nu izbuteam să mă concentrez asupra sporovăielii

domnişoarei Fawson, nici să acord atenţie deplină interogatoriului ritualic al directoarelor, despre progresele făcute în clasă pe timpul zilei. Mi-am adus aminte că doamna Rolleston îmi explicase ce voise să spună Villana când îmi dezvăluise că Linchy fusese furat din Dublin de colonelul Rolleston: Linchy fusese chelner la Hotel Davison, unde colonelul stătea adesea. „Ştii, copiilor le era drag Linchy”, continua scrisoarea doamnei Rolleston. „Şi fratelui tău îi era drag”. Mi-am amintit cum majordomul le spunea copiilor poveşti despre oamenii care trăgeau la Hotel Davison, excentricul lord Mountbellew, căruia îi plăcea să-şi înceapă cina cu o cafea şi la sfârşit să mănânce supa, părintele Ponsonby, care umbla în somn, dar nimerea negreşit în dormitoarele cameristelor, şi domnul Staverling din Galway, despre care se şoptea că ar fi femeie. Un ajutor de bucătar abţiguit pusese odată praf de curăţat în caserola de fazan, în loc de sare. Piciorul de lemn al unui oarecare maior Flaherty căzuse de la etaj şi fusese luat de gunoieri. „M-aş fi aşteptat ca fratele tău să-ţi scrie, dar nu ştiu de ce am senzaţia că n-a făcut-o. Hugh era la noi când s-au petrecut toate astea; în noaptea aceea, toţi patru au traversat canalul, la o petrecere de lângă Kilmore. A fost ceva absolut de groază pentru ei, se înţelege, dar apoi s-a întâmplat ceva ciudat, înainte ca el să plece de la Carriglas – la o săptămână după funeraliile lui Linchy –, logodna fratelui tău cu Villana a fost declarată nulă. Asta este cealaltă veste proastă pe care trebuie să ţi-o dau. Poate că, dacă stai bine să te gândeşti, nu ţi se mai pare atât de straniu”.

La domnişoarele Goodbody, 9 iunie 1920. Hugh nu mi-a scris, dar am primit azi o scrisoare de la prezbiteriu, cu informaţia că logodna lui a fost, într-adevăr, ruptă. Nu e menţionată cauza. Din câte ştiu, motivul rămâne necunoscut.

După moartea mamei sale, Sarah a plecat de la pension şi s-a întors la casa parohială din Dunadry, să-şi îngrijească tatăl. Îi gătea, îi spăla şi se ocupa de orătăniile din curtea dosnică – treburi ce-i reveniseră mamei sale când aceasta fusese în viaţă. Iarna, condensul de pe partea interioară a geamurilor casei parohiale îngheţa. Toamna, apa picura din scocuri, iar bucătăria umedă se impregna, pentru o

vreme, de un miros pătrunzător, de putred. Primăvara, vântul zgâlţâia uşile şi pătrundea, în rafale, pe sub covoarele rărite în timp, de pe duşumeaua dormitorului. Primăvara, Sarah se plimba singură pe potecile din livadă sau pe alei decorate cu pătrunjel-sălbatic, la fel de dantelat ca rochiile pentru Prima Comuniune a fetelor catolice, participante la liturghia de vară de la Bandon. În astfel de momente, îi era cel mai dor de Carriglas, aşa cum îi lipsise şi între străzile şi fundăturile din jurul Şcolii Protestante de Fete a domnişoarelor Goodbody. O eternitate, aşa i se părea, ea şi tatăl ei aveau să călătorească împreună, în trăsurica trasă de ponei, spre biserica din Dunadry, unde vocea lui aspră va rosti o nouă predică, iar enoriaşii vor fi tulburaţi. O eternitate va cârpi şi răscârpi peticele vechi din îmbrăcămintea lui şi unicul moment de bucurie va fi ieşirea săptămânală la Bandon pentru cumpărături.

Prezbiteriul din Dunadry, 6 noiembrie, 1928. Zilele apăsătoare trec greu. Şedem, invariabil tăcuţi, în faţa bucatelor gătite de mine. Tata e absent, cu gândul la progresele cercetărilor sale. Nu se referă deloc la ea, nici nu încearcă să afle dacă m-am întâlnit cu cineva la Bandon. Cred că nici dacă mi-aş reteza părul de la rădăcină n-ar zice nimic. Nu-i stă în fire. N-ar fi cinstit să-l acuz.

Prezbiteriul din Dunadry, 10 februarie 1929. Mai aud uneori flecăreala fetelor. Sala de mese cafenie a şcolii, cu gazul lampant fâsâind uşor, nu mi se mai pare, ca odinioară, atât de groaznică. Prin faţa ochilor mi se perindă chipurile elevelor şi, rând pe rând, le agăţ nume pe care mi le reamintesc. îmi revin în memorie chiar şi numele localităţilor lor de baştină: New Ross şi Navan, Gorey şi Sligo şi Dundalk, Bruff şi Thurles, Birr şi Cappoquin. Câteva au venit şi de prin cătune, dar tot mai văd adresele scrise clar pe plicurile în care trimit scrisori acasă, inspectate de mine în fiecare sâmbătă, să nu aibă pete de cerneală, să nu fie scrise urât. În seara asta, după ce am servit un fel sau altul gătit de mine, am auzit vocea domnişoarei Fawson. Vorbea la nesfârşit, la nesfârşit, despre vreme. Am ascultat-o nostalgică.

„Ce păcat că n-are niciun pic de drăgălăşenie”, spusese tatăl ei

pe când ea avea cinci sau şase ani.

Primul ei contact cu adevărul crud. Cu toate acestea, mai târziu, când îşi scotea hainele şi stătea goală în faţa oglinzii, trăsăturile ei neglijente dobândeau o calitate specială. În această privinţă, Sarah era sigură că nu se amăgea: părul şi ochii, buzele şi nasul deveneau părţi ale unui întreg plăcut, împreună cu carnea ei catifelată şi parcimonios distribuită.

Secretul acesta, împărtăşit numai ei înseşi, nu mai este un secret; nici disperarea din casa parohială a tatălui nu mai e un secret. Paginile din anii de resemnare dezvăluie credinţa ei că niciodată nu va mai trece, nici măcar o dată, dincolo de porţile albe de la Carriglas, nu va mai şedea sub duzi. Credea că nu va mai intra în salon, nu va mai vedea fucsiile înflorite ale insulei, nu va mai deschide uşa gheţăriei, nu va mai contempla valurile izbindu-se de stânci la Golful Elador. Dar Sarah se înşela în toate previziunile ei pesimiste.

Prezbiteriul din Dunadry, 13 decembrie 1930. Astăzi a murit tata.

După nicio lună, a fost invitată să se întoarcă la Carriglas, într-o calitate nespecificată la momentul respectiv şi nedefinitivată nici ulterior, un fel de menajeră. „Biata Sarah”, o fi spus, fără îndoială, doamna Rolleston. „Sunt sigură c-a rămas fără niciun sfanţ”.

Ceea ce, de fapt, era adevărat, iar jurnalele ne arată cum, în primăvara anului 1931, Sarah a repetat călătoria efectuată cu aproape douăzeci şi trei de ani în urmă. Ba chiar a fost întâmpinată la gară, într-un mod foarte asemănător, de acelaşi Haverty.

— Mă întreb ce-o să zici despre cum arată locul astăzi, a spus el, şi, din tonul vocii, şi-a dat seama că totul se schimbase.

Ceea ce era, fireşte, de aşteptat: Villana şi fraţii ei nu mai erau nişte copii, revoluţia degenerase într-un război civil după moartea colonelului Rolleston la Passchendaele, deşi acum s-ar fi zis că domnea pacea; doamna Rolleston se apropia de cel de-al nouăzecilea an de existenţă.

— Îl mai ţii minte pe Balt, avocatul? o întrebă Haverty. îi face curte Villanei.

Nu pomeni de faptul că servitoarea care, în prima seară a vizitei lui Sarah la Carriglas, scotocea prin sertarele bufetului adusese pe lume un copil, odrasla majordomului care nu trăise suficient de mult ca să se însoare cu mama.

— O ţii minte pe Brigid? a fost tot ce-a spus Haverty. Acum ea-i bucătăreasa, după plecarea dintre noi a lui Gerrity.

Mai spuse că şi nevasta lui lucra tot la bucătărie.

— Îţi vei aminti de ea ca de o fiinţă măruntă.

Nu vorbi despre ce fel de femeie devenise Villana, nici măcar nu-i aminti pe John James, pe Lionel sau pe bunica acestora. Avea să-i vadă pe toţi, îi dădu de înţeles, fără vorbe: totul o aştepta.

2

Podul

La 6 aprilie 1931, a început construirea unui pod peste braţul de apă ce separa insula de continent. Era o zi de luni. Dimineaţa devreme, după ora opt, pe ţărmul principal, primele picamăre au fost aşezate în poziţie, la aproape doi kilometri spre răsărit de oraş. Sufla o briză molcomă, bine primită de lucrători. Dimineaţa avea să fie frumoasă, îşi spuneau unul altuia, recunoscători şi pentru asta.

Pe insulă, cei din Carriglas îşi începură ziua. Proptită în perne, doamna Rolleston se întreba dacă poşta va aduce încă o scrisoare prin care să i se ceară bani; un mesaj de genul acesta, primit cu regularitate din partea lui Kathleen Quigley, întârziase neobişnuit de mult. „Dumnezeule, doamnă, ce durere de măsea teribilă”, se plânsese odată Kathleen Quigley, stârnindu-i compătimirea, iar ea o însoţise la dentist, crezând că aşa se cuvine. „Vai, doamnă, n-am să uit niciodată ce-aţi făcut pentru minei” exclamase, după aceea, fata. „Cât am să trăiesc, doamnă!” Zâmbind, doamna Rolleston închise iarăşi ochii. Poate că odată, expediind ordinul de plată, ar trebui să includă şi un bileţel, prin care să-i reamintească de mica ei decizie.

Într-un alt dormitor de la acelaşi etaj, Villana reflecta la înţelegerea la care ajunseseră în după-amiaza trecută. Ca în toate

duminicile, logodnicul ei traversase canalul cu feribotul şi-şi făcuse apariţia în salon la ora ceaiului. După care se plimbaseră până la menhire. „Te pedepseşti singură”, remarcase rece bunica ei, cam cu o lună înainte, când o anunţase că-l acceptase de soţ. Dar, fireşte, oricum ar fi părut că stau lucrurile, nu era adevărat. Lumea n-avea decât să-şi facă ce păreri dorea, pentru ea n-avea nicio importanţă. Logodnicul era cu nouăsprezece ani mai în vârstă decât ea; înfăţişarea şi ţinuta lui sugerau o stângăcie ţeapănă, ca o sfoară apretată, îşi spusese ea odată. Curioşilor le putea oferi detaliul suplimentar că îşi amintea din copilărie de genunchii lui osoşi, pe care nu o dată se căţărase, atrasă de ceasornicul cu lanţ. „O, spune-mi că vii la Carriglas după ce ne căsătorim”, îl implorase ea din nou în timpul plimbării din după-amiaza precedentă. „Ar însemna atât de mult pentru mine”. Iar el, deşi nu prea entuziasmat, se învoise în cele din urmă. Asta conta.

În dormitorul alăturat, John James deschise un ochi şi-şi aminti imediat că e o zi de luni, ceea ce însemna că va merge în vizită la pensiunea Trandafirul din Tralee. Gândul îi făcea plăcere şi-l enerva deopotrivă.

— Femeie afurisită! bombăni ca pentru sine şi adormi la loc.

La aproape un kilometru depărtare, Lionel începu să are un ogor.

În bucătărie, Brigid aşeza felii de costiţă în tigaie, în vreme ce, în căsuţa portarului, de la capătul aleii, copilul ei nelegitim presăra zahăr pe pâinea cu unt. Tom moştenise chipul rotund al mamei sale şi părul închis la culoare. Doar că al ei era moale, ca un nouraş de ceaţă în jurul capului, al lui neted şi drept, cu excepţia vârfurilor răsucite. Când Tom îşi întrebase mama despre naşterea sa, neînţelegând ce insinua Holy Mullihan, unul din băieţii mai mari, ea-i spusese că verigheta şi nişte piese disparate de mobilier pentru locuinţa portarului fuseseră cumpărate; că nunta urma să se ţină o săptămână mai târziu. îl rugase să nu uite că trăiau în vremuri de restrişte: noaptea târziu, tatăl lui se împiedicase de sârmele unei mine, întinse peste aleea de la Carriglas. Fuseseră ca şi căsătoriţi.

Bucătăria din căsuţa portarului, unde Tom îşi mânca pâinea şi îşi bea laptele lăsat anume pentru el, era îngustă, cu un bufet vopsit în

roşu, faţă în faţă cu plita. Conţinea o chiuvetă, un calandru, o masă cu trei scaune, o statuetă a Pruncului Iisus deasupra uneia dintre cele două uşi, iar deasupra celeilalte o icoană a Sfintei Bernadette purtând o aureolă pe cap. O fereastră, cu cerceveaua vopsită tot în roşu, dădea spre o parcelă cu iarbă şi buruieni, cu o privată într-un colţ.

După ce îşi sfârşi micul dejun, Tom îşi strânse manualele de şcoală şi cele două romane de dragoste încredinţate de doamna Rolleston mamei sale, ca să le restituie surorii Conheady, la biblioteca mănăstirii. Le vârî pe toate în ghiozdan şi părăsi căsuţa portarului, alergând pe drumul ce ducea la debarcader, deşi era încă devreme. Sosea întotdeauna la debarcader înainte ca feribotul să pornească de la cheiul de pe malul opus. Două căruţe trase de măgăruşi erau de obicei acolo înaintea sa, cu bidonaşele de lapte deja descărcate, aşteptând. Măgăruşii ronţăiau iarba pipernicită sau adăstau liniştiţi până se întorceau stăpânii cu bidonul gol de la camionul-lăptărie. De multe ori, când nu aveau de cumpărat din oraş mâncare sau alte obiecte, bărbaţii rămâneau şi ei pe insulă, iar bidonul gol făcea traversarea singur, lăsat în grija barcagiului. Tot pe acest feribot, primul care făcea traversarea în ziua respectivă, femeile de pe insulă îşi transportau coşurile cu ouă la prăvălii. Uneori, aduceau găini şi curci vii; dacă obţineau un preţ bun, le vindeau, dacă nu, se întorceau cu ele acasă. Paddy Beţivu se afla şi el, câteodată, pe feribotul de dimineaţă, dar la acea oră din zi nu ţipa la pescăruşi, ca să le spună că nu mai are niciun sfanţ, cum făcea la întoarcere. Cu ochii injectaţi, înnebunit, se ducea pe continent când avea suficient de mulţi peşti afumaţi de vândut pescăriilor de pe chei. Trei fete traversau canalul ca să muncească în pescăriile de pe chei şi încă patru ca să urmeze cursurile şcolii confesionale unde învăţa şi Tom până avea să crească destul de mare ca să fie admis la „Fraţii Creştini”.

În dimineaţa cu pricina, până la sosirea lui Tom, nu veniseră nici Paddy Beţivu, nici cele trei fete, dar şirul obişnuit de bidoane se formase deja la debarcader, iar oamenii care le aduseseră stăteau, tăcuţi, lângă ele. Două femei înfăşurate în broboade discutau încet la o oarecare depărtare, cu coşurile la picioare. Tom se caţără pe zidul scund de piatră ce împrejmuia o păşune unde vitele familiei Rolleston

aveau să pască mai spre mijlocul anului, dar care acum era pustie. Sări iarăşi jos şi începu să dea cu piciorul într-o piatră, silindu-se s-o expedieze de fiecare dată la distanţe egale, pentru a trasa laturile unui pătrat. Auzi cum pornesc tuşind, pe partea cealaltă, motoarele feribotului, iar după câteva secunde, văzu şi ambarcaţiunea şi siajul de spumă.

Tom începu să-şi legene ghiozdanul, atent să nu lovească betonul cheiului. Când îi pieri interesul şi pentru această activitate, contemplă imaginea familiară a oraşului: acoperişurile de ardezie, înnegrite, ghemuite deasupra esplanadelor, faţadele cu vopseaua scorojită, ca nişte pete de culoare plesnite la întâmplare, două turle de biserică, una mai dolofană, mai rotofeie, cealaltă zveltă şi delicată. Cheiurile şi hangarele făceau loc ţărmului şi unei promenade; spărgătoarele de valuri stăteau strâmb în nisip; acolo unde se sfârşeau casele începea un şir de dune joase şi rotunde. Oraşul număra două mii douăzeci şi şapte de locuitori, spusese sora Teresa Dolores. Avea o uzină de gaz şi un abator, treizeci şi şapte de localuri publice şi trei bănci, precum şi diverse prăvălii. Existau o firmă de comerţ cu cărbune şi o fabrică de făină, un magazin de textile şi un cinematograf. De mulţi ani, de când traversa cu feribotul, Tom auzise că se va înfiinţa în oraş o fabrică de conserve de carne, dar până atunci nu se întâmplase.

În timp ce aştepta, Tom se gândea la spectacolul de aruncare a cuţitelor căruia îi făceau reclamă afişele lipite pe stâlpii de telegraf de pe South Main Street. „Noi ne ducem?” îl întrebase Haverty. „O fi ăsta un lucru pe care tu şi cu mine să-l facem împreună?” Odată, când veniseră Căluşeii şi Cartingul lui Toft, Haverty îl dusese şi pe el. Au condus o maşinuţă şi s-au urcat în carusel, călărind amândoi pe acelaşi cal. „N-am văzut niciodată o aruncare de cuţite”, răspunsese el la întrebarea lui Haverty, iar când îi ceruse voie maică-sii, ea îi dăduse permisiunea să meargă. Ei nu i-ar fi plăcut, precizase mama, deşi se zicea că era cel mai grozav număr din Irlanda. Zodiacii scria pe afişele publicitare, şi spectacolul urma să se ţină chiar în acea zi.

Feribotul acostă şi, după ce se îmbarcă, Tom se duse în faţă, mai aproape de barcagiu, aşa cum făcea ori de câte ori ambarcaţiunea nu era prea aglomerată. Barcagiul era bătrân, tâmplele lui pleşuve erau

maronii ca şi scândurile bărcii sale, şi mâinile masive. Purta un jerseu bleumarin întins peste pieptul său bombat; când ploua, barcagiul purta un impermeabil negru şi o pălărie, care-l făceau să semene cu omul de pe cutiile de sardele expuse uneori în vitrina băcăniei lui Meath.

— Ai auzit vreodată vorbindu-se de un cal pe nume Guşterul? îl întrebă barcagiul pe un om care traversa cu un bidon de lapte, iar când acesta răspunse că nu auzise, îl lămuri că primise un pont de la Butt Nolan cum că Guşterul va sosi în după-amiaza aceea, la unu fără şaisprezece minute fix. Dacă-ţi prisoseşte un penny, îl sfătui barcagiul, pariază pe el şi câştigu-i garantat.

Nu s-a mai vorbit nimic altceva în timpul traversării. Din pricina uruitului motoarelor, fetele de la tarabele cu peşte şi cele de la şcoala confesională nu vorbeau, nici femeile cu coşuri, nici barcagiul, nici bărbaţii cu bidoane. După ce ambarcaţiunea s-a strecurat printre celelalte până la chei, după ce motoarele au intrat în ralanti, iar parâmele au fost aruncate şi legate, barcagiul şi-a aprins o ţigară, iar femeile de pe insulă au schimbat cu bărbaţii de pe camionul cu lactate observaţii despre frumuseţea dimineţii. Tândălind, Tom privi cum bidoanele pline sunt schimbate cu altele goale, urmări sosirea unui balot de sârmă ghimpată şi doi viţei ce urmau să fie transportaţi pe insulă. Nu voia să umble prin oraş în tovărăşia fetelor de la mănăstire, lucru de neevitat uneori, când ele îşi potriveau pasul după al său. După ce fetele o luaseră binişor înainte, porni şi el la drum, cotind de pe chei pe Narrow Lane. Erau în clasele superioare de la şcoala confesională, cu câţiva ani mai mari decât el.

— Frumoasă dimineaţă, remarcă vânzătorul de la magazinul de ceai London & Newcastle, de pe South Main Street.

Drept răspuns, Tom îşi exprimă speranţa că vremea bună va ţine.

— A, va ţine, fără îndoială, prezise omul. Sergentul Kealy îşi propti bicicleta de stâlpul de iluminat din faţa cazărmii Gărzii[1] şi se aplecă pentru a-şi scoate clemele de la pantaloni. De la camionul cu lactate plecau, hurducăindu-se, căruţe trase de cai, încărcate cu

---

[1] Garda Síochána — departamentul de poliţie din Irlanda.

bidoane goale, întorcându-se la fermele de unde veniseră. Obloanele verzi de lemn care acopereau vitrinele de la băcănia lui Meath şi cele roşii de la Dungan nu fuseseră ridicate încă. Vitrinele berăriilor erau goale, cu excepţia reclamelor de tipul Guiness îţi face bine sau John Jameson. Uşile de la cinematograful Traynor erau închise cu lacăte.

Ceva mai departe pe stradă, dincolo de taverna lui Spillane, de cofetăria şi tutungeria lui Barry, domnul Coyne descuia pompa de benzină de lângă Automobile Jas. Coyne. Nu l-a observat pe Tom; în schimb, o femeie înfofolită într-un şal, cărând un coş plin cu peşti, îl întrebă cum se simte mama.

— A, sărăcuţa, zise femeia după ce-i răspunsese că mama lui se simţea bine.

Femeia punea de fiecare dată aceeaşi întrebare, urmată inevitabil de acelaşi comentariu, iar Tom se întreba de ce făcea ea asta.

— Hei, domnu', îi strigă Humpy Geehan de pe trotuarul de vizavi, exact ceea ce Humpy Geehan, înapoiat mintal şi handicapat, le striga tuturor.

Briscoe, portarul de la Banca Regională, venea agale la lucru, cu o ţigară atârnată în colţul gurii.

În curte, la şcoală, Tom privi de jur-împrejur, în căutarea unui partener de joacă, dar nu erau acolo decât fetele de pe insulă, şuşotindu-se între ele. Dacă-l vedea, sora Sullivan avea să-l trimită înapoi în clasă să repete ortografia şi tabla înmulţirii, deşi toţi ceilalţi copii, la sosire, erau lăsaţi să se joace afară până suna clopoţelul.

— Nu ţi-am spus să intri în clasă? îi amintise odată, supărată, sora Sullivan, când el fugise afară să fie cu ceilalţi, iar Tom se simţise nedreptăţit.

Şedea, cu ghiozdanul alături, pe bordura din faţa vestiarului, unde nu putea fi văzut pe geamurile sălilor de curs. Se întreba de ce sora Sullivan îl privea uneori aspru, de parcă ar fi făcut cine ştie ce năzbâtie. Sora Sullivan era cea mai vârstnică dintre călugăriţele-pedagoge şi era considerată cea mai supărăcioasă.

— Îmi place câinele, zise mai târziu sora Teresa Dolores, stând în picioare, la tablă. Acum, să aud varianta corectă, vă rog.

Clasa se trudi fără succes să traducă propoziţia în irlandeză.

Deplângând eforturile învăţăceilor, sora Teresa Dolores scrise versiunea corectă pe tablă. O rostiră în cor, pe urmă o repetară. Sora Teresa Dolores atârnă peste tablă o planşă cu un iepure desenat pe ea, apoi o imagine cu o pisică neagră, o uşă albastră şi un geam. Elevii ei învăţară cuvintele irlandeze ce corespundeau acestor substantive şi adjective, notându-le în maculatoare. Le uitară de cum sună clopoţelul.

În dimineaţa aceea, veni şi părintele Pierce, într-o vizită specială, ca să-i asculte la catehism.

— Grozavă rochie porţi, îi zise el unei fetiţe, după care se interesă de ochelarii unui băiat, întrebându-l dacă vede mai bine acum şi punându-şi-i imediat pe nas, ca să stârnească râsul clasei.

Părintele Pierce găsea ceva de spus fiecăruia:

— Tatăl tău a făcut o treabă grozavă cu masa de la prezbiteriu, îi spuse unui băiat al cărui tată recondiţiona mobilă. Nu mai există om în întreg comitatul Cork care să poată da un luciu atât de adânc unei mese ca tatăl tău.

Înclină capul şi-l clătină încet, în semn de laudă. Era un bărbat corpolent, vesel, cu părul negru, lins, periat de pe frunte pe spate, lucind de briantină.

— Nu mai există om în întreg comitatul Cork, îi zise apoi unei fete, care să croiască o sutană la fel de frumos ca unchiul tău din Castlemartyr.

Îl puse pe Joey Feerick să cânte un vers dintr-un cântec.

— Joey Feerick e noul John McCormack, decretă el. Băiatul protestant, Derek Birthistle, nu rămânea în clasă la examinările din catehism şi nu se întorcea nici pentru rugăciuni. Aştepta la vestiar, iar odată, când o fată se plânsese că-i lipsea din ghiozdan o foarfecă, sora Sullivan trimisese după Derek Birthistle, fiindcă ghiozdanul era atârnat în vestiar, iar el şezuse acolo trei sferturi de ceas. Dar Derek Birthistle nu luase foarfecă; se dovedise, până la urmă, că nici nu existase vreo foarfecă în ghiozdan. Fata căpătase năravul de a scorni minciuni, iar părinţii ei spuseseră că măicuţele ar fi trebuit să ştie că n-au ei bani de cumpărat foarfeci.

— Spuneţi-i lui Derek Birthistle că poate să vină, ordonă părintele Pierce la sfârşitul examinării din catehism, după ce Joey

Feerick termină de cântat.

În timp ce toată lumea aştepta, el mai puse câteva întrebări din catehism. Pe urmă spuse:

— Derek, aud că tatăl tău a făcut o treabă grozavă la Dungarvan săptămâna trecută.

Domnul Birthistle era funcţionar la compania de licitaţii Burke şi putea fi văzut adesea pe chei ducând documente, străbătând grăbit distanţa dintre depozit şi biroul unde lucra. Era scund, purta vestă şi avea aceeaşi privire inteligentă pe care o moştenise şi fiul său. Derek Birthistle era cel mai isteţ băiat din clasă, dar nu din acest motiv îi acordau călugăriţele şi părintele Pierce o atenţie specială. Doreau să-l salveze de la pierzanie, Tom o auzise într-o zi pe o fată spunând: te apropii cu un pas de Rai dacă-i şterpeleşti Iadului un suflet.

— Păi, Derek, noi ne-am petrecut frumos timpul cu catehismul, zise părintele Pierce. Tu te-ai simţit bine în vestiar?

— Da, părinte.

— Ei, splendid, atunci. Joey, vrei să mai cânţi un vers pentru Derek?

Joey Feerick mai cântă un vers din The Meeting of the Waters[2], în timp ce Tom se întreba cum o fi fost să trebuiască să stai atât de mult în vestiar, în tovărăşia paltoanelor şi înconjurat de mirosul jilav care plutea acolo în zilele ploioase. Derek Birthistle îi povestise că, odată, una din poslujnice îl dusese jos, la bucătărie, şi-l pusese să şadă pe o masă, pentru a vedea cum se face pâinea. Uneori, când treceau prin vestiar, poslujnicele îi dădeau stafide şi marţipan.

— Aud că soseşte în oraşul nostru un infernal bâlci itinerant, zise părintele Pierce, după ce terminară iarăşi de cântat şi rămăsese timp de umplut înainte de clopoţel. Trag nădejdea că niciunul dintre voi nu va cerşi bănuţi de cheltuială pentru aşa ceva.

Ştiau că glumeşte. Nimeni nu se pricepea mai bine ca părintele Pierce să se prefacă a vorbi serios.

---

[2] The Meeting of the Waters [întâlnirea apelor) — popular cântec irlandez ale cărui versuri aparţin poetului, muzicianului şi compozitorului irlandez Thomas Moore (1779-l852).

— Oh, eu cred că destui bănuţi vor fi cheltuiţi. Sora Teresa Dolores, deşi răbdătoare şi iubită, nu era înclinată să facă glume sau să le recunoască.

— Deşi ar putea fi economisiţi pentru ceva mai rezonabil.

Preotul clătină dezaprobator din cap, dar nu reuşi să-şi reprime zâmbetul larg, care-i despică în două faţa jovială:

— Sunt sigur că este aici un băiat care nu se va lăsa ademenit. N-am dreptate, Tom?

— Ba mă duc, părinte.

— Mare păcătos mai eşti şi tu, Tom.

Derek Birthistle nu se ducea la aruncarea cuţitelor. Anunţase cu o zi înainte că nu-l lăsa taică-său. Tom remarcase că, mărturisind asta, băiatul protestant strânsese din buze de dezamăgire. Acum se îmbujora tot, de teamă să nu-l întrebe părintele Pierce; se ruşina din pricina tatălui său.

— Ei, grozav, zise, în schimb, părintele Pierce şi începu să împartă dulciuri, câte o caramelă fiecărui elev. Sunteţi nişte mari cărturari, îi lăudă el.

Toţi se ridicară în picioare ca să primească bomboane şi rămaseră aşa, cum cerea obiceiul, până când preotul ieşi din clasă. Ajuns la uşă, părintele se întoarse, de parcă abia atunci şi-ar fi adus aminte de ceva, şi-l luă prin surprindere pe Tom, adresându-i-se încă o dată. Era un lucru cât se poate de neobişnuit ca părintele Pierce să-i vorbească unui elev de mai multe ori în aceeaşi dimineaţă.

— Aud că au început lucrul la pod, zise el. Prima treabă de care s-au apucat, Tom.

Tom nu aflase, deşi auzise vorbindu-se despre un pod pentru accesul pe insulă, aşa cum îi ajunseseră la urechi, multă vreme, zvonuri despre construirea unei fabrici de conserve de carne.

— N-am ştiut că s-au apucat deja, spuse el. Părintele Pierce schiţă gestul său familiar cu capul, înclinându-l şi clătinându-l simultan. Va uşura mult viaţa locuitorilor de pe insulă, remarcă el. Se luase o hotărâre însemnată.

Ieşi din clasă, fără să închidă uşa în urma lui. Pe coridor, o elevă din clasele mari scutură cu putere clopotul de mână, făcându-l să sune

tare, aşa cum proceda de fiecare dată negreşit. Noul pod nu avea să înlesnească parcurgerea distanţei de la căsuţa portarului. Avea să facă drumul mai lung şi mai anevoios, întrucât urma să fie construit acolo unde braţul mării se îngusta cel mai mult, pe partea de est a insulei, mult mai departe de poarta de la Carriglas decât debarcaderul. Feribotul va înceta să mai funcţioneze după construirea podului, aşa spunea barcagiul de fiecare dată când se ivea ocazia, adăugând că pentru el avea să fie un prilej bine-venit să-şi mai odihnească oasele.

— Te mai îngrijeşti de fântână, da? îl întrebă sora Teresa Dolores, ochindu-l pe Tom printre ceilalţi elevi, chiar când dădea să iasă din clasă. Sper că n-ai uitat?

— Mă duc imediat.

— Rămâi lângă ea mai multă vreme, după ce ajungi acolo. Atinge lutul sacru.

Întotdeauna stătea mult, o asigură Tom, şi de fiecare dată punea mâna pe lut. Sora Teresa Dolores îşi făcea griji pentru astfel de lucruri. Mereu dorea să se asigure că se spun toate rugăciunile rozariului şi că elevele mari înţeleg cerinţele Confesiunii. Când se uita la tine, îngrijorarea i se citea în priviri şi pe buzele încordate, cu colţurile lăsate în jos. Nu voia să ajungă nimeni în Iad.

— Niciodată să nu uiţi să treci pe-acolo, Tom. Fântâna se afla lângă ruinele abaţiei, acolo unde trăise un sfânt, cu mult înainte de a se înălţa biserica prin care era comemorat. Exista acolo o piatră netedă pe care puteai s-o atingi şi care îi servise drept pernă schimnicului, şi o nişă în perete, unde lumea depunea monede, mărgele din şiragurile de mătănii şi cruciuliţe. Puteai să-ţi vâri mâna în fântână şi să simţi argila uşor umedă. Fântâna nu mai avea apă.

— Cum o să uit, zise Tom.

Ieşi din clasă şi se îndreptă spre locuinţa Maicii Stareţe, unde, într-o încăpere de la etaj, se afla biblioteca surorii Conheady. Cunoştea drumul: îl parcurgea de două ori pe săptămână. Apăsă butonul soneriei şi aşteptă până când una din poslujnice deschise uşa şi-l lăsă să intre în holul întunecat şi tăcut, unde linoleumul podelei lucea sumbru. Aşteptă în odaia plină de cărţi, toate învelite de sora Conheady în hârtie cafenie şi rânduite pe rafturi, în dulapuri cu uşi de sticlă. Sora Conheady intră

după un minut, într-o tăcere întreruptă doar de foşnetul rasei.

— Nu trebuia să restituie două volume? Descuie un sertar dintr-un dulap de cărţi, unde ţinea socoteala împrumuturilor. Semiluna, nu-i aşa? Şi Primăvara iubirii?

Tom examina titlurile scrise de mână pe învelitoarele cafenii şi hotărî că, probabil, acelea erau cărţile.

— Da, zise el, întinzându-i-le surorii Conheady. Dintre toate călugăriţele, aceasta era preferata lui. O considera blândă, faţa ei palidă i se părea delicată, mâinile firave şi subţiri. îi amintea de chipul aureolat al Sfintei Bernadette de deasupra uşii bucătăriei din căsuţa portarului. Nu şi-o putea închipui deloc supărată, cum era sora Sullivan mai tot timpul şi mama lui câteodată. Nu te umplea de nelinişte când te privea, ca sora Teresa Dolores, nici nu îţi lăsa impresia că nu te vede, ca Maica Stareţă.

— Am cartea asta pentru ea, zise sora Conheady. Notă titlul într-un caiet roşu; tacticos, fiindcă nu se grăbea niciodată. Scria cu creionul, iar când termină, îşi exprimă convingerea că era o carte plăcută.

— Sunt bine, cei de pe insulă? întrebă, iar Tom răspunse că, din câte ştia el, Rollestonii erau bine.

Familia Rolleston plătea pentru şcolarizarea lui Tom, mama sa îi dezvăluise asta. Părintele Pierce făcuse o vizită specială pe insulă. El venise cu ideea că, dată fiind situaţia, ar fi fost bine ca Tom să înveţe la călugăriţe până când era pregătit să intre la „Fraţii Creştini”. Discutase cu bătrâna doamnă Rolleston, care, după toate aparenţele, înţelesese şi fusese de acord.

— Se poartă frumos cu noi, Tom, spusese mama lui.

După care îi explicase cum li se permisese să rămână la Carriglas după moartea tatălui său, cum doamna Rolleston insistase ca ei să locuiască în căsuţa portarului, conform intenţiei preexistente. Toată lumea ştia că moartea tatălui său fusese o greşeală. Iar cei din familia Rolleston se străduiseră să compenseze pentru ea.

— Poate că mă întorc joi, îi spuse surorii Conheady. Sau miercuri, dacă o termină până atunci.

— Niciodată nu sunt departe, Tom.

De fiecare dată, îşi dorea să mai poată zăbovi. Câteodată, în prezenţa surorii Conheady, îl străbătea un fior plăcut. Nu c-ar fi dorit să-i spună ceva anume sau s-o audă pe ea spunându-i ceva. Doar că îi plăcea să se afle în preajma ei.

În linii mari, John James parcurse acelaşi itinerar pe care-l urmase şi Tom în zorii zilei. La coborârea de pe feribot, puştanii desculţi i-au cerut de pomană. Pe mesele din faţa prăvălioarelor sărăcăcioase din Narrow Lane, căpăţâni de varză de primăvară se ofileau lângă napi şi morcovi. Pe uşile deschise venea miros de mâncare gătită şi de bere neagră. În gurile de canal băltea o mâzgă formată din bălegarul de la târgul de vite şi oi de săptămâna trecută.

Încasă un cec la Banca Irlandei, după care bătu oraşul la pas, trecând pe lângă mănăstire şi pe lângă gardul verde al şcolii „Fraţii Creştini”, apoi mai departe, de-a lungul promenadei. Purta un costum de flanelă la două rânduri. Pantofii maro îi străluceau, mustaţa şi cravata îi erau deopotrivă de vesele. Un baston galben aproape că-i masca şchiopătatul uşor, moştenire din războiul care îi răpise viaţa tatălui său.

Înainte de a intra în pensiunea Trandafirul din Tralee, se opri şi privi în jur, cu tabachera într-o mână, ca, la nevoie, să-şi întârzie înaintarea, sub pretextul alegerii şi aprinderii nonşalante a unei ţigări. Cum pe promenadă nu se vedea nici ţipenie de om, intră în pensiune şi urcă la etaj.

Carriglas, 6 aprilie 1931. E timpul mort al după-amiezii, între prânz şi ceai. Lionel s-a şi întors pe ogor, întovărăşit de cei trei ciobăneşti ai săi. Villana îşi face plimbarea, doamna Rolleston siesta, iar John James o vizitează pe femeia despre care îşi închipuie că noi nu ştim nimic. În ceasurile astea de după prânz, în casă domneşte mereu liniştea – e timpul când amintirile ce mă stăpânesc îmi solicită cel mai insistent conştiinţa. Mă străduiesc să nu mă gândesc la trecut, mai bine să scriu că narcisele au înflorit de o lună, că urmează curând lalelele, întâile primule şi ciuboţica-cucului. Acum eu sunt cea care aranjează florile, fiindcă doamna Rolleston susţine că e prea greu pentru dânsa, iar Villana pretinde că nu se pricepe deloc la flori.

— Te deranjează? m-a întrebat la un moment dat, după dejun, Villana. Eşti supărată?

Se referea la iminenta ei cununie, dar de ce m-ar fi deranjat oare, când, între timp, fratele meu se însurase cu alta?

— Fireşte că nu, i-am răspuns. Doar ştii că-ţi doresc numai fericire.

Ea mi-a zâmbit cu recunoştinţă, ca pentru a-mi da de înţeles că ştie. Construcţia podului a început, în sfârşit, a remarcat ea, adăugând că, cel puţin, vor fi create locuri de muncă.

— Pot să spun că a fost un şoc, întoarcerea, a mai zis ea.

Am surâs, clătinând din cap, nesinceră în ceea ce lăsam să se înţeleagă. Porţile dinspre stradă sunt acum atât de năpădite de verdeaţă şi rugină că s-a format un fel de camuflaj, integrându-se în peisajul cu care, înainte, contrastau palide, ca un element străin. Iarba a crescut, înaltă, chiar pe mijlocul aleii; buruienile cresc în şanţurile bogate în vegetaţie de pe margini. Peluzele de pe flancurile casei sunt tunse rudimentar, vopseaua albă de pe uşa din hol şi de pe tocurile ferestrelor e la fel de pătată şi murdară ca şi porţile. În salon, candelabrele atârnă şi acum pline de măreţie, portretele de familie sunt exact ca altă dată. Dar apa, strecurându-se prin peretele cu uşi de sticlă, a lăsat o pată maronie pe tapet, dând încăperii un aspect sărăcăcios. Decolorări asemănătoare pot fi văzute în holul circular, iar nişele goale din peretele verde de lângă scări par mai puţin elegante decât odinioară. Vopseaua se cojeşte de pe pervazuri. Şcoala-grădiniţă miroase a cadavre de fluturi, arse de soare, strânse pe podea.

Când i-am scris lui Hugh, să-l anunţ că m-am întors la Carriglas, nu mi-a răspuns. În toţi anii ăştia, Hugh nu s-a referit nici măcar o dată la ruperea logodnei, nici în timpul discuţiilor avute în rarele ocazii când ne-am mai văzut, nici în corespondenţă. Acum, că m-am întors, cred că s-ar putea să nu mai primesc niciodată vreo veste de la fratele meu, şi nu ştiu din ce motiv.

*

Finnamore Balt se întreba ce soartă vor avea pisica şi servitoarea lui. Pisica – semănând cu o minge albă de puf – se obişnuise în aşa măsură să stea pe pervazul lat al ferestrei din hol,

între perdelele de dantelă şi sticla geamului, încât a o priva de această plăcere simplă i se părea un act de cruzime. Exista o anumită înfumurare la animalul ăsta, un anumit dispreţ în ochii verzi ce urmăreau vânzoleala zilnică a locuitorilor oraşului şi a turiştilor estivali, dar pisica era blândă şi nu merita o pedeapsă arbitrară. „Îmi pare nespus de rău”, explicase Villana, „dar nu suport pisici în preajma mea”. Pare-se că nici servitoarea lui Finnamore – o femeie slabă şi uscăţivă, care-i slujise şi pe părinţii lui la vremea lor – nu era dorită la Carriglas. „Mi se pare”, replicase el cu o energie temperată, cu o seară în urmă, în timp ce aşteptau feribotul, „că exagerezi puţin”. Dar Villana, zâmbind şi scuturând încet din cap, nu dorise să continue discuţia.

În cabinetul său de lucru, printre cartotecile din mahon şi rafturile de volume de jurisprudenţă, Finnamore Balt oftă. Nici nu se putea gândi ce să-i spună servitoarei, care-i fusese devotată atâta timp; nu se putea gândi la un alt cămin pentru pisica lui, care fusese – şi încă mai era – o adevărată mângâiere pentru el. Gândurile i-au fost întrerupte de nişte bătăi discrete în ochiul de geam al uşii; când strigă, intră secretarul, cu un document pe care i-l ceruse. Eugene Prille avea o siluetă ovală, nu era mai înalt decât un copil, cu un ten de băieţel, dar peste măsură de isteţ. Finnamore ştia că până la sfârşitul săptămânii avea să-l consulte în legătură cu îngrijorările lui gemene. Va continua să se lupte personal cu ele, va avea insomnii din cauza lor, va aborda din nou subiectul la Carriglas, dar până la urmă sarcina găsirii unei soluţii îi va reveni lui Eugene Prille.

— Îţi mulţumesc, Eugene, zise el, recunoscător pentru cu totul altceva. Ai fost de o promptitudine remarcabilă.

— Nu puteam căuta decât în două locuri, domnule Balt.

Secretarul se retrase fără zgomot; Finnamore reveni la reflecţiile sale. Căsnicia aducea cu sine, în mod obligatoriu, o stare de stânjeneală; nu te puteai aştepta la altceva, mai ales când una dintre părţi avea năravuri vechi – iar el nu nega niciun moment că le-ar fi avut. Era vorba despre natura umană, la fel de schimbătoare şi de extraordinară ca spectacolul lumii, dacă-l cuprindeai pe tot, comprimându-l într-un singur cocoloş. Unui avocat, specia umană i se arăta în miraculoasa ei varietate, iar dacă puteai trage o concluzie

generală, aceasta era că legea nu se aplică în problemele ce depindeau de toanele şi slăbiciunile omeneşti. Litigiile legate de hotare şi de proprietatea asupra terenurilor, de moşteniri, de înţelegerile încheiate fără consultanţă juridică, de încălcarea promisiunilor, de afirmaţii calomnioase, imputări, defăimări, testamente, ipotecări, animale rătăcite, probleme din domeniul falimentelor, din domeniul închirierilor şi chiriilor percepute, al întocmirii testamentelor, validării testamentelor, contestării testamentelor – toate erau legate cu fire subtile de capriciile şi nimicnicia oamenilor. Patru generaţii ale familiilor Harbinson şi Balt, chiar aici, în cabinetele astea, stătuseră alături de victime şi puşlamale, folosind, ca unică armă, paragrafele de lege.

Aşa cum îi şedea bine unui avocat, Finnamore se închina în faţa legii. Privea lumea prin prisma ei, prin prisma ei judeca rapacitatea, prostia, decenţa şi înţelepciunea. Legea îi dădea posibilitatea să cunoască şi cartierul în care locuia şi pe oamenii de acolo: istorii de familie şi adevăraţi arbori genealogici umpleau cartotecile de mahon, sertarele, mesele de scris şi cutiile cu titluri de proprietate uitate. Întorsături ale destinului, declin, decădere, exil, salvare prin zestre, averi pierdute sau recuperate; în documente îngălbenite sau la fel de curate ca la origini, bogata varietate umană era consemnată într-un limbaj care lui Finnamore, cu experienţa lui de aproape patruzeci de ani, nu i se mai părea încifrat. Faptul că soţii Ganter din Boherboy erau verişorii soţilor Uniach din Enniskeen, că neamul Brereton din Clonmel era înrudit cu neamul French din Charleville, că cei din familia Nalen se căsătoriseră prea des cu membri ai familiei Knightly nu erau decât fructele căzute dintr-o întreagă livadă de arbori genealogici. Legătura familiei Rolleston cu familia Pollexfen, precum şi cu familiile Camier şi Ennis, era prezentă în biroul lui Finnamore; ba chiar şi faptul mai puţin cunoscut că Rollestonii, veniţi în ariergarda lui Oliver Cromwell, îi deposedaseră pe Cantilloni de insula lor, expediindu-i în pustietatea stâncoasă a comitatului Mayo. Conace impozante şi ferme amărâte se înghesuiau laolaltă în sertarele şi dulapurile biroului de avocatură Harbinson & Balt; trecutul, cot la cot cu ce avea de oferit prezentul.

Dar, deşi conştient de omenirea din care se hrănea profesiunea sa, de faptele pe care i le supunea ea atenţiei, Finnamore nu reuşise toată viaţa să o perceapă clar. Nu o înţelegea la fel de bine cum înţelegea legea. Recunoştea existenţa masei ei amorfe, o trata cu respect, fiindcă îi simţea puterea. Dar nu aprecia, nici la el, nici la semenii săi, misterul şi subtilitatea, umbrele gri ale contradicţiilor ori ale iraţionalităţii. Lumea contemplată de el din birou era pozitivă şi negativă, albă şi neagră.

În ciuda acestui fapt, sau poate datorită lui, Finnamore trăia cu un vis. îl urmărise toată viaţa încă de pe vremea când de-abia împlinise douăzeci şi nouă de ani. „Va trebui să te ocupi personal”, îl avertizase tatăl lui. „Aşa le place”. Iar Finnamore făcuse prima dată drumul până la Carriglas, ca să întocmească înţelegerea privind vânzarea pădurii de zadă. Villana, încă o fetiţă pe atunci, îl fermecase cum n-ar fi crezut că e posibil. Niciodată nu simţise vreo atracţie pentru fetele protestante pe care le cunoscuse la balurile din cartier, nici pentru cele catolice din prăvălii; nu i se trezise nicio dorinţă conştientizată. În ziua cu pricina, însă, se întorsese de la Carriglas exultând şi cu mintea limpede, iar după aceea, duminicile, la slujbă, ochii îi fugiseră constant spre copilița blondă. A fost momentul de început al visului, şi anume, să reconstituie grandoarea dispărută a averii familiei Rolleston şi a moşiei Carriglas, prin propria-i pricepere şi experienţă juridică. Nicio clipă nu i-a trecut prin cap că într-o bună zi s-ar putea însura cu Villana Rolleston, s-a gândit doar că, lucrând, avea să meargă frecvent în vizită la acea familie, unde va fi şi ea. A învăţat istoria reşedinţei şi a narat-o în salonul Rollestonilor, care nu păreau să o cunoască sub toate aspectele. Le-a povestit cum fusese zidit conacul pe terenurile castelului Cantillonilor, când primii descendenţi ai neamului Rolleston s-au săturat de viaţa la castel, cum piatra fusese redecupată şi fasonată de Jeremiah O’Toole din Cork, cum un italian pe nume Martelli, din Dublin, primise comanda pentru tencuirea sufrageriei şi a holului central. La ferestrele camerei copiilor fuseseră montate gratii, la cererea soţiei lui John Rolleston, în viaţă pe atunci. Arhitectul care hotărâse ca pereţii să fie concavi şi realizase un efect atât de spectaculos cu ajutorul uşilor de sticlă dinspre faţada sudică fusese

domnul Forbes, care proiectase şi grădinile de la Carriglas. În salon, Finnamore le povesti despre un oarecare Rolleston din secolul al optsprezecelea, care încercase să cultive banane în seră, şi despre un altul, care se aventurase să înoate, de-a lungul coastei, până la insuliţa cea mai apropiată, nimic altceva decât o biată stâncă. Un rug arsese toată noaptea între menhire, celebrând victoria de la Waterloo. Vorbi şi de un alt John Rolleston, căsătorit cu Catherine Esmond din Ninemilecross, cuplu cunoscut ulterior ca Rollestonii Foametei, datorită compasiunii arătate de aceştia în timpul respectivei calamităţi[3]. Făcuseră tot posibilul să găsească de lucru pentru arendaşii lor, ca să-i scape de foamete, plătindu-i în natură. Grădinile de la Carriglas fuseseră îngrijite ca niciodată până atunci; se construiseră grajduri suplimentare; se trasase încă o cale de acces, între timp înghiţită de iarbă; poteca de pe stânci, din jurul insulei, fusese curăţată. Debarcaderul cel mare fusese construit şi el tot în acea perioadă, dar sentimentul de vinovăţie nu i-a părăsit pe John şi Catherine Rolleston. Foametea împărţise cu atâta generozitate moartea şi suferinţa încât şi după bogăţia noii recolte de cartofi, supravieţuitorii se gândeau să meargă până la vapoarele din Cork, pentru a lua calea exilului. Foametea aceea care apăsase greu peste sărăcia îndurată secole de-a rândul îi lăsase pe oameni fără suflet şi, taman atunci, Rollestonii renunţaseră la rente şi la dările pe care trebuiau să le strângă de la familiile rămase pe moşie. John Rolleston fusese convins că putea recupera în alt mod sumele pierdute din veniturile domeniului. „Din nefericire”, le aminti Finnamore ascultătorilor din salon, „se înşela”.

Aceasta era esenţa. Banii la care se renunţase n-au mai fost recuperaţi niciodată, titlurile de proprietate au fost pierdute din neglijenţă. Timp de aproape douăzeci de ani, Finnamore studiase

---

[3] Este vorba despre Marea Foamete a Cartofilor (1845—1849), atunci când întreaga recoltă a fost distrusă de mană, cartoful fiind pe atunci principala sursă de hrană a populației sărace. Guvernul nu a reușit să adopte niște măsuri eficiente, peste un milion de oameni murind de foame sau din pricina bolilor. Un număr și mai mare de irlandezi a emigrat în acea perioadă în Statele Unite.

precedentele din alte regiuni ale ţării, verificându-şi argumentele cu toată vigoarea juridică pe care o poseda, stabilind că erau suficient de puternice ca o instanţă judecătorească să ţină seama de ele. Niciun proces, odată declanşat, nu trebuia pierdut; era de neconceput ca Rollestonii să fie răsplătiţi cu un eşec. „Duşmanul nostru este graba”, proclamase el, nu o singură dată, în salon.

Când, în mijlocul acestei agitaţii, Villana se logodise cu Hugh Pollexfen, Finnamore nu fusese gelos, ci doar îngrijorat că Hugh Pollexfen ar putea să-şi ia logodnica de la Carriglas. Hugh Pollexfen era ofiţer activ, cum fusese şi tatăl Villanei şi cum aspirase să devină şi John James; ca pretendent, însă, nu poseda niciun fel de avere, fiind fiul unui cleric sărac. După neliniştea primelor luni de după logodnă, devenise clar că, date fiind împrejurările, viitorul soţ al Villanei n-avea s-o ducă departe, întrucât n-ar fi avut unde. Se părea mai degrabă că Hugh Pollexfen avea să se stabilească la Carriglas şi să dea o mână de ajutor în gospodărie.

În biroul său, o oază de linişte şi alinare, Finnamore îşi amintea cum îşi văzuse el viitorul. Se gândise că o va admira pe Villana de la distanţă, ea fiind măritată cu bărbatul ales, iar el venind în continuare în vizită, să povestească în salon despre familie şi despre casă. Urmărise, de mai multe ori decât ar fi putut număra, procesiunea familiei Rolleston de la chei până la biserică: bătrâna păşind anevoie între cei doi fii, John James îmbrăcat cu dichis, Lionel dimpotrivă, Villana păşind puţin în urmă. Dar acum, Sarah Pollexfen, nu fratele ei, se întorsese şi mergea în rând cu ei, deschizând umbrela când ploua. „Am putea emite acte de sechestru”, insistase el în salon, cu un an în urmă, dar, spre nemăsurata sa uimire, nimeni nu-l încurajase. „Trebuie să vii mai des”, îl îndemnase, în schimb, Villana, după ce îl invitase s-o însoţească la plimbare. Mai târziu, conversaţia lor luase o altă întorsătură. „Nu sunt tipul de bărbat care să se însoare”, precizase el, onest, ştiind că nu este. „Şi totuşi mă iubeşti”, îi răspunsese ea. „Mă iubeşti aproape de când mă ştiu”. Niciodată nu-şi închipuise că ea ştie. „Căsătoria nu ar însemna copii”, îi promise ea, delicat, ca pentru a-l linişti. „Eu nu vreau copii, Finny”.

Bătu de patru în holul central, o tulburare anunţată de un

fornăit metalic şi urmată de ecoul persistent al vibraţiilor. În seră, doamna Rolleston era încântată să audă bătăile ceasornicului: se mândrea cu faptul că nici auzul, nici văzul nu i se deterioraseră până la un punct supărător. Chibzuise că serei nu i-ar fi stricat un strat de vopsea şi se întreba dacă era cazul să vină domnul Keevan din oraş.

— Ceaiul! strigă Villana din cadrul uşii ce ducea în casă.

Era îmbrăcată în verde: o fustă de tweed şi o bluză, cu broşa cameo la gât. Când vorbi, nu ridică vocea, ci şi-o proiectă prin frunzişul cald, peste butoiaşe şi urne ornamentale. Devenise izbitor de frumoasă, reflecta doamna Rolleston, un ten de porţelan, păr mătăsos, blonduţ, ochii mai luminoşi ca niciodată.

— Mi s-a năzărit, aşa, deodată, Villana, că lumea te va bârfi că te măriţi pentru bani. Nu mă îndoiesc că se şuşoteşte deja.

Merseră umăr la umăr până în sufragerie. Ceaiul şi tortul de Madeira se aflau pe o măsuţă apropiată de locul unde şedea Villana. Ea umplu două ceşti şi tăie două felii.

— De fapt, nu-i adevărat.

Villana clătină din cap, subliniindu-şi tăgăduiala şi refutând bănuielile prin abaterea cursului conversaţiei în altă direcţie. Există un lucru mai apropiat de adevăr, zise şi continuă prin a dezvălui că în sfârşit i se permisese să respingă propunerea de a locui în casa de pe promenadă, moştenită de logodnicul ei la moartea părinţilor.

— Aşadar, Finnamore va sta la noi?

— Propun să stea.

Întrebarea doamnei Rolleston fusese vagă; mintea îi era în altă parte. Dacă regimentul nu l-ar fi respins pe Lionel ca inapt de război, el nu s-ar mai fi întors acasă, ori s-ar fi întors şi mai stors de puteri decât fratele lui. Ştia asta sigur: era partea luminoasă a lucrurilor. Pierduse un soţ şi un fiu în războaie nesăbuite, dar cel puţin nepoţii îi fuseseră cruţaţi, plătind, toţi laolaltă, doar birul unui picior sfărâmat. Hugh, desigur, se întorsese şi el. Se pare că Hugh luase de nevastă o fată din Colchester, oriunde o mai fi şi locul ăsta.

— Finny va contribui cu bani, zise Villana. Aşa e corect.

Dădu un bobârnac unui pachet cu imaginea unei pisici negre şi-şi extrase o ţigară.

— Data la care ne-am gândit pentru cununie e pe la sfârşitul lui august, bunico.

Îşi aprinse ţigara.

— Douăzeci şi şase. O zi de miercuri.

— Înţeleg.

Îl cunoştea de o viaţă pe Finnamore Balt, dar niciodată în toţi anii ăştia nu se gândise că antipatica lui mutră, ca un tăiş de bardă, va fi permanent prezentă, începând cu o anumită zi, la mesele de familie. Villana nu-l iubea mai mult decât îşi iubea John James dama de pe promenadă, ori decât iubea Lionel o altă fiinţă omenească, oricare. Nu-mi spuneţi niciodată ce vă mai fac nepoţii în ultima vreme: poşta de dimineaţă adusese scrisoarea pentru care îşi făcuse griji la trezire. Mă gândesc adesea la nepoţii dumneavoastră şi aş dori să-mi vorbiţi de ei, minţea caligrafia înflorată.

— Iar luna de miere ne-o petrecem la lacurile din Killarney.

Se mai turnă ceai. Fusese şi ea acolo odată. Se zicea că erau o sursă de inspiraţie pentru mulţi poeţi celebri. Munţii din jur produceau un ecou straniu.

— Ştii, Finny e un om de treabă.

— Nu-l credeam altfel. Sunt eu zăpăcită, ori se aude de undeva muzică de dans?

— De fapt, se aude.

Villana auzise muzica, plutind în aer dinspre oraş, în timpul plimbării. îi atrăsese atenţia doamnei Haverty, care-i spusese că un duo autointitulat Zodiacii sosise dis-de-dimineaţă în oraş, un bărbat care azvârlea cuţite în soţia lui. Doamna Haverty îi explicase că muzica se auzea aşa de clar fiindcă era amplificată de un megafon, ca reclamă pentru distracţie.

— Mă întreb dacă e permis, comentă doamna Rolleston.

— Ei bine, acum ţi-am spus, bunico, sfârşi Villana. Şi am să-i spun şi lui Lionel. Dacă cineva nu e de acord cu venirea lui Finny aici, nu trebuie decât să zică.

(îşi adună ţigările, bricheta şi romanul de la biblioteca mănăstirii.)

— Oare domnişoara Laffey ar face ceva pentru mine?

(Se întoarse spre bunica ei, înainte de a ieşi din salon.)

— Nimic extravagant, ceva simplu. Domnişoara Laffey ar trebui să fie în stare. Să-i trimit un bilet cu băiatul lui Brigid?

— Dacă socoteşti că e potrivit.

— Nu voi avea domnişoare de onoare.

Curând după plecarea Villanei din salon, doamna Rolleston se duse în bucătărie. Scrisoarea era în sertarul măsuţei de toaletă, cu timbrul lipit cât se poate de frumos în colţul plicului, cu două linii drepte sub cuvântul Personal, grijuliu caligrafiat. Purtă imaginea cu ea până la bucătărie, unde o pierdu bucuroasă când începu alt dialog.

— Carnea de văcuţă nu e bună, doamnă, se plânse Brigid. Mai nou, Broderick ne livrează marfa scandalos de proastă.

Vorbind, ridică o pieliţă de seu de pe ciozvârta incriminată, expunând defectele cărnii privirilor bătrânei.

— Nu-i nici macră, nici frăgezită, doamnă. I-am spus şi la don'şoara Pollexfen.

Doamna Rolleston încuviinţă din cap. Încercă să se gândească la carne, dar se pomeni preocupată de faptul că un geam din bucătărie era întredeschis. Fusese o vreme când toate ferestrele astea stăteau permanent închise, din cauza muştelor şi strechelor. Bărbaţii deshămau în curte şi duceau caii în padoc, lăsând în urma lor roiuri de muşte.

— Ce se întâmplă cu Broderick? întrebă ea, făcând un efort. S-a pus pe băut?

Încă îi plăcea să coboare în bucătărie. Într-un fel, îi plăcea mai mult decât să-şi facă de lucru prin seră, ori să stea în salon sau în sufragerie. Cumva, bucătăria era – sau devenise – un loc de zăbavă mai îmbietor. Bufetul vast de stejar, aflat la vreo doi centimetri distanţă de o suprafaţă în tempera roz, îţi inspira siguranţă. Uneori, în toiul nopţii, se întreba dacă bufetul mai era acolo şi cobora ca să se asigure, fără ca mai târziu să sufle cuiva vreo vorbă despre îndoiala care o încercase. Singură în bucătăria spaţioasă, admira ferestrele şi dulapurile potrivite cu atâta eleganţă în concavităţile abia perceptibile ale pereţilor. Plita şi masa lungă, de scândură geluită, formau o trinitate cu servanta, plita fiind inima bucătăriei, aşa cum bucătăria era centrul casei. Aşa se

gândea ea noaptea, când stătea acolo.

— N-am auzit c-ar bea, doamnă, răspunse Brigid. Ori de câte ori îi cădea iar grea nevasta, Broderick colinda cârciumile. Era un om care se lăsa doborât de necazurile mici.

— Roag-o pe domnişoara Pollexfen să-i scrie un bilet, o sfătui doamna Rolleston. Să-l întrebe dacă n-ar putea îmbunătăţi calitatea.

Noua fată în casă, Patty, toată numai pistrui, pe frunte, obraji şi nas, cu o privire neîncrezătoare, şedea la masa cea lungă, în uniforma neagră de după-amiază, cu boneta tivită cu dantelă şi şorţuleţul de un alb strălucitor. La intrarea doamnei Rolleston, se ridicase în picioare, dar i se făcuse semn să se aşeze la loc. Mâinile ei late şi grăsuţe mânuiau încă farfuriile şi tacâmurile cu o anumită stângăcie, şuviţe castanii scăpau din acele care-i ţineau părul la locul cuvenit, sub bonetă. N-avea să înveţe niciodată, i se confesase fata lui Brigid, dar Brigid îi interzisese să mai spună prostii.

Doamna Rolleston urmări introducerea în cuptor a mânzatului necorespunzător.

— În cămăruţă îs cartofi de cojit, îi comunică Brigid, răstit, slujnicuţei. Şi morcovi ce trebe frecaţi cu peria. Scoate-ţi şorţul şi pune-ţi salopeta.

Patty se ridică numaidecât să îndeplinească porunca. Doamna Rolleston mai zăbovi, iar când din cămăruţa de serviciu, mai îndepărtată, se auzi apa curgând, întrebă:

— E mulţumită copila asta, Brigid?

— De ce n-ar fi, doamnă? Nu-i un mare noroc pentru ea?

— Dar a terminat cu plânsul? Mai tânjeşte după casa ei?

Brigid pufni. îşi încrucişa braţele, pe care mânecile bluzei purtate sub salopetă erau rulate până deasupra coatelor. Cel mai bine era ca fata să aibă tot timpul de lucru, declară ea. Dacă una ca ea tăia surcele sau smântânea laptele, cât timp îi mai rămânea pentru bocit?

— Totuşi, n-o slăbi din ochi, Brigid. Nu-i uşor nici pentru fetele astea tinere.

Ieşind din bucătărie, îşi dădu seama că, de fapt, de asta coborâse: fusese îngrijorată pentru noua fată în casă, fiindcă era prea tânără. La un moment dat, poate ieri, poate alaltăieri, se trezise

dintr-un vis cu un sentiment de regret pentru cineva şi ştiuse că era vorba de Patty. îi păruse rău şi de celelalte, de toate fetele nou-venite să slujească la Carriglas, niciuna trecută de cincisprezece – şaisprezece ani. „Dumnezeule, doamnă, că frumoasă casă aveţi”, exclamase Kathleen Quigley, dar şi ei îi fusese urât. „Atâta numa că mi-i dor de câmp, doamnă”, explicase Kathleen Quigley. „Atâta că mi-i dor de traiu de acasă”.

Brigid se duse după Patty în cămăruţa de serviciu şi lucră la tejghea, curăţind mere pentru o şarlotă. În decursul anilor, se obişnuise cu bunătatea doamnei Rolleston, ba chiar profitase un pic de ea, dar deseori îşi spunea că bătrâna doamnă nu înţelegea un lucru: că uneori nu era bine să manifeşti compasiune. Fetele precum fiinţa asta nedomesticită de lângă ea învăţau mai repede respectul dacă erau admonestate regulat. Preocuparea faţă de confortul lor psihic nu producea decât încurcături şi abia atunci începeau adevăratele crize de plâns.

— Ai auzit muzica despre care vorbea doamna Haverty? întrebă ea, cu o bruscheţe după părerea ei adecvată.

Patty clătină din nou din cap. Nicio muzică nu pătrundea până în străfundurile locuinţelor servitorilor şi, spre deosebire de Brigid, ea nu ieşise prin curte. Nu înţelesese informaţiile comunicate de doamna Haverty privind respectivul număr de circ, dar înlătură noroiul de pe încă un morcov înainte de a se interesa de el. Brigit spuse:

— Pune o femeie să stea cu spatele la o scândură, după care dă după ea cu cuţite. Până înfige douăzeci de cuţite în lemnu' ăla.

— Sfinte Sisoe, vorbeşti serios, Brigid?

Peria şi morcovul căzură în chiuvetă. Cu gura căscată şi maxilarul inferior căzut cât permitea anatomia, Patty se uita lung la şefa ei din bucătărie.

— Vai, dacă te-ai vedea! o mustră, tăios, Brigid. Nu mai face pe neroada, fetiţo.

— Da’ nu-i groaznic, totuşi? Nu gândeşti c-ar putea s-o taie?

— Dă-i înainte cu treaba, fetiţo.

Urcând spre dormitor, doamna Rolleston îşi depănă în continuare firul gândurilor. Amintirea lui Kathleen Quigley se

preschimbă în amintirea lui Haverty zicând:

„Nu i-am spus lui Brigid”. Ea închisese ochii pentru o clipă şi, imediat după aceea, coborâse ca s-o anunţe ea însăşi pe Brigid, în timp ce Haverty, ajutat de alt bărbat, aduna rămăşiţele cadavrului de pe alee. Doamna Haverty rămăsese în bucătărie, aşa cum o rugase, iar ea se dusese personal la debarcader. Aşteptase acolo, în noaptea care nu devenea nicicum neagră, şi-i văzuse când pornise trilul păsărelelor – pe Hugh şi pe nepoţii ei, vâslind în barca cu care plecaseră mai devreme la petrecere, patru uniforme în a doua barcă, şi o a treia venind din urmă, la mică distanţă. Le auzise râsetele şi glasurile, din ce în ce mai limpezi. Erau şi alte fete în afară de Villana: fuseseră invitate să ia micul dejun la Carriglas. Dacă vă încăpăţânaţi să fraternizaţi cu cei din cazarmă – ameninţase mesajul primit cu o săptămână în urmă – vom lua măsuri. Villana pufnise în râs.

Intră în dormitor şi trase sertarul mesei de toaletă. Se duse cu scrisoarea la scaunul de lângă fereastră. Când le spusese, toţi încremeniseră în poziţiile în care se aflau, ca într-un tablou vivant, o fată fiind gata să păşească afară din barcă, în timp ce John James şi Lionel se aflau deja pe chei. Unul din ceilalţi bărbaţi înjurase.

— Nu-i greu de ghicit cine ne-a vizitat, spusese ea, înainte de a se îndepărta.

Cincisprezece şilingi mi-ar rezolva problemele, citi.

Ea vorbi din patul în care îşi petrecea după-amiezile tolănită, făcându-i un compliment şi numindu-l regele ei. El, gol în dreptul ferestrei, dar invizibil de pe promenadă, din pricina perdelelor duble, croşetate, îşi aprinse o ţigară. Ea prefera să nu fumeze când stătea întins alături de ea, aşa că el se ridica, galant, când simţea nevoia să-şi aprindă una.

— Dragule, eşti supărat din cauza podului ăla.

El clătină din cap, apoi se răzgândi şi-i spuse că amplasarea podului era neconvenabilă. Problema nu fusese gândită în profunzime.

— Îţi va fi necesar un vehicul, scumpule. Vei avea nevoie de un automobil.

— Nu am bani de automobil.

— Vino înapoi în pat, dragul meu, şi încălzeşte-mă. Dormitorul

proprietăresei avea pereţii îmbrăcaţi într-un tapet roz în dungi, cu buchete de crini roz revărsându-se ca o cascadă din fiecare ungher şi întinzându-se de-a lungul unei frize de sub galeria de care erau prinse tablourile. Exista un lavoar cu un lighean şi o cană, un şifonier mare şi o masă cu o oglindă rezemată de o vază, în faţa căreia erau înşirate cosmeticalele, acele de păr şi alte articole de înfrumuseţare ale doamnei Moledy. Între ferestrele mascate de perdele, atârna un crucifix, iar sub el se afla un ficus într-un vas de alamă. În alte colţişoare, statuete sacre ornamentau încăperea. La piciorul patului, se găseau cele două scaune pe care doamna Moledy îşi aşeza hainele după ce se dezbrăca.

— Hai, hai, scumpule, îl îndemnă ea din nou. Faţa ei cărnoasă, pudrată, lucea între perne, bărbia dublă făcea pliuri palide. Doamna Moledy era văduvă de şapte ani şi de cinci metresa lui John James. Volumul trupului ei de sub cearşafuri şi pături era impresionant, reflectând, întâmplător, dimensiunea apetitului ei erotic.

— Ţi-aş avansa eu banii pentru automobil, zise, după ce el îşi înfăşură braţele pe rotunjimile ei de perniţă de ace.

Puteau întocmi uşor o convenţie: nu era ceva ieşit din comun ca o doamnă bine situată ca ea să împrumute pe cineva cu bani. În timp ce vorbea, degetele ei explorau trupul partenerului. Trasară conturul coastelor şi zăboviră jucăuş pe abdomen. Se furişară apoi spre regiunea organului reproductiv.

— O, eşti regele meu! murmură femeia.

În după-amiaza aceea de aprilie, la pensiune era linişte. Cei doi chiriaşi permanenţi plecaseră la muncă şi rămăsese mai bine de o lună până să apară primii oaspeţi sezonieri. Slujnicuţa doamnei Moledy avea după-amiezile de luni libere.

— Rege! strigă, brusc, doamna Moledy. Regele castelului meu!

Ea aţipi, iar el se gândi cât de tare o detesta. Cu cinci ani în urmă, într-un miez de zi toropitor, şezuse pe un scaun de lemn, pe faleză, privind cum se întorc din larg, una câte una, bărcile pescarilor. Ea i se adresase pe nume, trecuse prin faţa lui, iar la întoarcere se aşezase alături. Mai târziu îi mărturisise că îl observase din pensiune şi ieşise anume ca să-i vorbească. îi pusese un disc la patefon. Get along, little

doggy[4]”, cântase o voce subţirică. Get along, get along.

Lângă el, femeia deschise ochii. Dispoziţia i se schimbase, ceea ce se întâmpla foarte frecvent în decursul unei după-amiezi. Chiar înainte ca ea să rostească vreun cuvânt, el recunoscu predispoziţia pe care o ura cel mai straşnic.

— Oh, teribil mi-ar plăcea să putem asista la un spectacol ca ăsta! zise ea, bosumflată.

Îşi împinse buza superioară în afară, peste cea inferioară. Se smiorcăi, de parcă i-ar fi dat lacrimile. Mai avea de învăţat la capitolul actorie, presupunea ea.

— Nu despre asta era vorba, câtuşi de puţin.

— Cu tine, scumpule, e întotdeauna „nu”. Bizuindu-se pe experienţa dobândită în decursul relaţiei lor, John James strânse din buze şi tăcu.

— Mă gândeam că ai putea zice şi tu o dată „da”, scumpule.

Cea mai bună soluţie era să rosteşti cât mai puţine cuvinte, să n-o contrazici. Pomenise încă de săptămâna trecută de distracţia căreia i se făcea reclamă, un număr de circ mizerabil. La început fusese aluzivă, nelăsând să se înţeleagă că ar fi dorit să meargă – asta era tactica ei. Acum propunea să defileze amândoi la braţ cât era esplanada de lungă, sub ochii tuturor, ca să asiste la reprezentaţie.

— Nu, repetă el, încercând să se concentreze asupra altor momente din viaţă, întâmplări din şcoală, conversaţii avute cu tatăl său.

Oare părintele său, văduv de atâţia ani, se întâlnise şi el undeva, în secret, cu o catolică? Trăise şi el supliciul remuşcării şi se hotărâse să nu se mai întoarcă? Era greu să şi-l imagineze pe tatăl său suferind în halul ăsta. Era greu să-şi imagineze tatăl alături de o astfel de femeie, cu smocuri de păr negru la subsuori. Tatăl lui trecuse pe lumea cealaltă cu o părere excelentă despre el, cel mai în vârstă dintre copii, moştenitorul; John James nu se îndoia de asta.

— N-ai putea suporta, se sili să spună. O femeie amărâtă riscând

---

[4] Melodie a cunoscutului compozitor şi interpret american Woody Guthrie (1912-l967), reluată în diverse variante şi de alţi interpreţi.

să-şi piardă viaţa cât ai bate din palme.

Dar doamna Moledy protestă că reprezentaţia i-ar fi făcut şi ei tot atâta plăcere ca şi celorlalţi. Ce viaţă avea ea, aşteptând de la o săptămână la alta, făcând totul pe sub mână? Pe cuvânt de onoare, se jură ea, nu se simţea ea însăşi decât atunci când îşi mărturisea păcatele.

— Asta se numără printre cele mai grele, îl anunţă.

— Nu-mi spune că ai suflat vreun cuvânt la împărtăşanie?

Ursuză, ea nu răspunse. Când el repetă întrebarea, tonul vocii îi trăda alarma.

— E un păcat de moarte, iubitei, zise ea încântată. Trebuie să mă ocup şi eu de mântuirea sufletului.

— De mântuirea sufletului?

— Trebuie să ispăşesc, scumpule. Penitenţă şi iertare; voi nu aveţi aşa ceva în biserica voastră.

— La care preot mergi?

— Nu contează, dragule. E altceva decât dacă mergi la doctor. Dar cel mai adesea la părintele Pierce.

John James simţea că femeia se amuză. Simţea că în felul acesta îl pedepseşte. Nu mă mai întorc în camera asta, îşi promise. Lunea viitoare n-are decât să zacă aici pe spate cu toată pudra pe ea şi să bocească până vede negru.

— Nu te îngrijora, scumpule. Părintele Pierce aude de toate.

— Dumnezeule!

Sări din pat şi simţi răceala podelei sub tălpi. îşi aminti cum tatăl său pleca neînsoţit la Dublin şi stătea câteva zile la Hotel Davison; se întrebă din nou dacă existase vreo femeie. Uneori, la întoarcerea de la şcoala din Shropshire, el şi Lionel petreceau o noapte la Davison, unde li se aranja totul. îşi aduse aminte cum se fălise odată Barmy Jessop că fusese cu o damă de consumaţie şi se întrebase dacă femei din alea se găseau şi la Dublin. El, Barmy Jessop şi Asquith-Jones vorbeau adesea despre lucruri din astea. îşi aminti cum ei trei şi paznicul de noapte băuseră din vinul de împărtăşanie în sala cazanelor, şi cum Barmy Jessop trăsese clopotele în toiul nopţii, alertând pompierii.

— Scumpule. Glumesc cu tine, chicoti ea dintre perne. Vino la

mine.

Ea îi jură că nu era nimic adevărat. îl făcu să ia statueta Fecioarei Maria de pe poliţa din perete şi s-o ţină în mână în timp ce ea jura.

— Sfinte! exclamă ea, râzând. De ne-ar vedea cineva!

Mai încercă să-l ademenească, dar el declară că era timpul să plece. îşi făcu de lucru cu butonii de la guler şi manşetă, grăbindu-se să-i fixeze, ştiind că toanele ei bune n-aveau să ţină mult. O şi simţea cum cotrobăie prin minte în căutarea unei noi direcţii de atac.

— O să mă dăruiesc unuia dintre chiriaşi, îl ameninţă în cele din urmă. O să facem toate nebuniile.

Menţiona localul lui Myley Flynn, zicând că vor petrece, probabil, o oră sau două acolo.

— Nici nu ştii ce se poate întâmpla într-o seară din aia, remarcă ea, nonşalant. Când toată lumea e înfierbântată după spectacol.

*

Villana stătea în gheţărie, unde Hugh Pollexfen o sărutase întâia oară. Nefolosită de mult, în niciun scop, murdară şi plină de păienjeniş, gheţăria fusese ascunzătoarea lor secretă. Un brâu de cărămidă înconjura pereţii, aproape ca o laviţă. Puteai să şezi pe el, ghemuit sub primele rafturi de marmură cenuşie, care mergeau şi ele din perete în perete. Prima oară când ea şi Hugh se refugiaseră de ochii lumii în gheţărie nu se aşezaseră, dar în următoarele daţi se ghemuiseră într-un colţ, strâns îmbrăţişaţi.

— O, Hugh, murmură ea acum, întrebându-se ce făcea el în clipa aceea.

Nu cunoştea numele fetei cu care se însurase, fiindcă nu dorise să-l afle. Nici numele copiilor – avea trei. Anglia nu era un loc în care i-ar fi plăcut să trăiască: era o ţară formalizată şi politicoasă şi se spunea că toate peisajele erau la fel. Nu fusese acolo niciodată, dar îşi putea imagina cu uşurinţă. În clipa asta, probabil că nevasta îl striga să poftească la masă, în casa în care locuiau, unde copiii aşteptau aşezaţi frumos în jurul măsuţei de ceai.

— Hugh, murmură ea din nou. O, Hugh, ce ridicol e totul!

Arând pământul, Lionel mergea răbdător, oboseala calului la sfârşit de zi dictându-i cum să-şi potrivească paşii. Aproape la fel de

înalt şi de slab ca tatăl lui, puţin adus de spate, deşi abia trecut cu câţiva ani de treizeci, din depărtare Lionel îţi lăsa impresia unei robusteţi vânjoase; văzută de aproape, expresia feţei sugera vulnerabilitate, ca în copilărie. Ştia de legătura dintre fratele lui şi proprietăreasa pensiunii, dar prefera să nu se gândească la ea. îl nedumerea viitorul mariaj al surorii sale şi vestea, primită cu o oră în urmă, că soţul ei avea să locuiască la Carriglas, împreună cu ei. îl supăra construirea podului, dar cel mai mult îl preocupau culturile pe care le semăna, animalele sale şi copacii din zare, profilaţi pe cer. Asta era viaţa lui.

Razele soarelui aflat la asfinţit, căzând pieziş pe brazde, sclipiră pe fierul plugului. La o oarecare distanţă, cei trei câini ciobăneşti ai lui Lionel, aşezaţi în patru labe în jurul unei porţi deschise, îţi sugerau protecţie, deşi el nu avea deloc nevoie de aşa ceva. Erau dulăi ce dispreţuiau atenţiile sau comenzile altor oameni; îl urmau oriunde se ducea. Acum îi strigă şi ei veniră ca vântul.

— Bună fată, bună fată, îi zise el iepei, deshămând-o şi conducând-o afară de pe câmp.

*

Pe feribot, Haverty şi barcagiul discutau despre cursele de cai. Guşterul o scrântise, a treia oară la rând. Au fost pronunţate cuvintele Market Rasen, apoi Towcester şi Aintree, pe care la început Tom le crezu numele altor cai, dar îşi dădu seama după aceea că erau hipodromuri englezeşti. Butt Nolan, zicea barcagiul, îl recomanda pe Prinţul Deşertului.

— Trebuie să merg mai întâi în oraş, dezvăluise Haverty când el şi Tom coborâseră pe chei. Am treabă cinci minute.

Aşa că, ajunşi pe South Main Street, cotiseră la dreapta şi intraseră în spelunca lui Spillane de la poalele dealului Michael Davitt.

— Limonada şi biscuiţi pentru băiat, ceru Haverty, după ce comandase pentru el.

Tom nu mai fusese niciodată într-un local, deşi intrase o dată sau de două ori în băcăniile ataşate de cârciumi. Deseori, când produsul de care avea nevoie mama lui pentru gătit nu se găsea la băcănia lui Meath ori la Dungan ori la London & Newcastle, trebuia să-l

caute în alte locuri, de regulă fără succes. La alimentara lui Spillane se găseau extrem de puţine mărfuri: felii de şuncă, nu, fiindcă n-avea maşină de feliat; gemuri şi jeleuri, nu; nici pachete cu mazăre sau făină de mălai. Dar la bar i se aduseră fără probleme limonada şi biscuiţii.

Bărbaţii stăteau în picioare la tejghea, rezemaţi în coate; câţiva şedeau pe la mese. Erau prezenţi domnul Coyne, vânzătorul de automobile, şi domnul O'Hagan, de la poştă. Mai erau şi alţii pe care Tom nu-i cunoştea. Faţada localului lui Spillane – cu zugrăveala albastră şi literele pictate în relief care-i declinau numele, cu reclame la ceaiuri şi sosuri de friptură într-o vitrină şi whisky şi bere Porter în cealaltă – făcea promisiuni mai mari decât puteau îndeplini prăvălia sau barul. În acesta din urmă, predomina obscuritatea – în consecinţă, muşteriii erau străvezii ca nişte umbre. Nu era exclus ca, expuşi la lumină, bărbaţii neidentificaţi de Tom să se dovedească a fi cunoştinţe.

Domnul O'Hagan, stând la masă cu domnul Coyne, vorbea cu Haverty despre un cal de curse numit Guşterul. Butt Nolan merita spânzurat, decretă el. Butt Nolan îi vânduse un pont cu preţul obişnuit, rezultatul fiind că domnul O'Hagan îşi pusese banii pe o mârţoagă care de-abia se târa, darămite să galopeze. Tenul domnului O'Hagan era albicios; avea mustaţa subţire şi moale; purta ochelari cu rame de sârmă şi ochii din spatele lentilelor erau melancolici. Domnul Coyne avea burta ieşită în afară, o scăfârlie cheală, lucitoare, şi o mustaţă mică. Ochii lui erau ca două mărgeluţe de rozariu, atât de minusculi încât ori de câte ori râdea sau se încrunta dispăreau în cutele de grăsime ale feţei. Era tatăl a unsprezece odrasle – toate fete. Domnul O'Hagan era celibatar.

— Prinţul Deşertului e calu' bun, zise Haverty.

Îşi trecu palma peste gură, ca să şteargă spuma lăsată de berea neagră.

— Cu John Joe Shelvin jocheu. Imbatabil.

— Nu există altu' mai bun, întări domnul Coyne.

— Unul ca el bate Anglia.

— Sunt de acord cu asta.

Dar domnul O'Hagan clătină din cap, pesimist. Dacă Butt Nolan îl recomanda pe Prinţul Deşertului, el nu s-ar fi atins de animalul ăla

nici cu parul, cu sau fără John Joe Shelvin.

— Încă doi şilingi duşi pe apa sâmbetei cu Guşterul. Ce crede Butt Nolan, că paralele cresc în copaci?

Nimeni nu catadicsi să răspundă. Dacă exista un alt tânăr care să stea în şa cu îndemânarea lui John Joe, continuă Haverty, ar fi dorit foarte mult să-i fie arătat. Toate dobitoacele dobândeau valoare când le călărea John Joe.

— Sunt de acord cu asta, zise domnul Coyne.

Au fost trecuţi în revistă şi alţi cai – Luna de Miere şi Conacu – şi alţi jochei. Haverty conteni să-şi mai şteargă cu mâna spuma din jurul gurii. Domnul Coyne fluieră o vreme ceva pe sub mustaţă.

— Tot ce zic, spuse domnul O'Hagan, e că Butt Nolan e un păcălici. N-am nimic cu tânărul Shelvin.

Limonada îi topea biscuiţii din gură într-un soi de terci dulce, pe care Tom îl ţinu acolo cât putu de mult. îl surprindea că bărbaţii rămâneau ţintuiţi în loc, când ar fi putut să se ducă să vadă aruncarea de cuţite. Pe chei şi pe South Main Street, muzica de la numărul senzaţional se auzea mult mai tare decât pe insulă. Barcagiul de pe feribot spusese că tot oraşul se ducea să vadă.

— Niciun moment nu insinuez, insistă, lugubru, domnul O'Hagan, că Prinţul Deşertului n-ar fi un exemplar de rasă. Nu susţin câtuşi de puţin asta.

— N-a fost crescut la Tipperary? N-am dreptate cu asta? întrebă domnul Coyne.

Haverty îl asigură că avea dreptate. Născut şi crescut la Tipperary, unul dintre cei mai superbi armăsari exportaţi de ţara noastră. Un cal pe care vrei să-l vezi victorios.

— Eu n-am nimic cu calul, zise domnul O'Hagan. Nu susţin câtuşi de puţin că aş avea ceva.

— A, sigur, ştim că nu ai.

Spre disperarea lui Tom, domnul Coyne ciocăni în sticla zgrunţuroasă ce despărţea barul de băcănie şi strigă comanda pentru încă un rând.

— Şi încă o limonadă pentru băiat, dădu el instrucţiuni, secând halba de ultimele picături de lichid negru.

Privind, pe Tom îl cuprinse greaţa, fiindcă mirosul răspândit de berea neagră îl făcea să creadă că ceva se alterase în ea. Haverty şi domnul O'Hagan îşi drenară şi ei paharele.

— John Joe e din Carlow, enunţă domnul Coyne, după ce băuturile proaspăt turnate le fuseseră puse în faţă. N-am dreptate cu asta?

Haverty zise că, din câte ştia, aşa stăteau lucrurile. O mândrie pentru Carlow, adăugă el. Dar calul cel tânăr nu era o mândrie pentru Tipp?

— A, o mândrie, desigur. Ne mândrim cu ceea ce ne face mândri.

Domnul O'Hagan pufni zgomotos:

— N-am nimic contra calului sau a jocheului. N-am nimic de împărţit cu niciunul din ei.

Inspiră adânc, ţinând o clipă sau două aerul în plămâni, înainte de a expira. Câteodată, Tom avea de cumpărat de la el un ordin poştal pentru doamna Rolleston, iar când îl cerea, domnul O'Hagan proceda exact la fel, ţinând aerul în piept cât putea de mult şi întinzând mâna după cutia cu formulare de mandate abia după ce i se stingeau zgomotele din nas.

— Se va ţine, totuşi? întrebă Tom.

Nimeni nu-i răspunse. Domnul O'Hagan repetă ceea ce repetase deja de câteva ori în legătură cu Butt Nolan. Domnul Coyne afirmă că tatăl lui John Joe Shelvin era un tip care-şi cunoştea interesele, de vreme ce-l dusese pe John Joe la grajduri încă de la vârsta de cinci ani. Aşa îi parvenise lui povestea şi nu punea la îndoială niciun cuvânt. Haverty zise că un tip din Carlow îşi cunoaşte întotdeauna interesele.

— Se va ţine, totuşi, aruncarea de cuţite? Nu ajungem prea târziu?

Haverty clipi repede. îşi ţuguie buzele, gânditor, şi, pentru o clipă, faţa lui slabă păru şi mai trasă. Adevărat, dacă se întorceau prea târziu se putea să întâmpine greutăţi în a trece înapoi peste apă. Puteau da de bucluc, dacă omul lor se supăra când îi cereau să-i treacă dincolo cu feribotul.

— Aşteaptă până ai pod, zise domnul Coyne.

Dar Haverty zise că era cam mult de aşteptat. Se aplecă peste

masă, cu un zâmbet poznaş pe faţă. Dădu de înţeles că lumea l-ar ocărî dacă ar rămâne în taverna lui Spillane până terminau podul, chiar dacă lui, personal, nu i-ar displăcea. Râse sonor, iar domnul Coyne îi ţinu isonul. Domnul O'Hagan anunţă că dacă Butt Nolan ar intra în local, ar avea de-a face cu vârful ascuţit al limbii sale.

— Pe insulă sunt bucuroşi de pod? se interesă domnul Coyne, după ce râsetele se potoliră.

Haverty clătină din cap:

— Cum să fie? Nu-i pe partea greşită, pentru noi cei de-acolo?

— Înţeleg ce spui.

— Ascultă, îi zise Haverty lui Tom. Nu mi-am terminat încă treburile cu domnii O'Hagan şi Coyne. Du-te de vezi daravera şi după ce se termină ne întâlnim jos pe chei. Te aştept acolo, lângă feribot.

— Zodiacii sunt cea mai celebră trupă din întreaga Irlandă, remarcă domnul Coyne. După ce-şi fac numărul, aruncă-le asta.

Îi dădu o jumătate de penny lui Tom, căruia i se păru ciudat că domnul Coyne e gata să dea bani pe ceva ce n-avea nicio intenţie să vadă. Acceptă bănuţul, promiţând să-l transmită cui se cuvenea.

— Numai să nu întârzii, îl avertiză Haverty. Nu mă ţine toată noaptea pe chei, să te aştept.

Tom înainta grăbit pe South Main Street, pe lângă intrări şi vitrine familiare.

— Hei, dom'le! strigă după el, de pe treptele de la prăvălia lui Lett, Humpy Geehan.

— Cum eşti, Humpy? strigă el drept răspuns, căci aşa îi auzise pe alţi băieţi răspunzând la saluturi.

Un grup de biciclete stăteau sprijinite de pervazurile de la Morrissy, un cal cu căruţă era legat de un stâlp de iluminat de lângă localul lui Myley Flynn. Lumea se îmbulzea la patiserie şi tutungerie, înainte de a se duce la aruncarea de cuţite. Doi câini se încăieraseră în mijlocul drumului. O fată aştepta în faţa cinematografului Traynor.

După South Main Street, casele deveneau mai înalte. Plăcuţe de alamă îţi ofereau serviciile chirurgului Woulfe, ale lui KJ. Ikely, B. Dent, ale doctorilor şi avocaţilor care lucrau şi ca notari. Promenada devenise un adevărat furnicar – mulţimea vioaie tălăzuia spre locul de

unde se auzea muzica Zodiacilor. Cel mai periculos număr din lume! proclamau afişele noi. Prezentat regulat în faţa familiei regale! Afişele erau lipite pe stâlpii de iluminat de pe promenadă şi pe marginile standului pentru orchestră; decorau şi zidurile galbene, scorojite, ale sălii de biliard, unde nu mai juca nimeni biliard.

— Tom să fie? întrebă careva în spatele lui şi, fără să se întoarcă, ştiu că era Holy Mullihan. Ai ieşit de unu singur, Tom?

Nu exista niciun motiv ca Tom să se teamă de Holy Mullihan, băiatul nu era bătăuş, dimpotrivă. Doar că avea el ceva – în ţinută şi comportament – ce-ţi insufla nelinişte dacă rămâneai prea mult timp în compania lui. Holy Mullihan avea freza terminată în triunghi pe frunte şi un pufuleţ moale şi negru pe buza superioară. Încheieturile îi ieşeau din manşetele roase ale unei jachete negre, iar partea de jos a pantalonilor abia dacă-i ajungea până la ghete. Cravata neagră era înnodată strâns sub un guler murdar; mărul lui Adam i se mişca vizibil pe un gât firav. Holy Mullihan nu era văzut niciodată cu băieţii de vârsta lui de la „Fraţii Creştini”; prefera să-i tragă de-o parte pe băieţii mai mici şi să aibă cu ei discuţii religioase. îşi declara mereu intenţia de a face o carieră teologică.

— Mergem împreună, Tom? propuse el acum. Nu-i aşa că-i grozav să vezi câtă lume a ieşit la distracţie?

— Nu întârziem?

— Câtă vreme au spectatori, o să tot repete numărul. E greu să câştigi o pâine, Tom.

Emoţionat cum era, lui Tom nu-i displăcu tovărăşia lui Holy Mullihan, deşi, în mod normal, ar fi încercat să se descotorosească de el. În orice caz, muzica era acum atât de tare că discuţia devenea imposibilă. Trebuia să strigi, ca pe feribot, iar glasul lui Holy Mullihan era întotdeauna stins, aproape şoptit. Ridicase vocea ca să spună ce avea de spus, dar acum, mergând împreună pe promenadă, nu mai zicea nimic.

Aruncarea de cuţite se ţinea pe un lot donat de un om care plecase din oraş cu ani în urmă şi devenise regele zaharicalelor în America. Urma să se amenajeze acolo un parc în amintirea părintelui Ignatius Quirke, un lider al mişcării de temperanţă de pe vremuri; dar

banii cu care să se realizeze toate astea, inclusiv o statuie a preotului, nu mai sosiseră niciodată, aşa că oraşului i se făcuse cadou, de fapt, un maidan. În fiecare an, Circul Duffy îşi ridica aici cortul; la fel, Căluşeii şi Cartingul lui Todd.

Un şir de becuri electrice, suspendat deasupra capetelor mulţimii ce-şi îngroşa rândurile, decupa în pustietatea asta un dreptunghi luminat. În dreptunghi se găsea o dubită verde, iar în apropierea ei o uşă de scânduri prinsă de doi stâlpi bătuţi în pământ. Spatele furgonetei era mascat de o perdea galbenă montată pe o sârmă ce lega între ei patru stâlpi identici, iar de unul dintre ei atârna megafonul trupei Zodiacii. „Ea e departe de ţinutul unde-i doarme eroul”, se tânguia o voce de tenor, „înconjurată de perechi de îndrăgostiţi care suspină…”

Muzica încetă brusc. De după perdelele din spatele dubitei, se ivi o femeie în costum de baie roşu şi-şi luă poziţia pe uşă. Un bărbat o legă la ochi cu o batistă roşie. O împinse înapoi spre uşă până când o atinse cu spatele. Pe urmă el dispăru printre perdelele galbene şi când ieşi din nou avea la el cuţitele. Era un bărbat tras la faţă, numai în cămaşă, fără guler sau cravată şi cu obrazul brăzdat de o cicatrice. Întinse braţele în faţă, agitând câte şase cuţite în fiecare mână. Era un gest prin care solicita atenţia, iar când rumoarea nu conteni, strigă că nu putea lucra până nu se făcea linişte absolută. Mormăielile şi râsetele se împuţinară şi se curmară.

— O singură greşeală la acest număr, ţipă bărbatul, şi frumoasa doamnă din faţa dumneavoastră îşi va pierde viaţa!

După ce încetară şi strigătele de mirare provocate de acest anunţ, bărbatul îşi ocupă poziţia şi-şi aşeză în faţă, foarte grijuliu, cele douăsprezece cuţite.

— Zodiacii s-au produs în faţa familiilor regale de pe patru continente, reaminti el publicului. Zodiacii, doamnelor şi domnilor, nu cunosc frica.

În timp ce vorbea, femeia legată la ochi îşi dezveli dantura, într-un zâmbet vesel. La comanda partenerului ei, încremeni şi, unul după altul, cuţitele zbârnâiră şi se înfipseră în jurul ei în scândurile uşii. După ce toate cuţitele fuseseră îngropate în cherestea până la

mânere, femeia păşi înainte şi se întoarse într-o parte şi-n alta, cu braţele ridicate, ca să arate că nu-i cursese nicio picătură de sânge. Partenerul indică uşa, atrăgând atenţia publicului asupra faptului că, acolo, cuţitele – pe care le scoase unul câte unul după aceea – schiţaseră conturul trupului femeii. De cum termină, femeia îşi reluă poziţia. El o acoperi cu foi de ziar prinse repede de lemnul uşii cu piuneze. Cuţitele fulgerară iarăşi prin aer şi, după ce fu aruncat şi ultimul, femeia păşi din nou înainte, rupând ziarele de pe ea.

— Urmează, zise bărbatul, scoţând cuţitele şi făcând ziarele balot, un număr în premieră. Astăzi, doamnelor şi domnilor, vă oferim momentele palpitante ale celui mai cutezător act de aruncare de cuţite din lume.

De data asta se legă singur la ochi cu batista. Două fete ţipară. Femeii nu i se clinti zâmbetul de pe faţă în timp ce cuţitele vâjâiau pe lângă ea, izbind în scânduri. Tom nu se uită.

Strigătele şi fluierăturile îl determinară să deschidă ochii. Lumea arunca monede pe pământ, iar femeia şi bărbatul se aplecau să le ridice. Aruncă şi el jumătatea de penny de la domnul Coyne.

— Ţi-a plăcut, Tom? îl întrebă Holy Mullihan, în timp ce făceau cale-ntoarsă pe promenadă.

Tom răspunse că îi plăcuse. Nu crezuse că aruncarea de cuţite putea fi un act atât de palpitant. N-avea să uite niciodată cum bărbatul se legase la ochi cu batista, cum ţipaseră cele două fete. N-avea să uite niciun moment din acest eveniment, se jură el.

— Îţi aminteşti ce cuvânt ţi-am spus eu, Tom? se interesă Holy Mullihan după ce ajunseseră din nou pe South Main Street, unde muzica, reluată acum, nu se auzea chiar aşa de tare. Ţii minte ce ţi-am explicat?

Tom dădu din cap, sperând că nu vor repeta conversaţia.

— Ilegitim e cuvântul pe care îl folosim, Tom. În legătură cu naşterea cuiva.

Tom îi explică lui Holy Mullihan ceea ce-i mai explicase odată: că tatăl şi mama lui nu avuseseră timp să se cunune din cauză că tatăl său fusese ucis. Urmau să se căsătorească în aceeaşi săptămână, zise el. Tatăl chiar cumpărase verighetele. Comandase mobilă pentru căsuţa

de la poartă.

— Cunosc lucrurile astea, Tom. Mi le-ai mai spus. Humpy Geehan îi strigă, dar Holy Mullihan nu răspunse.

— Nu ai nicio ezitare când spui Sfânta Născătoare, Tom? întrebă el. Cunoşti toate cuvintele?

— Bineînţeles.

— Nu fi aşa de sigur, Tom. N-am fost lăsaţi pe pământ ca să fim siguri de noi înşine.

Tom nu înţelegea. Vru să întrebe, dar se răzgândi.

— Aici trebuie să cotesc, zise, când ajunseră la Narrow Lane. Trebuie să ajung jos, la chei.

Holy Mullihan îl conduse mai departe. Era posibil ca băieţii de la „Fraţii Creştini" să folosească alte cuvinte, mai zise el, dar toate însemnau acelaşi lucru. Faptul că fuseseră cumpărate verighetele nu schimba cu nimic lucrurile.

— Nu el a vrut să fie ucis, zise Tom.

— Circulă o poveste, Tom, despre Sfântul Francis din Sales. Sfântul Francis din Sales mergea în Rai şi la poarta Raiului l-au întrebat ce păcate are, aşa că s-a spovedit pentru ultima oară. „Alt păcat", a zis, „este că am înghiţit un fir de carne de oaie într-o vineri". Mâncase carne de oaie neştiind ce zi din săptămână era. Înţelegi asta, Tom?

— Da.

— Sfântul Francis din Sales n-a fost lăsat să intre în Rai, a trebuit să mai aştepte o zi, Tom. Se justificase după ce-şi mărturisise păcatul. Dacă n-ar fi procedat astfel, ar fi intrat imediat. Pricepi, Tom?

— Da.

— Povestea a spus-o chiar Sfântul Francis din Sales. Nişte muncitori trudeau pe un ogor din Franţa şi Sfântul Francis din Sales li s-a arătat anume ca să le spună povestea asta. Ca să aibă şi alţii parte de învăţătura din ea. Ai urmărit povestea, Tom?

— O înţeleg perfect.

— Asta mă bucură.

Sosiseră pe chei, dar nici urmă de Haverty. Holy Mullihan zise:

— Mai am şi alte poveşti pentru tine, Tom.

Dar, până să le spună, apăru Haverty. Înainta împleticindu-se pe

marginea cheiului, cu un muc de ţigară împlântat între buze. Era aproape întuneric: pe cealaltă parte a calmei întinderi de apă se zăreau luminile din Carriglas.

— Eu mă duc, atunci, zise Holy Mullihan.

Plecă imediat, înghiţit de umbre înainte ca Haverty să se fi apropiat suficient de mult ca să-l vadă.

— Tu eşti, Tom? strigă Haverty, iar Tom răspunse că el era.

Nu mai văzuse niciodată ceva atât de interesant ca aruncarea de cuţite, adăugă el. Circarul le aruncase legat la ochi. Femeia stătuse nemişcată ca o stană de piatră.

— L-ai văzut pe barcagiu, Tom? Era aici?

Tom răspunse că nu fusese. Dar că şi el de-abia sosise.

— Bătrânul şi-a amarat vasul. Nu-i ridicol, Tom, când ştie că suntem pe malul ăsta? Acuma trebuie să-l trag afară din pat.

Tom aşteptă, ascultând muzica şi imaginându-şi cum cuţitele sfârtecă aerul şi cum zâmbeşte femeia. Un spectator afirmase că dacă un cuţit îşi greşea ţinta şi-i pătrundea în cap sau în inimă, femeia ar fi dat ortul popii într-o clipă.

— Tânărul ăsta m-a făcut să întârzii, îl auzi spunând pe Haverty, după ce bătuse la uşa casei de pe chei.

Tom nu ştiuse că barcagiul locuia acolo şi încerca să determine care era casa lui, ca s-o poată cerceta altă dată, pe lumină.

— Bem repede ceva înainte de-a porni? se oferi Haverty, iar Tom auzi un mormăit de protest, urmat de insistenţele lui Haverty, iar într-un final cei doi porniră înspre local.

A avut destul de mult de aşteptat până să reapară. Nu mai fusese cu feribotul pe întuneric.

— Să nu pomeneşti de tavernă, îl instrui Haverty după ce traversaseră braţul de apă şi se îndepărtau de debarcader.

Muzica se ţinuse scai de el la traversare, aceeaşi pereche de cântece. Pe urmă, subit, încetase definitiv.

— Să zici că tu şi cu mine ne-am dus la aruncarea de cuţite, îl instrui Haverty. De ailaltă treabă să uiţi.

Domnişoara Rolleston îl rugase să-l întrebe pe domnul O'Hagan dacă în ziua nunţii dorea să se ocupe de una dintre cabriolete sau de

trăsura guvernantei, pentru că oaspeţii din casă trebuiau să fie duşi la feribot. Cu ani în urmă, înainte de a trece examenul de funcţionar poştal, domnul O'Hagan fusese şefia grajduri într-o gospodărie între timp incendiată, iar uneori venea să ajute la Carriglas, când aveau loc evenimente sociale.

— De asta a trebuit să intru la Spillane, explică Haverty. Ca să-l întreb dacă poate să-şi aranjeze o zi liberă pe douăzeci şi şase august. Ei bine, l-am întrebat şi a zis că da.

În bucătăria căsuţei portarului, mama lui Tom peticea o vestă, cu lampa trasă lângă scaunul pe care şedea. îşi dădu numaidecât seama că era supărată, deşi nu zicea nimic. Vedea bine ce gândeşte: nu l-ar fi lăsat să plece dacă ştia că se va întoarce atât de târziu.

— Ar fi trebuit să vii şi dumneata! exclamă Tom, incapabil să-şi stăpânească entuziasmul. Aşa ceva n-ai văzut!

Dar când ea vorbi, o făcu doar ca să-l trimită la culcare.

— Acuma grăbeşte-te să te speli.

El se spălă la chiuvetă. Abia se stăpânea să nu-i povestească despre domnul Coyne şi domnul O'Hagan, cum mâncase biscuiţi şi băuse două sticle de limonada, cum îi dăruise domnul Coyne o jumătate de penny să-l arunce Zodiacilor. Ar fi dorit chiar să-i spună povestea aflată de la Holy Mullihan, despre apariţia Sfântului Francis din Sales pe un ogor.

— Noapte bună, atunci, zise el.

— Vin şi eu într-o clipă.

Luă lampa aprinsă de ea în timp ce el se spălase şi în dormitorul pe care îl împărţeau, se dezbrăcă şi se aşeză în pat. Înainte de a se culca şi ea, mama avea să închidă obloanele, ca să nu fie curent. Când ploua, apa se prelingea înăuntru pe sub fereastră şi picura de pe pervaz, fie că obloanele erau trase, fie că nu. Ea zicea că e nesănătos.

Îşi spuse rugăciunile aşa culcat, deşi ştia că ar fi trebuit să îngenuncheze lângă pat, cum îi plăcea ei şi cum proceda ea însăşi. Pe urmă se gândi din nou la cuţitele ce fulgerau prin aer, la picioarele şi braţele goale ale femeii, la spusele bărbatului. Când aşteptase pe chei cu Holy Mullihan, auzise alte ţipete de fete şi ghicise că sosise momentul când bărbatul se lega la ochi cu eşarfa.

— Noapte bună, atunci, Tom.

Ea îl întrebă dacă îşi făcuse rugăciunile şi apoi luă sticla de pe lampă şi suflă în flacără. Cealaltă lampă, a ei, îi proiecta umbra pe perete, făcând-o mult mai lungă decât era.

— Mă bucur că ţi-a plăcut, Tom.

Când îl sărutase, îşi dăduse seama că-i trecuse supărarea. Obrazul lui reţinu atingerea moale a buzelor şi el o simţi spunându-i că nu din cauza lui fusese supărată, deşi de fapt ea nu rosti niciun cuvânt. Ştia că nici Haverty nu o supărase prin faptul că provocase întârzierea lor. Când o întrebase, odată, îi răspunsese că supărările ei veneau şi dispăreau, fără vreo pricină anume.

3

Cornelius Dowley

Caprifoiul parfuma din nou drumul prăfos, gardurile de fucsie se înroşeau. Villana şi bunica ei îşi luau ceaiul dincolo de duzi, Tom îşi vedea de treburile obişnuite. Până în iulie, picioarele din fier-beton ale podului fuseseră turnate, douăsprezece pe ţărmul principal, douăsprezece pe insulă. Nepământene, perfect verticale, cu linia înălţimii coborând în ambele părţi, pentru a întâlni nivelul solului, prezenţa lor lipsită de graţie era o simplă urâţenie. Grinzile ce aveau să se întindă între ele zăceau printre bolovani şi pir, cele ajunse în contact cu pământul fiind acoperite de o puzderie de umbelifere şi margarete de luncă. Ridicaseră baraci din tablă zincată, doborâseră copaci, curăţaseră mărăcinişul. Zona podului dobândise deja o personalitate inexistentă anterior, un spirit inefabil propriu, impus de muncitori.

La pensiunea Trandafirul din Tralee, într-o după-amiază dogoritoare din aceeaşi lună iulie, doamna Moledy îşi trecu vârful limbii peste buze şi-l numi pe John James regele ei. În prealabil stropise cearşafurile cu apă de colonie – o toană de-a ei. Întrebă, cât putu de indiferent:

— Scumpule, nu există nicio şansă să fiu şi eu invitată?

— Invitată, unde?

— La masa de nuntă, dragule. N-aş veni la biserică – n-ar fi frumos din partea mea. Dar ce-ar fi rău dacă aş participa la masa de după? N-aş sta decât cinci minute.

El îşi mişcă uşor capul, ca şi cum ar fi vrut să nege. Trebuise să meargă până acolo prin gunoaie, fiindcă sosiseră deja turiştii estivali. Dezgustător de mult gunoi pe stradă: pachete de ţigări mototolite, ambalaje de dulciuri, coji de portocale şi banane. Esplanada se transformase într-un spectacol scârbos, cu nimic mai brează decât o grădină zoologică.

— Mi-ar plăcea mai mult decât orice să fiu invitată, scumpule.

N-avea cum să aranjeze aşa ceva, protestă el. Nu putea face nimic. După o pauză, doamna Moledy întrebă:

— Există vreo şansă ca dejunul nupţial să se ţină la Trandafirul din Tralee, dragule?

— Aici? Aici, în casa ta?

— De ce nu, scumpule?

— Oamenilor li s-ar părea ciudat.

Doamna Moledy nu acceptă argumentul. Avea o grămadă de experienţă în pregătirea meselor, sublinie ea. În fiecare zi din viaţă, gătise pentru chiriaşi; când casa era plină, cădea din picioare de oboseală, dar se descurca. Nici n-ar fi prima masă de nuntă organizată la Trandafirul din Tralee; putea obţine uşor licenţa pentru o petrecere de o zi şi o noapte, de la miezul nopţii la miezul nopţii, cu toate băuturile alcoolice pe care ţi le-ai fi dorit.

— Absolut imposibil.

Ea se bosumflă. După o clipă, anunţă:

— Scumpule, aş da orice să fiu prietenă cu Villana.

— Prietenă?

— Să pot s-o salut. Să ajungem să ne împăcăm bine, dragule.

— Salut-o prin prăvălii. O s-o întâlneşti la Lett şi la London & Newcastle.

— E ceva neobişnuit pentru sărmana Villana, ceea ce o aşteaptă acum.

El, neînţelegând remarca, nu zise nimic. Sora lui se mărita cu bărbatul pe care şi-l alesese şi pe care şi-l dorea. N-aveai cum s-o

controlezi pe Villana.

— Există lucruri pe care sora ta ar trebui să le ştie. Pe care i le-aş putea spune eu.

Ea continuă să trăncănească, iar John James îşi găsi o ocupaţie străduindu-se să-şi amintească numele maistrului de dulgherie de la şcoală. Şi-l reprezenta foarte clar: scund, chel, cu o pipă puturoasă. Avea şi o poreclă, dar nici pe aceea nu şi-o amintea.

— În patul lui Balt, vorbea femeia. Şi ea neobişnuită cu din astea.

În atelierul de dulgherie, tipul purta un halat cafeniu – probabil ca să nu-i rămână rumeguş pe haine. De regulă, îşi aprindea pipa de la un jet de gaz păstrat permanent aprins sub ceaunul cu clei.

— Se va vorbi mult, scumpule, despre faptul că masa de nuntă nu s-a ţinut la Trandafirul din Tralee.

Dumnezeule, când va înceta odată? Fireşte că nu se va vorbi deloc. Niciun suflet din lume în afara ei n-ar fi considerat normal ca nunta să aibă loc într-o pensiune dărăpănată de pe faleză, în loc de Carriglas.

— Se respectă tradiţia, îi explică el, răbdător. Fără excepţie, la noi acasă.

— Scumpule, prea te cramponezi de trecut. Noi doi la viitor trebuie să ne gândim. Fireşte, încă nu eşti decât un băieţel.

— Am treizeci şi cinci de ani.

— Dar ai fost prea tânăr ca să iei parte la război, dragule. Ai fi fost şi acum soldat dacă ai fi rămas acasă.

Conversaţia nu avea nicio noimă. Dacă n-ar avea un picior defect, ar fi şi acum în armată, dar era ridicol să tot repeţi acelaşi lucru, aşa cum îi plăcea ei s-o facă.

— Mă gândesc deseori la tine în uniformă, zise ea. El nu comentă, preferând să depună un nou efort de a-şi aminti numele maistrului dulgher. Într-o zi, omul îi arătase lui Asquith-Jones cum să facă o îmbinare în coadă de rândunică şi-i sărise ţandăra fiindcă Asquith-Jones nu era suficient de atent. îl plesnise pe amărâtul de Asquith cu latul unei pânze de fierăstrău.

— I-ar putea fi chiar tată, zicea femeia. E destul de în vârstă ca să-i fie tată.

— Vorbești despre logodnicul surorii mele?

— E-un tip sucit, știi.

Nu văzu niciun motiv să-i cânte în strună, deşi avea aceeaşi părere. În loc de asta, afirmă că avocatul era exact aşa cum găsise Dumnezeu nimerit să-l facă. A comenta acest lucru era o impoliteţe, implica tonul vocii lui.

— Tot ce încerc să-ţi spun, scumpule, e că între noi doi nu sunt chiar aşa de mulţi ani.

— Cum adică?

— Tu ce vârstă îmi dai, Jack?

El întoarse capul cu o grimasă, fiindcă dintre toate modalităţile de adresare cel mai mult îi displăcea folosirea de către ea, fără permisiune, a numelui tatălui său. Niciodată nu-şi pusese problema vârstei ei. Nu se gândea decât la faptul că era văduvă, fiica unui cârciumar din Cahir – amănunt dezvăluit de ea cândva. Soţul îi murise de apendicită perforată, mai lăsase ea să-i scape.

— Am treizeci şi nouă de ani, Jack. O diferenţă de numai patru ani.

— Pari mai în vârstă de treizeci şi nouă.

Ea se bosumflă iarăşi, proiectându-şi buza inferioară în afară. Se îndepărtă de el, sub cearşaf.

— Nu mă pricep la estimat vârste.

(Vorbise normal, enunţând, pur şi simplu, un adevăr, încercă s-o mai dreagă, ştiind că era necesar.)

— Întotdeauna am impresia că oamenii sunt mai bătrâni decât par.

— Te-aş lua de bărbat şi mâine, Jack.

Din nefericire, el nu se putu împiedica să nu pufnească în râs, cu toate că ştia bine că va fi necaz. Ultimul lucru pe care l-ar fi acceptat ea era ca el să se amuze; o ştia din experienţă. Şi altă dată, când i se făcuseră propuneri mai puţin scandaloase, constatase că nu se putea abţine să nu râdă.

— Mă tratezi de parcă aş fi o ştoarfă.

— A, nu, nu!

Se gândi iarăşi cum s-o dreagă, ştiind însă că era prea târziu. În

ziua când ea îl agăţase pe esplanadă aproape că nu-i venise să creadă, mai ales când îl întrebase dacă i-ar face plăcere să intre cu ea la Trandafirul din Tralee. Zicea că-i place să-şi arate pensiunea şi, în timp ce ea vorbea, el îi adulmeca parfumul şi nu se putea stăpâni să nu se uite la pieptul ei, care tresaltă, aţintit spre el. Buzele mari îi străluceau de ruj. îşi tapase părul într-un stil excitant pentru el.

— Nu mă respecţi deloc. Profiţi de ce ţi se oferă. El tăgădui, cu o notă consolatoare în glas. Mereu îl înţelegea greşit, protestă. îi făcea plăcere că erau împreună.

— Ăăă, nu mă minţi. Crezi că n-am niciun pic de minte? Crezi că sunt o moluscă cu care ai tu relaţii? Dar tu cine te crezi, băiete? Ai mişcat vreodată în viaţă un deget?

El se ridică numaidecât din pat. Stând aşa, gol, zise că nu permitea să i se vorbească astfel. Subit, pentru un scurt moment neplăcut, avu impresia că tatăl lui îl privea din împărăţia morţilor şi apoi îşi întorcea ochii de la el, teribil de dezgustat. Ăsta era, fără îndoială, sfârşitul, afirmă el cu un ton egal; relaţia lor ajunsese la capăt.

— Istericale ridicole, zise ea.

El se îndepărtă şi începu să se îmbrace, ţinându-se în dreptul perdelei de plasă, ca să nu fie văzut din drum. Era de necrezut că ea avea doar treizeci şi nouă de ani; mai degrabă cincizeci. O luase razna atât de rău încât putea vorbi despre căsătorie, încât se putea închipui stăpână la Carriglas?

— Vânzătorul de peşte vorbea despre tine zilele trecute, zise ea şi, văzând că nu pare curios, repetă propoziţia.

— Ce zice neguţătorul de peşte e treaba lui.

— Nu este, totuşi, interesant că are neobrăzarea s-o facă?

El îşi legă cravata şi se aplecă să se ocupe de şireturi. N-avea niciun chef să mai zăbovească în odaie şi s-o audă redând cuvintele negustorului. I-o spuse, fără a ridica tonul.

— Atunci, să-ţi spun numai un lucru, auzit de la aceeaşi persoană, zise ea. Podul va purta numele lui Cornelius Dowley.

El ridică privirea, cu un capăt de şiret între degete.

— E adevărat? întrebă după o clipă.

— Cum adică, dacă e adevărat, scumpule?

— E ca treaba aia de la spovedanie?

— Care treabă de la spovedanie?

— Când ai pretins că lucrurile stau într-un anumit fel, ca să mă superi.

— Vino înapoi în pat, dragule.

— E adevărată chestia cu podul?

— Nu fac decât să repet ce mi-a spus pescarul. Sigur, dar ce contează, Jack? N-a păţit-o Dowley din cauza englezilor? Dowley e acum praf şi pulbere, scumpule.

El termină de legat şireturile şi-şi îndreptă spinarea, îşi încheie vesta şi-şi puse sacoul.

— E adevărat? repetă el întrebarea.

— Niciodată nu te mint, băiete.

Afirmaţia era ea însăşi o minciună, dar ştia, privindu-i faţa, că ceea ce îi raportase despre pod era adevărat. Lui John James îi trecuse nu o singură dată prin minte ideea că podului va trebui să i se dea un nume, chiar îşi imaginase că i se cere permisiunea ca numele tatălui său să fie dăltuit în piatră. Rollestonii erau familia cea mai respectabilă de pe insulă; se comportaseră omeneşte în timpul Marii Foamete a Cartofilor; dăruiseră cu generozitate, fără a aştepta vreo răsplată. Cuvintele de pe pod ar fi putut reaminti de toate astea, printr-un monument închinat unui membru al familiei.

— Ah, scumpule, nu te supăra. Nu ţi-am spus că-ţi împrumut bani de automobil? Nu-mi calc cuvântul dat, dragule, oricât de mult m-ai ocări.

— N-avem nevoie de automobil.

— Vino înapoi în pat, dragule.

Imită ţocăitul unei sărutări, zâmbindu-i. Aruncă cearşaful de pe ea şi-şi dezveli sânii. îi ceru să lase în pace podul, să dea totul uitării. N-avea egal în lume, îl linguşi ea.

— Nu fi supărăcios.

— Nu sunt supărăcios.

I-ar fi plăcut să facă ceea ce era invitat să facă. Tânjea să-şi slăbească nodul cravatei şi s-o scoată peste cap.

Tânjea să-şi descheie vesta cu o anticipare languroasă şi să se

lase absorbit de căldura trupului ei. Dar clătină doar din cap şi ieşi din dormitor.

*

— Am să-ţi spun ceva, Tom, zise mama lui, în bucătăria din căsuţa portarului.

Veni de la plită şi-i puse în faţă gustarea: o farfurie cu friganele şi o fâşie îngustă de costiţă prăjită.

— Podul va fi numit după Cornelius Dowley. Tom ştia. Problema fusese discutată la mănăstire.

„Psst!” spusese, mustrător, una dintre fete, care ştia că printre renumitele isprăvi ale lui Cornelius Dowley se număra şi sfârtecarea în bucăţi a tatălui lui Tom, confundat cu altcineva.

— Am auzit, spuse.

— Ce ziceau, Tom?

— Doar atât.

Tăie costiţa şi o bucăţică de friganea. După fiecare înghiţitură, punea cuţitul şi furculiţa înapoi pe farfurie, aşa cum îi plăcea mamei. „Hei, fiţi atenţi”, strigase odată un băiat pe nume Slattery, arătând spre treptele sălii de biliard. „Aici a fost împuşcat Corny Dowley de către «The Black-and-Tans»[5]”. Uşile sălii de biliard erau acum încuiate cu lacăt, dar dacă te căţărai până la un geam puteai vedea înăuntru cele trei mese şi lămpile mari, cu abajururi pătrate, atârnând până jos, foarte aproape de suprafeţele verzi. Pe podele erau mucuri de ţigări şi, într-un colţ, un pahar spart. „Corny Dowley era un tip grozav”, mai spusese Slattery.

La masă, lângă el, mama turnă restul de grăsime din tigaie într-un bol, sporind cantitatea de untură deja coagulată. La chiuvetă, lăsă să curgă apă în tigaie şi o aşeză pe cantul scândurii de uscat vasele. Reveni la plită, anunţând că va înnegri cu grafit părţile nu prea fierbinţi.

---

[5] Trupe de combatanţi britanici trimişi pentru a ajuta Poliţia Regală Irlandeză să lupte împotriva Armatei Republicane Irlandeze (IRA). Cunoscuţi şi sub denumirea de The Tans.

— Păcat că au luat hotărârea asta, zise ea.

Când fata adusese vorba de pod, iar colegele ei se uitaseră în direcţia lui, Tom se simţise uşor jenat, dar nu supărat. Nu se supărase nici la sala de biliard, când Slattery le spusese ce tip grozav era Corny Dowley, deşi îl ştia deja vinovat de moartea tatălui său. Nu văzuse nici măcar o fotografie a tatălui său.

— Dowley era de pe insulă, zise mama. De asta o fac.

— Am auzit că era de pe-aici.

Fapta cea mai memorabilă a lui Corny Dowley era ambuscada de la răspântia Lahane. Fratele Meagher de la „Fraţii Creştini” venise special la mănăstire într-o dimineaţă ca să-i ducă pe elevi să vadă locul – cam la o milă afară din oraş, pe uliţa dosnică din spatele abatorului. Dar Tom auzise cu mult înainte povestea despre omul care stătuse la pândă o jumătate de noapte, într-un şanţ de la răspântia Lahane. Alţi patru bărbaţi se pitiseră în spatele zidurilor de piatră de pe străzile ce convergeau acolo, toţi cu degetele fixate pe trăgaci. La mai puţin de un sfert de milă depărtare, drumul de la Mallow era minat pentru a-i prinde pe The Tans, iar când primul camion sări în aer, soldaţii din transportoarele din spatele lui înaintaseră pe jos, căzând în capcana de la intersecţie. La sfârşit, nouăsprezece soldaţi englezi zăceau morţi, cu trupurile împrăştiate în jurul camionului aruncat în aer la răspântie, dar povestea nu se terminase definitiv. În timp ce restul militarilor îi căutau pe autorii ambuscadei, Cornelius Dowley şi camarazii lui efectuaseră un raid asupra cazărmii, luând ca pradă o grămadă de arme şi muniţie. Nicio faptă atât de cutezătoare nu se petrecuse vreodată în zonă, nici nu fusese dusă vreuna la bun sfârşit cu atâta îndemânare.

În timp ce Fratele Meagher detalia încă o dată întâmplarea, Tom şi-l imaginase pe omul din insulă la intersecţia de la Lahane, aşteptând în şanţul ăla adânc, în timp ce gurile ţevilor de puşcă se iţeau printre pietrele zidurilor. îşi imaginase ce explozie grozavă se declanşase, cum cei ce aşteptau n-au schiţat nicio mişcare când au auzit-o, atenţi să-i vadă pe The Tans apărând din praf şi din fum. „Veneau ca nişte diavoli”, îi descrisese Fratele Meagher.

Sprâncenele Fratelui Meagher se uneau în mijlocul frunţii. Avea

o problemă la unghii, care nu-i creşteau. Avea fălci tuciurii şi ochi opaci, ce se însufleţeau când vorbea despre eroii şi martirii din trecut: ăsta era subiectul lui preferat. Adresându-se clasei, acolo, la răspântie, povesti cum – cu câteva generaţii înainte de zilele lui Corny Dowley – capul unui arendaş neascultător fusese înfipt chiar aici într-o ramură de copac bine ascuţită, avertisment că se cerea obedienţă absolută. Corny Dowley cunoştea, fără îndoială, întâmplarea şi poate că zâmbise umbrei aruncate de acel copac, stând întins acolo, în şanţ., Vedeţi şi acum umbra?" întrebase Fratele Meagher, arătând, în lumina soarelui, linia neagră a drumului. Era o umbră specială, îi asigurase el.

Mâncându-şi friganelele cu costiţă, în timp ce mama freca de zor plita, Tom îi reaminti de excursia de la răspântia Lahane. „Suficient timp ca Meagher să-ţi sucească minţile", remarcase ea în acel moment. Neck Daly şi Deso Furphy, care plecaseră vara trecută de la mănăstire la şcoala „Fraţii Creştini", povesteau că Fratele Meagher scria cu creta pe tablă numele eroilor şi ale martirilor şi că trebuia să le memorezi. Trebuia să-ţi aminteşti că viaţa unui martir era secerată brusc, fiindcă refuza să adere la o erezie sau să se plece în faţa veneticului duşman. Dacă nu ştiai asta imediat, te plesneau cu cureaua. Când Fratele Meagher atingea numele lui Daniel O'Connell cu vârful indicatorului, trebuia să-ţi aminteşti că Daniel O'Connell era Eliberatorul. Neck Daly afirmase odată că Daniel O'Connell murise în patul lui fiindcă băuse prea mult whisky italian. Pârât de Holy Mullihan, fusese bătut cu cureaua, deoarece îndrugase minciuni.

— Cu Fraţii trebuie să ai grijă cum te porţi, Tom, îl preveni mama. Nu e ca şi cu surorile.

— A, sigur, ştiu că nu.

Mutarea la „Fraţii Creştini" îl cam speria, dar măcar era bine că, până ajungea el acolo, Holy Mullihan va fi absolvit. De obicei dispăreau de tot când erau pe punctul de a fi hirotoniţi; poate că nu-l va mai vedea pe Holy Mullihan nici pe stradă. Cathal Lenihan, un băiat de vârsta lui Tom, nu reuşea să se hotărască dacă avea chemare pentru preoţie sau pentru viaţa monahală. „Bun, şi ce vreţi să vă faceţi voi toţi?" întrebase părintele Pierce într-o zi, la examinarea din catehism, iar Cathal Lenihan îşi expusese dilema. „«Fraţii Creştini» sunt o trupă

de bărbaţi faini”, decretase părintele Pierce, adăugând, în glumă: „Despre preoţi nu comentăm”. La întrebarea dacă vreo fată dorea să se călugărească, două eleve ridicaseră mâna, iar părintele spusese că asta era grozav. Pe urmă, Derek Birthistle anunţase că voia să lucreze la compania de licitaţii Burke, urmând exemplul tatălui său, iar Cluck Walsh zise că abia aştepta să emigreze în America. „Sunt mulţi de-ai noştri în America”, comentase părintele Pierce. „N-ai să fii singur, Cluck”. Pomenise numele omului care dăruise oraşului un teren după ce devenise regele zaharicalelor din San Francisco. Nenumărate erau poveştile cu băieţi irlandezi care răzbiseră în oraşe ca San Francisco, New York sau Chicago. „În cazul ăsta, să nu ne uiţi”, îi spuse lui Cluck Walsh, şi toată clasa izbucnise în râs, ştiind că Cluck Walsh nu se va îndepărta niciun metru de oraş.

— Sunt oameni care poate vor dori să-ţi vorbească… zise mama lui Tom, fără să se întoarcă spre el de la plită. Despre pod. Poate şi despre cum eu şi tatăl tău mai aveam o săptămână până la cununie. Să nu pleci urechea la asemenea vorbe, Tom.

De vreme ce abordase subiectul, i-ar fi putut povesti întâlnirea cu Holy Mullihan. I-ar fi putut spune că uneori fetele de pe feribot îi aruncau priviri curioase, că sora Sullivan se uita la el de fiecare dată ca şi cum ar fi făcut o poznă, că se ştia antipatizat de Fratele Meagher. Odată, întâlnindu-l pe stradă, lângă cofetăria şi tutungeria lui Barry, părintele Pierce se oprise special pentru el. „Tu trebuie să te rogi mai des decât ceilalţi, Tom”, remarcase preotul. „Dar n-aş spune că ăsta-i un lucru rău. Să nu-ţi pară niciodată rău să îngenunchezi, Tom”.

— N-o să le dau atenţie, îi făgădui mamei, neştiind de ce se prefăcea că nimeni nu-i făcuse niciodată vreo aluzie.

Ei nici nu-i vorbise măcar despre existenţa lui Holy Mullihan.

— Aşa-i că nu uiţi să ţii fântâna curată? îl întrebă ea, punând praful de cărbune şi periile înapoi în dulapul de unde le luase.

O pată de cărbune îi rămăsese pe frunte, iar el i-o semnală, fiindcă ea s-ar fi supărat dacă se ducea aşa în casa stăpânelor, cum păţise odată, când avusese salopeta murdară de gălbenuş de ou.

— La fântână am să merg mâine.

— E mare lucru că o îngrijeşti, Tom.

Curând după aceea, ea ieşi din bucătărie ca să se ducă să pregătească cina pentru familia Rolleston, şi, de cum plecase, Tom îşi aminti că ar fi trebuit s-o roage să-i aducă o foaie de hârtie de calc ca să traseze contururile unei hărţi. Trebuiau marcate şi numite toate golfurile şi porturile. Săptămâna viitoare vor învăţa lanţurile muntoase, iar în următoarea, apele. „Cereţi-le mamelor voastre o bucăţică de pergament”, îi sfătuia întotdeauna sora Sullivan când trebuia desenată o hartă, iar dacă cineva ridica mâna să spună că nu aveau pergament în casă, ea răspundea că în cazul acesta trebuia obţinută de altundeva. „La ce bun să frecventaţi orele dacă nu ştiţi să vă descurcaţi singuri?” îi întreba deseori sora Sullivan. „Tot atât de bine aţi putea lucra pe ogor”.

Aşa că Tom dădu fuga s-o ajungă din urmă pe mama sa şi o rugă, pe alee, să-i aducă o foaie de hârtie-pergament. Ea îi promise că i-o va aduce. I-o va lăsa pe masa din bucătărie, iar el va putea desena harta dimineaţa, înainte de a pleca la şcoală.

— Uite, aici s-a întâmplat, îi spuse ea, indicând un punct aflat la câţiva metri. Aici a fost ucis tatăl tău.

Porţiunea de alee indicată nu ieşea în evidenţă prin nimic. Muşchiul dintre dale avea aceeaşi nuanţă de verde ca pretutindeni. Rododendronii de pe ambele părţi arătau de parcă n-ar fi fost tulburaţi niciodată de o explozie.

— N-am ştiut că ăsta e locul.

Mama lui continua să se uite lung în pământ şi el îşi dădu seama cât de mult o tulburase vestea că podul avea să primească numele lui Corny Dowley. îţi dădeai seama după felul cum îşi atinse obrajii cu buricele degetelor şi se îndepărtă fără să mai spună ceva.

În magazia unde-şi avea atelierul, o lampă de petrol ardea constant pe vechea masă de mahon de care Lionel îşi amintea că în copilărie se aflase în camera tatălui său. El şi Haverty o căraseră afară la magazia de unelte în urmă cu un an, ca să-i repare un picior, ceea ce încă nu făcuse. Nici nu era sigur că putea; până la urmă, probabil că va renunţa la idee.

Luă lampa în mână şi lumină cu ea de jur-împrejur, înainte de a ieşi din clădire. Într-un colţ erau stivuite lădiţe cu seminţe. Un drug

cruciş pentru poartă stătea încă strâns în menghină, unde lucrase la el. Sacii pentru cartofi, peticiţi de curând de doamna Haverty, atârnau într-un cârlig, legaţi într-un teanc.

Închise uşa magaziei şi străbătu curtea, cu lampa aprinsă în mână, cu câinii după el. Le spuse noapte bună dulăilor ciobăneşti şi-i văzu dispărând în noapte, înainte ca el să intre în coridorul de la bucătărie. „Oi fi auzit de pod?” îl întrebase Haverty în seara aceea, când se întorseseră pe jos de la câmp. „Va fi închinat memoriei lui Dowley”.

La cină, ştirea fusese prezentă, deşi nimeni nu făcea vreo aluzie. Villana vorbise despre ceva ce aflase de la croitoreasă, care fusese acolo dimineaţa, cu privire la promovarea unui nepot în Gardă. Ca de obicei în serile de luni, John James nu spusese multe. „Ai pus fânul în căpiţe?” îl întrebase bunica, iar Lionel o asigurase că fânul era în siguranţă.

Îşi făcu ceai în bucătăria pustie şi tăcută, turnând apă fiartă din ceainicul ce-i fusese lăsat pe plită şi scormonind într-o cutie de tablă în căutarea biscuiţilor care-i plăceau. Fusese în oraş în ziua înmormântării lui Dowley. Urmărise cortegiul sărăcăcios înaintând spre biserică, văzuse obloanele închise la prăvălii şi case, bărbaţi scoţându-şi pălăriile şi făcându-şi semnul crucii, în dimineaţa aceea, mama lui Cornelius Dowley se înecase, probabil neputând suporta supliciul… Se gândise la asta stând acolo, în picioare, după care îl copleşise o stranie confuzie. Voise să mărşăluiască la coada procesiunii.

Mai rupse în două un biscuit şi-l ronţăi încet.

Carriglas, 14 iunie 1931.

Azi-noapte, am visat o după-amiază din vara când Hugh era aici. Ei nu mai erau copii, iar eu, în loc să mai am grijă de ei, le devenisem tovarăşă. Ne-am dus cu toţii pe terenul de tenis dintre copaci, iar mai târziu servitoarele ne-au adus limonada şi au rămas acolo, să privească. „Ce şi-a mai îmbunătăţit Sar ah jocul”, a zis Lionel.

Atunci mi-am dat întâia oară seama că Villana şi fratele meu erau îndrăgostiţi.

În vis, nimic nu era altfel decât se petrecuse în după-amiaza aceea. John James era nepăsător, avea atitudinea tatălui său, şi în vis

mi-am amintit cum mi-l imaginasem stăpân la Carriglas, într-o bună zi, şi-mi imaginasem cum va fi acel cămin, în care va creşte o nouă familie.

— Mai ţii minte, l-am întrebat în seara asta pe Lionel, după-amiaza de acum câţiva ani, când mi-ai făcut complimente în legătură cu tenisul?

I-am reamintit cum ne-au adus servitoarele limonada şi apoi au rămas să privească. A zâmbit îndatoritor, dar e clar că memoria lui nu reţine astfel de ocazii. Eu însă eram îndrăgostită în după-amiaza aceea.

— Am primit de la prăvălia lui Lett cămăşile astea de vară, a zis el în seara asta, înşirându-le pe masa din bucătărie.

A luat-o pe prima, pe celelalte nici nu le-a despăturit măcar. Am râs de el şi a râs şi el. împreună am ales două cămăşi, ambele verzi, culoarea care-i stă cel mai bine.

*

Doamna Rolleston şedea în fotoliu la fereastră şi privea, peste braţul de mare, luminile licărinde ale oraşului. Pe măsuţa de toaletă din celălalt capăt al odăii, o lampă ardea lângă o oglindă ovală, iar lumina lucea pe sticluţele de parfum şi pe mânerele de fildeş ale periilor de păr.

Am aflat despre pod, o informa scrisoarea abia deschisă. De obicei nu deschidea corespondenţa imediat, ci o punea de-o parte până îşi aduna puterile. E grozav pentru Corny, dar sufletul meu e plin de compătimire pentru voi, aşa cum stau lucrurile. Nu v-aş cere-o în astfel de momente, dar cincisprezece şilingi într-un plic ar fi un act caritabil. Am avut ghinion săptămâna trecută.

Când Dowley fusese împuşcat de Black-and-Tans pe treptele sălii de biliard, Kathleen Quigley plânsese la fel de incontrolabil ca Brigid cu mai puţin de o lună înainte. Era de neconceput să le lase să continue să lucreze cot la cot în bucătărie, dar, dată fiind situaţia lui Brigid, ar fi fost un act de cruzime s-o concedieze. „Înţelegi?” o întrebase, dar Kathleen Quigley scuturase, supărată, din cap.

Doamna Rolleston se ridică, să se pregătească de culcare. În timp ce se spăla, se întrebă dacă femeia o scotea la capăt cu banii pe care i-i trimitea. Scrisorile pomeneau uneori de găinile pe care le ţinea, menţionaseră de asemenea moartea tatălui şi, după câţiva ani, a

mamei. La vremea aceea, cei doi Haverty insistaseră că Dowley nu s-ar fi uitat niciodată la una ca Kathleen Quigley, că-i fuseseră distruse doar speranţele, nu realitatea. Niciodată n-am nutrit vreo supărare, se încheia scrisoarea, şi nici nu voi nutri.

Doamnei Rolleston îi veni în minte chipul prelung al slujnicei, nasul ei subţire şi dinţii lungi din faţă. Încercând să-şi alunge imaginea din minte, îşi perie părul în faţa oglinzii, privindu-şi insistent propria reflexie. „A venit o telegramă, doamnă”. Aceeaşi fată în casă i-o întinsese, în picioare, în salon, în uniforma neagră de după-amiază. Nu deschisese telegrama până nu plecase fata, până nu-i auzise paşii străbătând holul. „Nu-i adevărat”, şoptise înainte de a citi mesajul, ştiind prea bine în ce consta acesta. Şezuse nemişcată în salon, cu bucata de hârtie între degete, după care o rupsese în două, apoi în sferturi şi apoi în bucăţele mărunte. Un cintezoi pătrunsese înăuntru printre zăbrelele de la fereastra rămasă deschisă şi ea îl urmărise cum zbura prin încăpere.

Duse lampa până la noptiera de lângă pat şi-i micşoră flacăra. Când Villana intrase în salon, pasărea se aşezase pe rama unui tablou. îi spusese imediat Villanei că tatăl ei nu mai trăia; mai târziu, se apropiase şi Lionel de sofaua unde ea şedea nemişcată, cu telegrama ruptă în poală. Vestea le era comunicată de regiment, le explicase ea. John James, probabil aflat nu departe de locul unde lovise moartea, va fi fost şi el informat de regiment; la vreme de război, trebuia să te aştepţi oricând să primeşti ştiri de la regiment. Se dusese cu copiii în studioul unde tatăl lor citise zilnic The Irish Times, unde obiectele lui erau exact aşa cum le lăsase – puşca de vânătoare pe perete, undiţele într-un colţ, bibelourile pe faţa de masă de culoare ocru. „Nu ştiu ce ne facem”, articulase, incapabilă să spună altceva.

Cearşafurile din pat erau reci. îşi înveli umerii cu un şal. Să fi fost din pricina tuturor acestor lucruri, că-i fusese răpit unicul copil, că simţise atât de acut durerea lui Brigid după câţiva ani, ca şi suferinţa lui Kathleen Quigley? Oftă, nu ca răspuns la întrebare, ci fiindcă ştia că trei bărbaţi fuseseră ucişi degeaba, toţi având o legătură cu Carriglas. Mai bine să nu se gândească prea mult la asta; nu erau gânduri potrivite înainte de culcare. Familia Camier de la Unionhall fusese

invitată la nuntă; la fel şi Lady Rossboyne şi episcopul de Killaloe. Ea însăşi fusese o Camier, deşi nu de la Unionhall. Tattie Rossboyne fusese şi ea o Camier, femeia măritată cu clericul Ennis. Tot din partea familiei ei fusese invitat Villiers Hadnett din Athlone. Atâta lume de găzduit în casă. Dumnezeu ştie de ce se mai încurca Villana cu Villiers Hadnett sau, de fapt, chiar cu Camierii din Unionhall. Nu venea niciun Rolleston, din simplul motiv că nu mai exista niciunul. Sarah şi Hugh erau singurii Pollexfeni înrudiţi, în afară de copiii lui Hugh. Fireşte, Hugh nu va veni.

Picoti, apoi alunecă într-un somn profund. Visă că Villana intrase în cameră ca să se joace cu sticluţele de parfum de pe măsuţa de toaletă, cărora le scotea dopurile de sticlă şi le mirosea unul după altul, cu ochii ei albaştri şi pătrunzători pierduţi de concentrare. Pe urmă, Villana ştergea de praf podoabele din casa lui Finnamore Balt, iar scrumul ţigării ei cădea mereu peste ele, dar Villana râdea nestăpânit, zicând că nu contează. „Bietul om, dragul de el”, zicea. „Îi distrug liniştea sufletească”.

Un copil alerga pe insulă, dar nu era un nepot al ei, nici fiul ei, nici Tom. Copilul avea părul roşu. Alerga peste stânci şi prin mărăciniş şi prin tufişurile de grozamă. Se dădu jos de pe un stei şi alergă pe o fâşie de prundiş de lângă ţărm şi apoi pe nisip. „Cum îl cheamă?” întrebă Finnamore Balt, care servea la masă în sufragerie, întinzându-i un castron cu morcovi. Copilul roşcovan se ascunse într-o grotă, dar pe urmă trebui s-o ia din nou la fugă. Se caţără pe stânca de la Golful Elador, fiindcă nu avea încotro s-o apuce. „Băiatul ăsta a fost omorât la Passchendaele”, zise Finnamore Balt, dar ea îl contrazise, amintindu-i că cel ucis la Passchendaele era tatăl Villanei. „Atunci a fost ucis pe strada voastră”, zise Finnamore Balt, dar ea ştia că şi asta e greşit. „Domnul Balt m-a cerut în căsătorie”, zise Brigid, ridicând ochii de la aluatul pe care-l frământa în bucătărie, cu faţa strălucind de încântare. Veni înăuntru şi Linchy şi anunţă că omul care-i luase viaţa îşi avea acum numele înscris pe o placă metalică. Mort pentru frumoasa noastră patrie, decreta inscripţia şi Kathleen Quigley zise că era o ruşine în faţa lui Dumnezeu că Brigid rămânea, iar ea era concediată.

Doamna Rolleston se trezi brusc, cu visul încă proaspăt în minte.

În ultima vreme, Finnamore Balt începuse să-i bântuie visele, apărând în tot felul de roluri, ca un personaj dintr-o comedie fantastică. Trebuia să fie trecut de miezul nopţii. Ultimele lumini ce licăreau pe mare se vor fi stins, totul va fi cufundat în beznă până în zori. îşi imagina oraşul tăcut, cum mergea de pe chei până la biserică şi cum intra la băcănia lui Meath – ceea ce se întâmpla destul de des –, cum se urca pe estrada fanfarei.

Închise iarăşi ochii, sperând să-i vină somnul, dar nu adormi repede. Băiatul roşcat alerga iarăşi în picioarele goale peste colţuri de stâncă, îmbrăcat cu un jerseu jerpelit. Fugea pe cărările croite de oi printre buruieni, şi pe malul mării, pentru că mai uşor alergai pe nisip decât pe prundiş. „Sunt eu, când eram mic”, spuse Finnamore Balt într-un alt vis, şi toată lumea din sufragerie râse.

4

Pregătiri de nuntă

— E ca şi cum te-ai duce la Cruce şi l-ai scuipa pe Mântuitor, zise Holy Mullihan. Când mama ta a păcătuit, Tom, a mai crescut un spin în coroana lui Hristos.

Un păcat atât de grav, adăugă Holy Mullihan, nu putea să nu-l afecteze pe cel născut din el. Un păcat se desprinde de persoană abia după moarte şi atunci numai dacă s-a făcut destulă penitenţă şi s-au rostit suficiente Ave Marii.

— Unii oameni ar fi înspăimântaţi de aşa un păcat, Tom. Nu i-ar dori răul persoanei implicate, dar aşa ar vedea ei lucrurile. Poate vei observa că trec pe partea cealaltă a străzii dacă te văd venind. Şi altceva: s-ar putea să nu le placă să te atingă.

Cetele de turişti estivali erau tot mai numeroase în oraş. Se întindeau pe plajă, fiecare familie revendicând o bucată de dig pe care să-şi atârne prosoapele de baie. îşi petreceau toată ziulica la soare, se răcoreau în briza dinspre larg şi la cinci şi jumătate se întorceau la casele de pe esplanadă. Pariori şi birtaşi, agenţi de asigurări şi comis-voiajori; toţi veneau împreună cu familiile şi petreceau aici o

săptămână. Excursiile agenţiei St Vincent de Paul aduceau trenuri de copii din mahalale, să se bucure şi ei de o zi la mare.

Când se saturau de plajă, turiştii se căţărau pe colinele de nisip de dincolo de promenadă, unde o bătrână ţinea o prăvălioară în lunile de vară. Era o dugheană mică şi neagră, din tablă ondulată, stingheră, unde se vindea tot ce bătrâna aducea zilnic într-un cărucior de copil, de obicei dulciuri de la Wiliwood şi bucăţi de zahăr candel, două la un penny. Avea cu ea o stârpitură de căţel cu un lătrat ascuţit, care, de cele mai multe ori, îi punea pe fugă pe cumpărătorii înspăimântaţi. Câteodată, un bărbat singur se plimba prin iarba ca de pampas a colinelor, sub braţ cu un ziar făcut sul, ca un băţ. Uneori, câte un cuplu rătăcea pe acolo, căutând intimitate.

Locuitorii oraşului se deosebeau între ei prin felul cum îi primeau pe turişti şi erau afectaţi în mod diferit de vremea văratică ce-i atrăgea pe aceştia. Săracii rămâneau pe uliţele şi prin cocioabele lor, cu uşile închise pe jumătate şi plozii urlând după mâncare. Duminicile, nevoiaşii umpleau biserica cu miros de sărăcie, dar niciodată nu se încumetau să se aventureze pe esplanadă sau să se amestece cu turiştii.

Cei mai favorizaţi de soartă nu cunoşteau astfel de inhibiţii. Doamna Coyne, nevasta proprietarului de garaj, îşi aduna pe lângă ea cele unsprezece fete şi le ducea la joacă pe plajă. Sora Teresa Dolores şi sora Sullivan se plimbau discret pe la soare, cu rozariile şi crucifixele bălăbănindu-se, cu rasele foşnind. Pe domnul O'Hagan de la poştă îl vedeai pe faleză în fiecare seară de sâmbătă; Finnamore Balt se plimba zilnic de la un capăt la altul al promenadei. Poliţistul Ryan şi Willie Troy de la băcănia lui Meath făceau curse de biciclete pe nisipul ud dimineaţa devreme, şi, cam la aceeaşi oră, trei preoţi veneau să înoate. Părintele Pierce striga avertismente despre meduze sau temperatura scăzută a apei mării, dar însoţitorii lui vorbeau şoptit. Erau oameni mai bătrâni, cu tenul palid, iar capul celui mai mic dintre ei avea forma unui obuz, o asemănare şi mai bătătoare la ochi când se dezbrăca de hainele negre. Capul celuilalt era ca un buton mic în vârful trupului alb, fiind mai vizibil, precum o gămălie de ac, tot când era în pielea goală. Clovnii Pierrot veneau să facă giumbuşlucuri pe plajă. Circul Duffy

venea şi pleca şi apoi Căluşeii şi Cartingul lui Toft atrăgeau o mulţime de vizitatori pe maidanul care era posibil să devină cândva Parcul Părintelui Ignatius Quirke. La cinematograful Traynor rulau seară de seară filme romanţioase, aventuri din Vestul Sălbatic şi poveşti cu gangsteri. În Biserica Protestantă Sfântul Bonifaciu, canonicul Kinchella rostea predici ştiute pe dinafară de întreaga congregaţie. La Biserica Sfintei Fecioare se sărbătoreau praznicele de vară.

— Aruncaţi o privire la asta, domnule, îl invită domnul Coyne pe John James, trăgându-l în garaj de mâneca vestonului.

Îi arătă un vehicul mare, cu capota pliată. De fabricaţie franceză, declară el, fostă posesiune a unei persoane titrate. Dar John James răspunse că nu avea bani.

Eugene Prille, secretarul, făcu rost de o locuinţă pentru servitoarea avocatului şi pentru pisica lui albă. Harbinson, partenerul avocatului, acceptă să fie cavaler de onoare. Cusătoreasa, domnişoara Laffey, termină rochia de mireasă pe care Villana o comandase simplă.

— Te văd de obicei singur, îl acuză Fratele Meagher pe Tom pe South Main Street. Te văd prin oraş, dar niciodată într-un grup. Mahoney şi John Joe Reilly sunt băieţi de vârsta ta. De ce nu ieşi cu ei?

Îl privi lung pe Tom pe sub sprâncenele ce i se întâlneau la baza frunţii, iar Tom îşi spuse că Fratele Meagher îl pândea întotdeauna de după gardul verde de la „Fraţii Creştini”. Aştepta cu nerăbdare ziua când va putea scoate răutatea din el cu câţiva pumni.

— Nu ţin de niciun grup, explică Tom.

— Tocmai asta îţi spun, băiete.

— Umblu singur.

— Şi asta ţi-am zis-o. Eşti prost, băiete?

Tom nu ştia dacă era prost ori nu. Nu regreta că nu aparţinea unei bande. Holy Mullihan nu aparţinea nici el vreunei bande şi nimeni nu-i imputa acest lucru. Neck Daly şi Deso Furphy ieşeau împreună, dar numai ei doi nu se puteau numi o bandă.

— O să te urmăresc, să văd îmbunătăţiri, îl preveni Fratele Meagher.

La taverna lui Spillane, lumea se căina din pricina altor ponturi pentru curse şi Butt Nolan era ocărit în lipsă. La localul lui Myley

Flynn, Briscoe, portarul de la Banca Regională, află cum o femeie, care se scălda singură pe la amiază, nu mai putuse să înoate, dar fusese salvată. Femeia zăcuse pe plajă, fără cunoştinţă, vreo douăzeci de minute, vânătă la faţă, dar până la urmă îşi revenise. După aceea, mergând grăbit pe străzi, pe la treburile sale, Briscoe repetă povestea, exagerându-i uşor dramatismul.

Puţini turişti estivali veneau cu feribotul până pe insulă, ca să se plimbe pe stânci, să vadă ruinele abaţiei sau să urce până la menhire. Dar, la sfârşitul primei săptămâni din august, nişte femei din oraş îşi făcură pelerinajul anual la fântâna sfinţită. Sfântul al cărui lăcaş de schimnic fusese locul acela, a cărui viaţă inspirase vieţile călugărilor de la abaţie era venerat într-o zi asociată cu amintirea lui. Femeile atingeau piatra care avea reputaţia de a-i fi servit drept pernă; rugăciunile rozariului erau rostite deasupra argilei umede.

În după-amiaza de după pelerinaj, Villana, într-o rochie galbenă simplă, ieşi pe poarta de la Carriglas. Se abătu din drum ca să urmeze pârâul ce curgea până jos la abaţie, unde oile păşteau firele de iarbă dintre pietrele căzute din ziduri. Ici-colo, se mai distingea forma unei ferestre gotice. Treptele urcau până la jumătatea drumului către turn, terminându-se din senin, ca şi turnul, de altfel. Exista o celulă de proporţii considerabile. Cândva, demult, fuseseră cultivate straturi în grădina înconjurătoare, existaseră stupi de albine, se adusese peşte din râu şi din mare. Călugării vieţuiseră, tăcuţi, în acest sanctuar, temându-se de invazii, în timp ce lorzii de pe ţărmul principal se certau, zgomotoşi, în depărtare. Dar liniştea aceea paşnică fusese spulberată până la urmă; călugării dispăruseră, zidurile se surpaseră.

În plimbarea ei, mereu identică, Villana trecea prin abaţie şi pe la fântâna sfinţită. Urca prin pădurice, ieşind la poalele unui deal acoperit cu iarbă bogată şi îl urca şi pe acesta până pe culme şi la cercul de pietre subţiri din cimitirul ce antedata cu câteva secole realizările călugărilor. De aici vedea iarăşi marea, umbra cenuşie a reşedinţei Carriglas, iar mai departe, îngrămădirea de acoperişuri din oraş. După câteva minute petrecute în picioare, culese nişte garofiţe-de-mare. Pe insulă, florile creşteau altfel, aveau o culoare mai intensă decât văzuse el oriunde altundeva şi se potriveau de minune

cu roca neagră a promontoriilor şi cu stejarii pitici de pe stâncile măturate de vânt. Văzuse pe hărţi că insula avea o formă de cochilie de melc, răsucită în apele gri-verzui, iar în inima ei se găsea mormântul ăsta de regi. Se aşeză pe iarbă, sprijinindu-şi spinarea de un menhir, şi-şi căută ţigările şi bricheta în buzunare. Fumând, se lăsă pradă soarelui care-i încălzea faţa şi licăririi apelor îndepărtate. Cerul era perfect senin, vântul nu bătea.

„Şcoala-grădiniţă" urma să devină dormitorul ei de femeie măritată. Fluturii fuseseră măturaţi de pe podea, ferestrele larg deschise, perdelele scoase şi spălate. Regimentul de păpuşi rămăsese, deoarece Finnamore protestase că era păcat să le îndepărteze, dar masa la care îşi făcuse pe vremuri lecţiile, de lângă şemineu, fusese scoasă din cameră. Între şemineu şi geamuri fusese instalat un pat; aduseseră un şifonier, o măsuţă de toaletă, un scrin şi un lavabou.

salvată. Femeia zăcuse pe plajă, fără cunoştinţă, vreo douăzeci de minute, vânătă la faţă, dar până la urmă îşi revenise. După aceea, mergând grăbit pe străzi, pe la treburile sale, Briscoe repetă povestea, exagerându-i uşor dramatismul.

Puţini turişti estivali veneau cu feribotul până pe insulă, ca să se plimbe pe stânci, să vadă ruinele abaţiei sau să urce până la menhire. Dar, la sfârşitul primei săptămâni din august, nişte femei din oraş îşi făcură pelerinajul anual la fântâna sfinţită. Sfântul al cărui lăcaş de schimnic fusese locul acela, a cărui viaţă inspirase vieţile călugărilor de la abaţie era venerat într-o zi asociată cu amintirea lui. Femeile atingeau piatra care avea reputaţia de a-i fi servit drept pernă; rugăciunile rozariului erau rostite deasupra argilei umede.

În după-amiaza de după pelerinaj, Villana, într-o rochie galbenă simplă, ieşi pe poarta de la Carriglas. Se abătu din drum ca să urmeze pârâul ce curgea până jos la abaţie, unde oile păşteau firele de iarbă dintre pietrele căzute din ziduri. Ici-colo, se mai distingea forma unei ferestre gotice. Treptele urcau până la jumătatea drumului către turn, terminându-se din senin, ca şi turnul, de altfel. Exista o celulă de proporţii considerabile. Cândva, demult, fuseseră cultivate straturi în grădina înconjurătoare, existaseră stupi de albine, se adusese peşte din râu şi din mare. Călugării vieţuiseră, tăcuţi, în acest sanctuar,

temându-se de invazii, în timp ce lorzii de pe ţărmul principal se certau, zgomotoşi, în depărtare. Dar liniştea aceea paşnică fusese spulberată până la urmă; călugării dispăruseră, zidurile se surpaseră.

În plimbarea ei, mereu identică, Villana trecea prin abaţie şi pe la fântâna sfinţită. Urca prin pădurice, ieşind la poalele unui deal acoperit cu iarbă bogată şi îl urca şi pe acesta până pe culme şi la cercul de pietre subţiri din cimitirul ce antedata cu câteva secole realizările călugărilor. De aici vedea iarăşi marea, umbra cenuşie a reşedinţei Carriglas, iar mai departe, îngrămădirea de acoperişuri din oraş. După câteva minute petrecute în picioare, culese nişte garofiţe-de-mare. Pe insulă, florile creşteau altfel, aveau o culoare mai intensă decât văzuse el oriunde altundeva şi se potriveau de minune cu roca neagră a promontoriilor şi cu stejarii pitici de pe stâncile măturate de vânt. Văzuse pe hărţi că insula avea o formă de cochilie de melc, răsucită în apele gri-verzui, iar în inima ei se găsea mormântul ăsta de regi. Se aşeză pe iarbă, sprijinindu-şi spinarea de un menhir, şi-şi căută ţigările şi bricheta în buzunare. Fumând, se lăsă pradă soarelui care-i încălzea faţa şi licăririi apelor îndepărtate. Cerul era perfect senin, vântul nu bătea.

„Şcoala-grădiniţă” urma să devină dormitorul ei de femeie măritată. Fluturii fuseseră măturaţi de pe podea, ferestrele larg deschise, perdelele scoase şi spălate. Regimentul de păpuşi rămăsese, deoarece Finnamore protestase că era păcat să le îndepărteze, dar masa la care îşi făcuse pe vremuri lecţiile, de lângă şemineu, fusese scoasă din cameră. Între şemineu şi geamuri fusese instalat un pat; aduseseră un şifonier, o măsuţă de toaletă, un scrin şi un lavabou.

Alte încăperi erau dereticate pentru musafirii aşteptaţi la Carriglas, cu ocazia nunţii. De ani de zile nu se mai pregătiseră atâtea camere de oaspeţi. Cândva, demult, când ea nici nu venise pe lume, viceregele petrecuse zece zile din august la Carriglas, tradiţie ce trecuse de la un vicerege la altul. Şi alţi oaspeţi, mai puţin marcanţi, locuiseră aici luni întregi.

Hugh nu dăduse niciun semn de viaţă. Ea se amăgise că-i va trimite un semn, două-trei rânduri cu urări de fericire. „O fi supărat?” se întrebase. „Nu vreau să trăiesc fără tine, Villana”, îi auzi ea vocea,

aşa cum fetele din cărţile împrumutate de la biblioteca mănăstirii auzeau glasurile iubiţilor lor. În romane, îi plăcea când răul era îndreptat: când amnezia provocată de unda de şoc a proiectilului se risipea, când un tată tiranic se înmuia, o mamă îşi dăruia cu inima împăcată fiica logodnicului. La fel de tandru ca în toate scenele astea, Hugh ar fi putut mărturisi că însurătoarea lui cu o fată oarecare din Essex fusese o născocire; şi privindu-se unul pe celălalt în ochi, ar fi putut recunoaşte că fuseseră tare proşti. Ce mai conta? se puteau întreba. De ce să nu ţină strâns cu dinţii de fericire? Villana închise ochii şi-l văzu pe Hugh cu geamantanul de piele în mână, întorcându-se la Carriglas.

Villana îşi fumă toată ţigara înainte de a-şi continua plimbarea, coborând drumul abrupt până la chei, unde tocmai acostase feribotul. Barcagiul oprise motoarele şi şedea pe o ladă de peşte, savurând şi el o ţigară.

— Am vrut să te invit, zise Villana, apropiindu-se, la noi acasă, în douăzeci şi şase. Ştii ce e atunci?

— Fireşte că ştiu, domnişoară. E frumos din partea dumitale că inviţi un om bătrân ca mine.

— Ne pare rău că s-a terminat cu feribotul.

— Cu timpul, podul va fi mai avantajos.

— Suntem obişnuiţi cu feribotul. Merse de-a lungul ţărmului şi o apucă pe cărarea ce ducea, pe lângă vechiul hangar cu bărci, la ei în grădină, unde bunica şedea la umbra tufelor de căpşuni, şi o pălărie albă cu borurile largi o proteja şi mai bine de soarele amiezii. Villana îşi curăţă pantofii de praf, după ce trasase cu ei, pe rând, linii în iarbă. După care şi-i aruncă din picioare.

— I-am spus barcagiului de la feribot să vină să bea şi el ceva.

— Drăguţ din partea ta.

— E un gest firesc.

Patty veni cu o tavă şi o faţă de masă. Întinse faţa de masă pe măsuţa dintre scaune şi aranja pe ea ceşti şi farfurioare. Înainte să plece fata în casă, Villana îi dădu garofiţele-de-mare şi-i ceru să le pună în apă.

— Le pun, domnişoară, n-aveţi grijă. Sosise încă un cadou de

nuntă: un set de carafe

Waterford. Villana i le descrise bunicii ei şi, ascultând-o, doamna Rolleston înclină de câteva ori capul. Villana pomeni şi de dineul nupţial.

— Păstrăv de mare şi calcan, zise ea. Salate asortate. Totul rece, dacă mâncăm afară.

Bunica aprobă iar din cap.

— Şi jambon, presupun, preferabil comandat de la Meath, stipula Villana. Nu la toţi le place peştele.

— Vei avea şi muzică, fireşte?

— Muzică?

— La Carriglas a fost întotdeauna muzică după o nuntă. O orchestră care cânta în chioşcul de pe scări. Se dansa peste tot.

— O, nu cred că ar fi posibil. În primul rând, nu ne putem permite o orchestră.

Bătrâna doamnă nu luă în serios nici acest enunţ. Sorbi puţin din ceai, apoi spuse:

— Aş vrea să nu persişti în prostia asta.

— Eu am ales prostia. E cu adevărat opţiunea mea. Villana îşi ridică din iarbă cartea, unde o lăsase înainte de a-şi face plimbarea. „Dar, fată dragă, ne putem descurca de minune şi fără fericire”, zicea un rând de dialog. Vorbea un domn bătrân şi înţelept, un călător care se căţărase pe munţii din cinci continente ca să vadă natura la ea acasă. „Reversul medaliei, draga mea, este că nimeni nu poate trăi fără dragoste. Cea mai mare frustrare este să nu cunoşti într-un fel dragostea, fie s-o dai, fie s-o primeşti. Nu contează cum”.

Dădu din cap la aceste cuvinte, împărtăşind sentimentul. Ceea ce nu spunea romanul era că iubirea lăsa în urma ei un gol rece ca zăpada îngheţată. Ţigara fumată de urât la miezul nopţii, filele întoarse dintr-o altă poveste, balsamul cinematografului Traynor, visul întoarcerii lui Hugh la Carriglas: nimic din toate astea nu dura. Singură dragostea, indiferent de sursă, putea încălzi, foarte puţin, genunile nemăsurate. Hugh o ştia şi el.

În vreme ce la Carriglas se lua ceaiul, Finnamore îşi ridică braţele în aer, ca să uşureze treaba croitorului care-i ajusta costumul

de mire. I se păruse necesar să i se croiască haine noi, chiar dacă avea în garderobă alte costume care ar fi putut fi folosite. Villana fusese de aceeaşi părere.

— Am de încasat o datorie, domnule Balt, zise croitorul, printre acele aliniate în gură. Voiam să vă rog să-mi scrieţi o scrisoare, domnule, dacă nu vă supăraţi.

— Negreşit. Nu trebuie să permiţi aşa ceva. Croitorul dădu din cap şi făcu un semn cu creta pe stofa închisă la culoare. Dezvălui amănunte despre natura datoriei, iar Finnamore îl asculta politicos, cum proceda de fiecare dată când i se descria o comportare necorespunzătoare.

— Goff, rosti croitorul, indicând că datornicul era un membru al clasei de latifundiari. Sir Cedric Goff îmi datorează bani pentru patru perechi de pantaloni-golf.

— Am să-i scriu o scrisoare lui Sir Cedric Goff. Negreşit.

Vorbind, îşi înclină capul. Era mulţumit că se stabilise identitatea datornicului. Numărul oamenilor din regiune care-şi comandau haine era limitat, cum limitat era şi numărul celor care apelau la serviciile lui de avocat, deşi, fireşte, la Harbinson & Balt veneau mai mulţi decât la un croitor. Când auzise de un debitor.

— O să-mi fie bine, să ştii, zise, cât putu ea de blând.

Dar doamna Rolleston parcă nici n-o auzise.

Încercase să ghicească cine ar putea fi; îl interesa că era Sir Cedric Goff. Prima scrisoare trebuia formulată neapărat cu delicateţe, deoarece Sir Cedric avea să fie cu certitudine prezent în douăzeci şi şase. Foarte posibil că-i va trasa lui Eugene Prille sarcina de a-i atrage atenţia lui Sir Cedric – cu două, trei rânduri simple – asupra unei scăpări din vedere. După ce data de douăzeci şi şase va fi trecut cu bine, se putea întrebuinţa un ton mai sever.

— Strânge puţin, nu? întrebă croitorul, încheind vesta.

Finnamore îl asigură că nu. Rămase nemişcat în timp ce se ajustau mânecile vestonului, cu gândurile concentrate nu asupra lui Sir Cedric, ci asupra celor patru parcele asupra cărora Rollestonii, fără îndoială, aveau drepturi de posesiune clare. În cei patru ani de când investiga cazul, căutase un punct de pornire şi crezuse de câteva ori

că-l găsise, pentru ca mai apoi să apară dubiile. Dar, când propusese recent familiei să emită un ordin de punere sub sechestru, n-o făcuse fără să se gândească bine. După el, drepturile familiei Rolleston erau incontestabile, însă, primind prea puţină încurajare de la logodnica sa şi de la fratele acesteia, revăzuse toate dovezile, căutând posibile chichiţe, încercând să identifice părţile vulnerabile. Nu găsise nimic să-i contrazică estimarea optimistă, dar chiar şi aşa îi ceruse lui Eugene Prille să verifice independent dosarul. Un punct de pornire, prin însăşi natura lui, trebuie să fie inatacabil – altminteri, este inutil. Cu el se stabilea un precedent, dând naştere apoi altor precedente.

Cele patru parcele disputate se aflau acum în proprietatea unei femei înrudite de departe cu familia şi pe care, în urmă cu trei generaţii, Rollestonii o scutiseră de plata dijmei. Deşi nu asta era problema – iar Finnamore era de părere că ar fi fost o greşeală să se sugereze că ar putea fi vreodată –, femeia în chestiune se trăgea dintr-o familie de pescari şi nu putea pretinde că ar fi moştenit vreo experienţă de fermier. Peste ani, solul începuse să se erodeze şi acum deteriorarea continua într-un ritm alert, pogoanele prost drenate nefiind separate de moşia Carriglas decât printr-un desiş de mărăcini, asupra căruia familia deţinea acte de proprietate.

— Vă mulţumesc, domnule Balt.

Croitorul se ridică din poziţia chircită, convins că manşetele pantalonilor se aşezau corect pe pantofii negri ai lui Finnamore. Vă mulţumesc pentru răbdare, domnule.

Finnamore răspunse cu un zâmbet, în semn de mulţumire. Cu ochiul minţii, văzu cele patru parcele reunite cu câmpurile care le fuseseră tovarăşi atâtea secole, văzu un drum croit prin mărăciniş şi un precedent care crea precedente. Se văzu pe el însuşi plimbându-se agale cu soţia sa prin grădini ce beneficiau din nou de grădinari, pe lângă grâul dat în pârg şi pe lângă livezi sănătoase. Viziunea nu conţinea niciun detaliu supărător; doar ultragiul dedicării podului arunca o umbră. Făcuse întâmpinări autorităţilor în limbajul cel mai aspru de care era capabil. Deşi nu era niciun articol de lege de interpretat, expusese succint eroarea deciziei luate, pe temeiul simplei omenii. Omul acela a fost ultimul duşman al familiei, scrisese într-un

memoriu care până la urmă ajunsese să se întindă pe două coli de hârtie oficială Harbinson & Balt. Răspunsul putea sosi dintr-o clipă într-alta.

Carriglas, io august igji. Azi după-amiază am dus cana de ceai pe câmp, unde Lionel şi Haverty curăţau miriştea. De când m-am întors, o fac pentru prima dată, sarcina revenindu-i în mod normal lui Patty, dar Patty tinde să piardă vremea. M-am dus prin spate, am trecut pe lângă crâng şi pe lângă parcelele de sub dealuri, şi i-am văzut de departe pe cei doi bărbaţi, cu mult înainte ca ei să mă observe. Nu pot nici să descriu, nici să explic corect fericirea pe care am simţit-o în bătaia caldă a soarelui, după ce am sosit şi am întins şervetul pentru ceai în care învelisem două felii de pandişpan. Mâna lui s-a frecat de a mea, nici nu ştiu cum s-a întâmplat, ceva accidental. „Oh, iartă-mă”, s-a scuzat el numaidecât, punând acest preţios moment pe seama stângăciei sale.

După aceea, mergând spre casă, m-am simţit atinsă nu de mulţumire, ci de nenoroc, cufundată într-o stare de deznădejde care mi se pare că acoperă acum tot peisajul de la Carriglas. Nu înţeleg nimic.

*

În aceeaşi seară, John James se plimba în sus şi în jos pe sub araucana, fumând. îi plăcea să facă asta primăvara, pe vreme frumoasă, fiindcă fusese şi obiceiul tatălui său. Relaxare în grădină, după cină, aşa o numea tatăl, îl durea piciorul, de nervi.

— Uită-te pe lavoar, iubiţelule, îl îndemnase femeia şi, ascultător, se uitase şi constatase că într-adevăr scrisese un cec.

Nu dorea dobândă pentru bani, îl asigurase, ridicându-se într-un cot şi lăsând aşternutul să-i cadă de pe partea superioară a corpului.

Tatăl lui ar fi izbucnit în râs, oricât de surprins ar fi fost. Zicea lumea că tatăl lui fusese bărbatul cel mai înalt din Irlanda, cu spinarea cea mai dreaptă. Tatăl permitea deseori unei umbre de amuzament capricios să-i îndulcească trăsăturile aspre; rareori îl supăra ceva, dar oricum era ferm. „Da, trebuie să mă declar surprins”, ar fi fost comentariul său sec despre legătura lui clandestină.

Uneori, sentimentul că tatăl nu-l scăpa din ochi era cam supărător. În drum spre pensiune, trecea întotdeauna grăbit pe lângă

geamurile de pe esplanadă, încercând să evite privirile curioase, cu excepţia privirii arogante a pisicii albe a lui Finnamore Balt; era bucuros că animalul n-avea să-şi însoţească stăpânul la Carriglas. Se simţea tot timpul angoasat, păşind printre excursioniştii verii, împingând uşa pe care ea o lăsa deschisă pe lanţ. El avusese ideea ca servitoarea să fie liberă lunea şi chiriaşilor de peste vară să nu li se permită să stea în casă pe timpul zilei. „Frumosul meu”, îl saluta întotdeauna femeia, indiferent în ce termeni se despărţiseră ultima oară. De fiecare dată când zicea asta, el îşi vedea tatăl amuzându-se.

Pe gazon, dincolo de araucana, îşi aprinse o ţigară şi continuă să se plimbe încolo şi încoace. Cineva vorbise cu Coyne despre automobilul ăla francez. Coyne nu l-ar fi abordat dacă nu i-ar fi şoptit cineva. „Eu nu i-am spus nicio vorbuliţă, dulceaţă. N-o fi fost soru-ta?” Dar la cină, când pomenise de asta, surprinderea Villanei fusese nedisimulată. Fireşte că o maşină ne-ar prinde bine, căzuse de acord sora lui; evident, Fordul vechi al logodnicului ei va veni la Carriglas după căsătorie, dar era prea mic pentru toată familia; în plus, nu era cinstit să-l folosească astfel. „În cazul ăsta, va trebui să vindem un teren”, replicase el, desprinzând carnea de calcan de pe oase. Lionel clătinase încet din cap, fără să vorbească. O maşină nu era necesară, fiindcă aveau câteva trăsuri bune, o cabrioletă şi o birjă. Şi apoi, nu aveau câtuşi de puţin nevoie de amestecuri exterioare în problemele familiei; şi era, fireşte, tipic că ea vedea problema numai din punctul ei de vedere. „Doar că-s îngrijorată, scumpule, că nu vei putea veni la mine. Îngrijorată pentru tine, să nu te facă ploaia ciuciulete”. Era ca şi cum ai fi intrat în salonul unui păianjen, îşi spunea el uneori. O muscă şchioapă, ademenită de mirosul păianjenului, s-ar simţi cum se simţea el. În imaginaţia lui, ea avea un zâmbet imens; se materializau statuetele şi tablourile din dormitor. Erau unul şi acelaşi trup, îi spunea ea, îndemnându-l să ia banii de maşină.

Oftă. Cecul rămăsese pe suportul lavoarului; făcuse chiar efortul să-i explice că în orice caz un cec era total inacceptabil, fiindcă ar trebui să-l prezinte la bancă şi numele lui şi al ei erau înscrise pe aceeaşi fâşie de hârtie. Şi, dacă nu se interesase la garajist, de unde ştiuse ce sumă să treacă pe cec? Evident că vorbise cu el; ce ridicol să

afirme că o făcuse Villana, ce ridicol din partea ei să promită că va vinde mâine pensiunea ca să poată rămâne cu el. „Oh, soldăţelul meu iubit”, zisese ea, morfolindu-i urechea cu buzele. Mai adăugase ceva neclar. Urmaseră alte dezmierdări, din care el înţelesese că-i propunea să devină bucătăreasă la Carriglas, dar după aceea îşi dăduse seama că iarăşi se oferea să vină la Carriglas în calitate de soţie. „Din partea mea, căsătoriile mixte sunt acceptabile”, afirmase, iar el, neputându-se stăpâni, replicase că era la fel de potrivit ca el să se însoare cu una dintre slujnice.

Pe cealaltă fâşie de gazon, de dincolo de aleea de pietriş, Villana ridică romanul învelit în hârtie cafenie de pe masa dintre duzi. Stătu şi o privi cum se apropie, iar când ajunse lângă el îi oferi o ţigară, ştiind că va fi refuzat, deoarece ea nu fuma decât Craven A, datorită filtrului de plută. Ea păşea alături de el, pe lângă trandafirii care înmiresmau aerul serii. Lionel va trebui să se lipsească puţin de Haverty, ca să cureţe grădina, zise ea. Făcea şi ea ce putea, făcea şi Sarah ce putea, dar în douăzeci şi şase, grădina nu se putea prezenta în halul în care era.

— Mie mi-e greu cu piciorul, se grăbi el să spună. Aş ajuta, dacă aş putea.

— Nu asta am vrut să spun.

— Ştiu că nu.

Urmă o pauză. „E o povară”, îl avertizase odată tatăl lui, la Hotel Davison. „Orice proprietate veche e o povară”. Finnamore Balt avusese bizara idee că micii proprietari trebuiau obligaţi să plătească arendele de mult uitate, că pământul trebuia reluat în posesiune. Finnamore Balt ardea de nerăbdare să se angajeze în litigii, chiar şi în cazuri de evacuare, oferindu-şi, pe gratis, serviciile ca jurist. Dar şi la auzul acestui lucru, Lionel clătinase din cap şi avea, fireşte, dreptate: n-ar fi însemnat altceva decât scufundarea familiei într-o mocirlă de subterfugii şi certuri violente, cu cel de pe urmă bănuţ supt din puţinul pe care îl mai aveau.

— Te surprinde căsătoria mea?

— Cam da, trebuie să spun că da.

Stânjenit, îşi întoarse privirea de la ea, spre grădină. Greu să-şi dea seama ce se cuvine spus. Greu să formuleze un comentariu de

orice fel, fiindcă toată afacerea era absurdă şi el, oricum, avea prea multe pe cap. Îi stătea pe limbă să-i povestească de vizitele la pensiune şi cum nu putea scăpa de sentimentul că este urmărit de dincolo de mormânt. Un moment se gândi să-i relateze atacul neprovocat al maistrului dulgher asupra lui Asquith-Jones, gândindu-se că poate ar amuza-o, dar până la urmă se abţinu. O auzi spunând că din căsătorie nu vor rezulta copii, dar nu avea chef să se gândească la asta şi când ea continuă, nu-i mai ascultă vocea. Hotărî că nu se va mai duce la pensiunea Trandafirul din Tralee. Cât o mai trăi, n-avea să se mai uite la buchetele de crini de pe tapetul pereţilor de acolo.

5

Domnul Coyne se răzgândeşte

Brigicl îi spuse lui Tom că avea şi el bunici. Existau, fără îndoială, bunici paterni, undeva în Dublin; ea nu-i cunoştea, nu se interesaseră niciodată de ea. Dar avea alţi bunici, pe mama şi tatăl ei, care locuiau la nouă mile depărtare, pe continent, dincolo de oraş.

— Bunica ta ar vrea să te duc la ea într-o bună zi.

— Bunica e drăguţă?

— Da, Tom.

— Seamănă puţin cu doamna Rolleston?

— N-are decât jumătate din anii doamnei Rolleston. Vrei să mergem s-o vedem?

— Vreau.

— Aranjez eu lucrurile.

Când lua vacanţă de la şcoala confesională, lumea diurnă a lui Tom se limita la curtea şi clădirile anexe de la Carriglas; stătea în oficiu, unde o ajuta uneori pe Patty la curăţat zarzavaturi, dar şi pe câmp, unde îl ajuta uneori pe Haverty. Cutreiera singur insula, coborând de pe piscuri pe stânci şi la intrândurile cu creveţi. Verifica dacă rozariile cu cruciuliţe şi monedele lăsate de femei la fântâna sfântă rămăseseră neatinse. Rareori urca până la menhire.

— Doamna Rolleston te cheamă sus, Tom, îi spuse Patty, venind

să-l caute în curte, în dimineața când el și mama lui urmau să plece la bunica.

Auzind convocarea comunicată de Patty, mama lui Tom zise că probabil doamna Rolleston dorea să meargă la poștă să trimită un mesaj.

— Dacă așa stau lucrurile, așteaptă-mă acolo, Tom. Așteaptă jos, la chei, până mă vezi venind.

Doamna Rolleston, ca de obicei, avea să-i dea doi penny pentru el și unul pentru feribot. Să-și cheltuiască cei doi penny pe biscuiți de la băcănia lui Meath, îl îndemnă mama, și să-i ronțăie în așteptarea ei.

— Împătureşte ordinul poştal, Tom, îl instrui doamna Rolleston în dormitor, şi lipeşte pe el un timbru.

— Cincisprezece șilingi, nu?

— Cincisprezece șilingi. Să nu pierzi bancnota.

El o asigură că n-o va pierde, era sigur, fiindcă n-o pierduse niciodată și buzunarele nu-i erau găurite.

— Nu ştiu ce m-aş face fără tine, zise doamna Rolleston, dar Tom ştia că erau vorbe aruncate în vânt.

Întotdeauna era drăguță și de aceea nu-i displăcea să meargă sus, în camera ei.

— Vă spun ceva, zicea barcagiul când Tom se urcă la bord. Irlanda a fost întotdeauna vestită pentru holteii săi.

Barcagiul nu pornise încă motoarele. Ședea pe un scaun, în lateral, unde de obicei ședeau pasagerii, lângă una dintre fetele de la Renehan, care transporta un coș cu ouă de curcă, așezat acum pe scândurile de sub picioarele ei. Una dintre fete avea mâna bandajată, iar Tom își spuse că din cauza asta probabil nu putea lucra la tarabele cu pește. Chestionat de barcagiu, Tom trebui să recunoască, în cele din urmă, că nu e sigur ce înseamnă „holtei”.

— E un bărbat, îi explică barcagiul, care nu s-a însurat cu o muiere. Înțelegi asta, băiete? Fătuca asta a pus ochii pe tânărul Briscoe, dar eu îi spun că, după mine, Briscoe e tipul de individ care rămâne holtei.

Au fost menționați apoi alți holtei. Barcagiul însuși era unul dintre ei. La fel gardianul Ryan și Sheehy de la depozitul de cărbune, și

domnul McGrath şi domnul Tobin. Tom îi cunoştea pe toţi din vedere. Sheehy ţinea mereu o ţigară după ureche. Gardianul Ryan era mereu aprins la faţă. Briscoe avea gene albe şi o faţă lătăreaţă şi plată ca ostia. Domnul McGrath şi domnul Tobin erau cei doi chiriaşi de la pensiunea Trandafirul din Tralee, domnul Tobin fiind angajat la birourile de comerţ cu cereale, iar domnul McGrath la uzina de gaz.

— Cândva aş fi afirmat, continuă, insistent, barcagiul, că domnul Balt e şi el genul de bărbat care rămâne holtei, dar se pare că m-am înşelat.

— Nu-i aşa că va fi o nuntă grozavă? interveni fata. Se ţine curând, Tom?

— Pe douăzeci şi şase.

Barcagiul încuviinţă din capul lui colţuros şi bronzat. Era şi el invitat sus la conac, spuse. Nu fusese lăsat pe dinafară. Auzise că domnul O'Hagan îi dădea o mână de ajutor lui Haverty la transport.

— Ei, iată că mai avem un holtei, pe domnul O'Hagan. Te duci la poştă, Tom?

— Da.

— Vrei să-i spui lu' domnu' O'Hagan din partea mea că Butt Nolan îi transmite să se ţină departe de Toboşăriţa?

— Desigur.

— Bun băiat.

Nu se mai rosti niciun cuvânt o vreme. Apoi fata le dezvălui că trebuia să lase ouăle de curcă la prăvălia lui Dungan şi să cumpere trei kilograme şi jumătate de zahăr. Tom o considera de mult cea mai drăguţă dintre fetele care lucrau la tejghelele cu peşte, deşi, când se ridica în picioare, era cam lălâie. Poseda o dantură de un alb strălucitor şi mereu îşi îndepărta şuviţele de păr din ochi. Tom le auzise pe celelalte fete tachinând-o în legătură cu Briscoe, portarul de la bancă.

— Fii atentă cu individul ăla, o sfătui şi barcagiul, după care porni motoarele.

Ca de obicei, nu mai avu loc nicio conversaţie până când feribotul acostă la chei, unde lui Tom i se reaminti de mesajul pentru domnul O'Hagan. Merse pe chei alături de fată, care-i explică, răbdătoare, că trebuie să umble încet, ca să nu legene coşul şi să spargă

vreun ou de curcă.

— Întotdeauna am vrut să te întreb, Tom, numa că n-am putut, fiindcă n-am rămas singură cu tine. Te simţi cumva deosebit?

— Nu mă simt.

— Dar dacă te gândeşti mai bine, Tom? Te-ai simţi, în sinea ta, deosebit, dacă te-ai gândi mai bine?

— Nu mă simt absolut nicicum. Fata îşi coborî vocea.

— Cândva am rostit o rugăciune pentru tine, Tom.

— Nu era nevoie.

— Bineînţeles, aş spune o rugăciune pentru oricine. Sigur, doar nu mă costă nimic.

Fata intră în băcănia lui Dungan, iar Tom îşi continuă drumul. Pipăi în buzunar bancnota de zece şilingi şi monedele suplimentare. Tot timpul cât mersese cu feribotul şi pe jos, alături de fată, simţise cum îl împunge colţul plicului din celălalt buzunar.

— ’nă ziua, domnu’ O’Hagan, salută el la poştă, iar funcţionarul poştal se uită la el ca la un necunoscut.

Expresia feţei nu i se schimbă nici când îl întrebă:

— Da’ tu ce mai faci, bine?

— Da, domnule O’Hagan. Vreau să cumpăr un ordin poştal de cincisprezece şilingi.

— Nu ştiu dacă mai am vreunul.

— Barcagiul de pe feribot zice să vă ţineţi departe de Toboşăriţa.

Domnul O’Hagan încetă imediat să mai scotocească după ordinul poştal. îl privi aspru pe Tom, ca şi când l-ar fi suspectat de înşelătorie. Faţa lui îşi pierdea din culoare.

— De la Butt Nolan ştie chestia asta?

— De la el.

— A mai zis ceva? S-a referit cumva la Petrecăreţu?

— Nu.

— Am pus bani pe Toboşăriţa. Nu mă previne Nolan cam târziu despre ea? Ascultă ce-ţi spun, tinere. Du-te la Byrne şi zi-le să transfere cei doi şilingi ai domnului O’Hagan de la Toboşăriţa la Petrecăreţu. Ţii minte numele astea? repetă-le aici, în faţa mea.

Tom repetă numele cailor de cursă. Domnul O'Hagan îşi arătă satisfacţia dând din cap. Cu o repeziciune necaracteristică, îi înmâna lui Tom ordinul poştal şi-l îndemnă să plece repede.

— Spune-i domnului Byrne că m-aş fi prezentat în persoană, dar sunt bătut în cuie aici, la ghişeu.

— Cum ziceţi, domnu' O'Hagan.

Tom împături ordinul poştal şi-l vârî în plic, pe care îl lipi şi-l puse la cutie. Pe urmă merse pe South Main Street la vale, până la Byrne, agenţia de pariuri pentru hipodrom, unde zise că, dintr-o eroare, pariul domnului O'Hagan ajunsese pe alt cal decât ar fi trebuit, că ar fi trebuit pus pe Petrecăreţu.

Funcţionarul de la tejghea slobozi un hohot de râs neîncrezător:

— Vrei să auzi ceva? strigă el prin uşa din spatele său, făcând o persoană nevăzută de Tom să se înece de râs. Du-te înapoi la poştă, îl instrui el pe Tom, şi întreabă-l pe domnul O'Hagan dacă are impresia că Artie Byrne s-a născut într-o oală de noapte.

Aşa că Tom s-a întors la poştă, unde a avut de aşteptat după o femeie care cumpăra timbre pentru un colet, până să-i poată pune domnului O'Hagan întrebarea ce-i fusese încredinţată.

— Afurisiţii naibii, murmură domnul O'Hagan, brusc întristat.

Tom ieşi repede din clădire, ca să nu fie trimis înapoi la agenţie cu o nouă pledoarie, sau cu o sudalmă, drept răspuns.

Cumpără un pacheţel de praf de limonada de la băcănia lui Buckley, unde pachetele erau mai voluminoase decât cele de la prăvălia lui Cush sau de la cofetăria lui Barry. îl presără în palmă şi îl mâncă, mergând pe stradă. Zăbovi lângă garajul lui Coyne, în caz că domnul Coyne, care umplea o canistră cu benzină de la pompa sa, avea de transmis barcagiului un mesaj în legătură cu un cal.

— Cum o duci? se interesă domnul Coyne.

— Foarte bine, domnu' Coyne.

Tom îi povesti despre Toboşăriţa, cum Butt Nolan trimisese un mesaj care nu ajunsese la domnul O'Hagan la timp. îi povesti cum domnul O'Hagan îl trimisese la agenţia lui Byrne, ca să încerce să transfere pariul pe Petrecăreţu. Domnul Coyne râse, dar nu atât de sănătos ca Artie Bryne sau ca persoana nevăzută de Tom.

— N-aş considera mârţoagele alea altfel decât dubioase, i se confesa domnul Coyne. Ca să-ţi spun drept, nu mi-aş lega numele de nicio gloabă care participă la întrecerea aia.

— Eu n-am văzut niciodată o cursă de cai, domnu' Coyne.

— O să vezi una într-o bună zi, Tom. Poate la Clonmel. Sau la Lismore. Concurs de ogari ai văzut?

Tom tăgădui din cap.

— Ai încă toată viaţa înainte.

— Aud că aveţi un aparat de radio, domnu' Coyne. S-a vorbit despre asta la noi în clasă.

— Şi n-au minţit.

— Încă n-am auzit un radio vorbind. Terminând de umplut canistra, domnul Coyne se rezema de pompă. Dădu să zică ceva, apoi Tom văzu că se răzgândeşte. Se aplecă să ridice recipientul. Tom ştia că fusese pe punctul să-l poftească în casă, să-i asculte radioul.

— Am mult de lucru, zise el, în schimb.

Aşa că Tom şi-a văzut de drum. Va trebui să-i spună maică-sii o minciună, dacă-l întreba de biscuiţi, dar probabil că n-o să-l întrebe. Trecând pe lângă cinematograful Traynor, se întrebă dacă va vedea vreodată un film acolo. În clasă se vorbea uneori despre peliculele văzute, deoarece domnişoara Welsh, profesoara mireană, mereu dorea să afle dacă cineva văzuse ceva bun. Acum rula Carul cu coviltir.

— Ce faci, Tom? îl întrebă Holy Mullihan, iar Tom trăi sentimentul pe care i-l inspira de fiecare dată Holy Mullihan, că îl pândise premeditat. Am fost să mă uit la pod, Tom. Nu-i aşa că iese grozav? mai spuse el.

— E destul de bun.

— Zilele trecute am întrebat un preot dacă podul va fi sfinţit. Pe părintele Foyle îl cunoşti? E nou-venit la noi.

Tom clătină din cap. Nici măcar nu auzise de părintele Foyle.

— Însuşi episcopul îl va sfinţi, Tom. Orice construcţie nouă trebuie sfinţită. Fiecare cameră dintr-o casă nouă trebuie stropită cu agheasmă. Unde te duci, Tom?

— Pierd vremea p-ici. Trebuie să vină mama, cu feribotul.

— Fii atent la ce-ţi spun. A fost odată un sfânt – n-ai fi avut de

unde să auzi de el, Tom – numit Sfântul Albert de la Cashel. Un sfânt important, Tom. Într-o zi, cum mergea Sfântul Albert pe drum, s-a apropiat de el o femeie dintr-acelea. „Prefer să mor uite-aici”, i-a zis sfântul, „decât să am de-a face cu una ca tine”. Ea, Tom, a îngenuncheat şi, cu începere din ziua aia, şi-a schimbat năravurile. Mama ta se duce la fântână cu femeile, Tom?

Tom răspunse că da. În fiecare an, când venea sorocul, în august, mama lui se ducea la fântână. De regulă, mergea şi Tom cu ea, fiindcă îl ruga. Fuseseră şi anul acesta.

— A fost vreodată mama ta la Lough Derg sau sus pe Croagh Patrick, Tom? Ştii ce e Croagh Patrick, Tom?

— Un munte. îl marcăm pe hartă, să ştii.

Mai jos, pe o uliţă lăturalnică, Tom o zări pe fata de la şoproanele cu peşte. Stătea la o şuetă cu Briscoe. Legăna coşul în care cărase ouăle. Briscoe se sprijinea de zidul unei case, fumând o ţigară.

— Sus, pe Croagh Patrick, urci în ultima duminică din iulie, Tom. O groază de oameni fac pelerinajul ăsta. Dacă nu ai pace în suflet ori ai păcătuit, rugăciunile făcute pe munte îţi înalţă sufletul. A fost odată şi părintele Foyle, de la el ştiu. În zilele dinaintea hirotonirii, avea dubii în legătură cu chemarea sa pentru preoţie. A găsit îndrumare acolo, Tom.

Pe urmă, Holy Mullihan îi depănă altă poveste, a Sfântului Cronan din Roscrea, după care îi povesti succint moartea Sfântului Petru, martirul.

— Nu ştii cum a fost, Tom? Nu-i aşa că şi-a muiat degetul în sângele care-i ţâşnea din cap şi a scris cu el în ţărână? Credo in Deum, Tom. După care a încasat încă o lovitură.

Holy Mullihan îşi făcu cruce. În timp ce el vorbea, Tom se gândea la domnul Coyne, cum se răzgândise şi nu-l mai invitase în casă. „Tati mi-a zis să nu mă apropii de tine”, îi spusese una dintre colege, anume Dorrie Deavy. Alta îi spusese acelaşi lucru. Motivul era, poate, că dacă intra în casă, una dintre fetele Coyne s-ar fi apropiat prea tare de el în timp ce asculta radioul, sau, neştiutoare, ar fi încercat chiar să-l ia de mână.

— Vei auzi poveşti care nu-s adevărate, Tom. Una despre Sfântul

Cronan, în care acesta săvârşeşte o minune, Tom, pentru a spori cantitatea de bere din mănăstire, rezultatul fiind că toată călugărimea s-a îmbătat criţă. Niciun cuvânt din povestea asta nu-i adevărat, Tom. Dac-o auzi vreodată, s-o contrazici.

Tom promise că va face întocmai.

— Te gândeşti la părintele Quirke vreodată, Tom? Eu m-am gândit, în seara când am văzut aruncarea de cuţite. Intenţia era ca parcul dedicat lui să fie un loc de odihnă pentru oameni. S-a întâmplat un mare dezastru în America şi bietul om care ne-a dăruit bucăţica aia de pământ a rămas lefter. Povestesc deseori întâmplarea, ca să ilustrez câte o idee de-a mea. Ştii multe despre părintele Quirke, Tom? Tom clătină din cap.

— Cumpătarea era parte din el, Tom. Cumpătarea era un drum croit de el. De-ndată ce vine vremea, Tom, să te legi prin jurământ că nu vei consuma niciodată băuturi tari. Dacă faci asta, vei fi un om mai bun.

Holy Mullihan îşi plecă uşor capul într-o parte. Exista o broşurică despre părintele Quirke, pe care i-o va împrumuta lui Tom la viitoarea întâlnire. Povestea copilăria lui în cartierul sărac al oraşului şi cum văzuse odată un om prăbuşindu-se de prea multă băutură din vârful dealului Michael Davitt, căruia pe atunci nu i se zicea aşa. Făcuse şi el legământ, zise Holy Mullihan, şi era un om mai bun datorită acestui lucru. Nu exista bere la mănăstire, iată de ce povestea cu Sfântul Cronan era născocită.

— Părintele Quirke se va fi plimbat pe unde umblăm noi acuma, Tom. Poate călcăm chiar pe urmele lui.

— Vorbeai serios când spuneai că s-ar putea ca unii oameni să nu vrea să mă atingă?

Gura lui Holy Mullihan era înconjurată de coşuri mici, unele ascunse sub părul moale, răsărit şi el acolo. Le cercetă cu vârfurile degetelor, înainte de a răspunde, îşi ţuguie buzele şi zise:

— Nu e uşor de explicat, Tom. E ca şi cum ai avea pe tine o pată. Ca şi cum ţi-ar fi murdară haina. Există ceva numit contaminare, Tom, de care se feresc oamenii ăştia.

Holy Mullihan se opri. Arătă în direcţia Bisericii Sfintei Fecioare.

— Intrăm?

Tom răspunse că nu mai avea timp. Mama sa trebuia să sosească dintr-o clipă într-alta, cu feribotul. Îi promisese s-o aştepte.

— Te gândeşti vreodată la Sfânta Fecioară, Tom? Fără să mai aştepte răspunsul, Holy Mullihan declamă marile sărbători ce trebuiau ţinute în numele Născătoarei: Bunavestire, Adormirea Maicii Domnului, Naşterea Maicii Domnului, Imaculata Concepţie, Inima Ei Neprihănită, Maternitatea, Dăruirea, Purificarea, Tristeţile Ei, Vizita Ei la Elizabeta.

— Înşiră-i-le şi mamei tale, Tom. Spune-i mamei tale despre Croagh Patrick, Tom.

— Îi spun.

— Ne vedem curând.

Tom se îndepărtă grăbit. Intrase odată în biserică, dus de Holy Mullihan, şi stătuseră în genunchi o veşnicie. Holy Mullihan făcuse totul cu nemaipomenită încetineală: luase apă sfinţită, îşi făcuse cruce, făcuse penitenţe. Îngenunchea într-un fel special: îi ieşea un os din ceafă, când îşi pleca grumazul ca să se roage. îi ceruse bani lui Tom ca să aprindă o lumânare, dar Tom nu avusese.

Pe chei, Tom aşteptă în uşa unui depozit. Vedea feribotul care abia îşi începea traseul şi îl urmări cum efectuează toată traversarea, apoi văzu lumea coborând şi pe barcagiu salutând călătorii ce urcau pentru întoarcere. După ce feribotul se distanţase de mai, se duse pe chei şi se aşeză pe o baba. Barcagiul nu vorbea niciodată cu mama lui cum vorbea cu fetele de la tarabele de peşte sau cu alţi pasageri. Tom observase acest lucru când îşi însoţise mama, duminicile, la slujba religioasă, şi-l observă şi acum, la sosirea ei: ea fusese unicul călător, dar, după oprirea motoarelor, barcagiul nu începuse o conversaţie. Mama lui purta şi ea o pată, un stigmat, voise să-i dea de înţeles Holy Mullihan.

Împreună, se îndepărtară de chei. Neck Daly şi Deso Furphy jupuiau vopseaua umflată de pe obloanele prăvăliei abandonate din South Main Street şi Tom spera că o să-l cheme de peste drum, ca să-i spună maică-sii cine sunt – băieţi mai mari, deja la „Fraţi”, dar care îşi dau totuşi osteneala să-l strige. Dar nu l-au văzut nici ei, nici părintele

Pierce, care intra la prăvălia lui Barry. Tom nu mai ieşise pe promenadă cu maică-sa – acolo îi spusese ea că vor merge, deşi crezuse că vor ieşi din oraş, ca să se ducă la bunica. Trecură pe lângă uşa primăriei, cu plăcuţele ei de alamă. Ikley, dentistul, avea o poreclă la ei în clasă, îi spuse mamei.

— Ike Pufosul, zise el.

Mama era grăbită şi preocupată, n-o interesau poreclele. Era şi o poezie cu porecla asta: „Ike Pufosul, nu mai sta, du-ne ca untul pe bicicleta ta”. El nu înţelesese catrenul până nu-i explicase Neck Daly că fusese compus deoarece dentistul semăna cu un papagal şi deoarece un funt de unt i se topise odată în coşul bicicletei. Odată, sora Teresa Dolores se dusese la el să-şi scoată un dinte şi nu se mai oprise din sângerat. Trebuise să ţină un prosop în gură toată noaptea.

— Bună ziua, o salută mama lui Tom pe o femeie cu o basma neagră.

Femeia o văzuse că se apropie şi se ridicase de pe scaunul pe care şedea pe promenadă.

— Ei, ăsta să fie Tom? întrebă ea.

Tom crezu că avea să-l sărute, dar n-o făcu. Era o bătrână căruntă, dar părul abia i se vedea de sub marginile basmalei.

— Ce bine arăţi, Brigid, zise ea.

— Şi dumneata arăţi foarte bine.

— Sunt sănătoasă, mulţumesc Domnului, Brigid.

— Ai venit pe jos?

— Pe jos. Pe drumul din dos. E mai bine pe cel din dos.

— Mai bine.

Conversaţia se întrerupse. Femeia cu basma îl cercetă atent pe Tom. După un timp, zise:

— Ţi-e greu cu munca în zilele lucrătoare?

— Mă descurc.

— El ar şti ce vreau să fac duminica. Mi-ar fi frică să nu mă urmărească.

— Tot aşa se poartă?

— Toată viaţa lui se va purta aşa.

Cele două femei şezură în tăcere multă vreme. Tocmai sosise un

tren cu excursioniști și promenada se aglomerase. Pe nisip fuseseră executate noi desene din praf colorat: păuni într-o grădină, o cascadă și o vale îngustă. Omul în vârstă care le desăvârșise tocmai se apucase de altul, manevrându-și cu dexteritate pulberile țipătoare. Tom îi atrase atenția maică-sii asupra desenelor, dar ea abia dacă se uită.

— Tom îngrijește fântâna sfântă, anunță ea. L-a întrebat părintele Pierce dacă vrea.

— Părintele Pierce a fost bun cu tine, Brigid.

Nu fusese niciodată la fântână, îi spuse lui Tom, nu trecuse niciodată dincolo, pe insulă.

— Am auzit spunându-se că are lut sfânt.

— Simți cu degetele că e umed.

— Tom a simțit asta de multe ori, zise Brigid, iar din tonul vocii, Tom înțelese că spunea asta ca bunica să înțeleagă că el trăgea foloase de pe urma fântânii sfinte.

Mama fusese întotdeauna foarte preocupată ca Tom să îngrijească fântâna. „Părintele Pierce a pomenit de tine”, spunea. „I-am zis că nu uiți de fântână”. Când părintele Pierce aranjase cu doamna Rolleston ca el să urmeze școala de la mănăstire, nimeni nu afirmase că o făcuse ca el să fie aproape de sfințenia călugărițelor, dar Tom știa acum că așa gândeau mama și părintele Pierce.

— E un lucru bun că ai grijă de fântână, zise bunica, îmi face bine să știu.

Pe neașteptate, izbucni în lacrimi.

Tom întoarse capul și se uită peste brațul de mare la insulă, la masivitatea cenușie a reședinței Carriglas, la povârnișurile verzi stropite cu galben. Lângă el, nefericirea continua. Ultimul desen de pe nisip înfățișa o femeie cu un buchet de flori. Privi cum se punea culoare pe o lalea. Vocea mamei murmura cuvinte de consolare.

— Sfânta și Preacurata Fecioară… ofta bunica, străduindu-se din răsputeri să rostească până la capăt acele vorbe… să se îndure de tine, Brigid.

El nu sosi. Ea așteptă până la cinci fără un sfert, întrebându-se, îngrijorată, dacă nu cumva se scufundase feribotul. Privi de zece ori pe fereastră, dar barca trecea, cam din oră în oră, pufăind încolo și

încoace. Trebuie că e bolnav de ceva, îşi spuse în cele din urmă, de gripă sau de stomac. Grijulie, recapitula din nou în minte vizita lui din urmă cu o săptămână. Nu schimbaseră niciun cuvânt. El rostise o singură remarcă jignitoare, nu că ar fi intenţionat să supere pe cineva, doar din lipsă de experienţă.

Era îngrijorată, cu toate că ştia că nu are de ce. Era îngrijorată pentru că aşa ceva nu se mai întâmplase, pentru că de când se înţeleseseră pentru zilele de luni, el respectase aranjamentul, în ciuda sensibilităţii lui copilăreşti. Mereu se gândea la el ca la un băieţel, nu se putea dezvăţa. „Soldăţelul meu mic”, spusese ea în prima zi, când el venise să asculte la gramofon Ger Along, Little Doggy. Îi fusese milă de el – aşa de tânăr şi şchiopăta. La următoarea vizită el îi furnizase amănunte despre cum se procopsise cu rana; în zilele acelea, stăteau încă de vorbă la parter. Îi povestise despre un alt biet tânăr, căruia un şrapnel îi zburase jumătate din faţă.

La ora cinci, auzi zgomote jos, dar ştia că nu-i decât fata în casă, întorcându-se din după-amiaza ei liberă. De acum n-avea să mai vină; nici măcar nu va intra să explice, de teamă c-ar putea fi văzut de chiriaşi. Refuzase cecul sub orice formă, aşa că, peste săptămână, ea scosese bani peşin de la M un ster & Leinster şi tipul de acolo, Corcoran, avusese tupeul s-o iscodească. Un grăsan ignorant, care o prevenise să nu lase banii nesupravegheaţi.

Se îmbrăcă. Avea de gătit pentru şapte oameni. Costiţă şi ouă, roşii prăjite şi câte un crenvurst de căciulă. Două oale de ceai, una pentru McGrath şi Tobin, a doua pentru familia cu cinci membri din Dunmanway. După aceea, ananas din conservă pentru familia de cinci, dar McGrath şi Tobin nu primeau aşa ceva. Alte pensiuni făceau ceva extra pentru familii, aşa că începuse să dea şi ea un supliment, ceva de ţinut minte. îi explicase chestia asta data trecută, cum îi plăcea să ofere bucăţi de ananas sau jeleuri sau creme sau felii de chec, dacă altceva nu avea la dispoziţie. Se mărginise la subiecte de acest tip, fiindcă celălalt îl şocase, dar de bună seamă că nu puteai să nu pomeneşti o eternitate despre ceva ce te durea. Dacă surioara putea face stânga-mprejur şi să se mărite cu un neisprăvit ca Balt, atunci sigur că avea şi ea dreptul cel puţin să abordeze subiectul. Surioara se mărita

pentru bani, era clar ca lumina zilei; fără să-l preseze în niciun fel, se străduise să-i dea de înţeles că nici ea n-ar veni cu mâna goală.

Poate că trebuise să plece cu trenul la Cork, n-or fi primit vreun lucru absolut indispensabil pentru nunta surioarei. Sau se împiedicase de un obiect pus într-un loc neobişnuit, din cauza pregătirilor, lovindu-se la piciorul rănit. Doamna Moledy netezi aşternutul şi privi afară pe fereastră. Mirele surioarei tocmai trecea pe esplanadă, familia din Dunmanway şedea pe o bancă. N-avea rost să se neliniştească, deşi îi venea greu să n-o facă: mai erau şase zile până să afle. Bancnotele stăteau în cutia de pălării de pe şifonier, sub hârtia de mătase şi pălăria cu voal purtată de ea în ziua cununiei, de un verde prietenos, rar scoasă la lumină acum.

Dar dacă nu va mai veni niciodată? Dar dacă întâlnise o fată protestantă şi se îndrăgostise de ea? Puteai să te afli în prăvălia lui Dungan şi să auzi discutându-se despre asta, aşa cum afli tot felul de lucruri în prăvălii. Una dintre fetele Blennerhassett, sau dintre fetele Garland. S-ar duce cu ea, după ce şi-a făcut de cap pe-aici, uitând cu desăvârşire că ea îl iubea, că ea rămânea cu chipul lui în suflet multă vreme după ce pleca, în serile de luni. îi spusese că este chipeş. îi spusese multe alte lucruri, dar el nu înţelesese nicidecum că nu-i va mai rămâne nimic dacă el nu mai venea s-o vadă. îi spusese şi asta, poate de douăzeci de ori, într-o zi de luni, primul şi ultimul lucru, indiferent câte alte vorbe schimbaseră. Dar ochii lui erau uneori apatici, de parcă rana ar fi reînceput să-l doară.

Tulburată de astfel de gânduri, doamna Moledy îşi suflă nasul şi-şi pudră obrajii brăzdaţi de lacrimi. Coborî în hol şi, deschizând uşa bucătăriei, începu să strige la servitoare, de care ştia că n-avea să se apuce de treabă până nu apărea stăpâna. Va lipsi cinci minute, o anunţă, după care se grăbi la taverna lui Myley Flynn, să-şi bea paharul de care avea atâta nevoie.

Carriglas, 22 august 1937. Azi a sosit tortul miresei, de la cofetăria Thomson, din Cork. Domnişoara Laffey, care a venit de nenumărate ori să ia măsuri, a trimis vorbă că a terminat rochia. Am mai aerisit o dată camerele de oaspeţi. Brigid a venit sus să frece podelele, fiindcă Patty e încă prea înceată, iar doamna Haverty

lucrează acum şi dimineaţa şi după-masa. Şase persoane vor sta la noi, iar la nuntă vor participa peste cincizeci.

În seara asta, la masă, s-a vorbit despre pod, dar n-a fost abordat subiectul inscripţiei memoriale.

— Sunt gata să jur, a declarat John James, că podul va avea de suferit de pe urma unei greşeli de proiectare, înainte de a fi gata, structura se va nărui, după care lucrarea va fi abandonată.

— De ce Dumnezeu să se întâmple una ca asta? l-a întrebat bunica sa, ceea ce l-a făcut să înşire exemple de proiecte abandonate în trecut: o şosea în comitatul Mayo, dusă de ape când era pe jumătate gata, un tramvai care ar fi urmat să funcţioneze în Limerick.

Villana a contribuit la conversaţie cu o remarcă. Lionel, cu niciuna.

— Cândva, a continuat John James, au plănuit să ridice o statuie în cinstea lui O'Connell la Conakilty. Turnată în bronz. Dar partea mediană s-a pierdut şi bietul O'Connell a ieşit un pitic.

Villana a râs. Aşa era, a întărit ea, auzise despre statuia cu pricina. Lionel tot n-a zis nimic. Pe mine m-a surprins că n-am auzit la Bandon povestea despre statuia din Clonakilty, fiindcă cele două oraşe sunt învecinate. Dar mi-am ţinut gura.

După cină, am dus rufele de călcat la presa fierbinte de la etajul întâi, după care mi-am terminat treburile ce-mi revin seara, în bucătărie. Patty a stat cu mine puţin, citind Ireland's Own la masă, după ce Brigid plecase spre căsuţa ei de la poartă; după aceea mi-a urat noapte bună. Am peticit nişte feţe de pernă, necesare musafirilor. Am aşteptat, cu ceainicul pe sobă, darlionel, când a intrat în casă, a zis că e obosit şi vrea să se ducă direct la culcare.

Am senzaţia mai apăsătoare decât oricând că trăiesc într-un păienjeniş alcătuit din vieţile altora şi că nu înţeleg natura acestei pânze de păianjen. Pe oamenii ăştia îi cunosc de când erau copii; casa e aceeaşi; tufişurile şi arborii sunt neschimbaţi. Îmi repet acest lucru ori de câte ori şi oriunde simt ceva ce pot numi doar denaturare – un cuvânt mai bun nu găsesc. îmi spun că pe John James îl doare rana de la picior, că fratele lui a ales o viaţă de ţăran, că alte fete au luat de bărbaţi nişte tăntălăi.

Îmi spun toate astea, dar am senzaţia că-mi torn minciuni. Austeră, bătrâna doamnă şade în capul mesei, conservând pentru ei o intimitate pe care ei abia dacă mai catadicsesc s-o respecte. Eu nu sunt vrednică de ce secret o fi existând, sunt bună doar pentru trebuşoarele considerate îndatoriri ale rubedeniei sărace. „Locul ăsta se va duce de râpă a doua zi după ce dispar”, mi-a zis bătrâna doamnă în ziua întoarcerii mele. „Îţi mulţumesc, Sarah, că ai venit înapoi”. Dar la cină, în sufragerie, m-am simţit prizoniera propriei mele slăbiciuni, mai captivă decât am fost vreodată la internat sau în casa parohială a tatii. Ar trebui să plec de la Carriglas, dar nu am curaj.

6

Oaspeţi pe insulă

Lui Tom îi plăcea grozav agitaţia din bucătărie. Încerca să nu stea în calea nimănui şi era acceptat în bucătărie sau în apropierea ei, în eventualitatea că se iveau nişte comisioane de făcut sau alte sarcini ce-i puteau fi încredinţate. Conacul – până nu de mult un mister pentru el – îi deveni familiar în vara aceea. Transporta până la camera de călcat rufe de lângă baia de la etaj tăvile de mereng, pişcoturi cu ghimbir şi vafe proaspăt coapte. Se uita pe furiş în camerele ale căror uşi rămâneau întredeschise – salonul şi sufrageria, săliţa pentru micul dejun al cărei şemineu fumega, micul studio. Nimeni nu-l întreba vreodată unde se ducea sau ce făcea, când executa o treabă încredinţată de altă persoană; nu vorbea neîntrebat, iar întrebări nu i se puneau des; se simţea nebăgat în seamă.

În dependinţele bucătăriei, avea voie să le ajute pe Patty şi pe doamna Haverty la spălatul şi ştersul porţelanurilor nefolosite, zicea doamna Haverty, de ani de zile, judecând după praful de pe ele. Tot ea îi povesti lui Patty cum, odată, cârpele atârnate deasupra plitei luaseră foc şi cum o furtună smulsese altă dată plăcile de ardezie de pe căsuţa portarului, iar Haverty fusese nevoit să se urce pe acoperiş ca să le înlocuiască. Odată, un om traversase până aici cu feribotul ca să repare balustrada şi bătuse la uşa căsuţei portarului ca să se intereseze dacă

nimerise unde trebuia. „Arată-i drumul în sus, pe alee”, îi poruncise mama, şi aceea fusese prima oară când Tom făcuse aşa ceva. Cinci ani avea.

În ce o privea, zise Patty, când cârpea o faţă de masă se simţea de parcă ar fi cârpit patruzeci şi-i mărturisi lui Tom că se simţea extenuată. Ospăţul nupţial urma să fie pus pe ceea ce avea să pară o singură masă lungă, mascată de feţele de masă cu postav verde pe dedesubt. Haverty rânduise deja caprele pe peluza mărginită de straturi de nemţişori, situată favorabil, aproape de uşile de sticlă ale sufrageriei. Din toată casa fuseseră aduse scaune – pe unele le cărase Tom.

— Tu te-ai mărita cu individul ăla? întreba, şoptit, Patty în dependinţe. Eu una nu m-aş mărita nici dacă ar câştiga lozu ăl mare.

Argintăria, întinsă pe masa din bucătărie, era lustruită: ceainice şi tăviţe, tacâmuri, carafe şi sosiere, inele filigranate pentru şervete, cuţite pentru peşte atât de uzate că erau aproape ascuţite. În curte, doamna Haverty bătea covoarele şi carpetele. Au reparat uşa servantei din sufragerie şi au dres şi un closet înfundat. S-a manifestat îngrijorarea faţă de ce s-ar întâmpla dacă peştele s-ar strica de căldură, dar mama lui Tom spuse că puteau recurge oricând la şuncă. Doamna Haverty a fost de acord să sacrifice câteva găini.

Pe urmă, sosiră primii musafiri. Tom i-a aşteptat cu Haverty la debarcader. Un bărbat şi o femeie au coborât de pe feribot, iar domnul i-a predat bagajele lui Haverty. Oaspeţii s-au urcat în trăsurică. Tom a mânat calul aşa cum îl instruise Haverty, în timp ce Haverty îi urma cu bagajele într-o căruţă. Domnul şi doamna râdeau şi sporovăiau, iar când au ajuns la alee, femeia a spus că nu mai trecuse pe sub poarta de la Carriglas de treizeci şi unu de ani.

— Cum te cheamă? îi strigă bărbatul, iar el îi răspunse că îl chema Tom.

— Eşti un băiat de treabă, Tom, zise femeia şi Tom o auzi şoptindu-i bărbatului să nu uite să-i dea o monedă de trei penny.

Dar, când opriră în faţa casei, bărbatul uită.

În acelaşi stil sosi un cleric cu soţia sa, după Haverty, verişoară a răposatului colonel Rolleston. Tom ştia din fotografia de pe masa din

hol cum arătase colonelul Rolleston, dar presupusa verişoară nu semăna câtuşi de puţin cu el, fiind pe atât de rotofeie pe cât fusese el de înalt şi slab, cu gâtul pierdut în cărnurile revărsate ale bărbiilor. Prelatul avea chipul sever, iar ţeasta lui cheală nu era nici bronzată ca cea a barcagiului, nici trandafirie şi lucioasă ca a domnului Coyne, ci părea plămădită din seu. El avea să conducă ceremonia religioasă, zise Haverty, deoarece se înrudea cu familia. În trăsurică, perechea asta n-a râs şi n-a sporovăit ca cei de dinainte. Nu l-au întrebat pe Tom cum îl cheamă.

Sosi o femeie ofilită la faţă. Avea părul decolorat până la o indescriptibilă nuanţă de cenuşiu şi haine învechite, dar vocea i se deosebea de restul ansamblului, fiind stridentă şi foarte hotărâtă.

— Se descurcă băiatul? îl întrebă ea, răstit, pe Haverty. Dacă se cabrează calul?

Îşi continuă exclamaţiile în cabrioletă, ţipând la Tom să aibă grijă la hârtoape. Ţinea pe genunchi un pachet de care refuzase să se despartă, un cadou de nuntă extrem de fragil.

— Ceva nu e în regulă cu locul ăsta, comentă ea când se apropiară de poarta aleii. L-au lăsat în paragină.

Apoi ţipă că ar fi fost bine ca armăsarul să meargă mai încet.

— Arată-mi unde l-au ucis pe majordom, porunci ea, iar Tom îi arătă locul, când trecură pe lângă el.

Ceva mai târziu, sosi un tânăr cu ochelari, transportat şi el într-un mod asemănător. Deşi ziua era caldă, purta un pardesiu lung şi negru şi un fular de lână şi, după ce se instala în cabrioletă, îşi înveli genunchii cu o păturică de călătorie. îl informă pe Haverty că făcuse cheltuieli fabuloase cu deplasarea la nuntă, fiind obligat să călătorească de hăt dincolo de Athlone, unde locuia în prezent la un unchi. Tinerii de teapa lui îşi petreceau o bună parte din viaţă prin casele rubedeniilor, îi explică mai târziu Haverty lui Tom. Prima pereche sosită, adăugă el, era familia Camier de la Unionhall; era posibil ca, înainte de căsătorie, ea să fi fost o Pollexfen, din ramura mai înstărită a familiei, nu era sigur. Prelatul era episcopul protestant din Killaloe. Femeia fadă era Lady Rossboyne.

Încă două trăsurici, cabrioleta şi o brişcă urmau să fie trase de

caii de la fermă şi de un ponei în ziua nunţii, ca toţi aceşti oaspeţi şi întreaga familie Rolleston să poată parcurge împreună drumul până la chei. Tom îl ajută pe Haverty să spele cabrioleta şi brişcă în curte, iar după aceea Haverty le împinse de colo până colo, cârmindu-le de hulube, ca să se asigure că roţile nu mai scârţâiau după ce fuseseră unse. Se aranjase ca domnul O'Hagan să mâne cabrioleta în ziua sorocită, iar Lionel şi John James să se ocupe fiecare de câte o trăsurică. El însuşi va conduce a treia trăsurică.

— Te descurci cu brişcă? îi propuse el lui Tom. Hai jos pe alee să te învăţ.

Tom, care cu o zi înainte învăţase cum să ducă un cal de căpăstru, fu instruit cum să ţină frâiele şi să controleze mersul poneiului înhămat la brişcă.

— Eu voi merge în faţa ta, îl încuraja Haverty. Să ţii ritmul constant.

După instructaj, poneiul a fost lăsat liber, să pască iarba din preajma aleii, iar Haverty, aprinzându-şi o ţigară, îi povesti lui Tom despre o regată ţinută cândva acolo, ultima ocazie în care se strânsese la fel de multă lume la Carriglas ca acum pentru nuntă. Iahturi şi veliere zburaseră de jur-împrejurul insulei; veniseră bărci de la Dunmore East şi de la Dungarvan; velele erau de toate culorile şi marginile cheiurilor fuseseră împodobite cu steguleţe. Seara, unele ambarcaţiuni amaraseră la vechiul debarcader şi toată lumea mersese sus, la conac, să facă o noapte albă. Mult înainte de război trebuie să fi fost, poate în 1905.

Pentru că mama nu avea timp să coboare la căsuţa portarului în seara aceea, îi prăji lui Tom pâine în untură şi-i făcu cacao în bucătăria casei celei mari. Intră Patty aducând paharele înalte, cu picior, pe care fusese trimisă să le aducă din salon, şi din care se băuse sherry.

— Doamne, nu ţi-ar da fiori o gaşcă ca aia? îi şopti ea lui Tom.

*

Astfel observaţi şi remarcaţi, musafirii, la rândul lor, îl observară şi remarcară pe mire, întrucât nimeni nu-l întâlnise până atunci pe Finnamore Balt. Invitat la dineu la Carriglas în prima seară a şederii lor acolo, Balt a fost confundat cu altcineva de Lady Rossboyne,

care, în stilul ei direct, rosti de mai multe ori numele greşit, până să fie lămurită confuzia. Episcopul rămăsese şi el siderat, neştiind că tânăra rudă a soţiei sale era logodită cu un domn mult mai vârstnic decât ea. Soţia – se vedea după mutra ei – nu fusese nici ea la curent.

Doamna Camier de la Unionhall se arătă cea mai surprinsă, pentru că, deşi atât ea cât şi soţul ei ştiau că Finnamore era un bărbat ceva mai în vârstă, nu era pregătită să vadă o persoană atât de austeră, cu un comportament care ei îi sugera existenţa unei neplăceri lăuntrice – poate crampe stomacale. Trebuie că banii jucau şi ei un rol, remarcase discret soţul ei când lumea se mutase din salon în sufragerie. Doar tânărul cu ochelari, pe care îl chema Villiers Hadnett, nu găsi nimic deosebit la logodnicul Villanei, întrucât cel mai mult îl preocupa propria persoană.

În sufragerie, Patty era emoţionată în timp ce manevra farfuriile, deşi Brigid îi atrăsese atenţia să nu fie. Doamna Haverty aducea platourile, dar pătrundea în încăpere doar până la servantă.

— N-aţi găsit alt valet? se interesă Lady Rossboyne, observând caracterul rudimentar al acestor aranjamente. Vă consideram foarte stilaţi, fiindcă aveaţi un valet.

— N-am avut inima să-l înlocuim, răspunse, din capătul ei de masă, doamna Rolleston. Pe urmă a trecut timpul şi nu ne-am mai permis.

— Ei, nu mai spuneţi! Aţi auzit, părinte episcop?

— Poftim, Lady Rossboyne?

Dar Lady Rossboyne preferă să-l lase pe episcop fără informaţia asupra căreia îi atrăsese atenţia. În loc de asta, relată cum ea, personal, avusese suficient noroc şi scăpase fără nicio zgârietură în timpul revoltelor, când cineva dăduse foc unui butoi cu gudron în odaia de sub cea în care dormea. Clădirea din vecini, Buttervant Court, fusese, cum bine se ştia, făcută una cu pământul.

— Din mila Domnului am rămas nebăgaţi în seamă, murmură episcopul, dar Lady Rossboyne nu dorea să afle amănunte despre acest subiect.

Copilul ce mânase brişcă îi arătase unde se petrecuse fărădelegea. Fusese firesc să se intereseze.

— Linchy a fost tatăl lui, zise doamna Rolleston.

— Tatăl copilului? Atunci Linchy era căsătorit?

— Nu era. Ceea ce nu l-a oprit să-şi ia în pat o subretă.

— Sfinte Dumnezeule!

— Brigid a mai evoluat puţin de atunci. Ea a gătit peştele pe care-l mâncaţi.

— Vreţi să spuneţi că aţi păstrat-o?

— Cum ar fi gătit peştele altfel?

— Atunci copilul ăla… începu episcopul, dar se întrerupse.

— Şi unii regi ai Angliei au venit pe lume în felul acesta, zise doamna Rolleston. Şi regi ai Irlandei, cu siguranţă.

Contrariaţi de cele auzite, oaspeţii consumară peştele în tăcere. Pe urmă, John James pomeni de pod, introducând un subiect nou în conversaţie. De mult anticipate, raportă el, lucrările începuseră efectiv în primăvară.

— Un pod? repetă episcopul. N-am fost informat. Se încruntă sever. Întâi fusese mirele bătrânicios; apoi un copil din flori al servitorilor; acum informaţia că insula avea să-şi schimbe alcătuirea. Aruncând o privire furişă spre soţie, episcopul văzu că şi ea continua să fie nedumerită. Un colier de granate, moştenit în urmă cu un an, îi decora pliurile de piele de pe gât, fiind unicul semn de viaţă pe care-l dădea, căci trăsăturile feţei îi deveniseră neutre, iar cuţitul şi furculiţa stăteau nemişcate pe farfuria din faţa ei. Mai remarcase asta şi altă dată, când ea suferea de consternare.

— Pilonii, zise John James, sunt deja cimentaţi. Cei doi Camier observaseră structura de pe feribot şi comentaseră între ei că, după toate probabilităţile, se construia un pod. Villiers Hadnett nu observase nimic. Nici Lady Rossboyne.

— Ceva cu adevărat ieşit din comun, declară episcopul, ridicând suficient de mult vocea ca să audă şi soţia lui şi să se dezmeticească.

Tresărind uşor, ea se întoarse îndatoritoare spre Lionel ca să-i povestească despre copiii ei:

— Fiul nostru cel mare e în India. Se ocupă de o plantaţie de ceai.

Dacă le făcea plăcere, propuse John James, mâine puteau

străbate insula ca să vadă cum progresa construcţia podului. Remarcă apoi că o trăsătură a vieţii din Irlanda contemporană era finalizarea a prea puţine proiecte. Dădu ca exemplu tramvaiul din Limerick şi pierderea părţii mediane a statuii lui Daniel O'Connell. Atrase atenţia asupra planurilor existente cândva privind un parc închinat amintirii unui preot propovăduitor al cumpătării.

— Dar putem vedea cu ochii noştri, propuse el. Ar fi ceva plăcut.

Nu-i stătea mintea la ceea ce spunea. Primise de la ea o scrisoare, lucru ce nu se mai întâmplase până atunci. Se pare că retrăsese din cont, în bancnote de zece lire, suma ce reprezenta costul automobilului. Existau şi câteva rânduri pe care nu le înţelegea bine, ceva despre o cutie de pălării şi hârtie satinată şi despre faptul că era nervoasă din cauza unei familii din Dunmanway ce locuia la pensiune, oameni pe care nu-i văzuse în viaţa ei, până în urmă cu o săptămână. Rupsese în bucăţi toată flecăreala, cu plic cu tot, şi se dusese special în bucătărie ca să ardă fragmentele în soba de gătit, fiindcă nu existau alte focuri în august.

— N-am fost informat despre pod, repetă episcopul. Niciunul dintre noi n-a auzit nicio vorbuliţă despre un pod.

Villiers Hadnett, privind tăblia mesei din faţa sa, îi descria doamnei Camier călătoria de la Athlone. Doamna Camier, plictisită, se întoarse spre Finnamore, aşezat de cealaltă parte.

— Sunteţi un om al legii, domnule Balt? îl întrebă.

— Da, mă ocup cu Dreptul. Toată viaţa am fost avocat.

— Şi vă place?

Finnamore acordă întrebării atenţia cuvenită. Auzise de familia Camier. Tocaseră o grămadă de bani. Înainte de mariajul de acum, Camier fusese deferit justiţiei pentru abuz de încredere. Doamna Camier era drăgălaşă şi părea destul de uşuratică. Se spunea că se mândreşte cu faptul că ştia să scoată oamenii din cochilia lor.

— Nu mă plâng, răspunse Finnamore. Cred că niciodată nu m-am plâns. Pe de altă parte, altă meserie nu ştiu.

— Totuşi, domnule Balt, dacă aţi putea alege, insistă cu o voce pisicită doamna Camier, bătând repede din gene, dacă aţi fi liber să alegeţi dintre toate profesiunile din lume, ce aţi prefera?

Finnamore chibzui atent şi la acest răspuns. Reflectă, mestecând un fragment de legumă, înainte de a vorbi. Se gândi să zâmbească, dar se înfrâna, de teamă ca doamna Camier să nu-i interpreteze zâmbetul drept lipsă de seriozitate faţă de întrebarea ei.

— Cred că aş alege aceeaşi cale, grăi el în cele din urmă. Nu mă tentează nimic altceva.

— Nici călătoriile şi aventura? Nici emoţiile şi loviturile îndrăzneţe ale comerţului?

— Cred că nu. Eu cunosc legile. Nu ştiu nimic despre comerţ.

Simţind că discuţia pe care o stimulase cu atâtea eforturi era pe cale să intre într-un impas şi nedorind să fie expusă iarăşi monologului continuu al lui Villiers Hadnett despre voiajul lui de la Athlone, doamna Camier atinse uşor braţul lui Finnamore cu vârfurile degetelor şi declară că şi-l poate închipui uşor ca protagonist al unor aventuri africane – declaraţie care-l făcu pe avocat să tresară vizibil. Neînţelegând că doamna Camier nu încerca decât să stabilească o atmosferă destinsă, se întreba de ce îl împunsese cu degetele. Nu era normal ca o femeie să se comporte astfel la un dineu, gândea el; de asemenea, neobişnuit i se părea şi ca o doamnă să-şi coboare şi să-şi ridice pleoapele atât de des. Soţul doamnei, observă, sorbea cantităţi respectabile de vin – dac-ar fi ştiut că Rollestonii nu şi-l prea puteau permite! Domnul Camier izbucnea din când în când într-un râset scurt, ca un lătrat, dar nu vorbea mai deloc.

— Nu m-am gândit niciodată cum e să trăieşti în Africa, recunoscu el. Nu e genul meu.

— Atunci să-mi spuneţi, domnule Balt, ce gen de persoană credeţi că sunteţi. Spuneţi-mi fără să vă gândiţi. Direct din inimă. Pe şoptite, dacă simţiţi nevoia.

Ceva mai încolo, la masă, soţia episcopului vorbea despre cel de-al doilea fiu al ei, care, deşi lipsit de avantajele fratelui mai mare, o ducea şi el bine, ocupând un post important la fabrica de biscuiţi Jacob, unde conducea departamentul de contabilitate.

— La şcoală făcea operaţiuni aritmetice în minte. Niciodată nu scria numerele pe hârtie.

Soţia episcopului dădu din cap, aprobându-şi propria declaraţie

şi conturbând prin asta micuţele granate din pliurile pielii de pe grumaz. Lionel spuse că el mănâncă des biscuiţi Jacob.

— Prin urmare, vedeţi, este anul podului. Completând vinul în pahare, John James se străduia să întreţină conversaţia de cealaltă parte a mesei.

— Aşa ne vom aduce aminte de 1931. Podul care n-a existat de fapt, sunt gata să pariez.

— Eu m-aş fi gândit la el, mai degrabă, ca la anul căsătoriei Villanei, îl corectă episcopul.

— Şi asta, încuviinţă, bucuros, John James. Căsătoria Villanei.

Şi gândurile lui Lionel erau departe de conversaţia la care lua parte. Şi ale Villanei. Trupul despuiat al doamnei Moledy intrase în mintea lui John James, de unde nu se mai lăsa dus.

— Cred că sunt un om serios, declară Finnamore, ca răspuns la insistenţele reînnoite ale doamnei Camier. Mă consider o persoană care ia lucrurile în serios. Am fost un copil serios. Am o predispoziţie spre seriozitate.

— Şi nimic de adăugat, eh?

Patty îşi spuse că, în orice clipă, avea să verse sosul de mentă sau pe cel de friptură. Doamna Haverty, vigilentă lângă uşă, se gândi că ar fi putut ajuta eficient la servitul mazării şi cartofilor şi era supărată că nu fusese solicitată. Reuşise să intre într-o uniformă purtată în trecut de o servitoare cu talia apropiată de a ei; i se părea o nedreptate că nu era lăsată să înainteze mai departe de servantă.

— După căsătoria cu Villana, s-a stabilit că voi locui la Carriglas, îşi informă Finnamore interlocutoarea, străduindu-se să dea un nou curs conversaţiei. Ne-am înţeles în această privinţă, fiindcă Villana o doreşte, fiindcă Villana şi-a petrecut aici toată viaţa. Sigur, sunt încântat, continuă Finnamore, căruia propriile revelaţii îi făceau acum plăcere. Dar a fost necesar să chibzuiesc bine la soarta pisicii şi a servitoarei mele. Nu i-am cerut servitoarei să se mute aici cu mine, iar Villana se teme de pisici.

— Aş fi crezut că ajutorul suplimentar pe care l-ar fi putut da servitoarea dumneavoastră ar fi fost bine-venit.

— Pentru ea, locul ăsta ar fi fost străin. Nu mai e tânără şi a fost

însoţitoarea de nădejde a mamei mele. Nu, e mai bine aşa. Secretarul meu, Eugene Prille, le-a găsit amândurora plasamente bune.

— Prille?

— Aşa se numeşte funcţionarul meu.

— Vai, ce interesant] Foarte interesant! N-am mai auzit aşa un nume.

Doamna Camier făcu o pauză, apoi continuă:

— E un chin să te desparţi de un animal de companie. Nu găsiţi?

— Într-adevăr. Prille este, la origine, un nume hughenot. Eugene şi-a petrecut copilăria la Macroom.

— Domnule Balt, am impresia că evitaţi să-mi spuneţi ceva!

— Păi, poate faptul că după venirea mea la Carriglas mă voi ocupa îndeaproape de starea moşiei. împărtăşesc cu Villana visul că, prin eforturile noastre comune, vom reuşi să redăm Carriglasului strălucirea de altă dată.

— Cât de frumos sună asta!

— Multe lucruri ne vor solicita atenţia, în parte din cauza neglijenţei, în parte din cauza generozităţii. Există terenuri ce trebuie recuperate, fiind proprietatea familiei. Eu, care cunosc aceste probleme, probabil mă voi ocupa de ele tot restul vieţii. Nu ştiu în ce măsură vă e cunoscută istoria familiei? în special a generaţiei numite Rollestonii Foametei?

— Nu prea cred.

— Un anume John Rolleston din acea epocă s-a însurat cu Catherine Esmond din Ninemilecross. Ei au renunţat primii la arendă.

— Ce comportare ciudată!

— Oamenii mureau pretutindeni în jur. Dacă nu de foame, se otrăveau mâncând buruieni. Rollestonii Foametei erau renumiţi pentru compasiunea lor. O generaţie mai mult decât remarcabilă, dar, vai, dezastruoasă din punctul de vedere al gestionării bunurilor familiale.

— Ei bine, ceea ce povestiţi este fascinant.

Murmurul încurajator al doamnei Camier dobândi o notă agresivă; genele încetară să i se mai zbată. Şi ea contemplase cândva un măritiş din interes, dar nu-şi amintea dacă preţul fusese la fel de

exorbitant. Grăbită, îşi mută din nou atenţia asupra lui Villiers Hadnett, care dezvăluia acum amănunte despre starea sănătăţii sale.

— Prin urmare, nu se mărită cu Hugh Pollexfen? întrebă tare, pe nimeni anume, Lady Rossboyne.

— Nu.

Răspunsese Lionel, persoana cea mai apropiată.

— Logodna aia a fost ruptă acum mai bine de un deceniu, strigă de-a lungul mesei doamna Rolleston.

— La Buttevant, noi eram siguri că era vorba de Hugh Pollexfen. Cadoul a fost cumpărat cu Hugh Pollexfen în minte.

— Villana se căsătoreşte cu domnul Balt, explică domnul Camier.

— Bineînţeles. Am aflat asta în salon. Eu întreb de ce nu cu Hugh Pollexfen?

— O nepotrivire, îndrăznesc să cred, se hazarda domnul Camier, slobozind unul din râsetele sale scurte. Probabil că nu erau compatibili.

Explicaţia nu o satisfăcu pe deplin pe Lady Rossboyne. În primul rând, cei doi nu s-ar fi logodit dacă nu erau potriviţi, remarcă ea. Ea îl confundase pe mirele care-i fusese prezentat cu unchiul lui Hugh Pollexfen, unul dintre Pollexfenii din Rosscarbery. Întreaga tărăşenie i se părea suspectă.

— Fireşte, se întâmplă deseori, i se confesa episcopul doamnei Rolleston, ca o pereche neobişnuită să ajungă să aibă o căsnicie foarte fericită.

Ochii lui căpătară o expresie şi mai severă, sub presiunea seriozităţii.

— Am observat de multe ori acest lucru, în cariera mea.

— Eu, dimpotrivă, n-am observat. Mie mi se pare deplorabil.

— Deplorabil?

— Nunta asta s-a transformat într-o farsă. Stupefiat, episcopul emise un zgomot neintenţionat, provocat de panică. Mâncarea îi merse prea repede pe esofag în jos. îi căzu maxilarul.

— Dar eu sunt aici ca să oficiez căsătoria, zise, dându-şi seama în timp ce vorbea că spune o prostie.

— Poate-ţi aminteşti că mi-ai scris ca să întrebi dacă poţi s-o faci.

— Sigur că-mi amintesc. Am considerat că e un gest prietenesc. O cununie în familie. La urma urmei, sunt episcop.

— Villana a fost mişcată. Ţine, ca şi tine, la familie.

— Nu ştiam că tu dezaprobi.

— Nu de dezaprobare e vorba. Dezaprobarea este cu totul alt sentiment. Eu, pur şi simplu, mai sper că Villana va bate în retragere.

— Cum să bată în retragere? La ce te referi?

— La posibilitatea ca, pusă în faţa actului final din biserică, Villana să se întoarcă şi să fugă. Nu pot să cred că nu va reuşi să se dezmeticească la timp.

— Dar nu în felul ăsta începe o căsniciei Trebuie să depună un jurământ. Eu urmează să le vorbesc amândurora. Nu ştiam că ar mai există unele ezitări.

— Am visat-o pe Villana spunând că-i distruge bietului om liniştea sufletească.

— Ai visat-o?

— Nu-mi da atenţie. Bănuiesc că lumea mă crede gaga. Şi cred că nu se-nşală.

— Bine, dar…

— A fi gaga înseamnă a vedea lucrurile altfel, la bătrâneţe. Şi ce oribilă este şarlota asta!

Ar fi dat bucuroasă un şiling, se gândea soţia episcopului, numai să poată să plece şi să-şi scoată corsetul.

— Scarlatină, zicea Villierts Hadnett. Şi necazuri la un plămân.

Domnul Camier îşi goli încă o dată paharul şi râse iarăşi scurt. Ce ciudat, cugetă Lady Rossboyne, că mirele îi amintise de unchiul mirelui originar. Doamna Rolleston se ridică de pe scaun.

Se servi cafea în salon, pe urmă bărbaţii veniră şi ei, după ce petrecuseră o jumătate de oră cu paharele de porto sub nas. Lady Rossboyne şi doamna Rolleston discutară despre trecut, trecând în revistă rubedeniile comune. Doamna Camier făcu o încercare neizbutită de a-l scoate pe Lionel din muţenie. Ascultându-l pe Villiers Hadnett, care-i povestea despre plămân, John James îşi aminti numele

maistrului dulgher. Spokeshave Billimore. Finnamore îi furniza domnului Camier istoria Ganterilor din Kanturk, care avuseseră o scurtă legătură cu Rollestonii. Partenerul său, Harbinson, îi va fi cavaler de onoare, îl informă el pe domnul Camier. Harbinsonii erau de loc din Mountmellick.

Antrenându-l în conversaţie pe episcop, doamna Camier auzi despre cele zece minute care-i schimbaseră viaţa. Zece minute dintr-o dimineaţă de marţi, din mai 1894. Clopotele catedralei St Canice din Kilkenny băteau în momentul acela, dar doamna Camier nu avea să afle nicicând de ce, fiindcă, în timp ce episcopul îi descria lupta sa cu o enigmă teologică în timpul celor zece minute în chestiune, petrecerea se sfârşi.

— Noapte bună, salută brusc doamna Rolleston şi, scoţând ceasornicul din buzunarul vestei cu care Villanei îi plăcuse să se joace în copilărie, Finnamore constată că aproape se făcuse ora când aranjase să fie feribotul la debarcader.

Călătoria dus-întors avea să-l coste cam scump, după părerea lui, din cauza orei târzii: un şiling şi şase penny. Dădu mâna cu oaspeţii: Villana îl conduse afară din salon.

— Lady Rossboyne este brutal de sinceră, se scuză ea pe alee. îmi pare rău.

— Pe mine nu m-a jignit.

Villana îl luă de braţ. Era atât de bun că acceptase să locuiască la Carriglas, când ar fi putut rămâne în casa lui şi s-o oblige pe ea să trăiască într-un loc unde nu voia să stea. Şi interesul faţă de Carriglas era un semn de bunătate; ea aşa îl vedea.

— Dar mă tem că n-am făcut cine ştie ce impresie, oftă el.

Nu se impusese deloc în conversaţia cu doamna Camier, iar soţul acesteia îl întrerupsese în cele din urmă, ca să-i spună că genealogiile nu-l interesează defel.

— M-au considerat plictisitor şi mult prea bătrân pentru tine.

— Nu contează cum te-au considerat. N-are importanţă.

El suspină încă o dată. Nu putea să nu-şi dorească să fi fost primit cu mai multă căldură; era ceva natural.

— Finny, vrei să-mi faci pe plac într-o chestiune?

— Da, draga mea. Bineînțeles.

— N-are rost să facem scandal pentru inscripția de pe pod.

El se opri brusc, considerabil surprins.

— O, ba da. Am ridicat problema foarte vehement. Acum e clar pentru toată lumea.

— Deja au fost colectate fondurile pentru inscripție. Asemenea decizii sunt de cele mai multe ori greu de anulat.

— Dar nu imposibil. Avem de partea noastră rațiunea. La fel, toate considerațiunile omenești.

— Noi am prefera să nu continui cu scandalul.

— Dar, fetiță dragă…

— Sunt sigură că vorbesc în numele întregii familii. Podul e în construcție și cu asta, basta. John James este, nu se știe de ce, convins că nu va fi terminat niciodată, dar, firește, noi știm că va fi. Iar placa memorială va fi montată.

— Omul ăla a vrut să vă ucidă, pe tine și pe frații tăi. A pus capăt, într-o manieră sinistră, vieții unui servitor nenorocos.

— Da, știu.

— A ales să fie inamicul familiei voastre. Dacă ar mai fi trăit, ar fi ars Carriglas din temelii.

— Da, probabil că e adevărat.

— De fiecare dată când vei trece pe pod…

— Știm ce se va întâmpla de fiecare dată, Finny. Suntem absolut conștienți. Cu toate acestea, am prefera să nu mai faci scandal.

El n-a mai comentat. Și-au continuat, în tăcere, drumul prin întuneric.

În seara aceea, musafirii, obosiți după călătorie, s-au retras devreme. Soții Camier, care acceptaseră invitația la nuntă fiindcă auziseră vorbindu-se despre petrecerile fastuoase de la Carriglas, s-au consolat cu o carafă introdusă pe furiș în dormitor. Villiers Hadnett a tras de coarda clopoțelului de lângă pat, ca să ceară o cană cu apă, dar n-a răspuns nimeni. Episcopul îi destăinui soției cât de tare îl tulburase prezicerea că Villana va fugi de la altar în ultimul moment, punându-l într-o situație ridicolă. Soția, preocupată în clipa aceea de corset, răspunse că nu s-ar mira deloc. Salteaua lui Lady Rossboyne, folosită în

trecut de către vicerege în timpul vizitelor sale estivale, ajunsese, cu vremea, plină de cocoloaşe.

— Cu nimic mai brează decât un sac cu napi, bombăni ea.

Carriglas, 25 august 1931. De dimineaţă, John James a aşezat arcurile pentru crochet şi s-a jucat o partidă care mi-a amintit de cele din trecut. După aceea, musafirii au şezut sub duzi ori s-au plimbat agale prin împrejurimi. Prezenţa lor domină casa şi a devenit centrul ei, cu toate că Villana este motivul venirii lor aici. John James îşi dă toată silinţa. Totuşi, nici el, nici Villana – iar fratele lor cu atât mai puţin – nu par capabili să se desprindă de umbrele vieţilor lor abandonate. îmi amintesc, mai intens decât oricând, de trinitatea pe care o formau în copilărie, când îşi împărtăşeau secretele numai fratelui meu. Nu pot să nu cred că pasionala lor loialitate frăţească nu s-a evaporat total, chiar dacă nu mai este exprimată în niciun fel. Nu pot explica de ce sentimentul acesta e mai puternic atunci când casa mişună de musafiri.

După prânz, a pornit de acasă o adevărată procesiune, care a parcurs încet brâul de prundiş şi a coborât pe alee. Nu mă gândisem să particip şi eu, dar doamna Rolleston a insistat. îmi spune destul de des – mai cu seamă în aceste ultime săptămâni agitate – că nu trebuie să mă simt limitată la interior.

— Da, vino şi tu, m-a încurajat John James.

Villana şi Lionel n-au venit, Villana pretextând că a văzut deja de prea multe ori cum se lucrează la pod, iar Lionel din lipsă de timp. M-am pomenit mărşăluind în rând cu episcopul, care la început nu mi-a vorbit, dar apoi, aducându-şi aminte cine sunt, s-a întrebat dacă l-a cunoscut pe tata.

După-amiaza a fost caldă şi toropitoare. Când am cotit la dreapta pe drum, dincolo de porţile de la intrare, fiecare pas stârnea mici rotocoale de praf, aşa cum se întâmplă de obicei când asfaltul e uscat. Urmărind cum se ridică şi se aşază praful, am observat că era stârnit cu precădere de tocurile doamnei Camier. Ea mergea în faţa mea şi a episcopului, într-o parte cu soţul pe care-l ţinea de braţ şi în cealaltă cu Lady Rossboyne. John James era şi mai în faţă, cu soţia episcopului. Villiers Hadnett mergea singur, în spatele nostru.

— Nu, cred că nu l-am cunoscut, s-a decis episcopul. Cred că n-am avut onoarea de a-l cunoaşte personal.

Dar faima erudiţiei tatii ajunsese până la el. Lumea ecleziastică a fost multă vreme încântată de comentariile tatii la Cartea lui Rut, m-a informat episcopul. A tuşit şi a strâns tare din buze, ca pentru a pune punct frazei sau a indica o schimbare de subiect.

— Dacă nu mă înşală memoria, Sarah, ai venit de la Bandon ca să fii guvernanta Villanei? Poate îmi asum prea multă libertate vorbind aşa, numindu-te Sarah? Nu cu intenţii rele.

L-am asigurat că nu. i-am spus că memoria îi funcţiona perfect. Întrucât era de preferat să ne continuăm conversaţia decât să tăcem, i-am povestit despre şcoala suburbană cu internat a domnişoarelor Goodbody şi despre cum îmi petrecusem, ulterior, câţiva ani acolo.

— O, ceruri milostive, domnişoarele Goodbody! Bunele domnişoare Goodbody! Le-am cunoscut bine.

Cuprins de entuziasm, episcopul şi-a îngăduit să-şi şteargă de pe chip aproape orice urmă de sobrietate. Era

O adevărată bucurie, a insistat el, că eu, pe lângă că eram fiica tatii, îl şi făcusem să-şi amintească de cele două îndrăgite doamne. Dar, imediat, şi-a recăpătat masca demnă de un adevărat episcop de Killalae.

— Sarah, n-aş ridica această problemă în discuţia cu tine dacă n-am fi ajuns să ne cunoaştem bine în ultimele minute, cum sunt convins că s-a întâmplat. Sarah, de când am venit la Carriglas sunt tulburat. Mă înţelegi?

I-am dat un răspuns echivoc, iar episcopul mi-a explicat că doamna Rolleston îi împărtăşise îndoielile ei, pe care, de fapt, avea impresia că le intuise înainte de a

I le expune ea.

— Sarah, ar fi absolut îngrozitor dacă Villana s-ar răzgândi în faţa altarului.

Am fost salvată de obligaţia de a-mi expune părerea de către Villiers Hadnett care ne-a ajuns din urmă. El s-a lansat numaidecât într-un discurs, informându-ne că e bine să ne străduim să ne menţinem temperatura corpului constantă. Villiers Hadnett nu

cunoaşte poziţia mea de subordonată în familie, poate chiar presupune că sunt şi eu un oaspete ocazional. Doamna Camier, pe de altă parte, nu mi s-a adresat tocmai fiindcă ştie precis cine sunt. E posibil ca noi două să fim rude îndepărtate; văzând că am un rol echivalent cu al unei servitoare, normal că preferă ca această problemă să plutească în vag. La fel şi soţul ei; nici el nu mi-a vorbit.

— Chibzuiesc să-mi iau o doamnă de companie, a lăsat să-i scape azi-dimineaţă Lady Rossboyne. Dacă te tentează, Buttevant e mai confortabil decât Carriglas.

Am zâmbit şi am murmurat câteva cuvinte de mulţumire.

— Din această cauză sunt îmbrăcat cu pardesiul, a explicat Villiers Hadnett. Nu călătoresc nicăieri fără pardesiu.

John James s-a oprit şi, cu un gest larg al braţului, ne-a arătat podul pe jumătate construit. Pilonii de oţel se înălţau straniu din ape, iar traversele încrucişate începeau în sfârşit să alcătuiască un model. Am auzit exclamaţia stridentă a lui Lady Rossboyne, care deplângea distrugerea peisajului. Episcopul îşi asumă o clipă un aer pontifical, descoperind voinţa lui Dumnezeu în cele întâmplate. Ceilalţi au ascultat.

John James nu a spus: „Acesta va fi podul lui Cornelius Dowley”.

Fireşte că nu a spus-o. Întorcându-se cu spatele la muncitori şi sugerând iarăşi, şăgalnic, că ei nu-şi vor îndeplini sarcina, conduse procesiunea care se întoarse la Carriglas, stârnind din nou norişori de praf la fiecare pas.

7

Nunta Villanei

Imediat după răsăritul soarelui, în ziua cununiei, Brigid privi afară pe fereastra dormitorului din căsuţa portarului şi-şi spuse că vremea bună ţinuse. La Carriglas, ceasul deşteptător al lui Patty dădu trezirea, iar după încă o oră doamna Haverty intră în bucătărie. O întrebă pe Brigid dacă peştele mai era bun şi Brigid răspunse că da. Găinile pregătite de doamna Haverty, umplute şi fripte cu o zi în urmă,

fuseseră puse la răcit în cămara îndepărtată, lângă jamboane. Acum, înainte de a pregăti farfuriile pentru micul dejun, Brigid îndepărtă pielea de pe jamboane şi le presără cu pesmet. O instrui pe Patty să nu se atingă de tortul miresei. Tortul trebuia să rămână unde era până se consumau peştele şi carnea. După aceea, avea să se ocupe personal de aducerea lui pe peluză. Repetă instrucţiunile, pentru ca Patty şi doamna Haverty să le priceapă întocmai. Le reaminti să fiarbă apă de ceai, când sosea momentul respectiv al zilei.

Barcagiul îi spuse lui Tom că feribotul va aştepta la chei la ora zece şi că domnul Coyne va fi acolo cu unul dintre automobilele lui, ca să-i ducă pe toţi la biserică.

Va trebui să facă drumul dus-întors de câteva ori. La unsprezece şi jumătate, feribotul va aştepta dincolo, să-i readucă pe nuntaşi pe insulă. Şi el avea să facă mai multe traversări, necesare pentru transportul musafirilor suplimentari, veniţi direct la biserică.

— Până şi eu sunt invitat, îi aminti barcagiul lui Tom.

Şiruri de butelii aşteptau pe pardoseala de piatră a cămării apropiate; conţineau, i se spuse lui Tom, vin roşu şi şampanie. Pe masa din bucătărie, paharele fuseseră rânduite pe tăvi, care urmau să fie duse pe peluza cu nemţişori.

— Ai mai văzut vreodată atâta lăptucă, Tom? remarcă doamna Haverty la bucătărie, în timp ce spăla salata, frunză cu frunză.

De lângă spalierele reci pentru plante, din grădina împrejmuită cu ziduri, el culese mentă.

— Mân-o înainte şi gata, îi aminti Haverty, ceva mai târziu în acea dimineaţă. Ţine-te mereu în spatele meu.

În brişcă, Tom urma cabrioleta ce-l avea pe Haverty pe capră, ţinând strâns hăţurile, cum fusese învăţat. Domnul O'Hagan era chiar în spatele lui, apoi veneau celelalte trăsuri. Domnul O'Hagan era îmbrăcat ca pentru o slujbă religioasă sau o înmormântare, paloarea feţei şi mustăţii sale fiind accentuată de stofa neagră a costumului.

— Ţine-o drept, băietei îl sfătui şi domnul O'Hagan. Pe chei, caii erau ţinuţi de căpăstru până când lumea cobora din vehicule. Peste jerseul albastru, barcagiul purta un sacou bleumarin, pe care nu-l avusese dimineaţa, când Tom vorbise cu el. Le întinse mâna

pasagerilor, în semn de bun venit, ceea ce Tom nu-l văzuse făcând niciodată.

Tom urmări cu privirea feribotul până ajunse pe partea cealaltă. Haverty şi domnul O'Hagan intenţionau să rămână pe chei până se întorcea grupul de nuntaşi. S-au aşezat pe zid şi şi-au aprins ţigările. Au pornit o discuţie despre cursele de ogari. Tom s-a întors la conac, unde şi-a privit mama cum toacă menta pe un fund de lemn, la masa din bucătărie. După aceea, a ajutat-o pe Patty să ducă tacâmurile pe peluza cu nemţişori.

— Îţi arăt acum, Tom, îi zise ea, şi-l învăţă pe Tom cum se aşază, pentru fiecare mesean, cuţitele şi furculiţele, la care se adăugau o lingură şi o furculiţă mică.

*

Finnamore se schimbă în hainele croite la comandă, încă nu-şi terminase micul dejun când sosise Eugene Prille, cu un trandafir pentru butoniera lui. Obrajii mici şi rotunzi ai lui Eugene căpătaseră o strălucire caldă, iar Finnamore rămăsese cu impresia că ziua respectivă era la fel de importantă pentru Prille ca şi pentru el. Lui Eugene şi soţiei sale, în toate privinţele copia fidelă a soţului ei, avea să le placă mult ieşirea la Carriglas. Erau şi oarecum mândri de ea; Eugen i-o mărturisise. Finnamore era sigur că ei cultivaseră trandafirul special pentru el.

Anumite informaţii din ziarul frunzărit la micul dejun îi rămăseseră în memorie. O firmă suedeză care fabrica pături căuta un reprezentant de vânzări în Anglia. În Anglia se constituise un guvern naţional. În

Ţara Galilor avusese loc o convenţie a Asociaţiei Dentiştilor Englezi. În comitatul Tipperary, un individ cu o furcă îşi ieşise din minţi. Un contabil din Arklow recunoscuse că furase cincisprezece lire, doisprezece şilingi şi şase penny. Lordul Fermoy se logodise.

Era încredinţat că nu va uita niciodată ştirile astea, întrucât le citise în ziua cununiei sale. Nu va uita nici noaptea albă pe care o petrecuse, îndoielile care îl frământaseră neîncetat, impresia stăruitoare că musafirii de la Carriglas nu-l stimau îndeajuns. Nu va uita niciodată chipul supărat al servitoarei când el îi dăduse ziua bună,

nici felul cum îi trântise în faţă cele două ochiuri fierte în apă. Nu scosese o vorbă. Acum o săptămână o întrebase dacă intenţiona să aştepte afară, lângă îngrăditura Bisericii Sfântul Bonifaciu, cum procedau femeile catolice la nunţile protestante. Ea îi răspunsese sec că nici prin gând nu-i trecea.

După ce se îmbrăcă, îşi ciupi mustaţa cu forfecuţa de unghii. De ce să vă cumpăraţi haine noi, întreba o reclamă din ziar, când cele vechi sunt murdare şi tocite doar pe o parte a stofei? O femeie din Maryborough sărutase un câine şi decedase. Era ziua cinstirii Sfântului Zephyrinus.

Văzând că trece poştaşul, alergă după el, ceea ce nu mai făcuse niciodată. Dar acesta se mulţumi să clatine din cap: în dimineaţa aceea nu avea scrisori pentru Trandafirul din Tralee.

Perechea de la Dunmanway o ţinea de vorbă în hol, dar ea abia dacă auzea ce spuneau. Ieri, toată ziua, nu pusese nimic în gură, nici azi la micul dejun.

— Păreţi nervoasă, doamnă Moledy, îi spuse McGrath, iar ea, neputându-se controla, îl rugase să nu-şi bage nasul unde nu-i fierbe oala.

O scrisoare se putea rătăci, auzeai despre asta deseori. Putea zace pe undeva la oficiul poştal, căzută, eventual, sub rafturi. Putea să alunece din tolba poştaşului.

— Dumnezeu ştie, murmură, distrată, doamna Moledy. Numai bunul Dumnezeu.

Bancnotele aşteptau sub hârtia satinată, ceea ce constituia un alt motiv de îngrijorare: zi după zi, într-o cutie de pălării. Două rânduri pe un petic de hârtie, atât îşi dorea, două rânduri prin care s-o anunţe că este ocupat cu nunta, lucru lesne de înţeles. I-ar fi luat un minut, estimase ea în cursul nopţii, un singur minut din timpul său, după care i-ar fi putut-o înmâna barcagiului s-o expedieze. De câte ori nu-i spusese că aşa trebuia să procedeze – repetase toată treaba cu el –, în caz că el răcea, iar ea ar fi început să se îngrijoreze.

În dormitor, doamna Moledy se farda, apoi se simţi mai calmă. El va înţelege. îşi va da imediat seama că banii nu sunt în siguranţă în cutia de pălării, cu atâţia străini şi cu o servitoare nouă în casă. Coborî

din nou la parter şi deschise uşa ce ducea din hol la bucătăria de la subsol.

— Ies puţin! îi strigă servitoarei.

Villana intră în biserică la braţul lui John James. Toată asistenţa se ridică în picioare, cu respect. Ochii înregistrară simplitatea rochiei de mireasă de culoarea albăstrelelor, absenţa domnişoarelor de onoare, modestele mărgele în alb şi albastru pe care le purta. Aceiaşi ochi îi urmăreau drumul spre altar, unde cei doi avocaţi, mirele şi cavalerul de onoare, aşteptau, amândoi cam de aceeaşi înălţime. John James, mai înalt cu trei-patru centimetri, îşi lăsă sora în grija episcopului de Killaloe. Alături de episcop, cu părul alb şi o înfăţişare de heruvim, stătea canonicul Kinchella, cel care o botezase pe mireasă, în urmă cu douăzeci şi nouă de ani, în acelaşi lăcaş sfânt. Nu se simţise jignit să afle că episcopul revendicase prioritatea, ca membru al familiei; cu umilinţa care îi caracteriza lunga prestaţie în slujba Bisericii Irlandei, era întotdeauna imediat de acord cu aranjamentele făcute în jurul lui.

În biserică, doamna Camier stătea între soţul ei şi Villiers Hadnett, lângă care şedea, de cealaltă parte, soţia episcopului. Villana era palidă la faţă, constată Lady Rossboyne, aşa cum ar fi orice fată în situaţia ei. Ea se întrebă dacă băiatul Pollexfen nu avea TBC. Cu şase luni în urmă, la Buttevant, o cununie fusese anulată pe motiv de TBC. în general, aceasta era cauza.

În strane, în spatele persoanelor ce aveau legătură cu familia, stăteau invitaţii din vecinătatea imediată, femei de toate vârstele, îmbrăcate în culori variate şi purtând pălării de toate formele, bărbaţi care etalau, ici-colo, câte o garoafă la butonieră. Erau prezente familiile Mansergh şi Fuge, dar şi Sir Cedric Goff, ai cărui pantaloni-golf rămăseseră în continuare neplătiţi. Se mai aflau acolo doctorul Woulfe şi domnişoara de Ryal, precum şi bătrânul Zeb Sykes, un preot care mai slujea în biserică vara, când îl solicita vreo parohie. Doamna Commodium îşi strivea vecinul pe un colţ al stranei; agentul de la Banca Irlandei şedea, mai placid, între fiică şi nevastă. Mai erau şi alţii, rămăşiţele vechilor familii ale căror genealogii erau înregistrate în cartote cele de mahon de la Harbinson & Balt, sau odrasle ale unor

familii ajunse, recent, pe nişte trepte ale ierarhiei sociale neatinse până la ei.

— Prin urmare, nimeni nu trebuie să se aventureze în ea, aminti, sever, episcopul de Killaloe congregaţiei. Nici să şi-o asume cu uşurinţă, din capriciozitate şi fără temei, ci numai discret, cu reverenţă, sobrietate şi teamă de Dumnezeu.

Doamna Rolleston se ruga ca măcar în aceste ultime momente să se întâmple ceva. Se ruga pentru un moment de tăcere, când nepoata ei să întoarcă, lent, spatele altarului şi, cu privirea aţintită într-un punct oarecare al bisericii, să coboare solemn treptele altarului, în tăcere, până când ar fi ajuns la cristelniţă şi-ar fi pus uşor mâna pe ea. „E o problemă de bun-simţ să te retragi”, se ruga ea să murmure nepoata, încet, dar cu o forţă pe care, socotea ea, nu i-o putea contesta nimeni.

Nimic nu mă împiedică, reflecta John James, stând acolo, în picioare, să fac din când în când afaceri şi la Dublin. N-ar fi fost prea dificil să reia asocierea de familie cu Hotel Davison. Locul îşi va fi conservat stilul modest; holul cu lambriuri lustruite, îşi aminti, degaja o anumită tihnă; chelneriţele din mica sufragerie purtau uniforme plăcute ochiului. Puteai petrece ore întregi în atmosfera intimă a salonaşului pentru fumători, la un whisky cu sifon, trăncănind cu un prieten. Nu exista niciun motiv ca să nu-şi transfere contul din bancă la o filieră din oraş, invocând motivul că va fi mai bine administrat de bancherii din capitală. Hainele vândute la prăvălia lui Lett cam lăsau de dorit. Probabil că piciorul va trebui să-i fie examinat, periodic, de un medic mai bine specializat în ortopedie decât un doctor de provincie. În timp ce vocea episcopului continua să răsune, John James flana pe un bulevard din Dublin şi o atenţiona, politicos, pe o ispititoare femeie în negru că îşi scăpase mănuşa.

— Căci să nu aveţi nicio îndoială: toţi cei care îşi unesc destinele altfel decât prin cuvântul Domnului nu sunt uniţi de Dumnezeu; iar cununia lor nu este aprobată de lege.

Lionel se străduia să asculte, dar în minte îşi vedea mereu surioara fugind prin grădină, căutând, împreună cu el, o ascunzătoare, în timp ce John James număra până la o sută. Într-un dormitor

oarecare, în drum spre Killarney, Finnamore Balt o va săruta cu buzele lui ca pielea tăbăcită de soare. Mustaţa cu aspect aspru de deasupra buzelor îi va zgâria obrazul; el îşi va scoate pantofii din picioare în prezenţa ei. Pentru o clipă, Lionel îşi dori să fi vorbit cu ea, cum ar fi făcut altă dată, pledând şi linguşind-o. Dar Villana, fără îndoială, nu l-ar fi ascultat.

— Iei pe această femeie, îl întrebă episcopul pe Finnamore, ca soţia ta legiuită, ca să trăiţi împreună, după voia Domnului, în binecuvântat matrimoniu? Vrei s-o iubeşti, s-o ocroteşti, s-o cinsteşti şi să fii alături de ea la bine şi la rău, şi, ignorându-le pe celelalte, să o ţii numai pe ea, cât timp vă este dat să trăiţi?

Un copil şopti ceva şi fu îndemnat să tacă. „Noroc că eram chiar în spatele dumneavoastră”, îi spuse John James femeii în negru. „Încă doi-trei paşi şi aţi fi pierdut-o definitiv”. Scutură mănuşa de praf înainte de a i-o înapoia, iar când doamna îi mulţumi şi intră într-o ceainărie, lăsă câteva minute să se scurgă înainte de a intra şi el. „Vă deranjează dacă stau la masa dumneavoastră?” o întrebă, zâmbind. „Mă tem că nu mai sunt mese libere”.

— Iei pe acest bărbat, o întrebă episcopul pe Villana, ca soţul tău legiuit, ca să trăiţi împreună, după voia Domnului, în binecuvântat matrimoniu? Vrei să-l asculţi şi să-l serveşti, să-l iubeşti şi să-l cinsteşti şi să fii alături de el la bine şi la rău şi, ignorându-i pe ceilalţi, să-l ţii numai pe el, cât timp vă este dat să trăiţi?

Doamna Rolleston se înclină în faţă. Se mai rugă o dată ca nepoţica ei să dea bir cu fugiţii. Dar, neprimind imediat răspunsul la întrebarea sa, episcopul se rugă şi el să nu fie făcut de râs. Câteva clipe, impasul acestor dorinţe contradictorii pluti, nerezolvat, în aer deasupra nuntaşilor, după care episcopul avu câştig de cauză.

— Da, răspunse Villana.

După ce dădu pe gât trei pahare de whisky cu apă fierbinte la taverna lui Myley Flynn, doamna Moledy se simţi mai bine. Merse până la Coyne ca să se asigure că automobilul francez mai era expus spre vânzare.

— Tocmai i-am dus cu el la biserică, îi spuse domnul Coyne. Ca să văd dacă le place.

Întorcându-se la pensiune, mai intră o dată la Myley Flynn, dar nu zăbovi mult, fiindcă ultimul lucru pe care şi-l dorea era să o înghită hoardele de protestanţi ce se îndreptau spre masa de nuntă. Ceea ce i-ar fi plăcut să facă era să traverseze şi ea braţul de mare, până mai erau ei la biserică, şi să-l aştepte liniştită undeva în grădina de la Carriglas, neobservată din pricina mulţimii. Nu s-ar fi gândit la posibilitatea asta dacă n-ar fi băut câteva pahare, n-ar fi avut îndrăzneala. În dormitor, se schimbă în compleul bordo şi crem cumpărat cu un an în urmă de la Lett. Transferă banii extraşi pentru el din cutia de pălării în poşetă.

— Straşnică plimbare, observă ea, ajungând ceva mai târziu pe o peluză înconjurată de flori, unde un băiat şi o servitoare tânără aşezau tacâmuri pe o masă. Ei căscară gura la ea, cum făcuse şi bătrânul barcagiu când păşise pe feribot, exact ca O'Hagan de la poştă, când coborâse pe insulă. Nu pricepuse ce făcea O'Hagan acolo, şezând pe un zid lângă o cabrioletă. îl rugase pe celălalt s-o ducă până la conac, dar omul îi spusese că nu putea, decât dacă dorea să aştepte până traversau nuntaşii. Aşa că se văzuse silită să meargă pe jos, ceea ce fusese un chin, cu pantofii pe care-i avea în picioare.

— Aveţi un strop de Power's pentru mine? îi întrebă pe tânără şi pe băiat, dar ei continuară să caşte gura, aşa că se aşeză într-un colţ al mesei pe care erau întinse tacâmurile.

Probabil că sora va fi plasată aici, iar Balt la capătul opus. Surioara nu era întreagă la cap, dacă-şi lega destinul de unul ca Balt.

— Intru s-o întreb pe mama, zise băiatul, iar ea îşi aminti că-l văzuse la biserică.

El era pacostea care rezultase când una dintre servitoare se lăsase ciocănită.

— Cum te cheamă? o întrebă pe tânără, care reîncepuse să distribuie furculiţe.

— Patty, coniţă.

— Ştii cine sunt eu, Patty? M-ai recunoscut?

— Sunteţi doamna Moledy, de la pensiune.

— Ai auzit vreodată numele meu rostit în bucătărie, Patty? Cam ce s-ar spune despre mine?

— Nu v-am auzit niciodată numele, doamnă Moledy.

O măsură din ochi pe fată, neîncrezătoare. De cele mai multe ori, minţeau cu neruşinare. îi spusese asta lui John James cu o săptămână în urmă, dar el nu-i arătase înţelegere. îi repovestise o minciună despre hârtia de prins muşte, care-i fusese turnată în propria bucătărie. Dar când privise spre el din nou, îl văzuse dormind.

— Bună dimineaţa, doamnă Moledy.

Băiatul se reîntorsese cu mama lui, care părea înfierbântată şi avea mânecile suflecate. Purta un şorţ albastru şi nu era îmbrăcată atât de elegant ca servitoarea tinerică în uniformă. Astea erau cele două târâturi cu care îi spusese el că s-ar putea însura tot atât de bine, când îi făcuse ea propunerea. Ce ridicol se exprimase atunci, un om la anii lui.

— Căutaţi pe cineva? o întreba femeia care se lăsase ciocănită, nemaipomenit de obraznică.

Râse, considerând că acesta era cel mai bun răspuns ce i se putea da unei servitoare ce stătea alături de produsul dezonoarei ei. Femeia îşi repetă întrebarea, aşa că-i spuse că ar fi vrut ceva de băut, fiindcă avea ceva timp de omorât.

— Nu ţinem Power'se în casă. Doar Jameson sau Paddy.

— Ce-i rău cu Paddy?

Femeia plecă şi se întoarse cu un pahar ce conţinea o cantitate atât de modestă de whisky încât doamna Moledy crezu că e cazul să râdă din nou, cu toate că niciodată nu exagera cu băutura.

— Am nevoie de tine în bucătărie, îi spuse femeia tinericii, iar pe băiat îl trimise să se uite pe fereastra de la ultimul etaj al debarcaderului să vadă când se întorcea feribotul cu invitaţii.

Îl rugă să nu piardă vremea pe chei. Pe urmă dispărură toţi trei.

Doamna Moledy înghiţi puţin whisky, regretând că nu-l putea îndoi cu apă fierbinte, dar nu poţi avea pretenţii exagerate. Trebuia să fii corect când era vorba de aşa ceva, dar, oricum, nu vedea de ce ar fi rău să se odihnească puţin, mai ales ţinând cont de durerea de picioare. O să se ascundă după copaci cu mult înainte de sosirea mulţimii. O să-l strige şoptit şi o să-i înmâneze bancnotele, explicându-i că o îngrijorau străinii din pensiune. O să-i explice că, în

vremurile astea, nu puteai lăsa niciun degetar nepăzit. Paza bună trece primejdia rea, îi va spune, după care nu-l va mai reţine. „Coyne, mi s-a spus, a mers cu maşina la biserică”, va mai rosti ea, atât şi nimic altceva.

Era plăcut la soare. Albinele bâzâiau în apropierea locului unde se aşezase. Florile prezente peste tot emanau un parfum îmbătător. Delectându-se, savura încă o picătură de whisky. El încă nu-i văzuse compleul bordo şi se întreba ce impresie îi va face, deşi nu-şi exprima niciodată părerile despre cum era îmbrăcată, îşi amintea că atunci când îl cumpărase îi povestise despre el şi despre cum trebuise să se urce în picioare pe tejghea după închiderea magazinului, pentru ca soţii Lett să-i ajusteze tivul. Intenţionase să-l scoată din şifonier şi să i-l arate, dar, cumva, nu ajunsese s-o facă.

Observând că golise paharul, doamna Moledy se ridică şi pătrunse în casă prin uşile de sticlă deschise. „Nu există lucru care să nu poată fi rezolvat cu o picătură de Paddy” era axioma preferată a namilei de lucrător de pe trauler care intrase la Myley Flynn, un bărbat cu faţa senină, cu mii de vinişoare sparte pe nas şi în obraji. În ierarhia ei personală, Power’s era o licoare mai bună, dar nu te puteai înfrupta din ceva inexistent. Identifică butelia de Paddy printre carafele cu sherry de pe servantă.

Ulterior, doamna Moledy îşi va aminti că făcuse câteva drumuri până la servantă. îşi aminti cum remarcase în sinea ei ce potrivite erau florile pentru o astfel de petrecere şi ce frumos arăta masa lungă, cu feţele de masă albe şi curate. Trei ciobăneşti bătrâni veniră şi se trântiră lângă ea, peste măsură de blânzi şi prietenoşi. „Nu-i aşa că-i plăcut aici?” întreba ori de câte ori apărea tinerica, aducând câte ceva de pus pe masă, dar drept răspuns nu primea decât chicote.

Cu timpul, au apărut şi alte persoane. Fratele se uită afară pe geamul sufrageriei, gătit în ţoale fistichii. O femeie cu imprimeuri de nu-mă-uita pe rochie ieşi din casă şi-i vorbi. Crezând că e chiar mireasa, doamna Moledy îi întinse mâna, deşi, uimită de proporţiile ei reduse, se întreba dacă suferise un atac de un fel sau altul.

— Sunt Noreen Moledy, anunţă ea. Nu ne cunoaştem.

Vorbind, îşi dădu seama că nu era câtuşi de puţin surioara. Era o

făptură măruntă cu feţişoara încruntată, nu zâmbitoare ca a unei mirese.

— Nu v-am văzut prin prăvălii? o întrebă ea şi primi un soi de răspuns, numai că vocea sărmanei creaturi era atât de pierită că nimeni n-ar fi putut s-o audă.

Făcând un efort să se poarte frumos, bătu cu palma în scaunul gol de lângă ea, remarcând că era foarte plăcut acolo, afară, cu mireasma florilor şi câinii adormiţi buştean. Apoi îşi aminti că aceea era o femeie care stătea de ani de zile acolo, un soi de rudă săracă, închise ochii ca să şi-i odihnească, hotărând să-şi mai acorde cinci minute, înainte de a se ascunde printre copaci. Când îi redeschise, se văzu singură, ceea ce, după ea, era o mojicie, fiindcă se gândise la ceva de spus care s-o intereseze pe femeia cu imprimeul de nu-mă-uita. Îi stătea pe vârful limbii să-i povestească despre modificarea tivului, numai că nu puteai vorbi cu cineva care nu era acolo, aşa că porni în direcţia sufrageriei. Se apropie de servantă, amintindu-şi încă o dată de marinarul de pe trauler care venise la Myley Flynn. îşi umplu ochi paharul.

— Probabil că s-a dus, zicea bătrâna bunică, o femeie pe care o cunoştea bine din vedere, în momentul când se întoarse pe peluză. Slavă Domnului!

Doamna Moledy se aşeză pe un scaun şi-şi puse, cu mare grijă, paharul pe masă. Într-adevăr, femeiuşcă plecase, zise ea, la un moment dat fusese lângă ea, apoi ia-o de unde nu-i. Închise un ochi, fiindcă, subit, în faţa ei văzu două bătrâne bunici. Se întrebă dacă femeiuşcă cealaltă suferea de dureri de dinţi, ceea ce ar fi explicat mutra ei extrem de gravă. Se interesă dacă aşa stăteau lucrurile, dar, deşi vedea buzele bunicii mişcându-se, nu auzea cuvintele pronunţate. Nu înţelegea de ce niciuna dintre persoanele acelea nu-i vorbea, iar în clipa următoare se întrebă dacă ele auzeau ce spunea ea.

— Scuzaţi-mă, am fost vreodată prezentate? Noreen Moledy, de loc din Cahir.

Întinse braţul în direcţia aproximativă a celor două femei, dar, din greşeală, închise ochii câteva clipe şi, când îi redeschise, nu mai era nimeni în faţa ei. Era istovită, aşa că adormi.

Cabrioleta, brişcă şi droştele făcură drumuri repetate între chei şi conac.

— Dacă pot să vă ajut, se oferi Eugene Prille, John James fiind astfel scutit de condusul cabrioletei.

Domnul O'Hagan reuşi să-şi înduplece calul să meargă la trap. Haverty scutura din hăţuri, ca să-l îndemne pe al său să iuţească pasul. Tom nu îndrăzni să procedeze la fel.

Eugene Prille semăna cu un ou, remarcase cândva Deso Furphy. Doamna Prille, pe care Tom o văzuse doar în câteva ocazii, semăna şi ea cu un ou.

— Nu mă lăsa singură, o auzise rugându-şi bărbatul, când el îşi oferise ajutorul, şi părea mulţumită să meargă cu el încolo şi încoace în cabrioletă.

Amândoi zâmbeau permanent.

— Până la urmă, n-ai fost pus într-o situaţie jenantă, observă soţia episcopului când brişcă pe care o conducea Tom coti pe alee.

— Un episcop nu trebuie să păţească aşa ceva, veni reacţia, destul de aspră. Numai asta mă îngrijora.

Alte cuvinte n-au mai schimbat, dar, în următoarea călătorie, Villiers Hadnett le povesti, cu lux de amănunte, domnişoarei de Ryal şi bătrânului Zeb Sykes ceremonia nunţii surorii sale. Aceasta fusese întreruptă de un contestatar, un tânăr care o curtase pe sora lui Villiers Hadnett în trecut. El începuse să strige din stranele din dos, ameninţând că dacă nu se întrerupe cununia va incendia biserica.

— Vai, ce situaţie!

Domnişoara de Ryal, care-i dăruise odată lui Tom un penny găsit pe stradă, era îmbrăcată complet în alb şi buzele rujate îi erau foarte vizibile, fiindcă avea şi tenul alb. Era mai vârstnică decât părea, îi dezvăluise doamna Haverty mamei lui Tom, în urmă cu două dimineţi.

— I-au imobilizat braţele, continuă Villiers Hadnett. Avea cutii de chibrituri ascunse pe tot corpul şi două bidonaşe cu benzină în sacristie.

— Ce oribil pentru sora dumitale!

— Sora mea e nechibzuită.

— În toţi anii cât am servit Biserica Irlandei, contribui Zeb Sykes, n-am trăit o experienţă ca asta.

Tom ciuli urechea să audă amănuntele întâmplării: înhăţarea fostului pretendent, extragerea cutiilor de chibrituri din buzunarele lui, smulgerea sa din mâinile nuntaşilor în sacristie, cea de-a doua întrerupere a ceremoniei de către el, descoperirea altor chibrituri şi containere cu benzină.

— O, ce îngrozitor! murmură, politicoasă, domnişoara de Ryal, dar Villiers Hadnett, înfăşurat călduros în pardesiu şi fular, schimbase deja subiectul şi le povestea tovarăşilor de drum despre cheltuiala şi deranjul produse de călătoria de la Athlone.

— Nu ştiu dacă aţi aflat că, în special când călătorim, temperatura corpului trebuie să fie constantă.

Câţiva invitaţi porniseră pe jos de pe chei şi-l salutară pe Tom la întoarcerea lui de la conac. Haverty îi arătase cum să cârmească trăsurica, manevră care îi reuşea dacă nu se pripea.

— Nu te poţi grăbi puţin? îl întrebă o femeie pe alee, dar Haverty îl avertizase să n-o facă, aşa că Tom făcu urechea surdă.

După ce se întorsese şi ultimul musafir, cabrioleta, brişcă şi birjele rămaseră în curte, în aşteptarea clipei când aveau să fie folosite din nou.

— Vi se oferă un pahar de sherry, îl informă Haverty pe domnul O'Hagan, adăugând că, la momentul potrivit, va avea şi el un loc la masa din bucătărie.

Domnul O'Hagan acceptă, precaut.

Tom urmărea petrecerea de după colţul casei, de unde nu putea fi văzut. Lumea stătea cu paharele în mână la umbra pomilor, sau se plimba agale, dispărând după colţul serei. Râsetele şi vocile lor animate ajungeau până la el. Copiii mai mari decât el stăteau cuminţi alături de părinţii lor; alţii, mai tineri, se hârjoneau în iarbă. Doi bărbaţi ieşiră din casă şi traversară brâul de pietriş, cu pahare în mână şi trăgând din ţigări.

— Ce grozav ar fi dacă s-ar dovedi că are ghinion, zise unul, iar celălalt râse.

După ce toţi se vor fi aşezat la masa de pe peluza cu nemţişori,

sarcina lui Tom era să umble prin toată grădina şi să adune paharele abandonate în iarbă. Urma să le ducă în bucătărie, câte două odată, fără să fugă, ca să nu se împiedice. Patty nu va avea timp pentru asta, nici doamna Haverty. Nu-l va ajuta nimeni, dar paharele trebuiau strânse şi spălate, în caz că va fi nevoie de ele mai târziu. Ceva mai încolo, va avea de strâns ceştile de ceai.

— Peşte, îi spuse bărbatul care uitase să-i dea moneda de trei penny femeii care îi amintise că ar trebui să i-o dea. Şi nişte găini rahitice.

Discutând calitatea şuncii servită cu carnea de pasăre, soţii Camier trecură tot atât de aproape de Tom ca şi cei doi bărbaţi care fumau. Ceva mai departe, o vedea pe doamna Rolleston amestecându-se printre oaspeţi, strângând mâinile unora, oprindu-se să vorbească puţin cu alţii. Unele persoane îi erau complet necunoscute.

Dădu un ocol casei, până când oamenii ce stăteau sub duzi deveniră din nou vizibili. Doamna Rolleston continua să treacă de la unul la altul. Se apropie, precaut, făcându-şi drum printre tufele ce mărgineau pe o parte peluza. Rododendronii înalţi şi bambuşii îl ascundeau vederii. Printre frunze, se uita vrăjit la rochiile de mătase şi costumele negre. Râsetele şi vociferările deveniseră mai zgomotoase. Villiers Hadnett îi povestea domnişoarei de Ryal despre plămânul lui.

— Ţine o pensiune, rosti un alt glas, dar Tom nu reuşi să determine cui îi aparţinea, fiindcă vederea îi era blocată de un pâlc de trestii de bambus.

Poate că era doamna Commodium, îşi spuse, fiindcă vocea semăna cu ea, îmbufnată şi greoaie. Doamna Commodium era o femeie planturoasă, care umbla agale pe South Main Street, intrând în prăvălii şi comandând mărfuri cu livrare la domiciliu. Odată, la băcănia lui Meath, Tom auzise alte două femei căzând de acord că doamna Commodium îşi trimisese bărbatul la groapă. Tom îşi aminti că-l văzuse pe domnul Commodium când trăia, un bărbat cu un câine în lesă.

— Dar ce naiba caută aici? întrebă cineva, o voce ca a femeii care-i ceruse să-i arate locul unde fusese ucis tatăl lui.

— El se întâlnește cu ea, știi. Îți poți potrivi ceasul după el.

Tom auzi un icnet, un efort neizbutit de a rosti ceva, urmat de un altul, tot nereușit.

— O, pe cuvânt că se întâlnește, insistă vocea pe care o bănuia a fi a doamnei Commodium. Toată lumea știe.

Conversația se îndepărtă de Tom, chiar dacă vocile, ininteligibile, mai plutiră un timp în aer. Se strecură prin tufăriș, până în capătul celălalt.

— Tom! o auzi strigând pe doamna Rolleston, după care o și văzu, pe peluza cu nemțișori. Patty, spune-i lui Tom că e nevoie de el, zise ea, când Patty trecu pe aproape cu o cană din limonada la prepararea căreia asistase și Tom în bucătărie.

Fugi pe iarba tunsă a peluzei, în urmărirea doamnei Rolleston, care intrase în casă. În sufragerie, îi spuse:

— Sunt aici, doamnă Rolleston.

În afară de cămări și bucătărie, maică-sa nu-i permitea să intre în nicio încăpere din conac, dacă nu era trimis cu vreun mesaj, dar știa că acum avea voie să se afle în sufragerie, fiindcă îl strigase doamna Rolleston. Ea nu-l auzi la început, așa că Tom îi repetă, mai tare, numele. Doamna se întoarse spre el, chiar în momentul când voia să iasă pe ușă, spre holul interior.

— Tom, vrei să faci ceva pentru mine?

Se opri, așa cum făcea și când îl trimitea după un ordin poștal, fără să considere de la sine înțeles că el va fi de acord, ci așteptând s-o spună. Dintre toți, cel mai mult îi plăcea de ea, își spuse Tom.

— Sigur, doamnă Rolleston, îi răspunse.

— Tom, după prânz, vrei să le arăți copiilor niște ascunzători? Să-i îndemni să se joace de-a v-ați ascunselea?

El dădu din cap, deși gândul de a se apropia de copii îi provocă o strângere de inimă.

— Și nu uita să mănânci și tu, în bucătărie, Tom. Doamna Rolleston intră în holul interior, iar Tom ieși din sufragerie pe ușile de sticlă. Doamna Moledy ședea încă singură la masa cea lungă; alte persoane stăteau în picioare lângă ea. Ocoli peluza, apoi pătrunse din nou în tufișuri, ca să-și continue observarea. Episcopul vorbea, ascultat

de soţia lui şi încă o doamnă. Bătrânul Zeb Sykes şedea pe gazon, iar copiii jucau un fel de horă în jurul lui, împodobindu-l cu şiraguri de margarete. Eugene Prille şi soţia lui erau braţ la braţ.

*

— Trebuie să mă ascund printre copaci, îi declară doamna Moledy episcopului de Killaloe. Nu trebuie să mai pierd vremea pe aici.

— Printre copaci?

— De fapt, am venit cu treburi.

Paharul umplut ochi mai stătea în faţa ei pe masă. îl duse la buze şi constată că lichidul dinăuntru fusese plăcut încălzit de soare. îi atrase atenţia asupra acestui lucru episcopului, adăugând că totdeauna prefera whisky-ul cu o picătură de apă caldă, dar de data asta, neaflându-se într-un local public, nu formulase o astfel de pretenţie.

— Dar nu-i aşa că proprietatea asta e încântătoare? întrebă ea, străduindu-se să fie prietenoasă.

Începeau şi alţii să se aşeze la masă. Ea îi făcu semn cu mâna unui domn de la Banca Irlandei, cu care vorbise cândva, şi domnişoarei de Ryal, pe care o ştia din vedere. Femeia Commodium era şi ea prezentă – extraordinar că invitaseră şi astfel de oameni!

— Ei, nu-i aşa că-i grozav? îl întrebă pe episcop.

— Ce anume e grozav?

— Hai, lasă-mă.

Îi împinse cotul cu al ei. De cum va goli conţinutul paharului, va dispărea, fără să fi supărat pe nimeni. La celălalt capăt al mesei, unde o ajutau pe bătrâna bunică să se aşeze pe un scaun, surioara repartiza invitaţii la locurile lor. El mergea chiar în spatele ei, îndrumând la rându-i lumea. Când se uită spre ea, doamna Moledy îi făcu semn cu mâna, dar el n-o băgă în seamă.

Cineva se aşeză vizavi de ea, un tânăr ochelarist. Pufni în râs, fiindcă tânărul purta pardesiu într-o zi în care simţeai cum fierb oasele în tine. îl întrebă de ce, iar el răspunse că toată lumea ar trebui să poarte un pardesiu înainte de a se instala undeva afară.

— Hai, lasă-mă.

Îl înghionti şi pe el.

— Nu mă zăpăci, zise, uitând apoi de el, fiindcă, pentru un minut

neplăcut, avu impresia că-şi pierduse poşeta plină cu bani.

Şi-o căută pe dibuite la picioare şi, spre marea-i uşurare, constată că era acolo, neatinsă. O deschise şi numără bancnotele.

— Am bani pentru un automobil, îi explică ea prelatului. N-am fost invitată la masă, ca să fiu sinceră. Dar am de încheiat o afacere.

Încercă să-i explice acelaşi lucru şi tânărului cu pardesiu, dar acesta pricepea greu, aşa că se lăsă păgubaşă.

— Automobil? întrebă faţa bisericească.

— O maşină franţuzească pe care o deţine Coyne. îl ştiţi cumva pe Coyne?

Îl descrise pe proprietarul garajului, ca prelatul să-l recunoască dacă îl vedea întâmplător pe stradă – ochii ca mărgelele de rozariu, chelia lucioasă, pântecul umflat. îşi aranjează firele mustăţii lui mici cu ulei de păr, adăugă ea. Are o nevastă şi unsprezece fiice.

— Nu-l cunosc deloc pe omul acesta, spuse prelatul, şi ea căzu de acord că probabil nici n-ar fi avut de unde.

Îi explică apoi că vehiculul în chestiune era tocmai maşina cu care veniseră de la biserică. Dacă te luai după Coyne, nu exista automobil care să se compare cu el pe şoselele Irlandei. După cum spunea, francezii erau imbatabili când se apucau să fabrice o maşină. Francezii deţineau supremaţia absolută în domeniul fabricării automobilelor.

— Înţeleg, veni răspunsul, neînsoţit de un zâmbet.

— Balt are un Ford. îl puteţi vedea pe străzi: IF 92.

— Nu mă pricep deloc la maşini.

Bancnotele erau toate în poşetă, încă legate cu banda de cauciuc înfăşurată în jurul lor de Corcoran de la Munster & Lenister. Se gândi să-l întrebe pe cleric dacă îl cunoştea cât de cât pe Corcoran, dar, răzgândindu-se, îl întrebă în schimb cine este.

— Sunt episcopul de Killaloe.

— Măi să fie! Lăudat fie numele Domnului! Servitoarea îi puse în faţă o farfurie cu mâncare; nu că i-ar fi fost foame. La celălalt capăt al mesei, el tăia felii dintr-un peşte, iar fratele lui tăia dintr-un jambon şi din două găini. În felul său, fratele era chipeş. Nu încăpea îndoială, toate trei odraslele arătau bine.

— Doar o felie de piept de pui, ceru individul cu pardesiu, dând înapoi farfuria cu peşte.

— Sunt Noreen Moledy, zise ea. Prin căsătorie, am dobândit o casă din oraş.

Tânărul nu reacţiona şi se vedea de la o poştă că-l îngrijorau platourile cu mâncare abundentă, ultimul lucru de dorit într-o zi atât de călduroasă.

— Dumneavoastră cum vă numiţi?

Îi spuse, dar ea nu pricepu. Stătea la un unchi lângă Athlone, mai zise el, şi făcuse o călătorie cumplită de-a curmezişul ţării, ca să fie prezent la nuntă. Constituţia sa era considerată delicată, o mai informă.

— Într-adevăr, aveţi o înfăţişare firavă.

Fratele începu să treacă de la un mesean la altul, cu o sticlă de şampanie. Alte sticle, aduse din casă, îşi aşteptau rândul pe gazon, lângă bordura de flori.

— Sau preferaţi un pahar cu vin de Burgundia? o întrebă el, cât se poate de amabil, când ajunse în dreptul ei.

— A, nu, eu trebuie să plec chiar acum.

S-ar fi ridicat în picioare, dar îi era frică să nu ameţească din cauza soarelui.

— Am băut Paddy, îi explică fratelui. Era acolo înăuntru, pe servantă.

Îşi flutură iarăşi mâna înspre celălalt capăt al mesei, în caz că ceilalţi nu-i observaseră gesturile discrete de până atunci. Dacă el şi-ar ridica ochii de la peştele pe care îl felia, i-ar indica imediat cu degetul poşeta, pusă pe masă în faţa ei, să fie în siguranţă. De cum i-ar întâlni privirea, s-ar ridica în picioare, ameţită sau nu, ca el să vadă în ce direcţie o apuca şi s-o urmeze. Era bizar că fusese invitat şi micuţul Prille, ba chiar cu nevastă cu tot.

— Cât despre mine, eu sunt văduvă, îi spuse episcopului, simţind că era bine ca acesta să ştie, înainte de a adânci relaţia.

Îi povesti despre decesul care se petrecuse într-un dormitor dosnic de la Trandafirul din Tralee şi cum trebuise neapărat să fie o odaie din spate, dată fiind aversiunea proprietarului pensiunii faţă de

lumina solară.

— L-am întrebat pe Woulfe: „Vreţi să-l operaţi?” Dar tot atât de bine puteai vorbi cu pereţii.

Îi făcu un semn cu mâna medicului în chestiune, aflat mai departe la aceeaşi masă, ca să arate că nu era supărată, după care scoase bancnotele de zece lire din poşetă şi le mai numără o dată.

— Îl cunoaşteţi pe Corcoran, de la Munster & Lenister? se interesă.

Episcopul răspunse că el locuia în altă parte. Nu-i prea ştia pe localnici. îl remarcase pe domnul care condusese maşina până la biserică şi înapoi, dar n-ar fi putut pretinde că ajunsese, cât de cât, să-l cunoască. Nici măcar nu schimbase cu el vreun cuvânt.

— Cel de care vorbiţi e Coyne. Corcoran e cu totul altă mâncare de peşte.

— Nu-l cunosc nici pe domnul Corcoran.

— Îl cunoaşteţi pe McGrath? Pe Tobin?

— Mi-e teamă că nu.

Ea îi explică cine erau aceştia, oameni liniştiţi şi de treabă, amândoi.

— Şeful echipei de la pod e un tip pe numele Ernie Cassidy.

— Ascultaţi, zău că nu-l cunosc pe niciunul dintre oamenii ăştia.

— Ăăă, păi de ce i-aţi cunoaşte? Totuşi, nu-i aşa că podul e o chestie grozavă? spuneam zilele trecute că ei nu-şi dau seama.

— Se pare că podul se construieşte pe partea greşită pentru Carriglas.

— Despre asta, au tot dreptul să se plângă. Aşa cum au dreptul să se plângă că i se va da numele lui Corny Dowley.

— Am mari îndoieli că Rollestonii vor depune o plângere oficială.

— Dar n-o s-o facă Balt în numele lor? Nu a expediat el o scrisoare Consiliului Districtual în legătură cu problema Dowley?

— Mi-e teamă că nu vă înţeleg.

Doamna Moledy se întrebă dacă omul avea creierul damblagit. îl urmări cum îşi mănâncă peştele, cum ridică şi coboară furculiţa, cum unica-i faţă se desface în două şi apoi una dintre feţe se îndepărtează

de tot, prin alunecare. Dowley îl ucisese pe majordom, explică ea, în eventualitatea că omul era un ignorant. Nu puteai să-l învinuieşti pe Balt pentru că făcea scandal în afacerea cu podul.

Episcopul o privea cu gura căscată. Încă unul greu de cap, cum nu te-ai fi aşteptat să fie un episcop din biserica pe care o reprezenta. Dăduse dovadă de lentoare în gândire şi când îi amestecase pe Corcoran şi Coyne, socotind că fusese dus cu maşina la biserică de Corcoran, când era bine ştiut că bietul Corcoran nu avea nici măcar o bicicletă.

— N-aveaţi cum să-l cunoaşteţi pe Dowley, preciză ea, ca să nu se ajungă şi cu ăsta la o confuzie.

Nu dorea să se mai uite la el, din pricina felului cum i se dubla faţa, aşa că-şi întoarse capul în altă parte. Din nefericire, chipurile musafirilor aşezaţi în imediata apropiere deveniră neclare, într-o manieră foarte asemănătoare. Chipul palid al domnişoarei de Ryal se învioră subit printr-o atingere florală venită de la vecinul ei. Gâtul cărnos al soţiei episcopului se deplasă spre dreapta şi sfârşi prin a încununa claviculele slăbănoage ale doctorului Woulfe, al cărui nas coroiat se mută pe chipul doamnei Prille. Mutra ascetică a lui Sir Cedric Goff dobândi fardul doamnei Camier, mustaţa mirelui se furişă tiptil spre trăsăturile veştede ale feţei lui Lady Rossboyne. Bătrânul Zeb Sykes deveni asimetric, copiii îmbătrâniră. Protestanţi până la unu, îşi spuse în sinea ei, sau poate cu voce tare, nu era sigură. Protestanţi şi nu era nimic rău în asta; cel puţin, cu protestanţii ştiai cum stai.

— Spune-i că sunt printre copaci, îi zise fratelui, când ajunse iar la ea, cu sticlele de vin. Spune-i să mă fluiere.

Dar când să se scoale, decise încă o dată că n-ar fi prea înţelept din partea ei.

*

Tom nu avea curaj să se apropie de copii, dar nu conta, fiindcă se gândiseră singuri să se joace de-a v-aţi ascunselea. În dependinţa de pe stânga, doamna Haverty şi mama lui spălau vasele. Barcagiul sosise în bucătărie, unde se aflau şi domnul O'Hagan şi Haverty. Pe masă erau pahare şi o sticlă nedestupată încă.

Când masa luă sfârşit, lui Tom i se permise să-i dea o mână de

ajutor lui Patty la aducerea în casă de pe peluză a mâncărurilor neconsumate. Crâmpeie de conversaţie continuau să-i ajungă la urechi; câţiva invitaţi discutau despre cum îşi numărase doamna Moledy banii. În bucătărie, mama lui Tom şi doamna Haverty ziceau că fusese ceva scandalos şi Patty zise şi ea că era revoltător. Un copil, remarcă Patty, vărsase limonada pe faţa de masă şi mama copilului făcuse tărăboi, dar nimeni n-o mustrase pe doamna Moledy, aşa cum nimeni n-o trezise, deşi adormise în repetate rânduri. Aplaudase prea tare la tăierea tortului miresei, dar toată lumea se purtase cât se poate de politicos.

— Nu trebuia s-o las să şadă acolo de la bun început, zise mama lui Tom, dar, după câteva minute, în bucătărie intră mireasa, aşa că incidentul a fost dat uitării.

Domnul Balt veni şi el în bucătărie, se opri la început în prag, dar pe urmă intră de-a binelea şi scoase dopul sticlei de pe masă.

— Pahare sunt? întrebă el.

Barcagiul, domnul O'Hagan şi Haverty stăteau în picioare, cu ţigările ascunse în mâinile făcute căuş la spate. Pahare erau pentru toată lumea, inclusiv pentru Patty, dar pe Tom nu-l băgă nimeni în seamă până nu se distribuiră feliile de tort, moment în care doamna Haverty îl împinse în faţă.

— În sănătatea voastră, a amândurora! Barcagiul prelua iniţiativa, ridicând paharul, mai sus decât îl ridicase vreun mesean din grădină.

— Noroc şi sănătate! zise barcagiul. Ceilalţi îşi ridicară şi ei paharele, iar Tom îşi plimba privirea de la pahare la proaspeţii însurăţei, care-şi încrucişaseră braţele. Nu i-a trecut prin cap că parcă domnul Balt era prea bătrân pentru ea, deşi îşi dădea seama că, dintre cei doi, el era cel mai vârstnic. Abia după câţiva ani avea să-şi dea seama de ciudăţenia situaţiei.

Rulând spre vest în automobilul lui Finnamore, cuplul de însurăţei nu vorbi prea mult. Villana încercă să adoarmă, în timp ce soarele târziu al amiezii îi încălzea faţa. Finnamore conducea constant, cu cincizeci şi cinci de kilometri pe oră, cufundat în gânduri. Auzise de multe ori despre aventura lui John James cu femeia de la pensiune, dar, ca o chestiune de principiu, negase întotdeauna că zvonul ar fi avut

vreun sâmbure de adevăr. Numărarea bancnotelor, banda de cauciuc între buzele femeii: imaginea aceea, speculă Finnamore, îi va stărui mult timp în minte.

— Păcat.

— O, nimic din toate astea nu contează.

Villana își aprinse o țigară și, pe dată, interiorul etanș al mașinii se umplu de fum. Lui Finnamore îi stătea pe limbă să comenteze despre cum le făcuse femeia cu mâna oamenilor, dar se răzgândi, ca să nu fie acuzat că se plânge prea mult. În loc de asta, zise:

— Iată-ne în sfârșit singuri.

Villana închise iarăși ochii. Când simți scrumul țigării cald între degete, lăsă jos geamul și trimise cu un bobârnac pe asfalt mucul cu filtru de plută. Planul era să-și petreacă noaptea la Cork, drumul până la lacurile Killarney presupunând să stai la volan o după-amiază întreagă. Hotelul Imperial fusese recomandat de partenerul soțului ei drept un loc foarte primitor. Era bucuroasă că barcagiul fusese la masa din bucătărie și că prietenul lui Haverty, domnul O'Hagan, venise și el. Frumos din partea lor că dăduseră, dezinteresați, o mână de ajutor.

— Da, răspunse ea. Suntem singuri. Domnișoara de Ryal cântase la pian în salon. Pe neașteptate, muzica plutise pe deasupra grădinii, o piesă de Schubert, unicul compozitor pe care-l interpreta domnișoară de Ryal. Villana era bucuroasă și că se găsise cineva care s-o îndemne pe domnișoara de Ryal să șadă pe vechiul taburet de la pian, cu acoperitoare brodată, pe care ea însăși șezuse atât de des în trecut. Făcea ca lucrurile să redevină agreabile, după incidentul cu amanta lui John James. Ori de câte ori se sfârșise o bucată muzicală, din salon răzbătuseră aplauze.

Îi salută un individ care pedala pe o bicicletă. Străbătură un sat. O femeie le făcu semn cu mâna, mânând o vacă peste șosea și silind-o să intre printr-o poartă deschisă.

„E clar că n-am de gând să stagnez toată viața la Carriglas", obișnuia să anunțe John James în copilărie. Iar Lionel, deși formula altfel ideea, era și el hotărât să scape de nostalgia facilă a copilăriei. Personal, Villana nu trăise astfel de sentimente.

Mașina opri la hotelul recomandat de Harbinson. Valizele au

fost cărate sus şi despachetate. Au luat cina comandată din vreme într-o sufragerie mohorâtă.

— Multă vreme a trecut, comentă Villana, de când n-am mai petrecut o noapte departe de Carriglas.

— Probabil că erai o copilă.

O vedea cum fusese atunci: într-o rochiţă roşie parcă, cu plete de culoarea spicului copt, cu priviri obraznice când i se urca pe genunchi, să se joace cu ceasornicul şi lanţul.

— Da, probabil că eram copilă.

După câteva ore, în beznă, în timp ce el dormea alături, Villana îşi derula încă o dată în minte filmul zilei. În oglinda înaltă din dormitorul de la Carriglas, albastrul de floare de câmp al rochiei de nuntă era o palidă reflectare a ochilor ei. De sub tivul care aproape atingea podeaua, îi ieşeau degetele mari, goale. Erau ultimele clipe de singurătate, îşi spusese, şezând pe marginea patului, cu poalele rochiei ridicate doar cât să-şi poată încrucişa picioarele. îşi aprinsese o ţigară Craven A.

— Copilită scumpă, şopti el în somn. Dulcea mea fată.

Va schimba căsătoria lucrurile, se întreba ea, sau va continua să simtă, ori de câte ori va intra în seră, cum se agaţă trecutul, ca lichenii, de pereţii acesteia? Iubirea lui Hugh rămăsese la Carriglas, ca un strigoi; acolo începuse, acolo fusese înmormântată. „E imposibil”, declarase el inflexibil, iar tăria credinţei lui făcuse ca sacrificiul pentru care insista să pară eroic, chiar minunat. Stăteau încă îmbrăţişaţi, dar distrugătorul gest fusese comis.

Azi, toată ziua, în mod ridicol, nădăjduise că s-ar putea să apară din neant. Toată ziua crezuse că se va trezi, ieşind dintr-un coşmar care abia dacă durase câteva secunde. Dar nu se întâmplase decât ceea ce-şi făcuse cu mâna ei: nuntaşii sărbătoriseră o cununie socotită o adevărată minune prin partea locului, iar metresa fratelui ei se cherchelise. Mâine vor şofa mai departe, pe urmă se vor plimba pe malurile lacurilor.

Afecţiunea care-i mai alunga sentimentul de dezolare nu va dispărea din ochii soţului ei; reflectată în toate inflexiunile vocii, în toate privirile şi gesturile lui, ea va continua să-i aline durerea. La

momentul potrivit, îi va spune, cu tact, că e mai bine să lase Carriglas în pace, că visul lui de a-i reda gloria de altă dată nu este împărtăşit de toată lumea. Va fi descumpănit şi dezamăgit, ca atunci când îi vorbise despre dedicarea podului. Dar, până la urmă, se va supune dorinţelor familiei şi va acţiona în conformitate cu ele.

*

John James nu lăsă întâmplarea să pună stăpânire pe mintea lui. îşi forţă gândurile să se concentreze asupra altor chestiuni, biciuindu-le nemilos, netolerând nicio nesupunere. îşi amintise, măcar, numele maistrului dulgher; cel puţin avea această minusculă satisfacţie. Asquith-Jones strigase că era un atac ordinar să loveşti pe cineva cu fierăstrăul, Spokeshave Billimore îl făcuse papă-lapte, iar Asquith-Jones replicase că nu admite să-i vorbească astfel un dulgher. Asquith-Jones ţinea un şobolan într-o cuşcă în dulapul lui din dormitor, o creatură de un maroniu roşcat în stare să-ţi roadă buricele degetelor dacă le vârai în cuşcă printre gratii. Cineva – o fi fost Grub Hineforth – dăduse drumul lighioanei odată.

Mâine vor pleca. Ultima şleahtă va fi deja la jumătatea aleii pe la zece şi jumătate. Se îndoia sincer că va mai da vreodată ochii cu alde Villiers Hadnett sau familia Camier. „Nu există bărbat care să se măsoare cu tine”. Vocea ei ştearsă se strecură printre tranşeele de apărare; mâna ei pe braţul lui, corpul ei clătinându-se pe tocurile înalte, bancnotele scoase încă o dată din poşetă. Şi Grub Hineforth se dusese la Passchendaele. Se concentra să-şi amintească trăsăturile feţei lui. El avea un nas nemaipomenit sau Barmy Jessop? „Soldăţelul meu”, îl dezmierdase, spunând că vorbeşte cu voce joasă fiindcă aşa dorea el. Fusese obligat să ia banii, altminteri n-ar mai fi plecat niciodată. îi băgase, făcuţi şomoiog, în buzunar, şi-i întorsese spatele.

Îşi disciplină din nou gândurile, luând măsuri de apărare mentală de unde putea. „Nu, nu, insist!” Plăti ceaiul şi ieşiră să se plimbe pe stradă, fiindcă era o după-amiază plăcută. Stătea la Hotel Davison, îi spuse el, întotdeauna trăgea acolo, era ca în familie. Ea avea un zâmbet drăguţ şi ochi gri, care clipeau, nervoşi. La ceainărie, când şi-a scos pardesiul, dezvălui o broşa minusculă, un singur safir montat în aur, prins pe materialul negru al rochiei. O pălărie pe care abia o

observai – tot neagră – îi stătea pe cap, puţin înclinată. „Am trecut des prin faţă pe la Davison”, zise ea. „Foarte drăguţ, pare-se”. El îi povesti cum stătuse acolo cu fratele său în drum spre şi dinspre şcoala din Anglia şi cum tatăl lui angajase un chelner de la Davison, să fie ultimul valet al familiei. „Poate cinăm împreună într-o seară?” i-a propus el, iar când asta s-a întâmplat, i-a povestit cea mai rea zi din viaţa sa, cea în care surioara lui se măritase cu un avocat bătrân şi o doamnă neinvitată se îmbătase în mod tipic pentru felul cum se petreceau asemenea lucruri acum. „Ce groaznic pentru tine”, a murmurat partenera lui. „Ce groaznic de trist”.

Carriglas, 26 august 1931. Când s-a făcut târziu, am rămas singură în salon. Stofa hainei pe care o cârpeam era brună, cu punctişoare gri, aspră la atingere şi degajând încă un miros de fermă. Buzunarele îi fuseseră deformate, doi nasturi lipseau. Buzele mele au înmuiat aţa, pregătind-o pentru urechile acului, pe urmă acul a dispărut sub apăsarea degetarului, trăgând aţa gri în sus şi în jos. O clipă mi s-a părut că aud iarăşi piesele de Schubert cântate de domnişoara de Ryal, deşi domnişoara de Ryal plecase de câteva ceasuri bune. „Ce mai zi a fost şi asta, Sarahl” mi-a zis el, acum o oră. Pentru o clipă, am crezut că va mai spune ceva, dar n-a făcut-o.

8

La Carriglas, toamna

La pod s-a petrecut un accident. O grindă de oţel, în clipa când urma să fie aşezată pe locul ei, le-a scăpat din mâini celor doi lucrători care o ridicaseră, căzând cu toată greutatea pe al treilea şi ţintuindu-l sub ea. Când grinda a fost îndepărtată, s-a constatat că omul avea răni la umăr şi la şold, diagnosticate ca fracturi multiple. Lucrul s-a întrerupt, în aşteptarea unui doctor, care le-a ordonat muncitorilor să încropească o targă şi să-l ducă de pe şantier pe colegul lor accidentat. Şeful echipei mai văzuse accidente; rar se construia un pod fără să se întâmple măcar unul. El a condus camionul pe a cărui remorcă trei oameni ţineau targa să nu se răstoarne, proptită pe butuci de lemn. S-a

pierdut o jumătate de zi de lucru, dar în aceeaşi după-amiază, când proiectantul podului a venit la faţa locului ca să discute cu inspectorul de la consiliul districtual, amândoi au aprobat dând din cap construcţia pe jumătate terminată, încântaţi de progresele făcute. Au mers împreună până la baraca maistrului şi s-au consultat şi cu el. Până în decembrie, înainte de Crăciun, sau, în orice caz, până la sfârşitul anului, le garantă acesta, se va circula pe pod. Dădea această garanţie încă de când începuse lucrul, ori de câte ori credea că lumea aşteaptă promisiuni de la el.

În aceeaşi zi, Tom se plimba pe South Main Street cu Neck Daly şi Deso Furphy, ascultând poveştile lui Deso Furphy despre mătuşa ţicnită din Kanturk. Neck Daly a intrat la cofetăria lui Barry şi i-a cerut doamnei Barry acadea de lemn-dulce pe băţ, iar doamna Barry s-a răţoit la el să plece, până nu cheamă Garda. Majoritatea celorlalte prăvălii se închiseseră pentru siestă. Deso Furphy şi Neck Daly se îndreptau spre promenadă, unde doreau să enerveze lumea, aruncând cu pietricele de după colţul vechii săli de biliard. Dacă-i prindeau, Fraţii aveau să-i snopească în bătaie cu cureaua, ziceau ei. Se cam grozăveau, mimând nepăsarea, dar Tom îl văzuse odată pe Fratele Crotty ţinându-l strâns de încheieturi pe Deso Furphy, în faţa cinematografului, fiindcă îl necăjise pe Humpy Geehan, iar Deso Furphy plângea. „Pe curând!” îi ziseră ei pe rând, iar Tom coti pe Narrow Lane şi coborî spre chei. A trebuit să aştepte o oră până la plecarea feribotului, barcagiul fiind reţinut la casa de pariuri şi mai apoi la Spillane.

Pe insulă, Tom şi-a lăsat ghiozdanul în căsuţa de la poartă şi a apucat-o pe poteca ce ducea la fântâna sfântă, neavând nimic mai bun de făcut până la întoarcerea mamei de la conac. Nu departe de ruinele abaţiei, auzi voci.

— Da’ zău că te pricepi să chinui un bărbat[1]. Briscoe, portarul de la bancă, era acolo cu fata de la Renehan care-i spusese lui Tom că se roagă pentru el.

Stăteau trântiţi pe iarbă, lângă zidul pe jumătate năruit, iar Briscoe era numai în cămaşă. Fata îşi petrecuse braţele pe după gâtul lui, dar din când în când îl îmbrâncea şi-i cerea să se dea jos de pe ea.

Tom rămase pironit în loc, zgâindu-se la ei. Vestonul maro cu dungi al portarului băncii era aruncat în iarbă. Cu o mână, Briscoe căuta pe sub poalele fetei.

— Încetează! strigă ea, dar el n-o ascultă.

O împinse şi mai tare către zid, iar Tom îi văzu faţa aplecându-se foarte aproape de a ei şi buzele sărutând-o. În vremea asta, el continua să tragă de rochie, iar ea să încerce să-l oprească, deşi îl ţinea pe după gât. Cum privea Tom, apărură desuurile fetei, apoi pielea frumoasă a coapselor.

— Vai, mai uşurel, te rog, pentru Dumnezeu! strigă ea.

Tom rămase cu gura căscată. Ar fi vrut ca Neck Daly şi Deso Furphy să fie acolo, pe insulă, cu el, ca să vadă şi ei. Ciorapii fetei i se făcuseră armonică pe picioare, iar Briscoe îi descheia neîndemânatic bluza, cu genunchii pe braţele ei, ca să nu opună rezistenţă.

— Doamne, da' frumoase picioare mai ai, zise, cu vocea spartă şi răguşită, ca a lui Paddy Beţivu, când striga la pescăruşi. Doamne, da' bună bucăţică eşti!

— Vrei să mă laşi în pace? Vrei să te scoli şi să te porţi ca oamenii?

Fata mai spuse ceva, dar din nou Tom nu auzi ce anume. Portarul îi spuse să-şi bage minţile în cap.

— Mă iubeşti? întrebă fata.

— Nu asta-ţi spun? Că eşti a mai grozavă, în general?

— Aseară mi-ai spus că mă iubeşti.

Faţa portarului se aplecă din nou peste a ei. îşi mişcă genunchii, ca ea să-l poată ţine pe după gât. Murmură ceva, ea îi răspunse cu o şoaptă şi, subit, el se ridică în picioare şi se porni să ţipe:

— Atuncea ăsta-i sfârşitu. Aici se termină toată tărăşenia, cât mă priveşte!

Ea se acoperi. Se ridică în picioare pe iarbă şi-şi încheie bluza. Niciunul nu-l observă pe Tom, deşi, dacă s-ar fi uitat în direcţia lui, l-ar fi văzut imediat.

— Eşti o târfă şi gata! strigă Briscoe către fată. Tom icni din nou. Simţea fierbinţeala din josul cefei cuprinzându-i pomeţii. Se îndepărtă cât putu de silenţios, cu ochii încă larg deschişi.

— O curvuliţă de mănăstire! strigă Briscoe şi, cu aceeaşi voce răguşită, o sudui pe fată, folosind cuvinte urâte la care Tom credea că recurg numai băieţii de la „Fraţii Creştini”.

Traversând un petic de iarbă până la stânci, Tom merse pe marginea crestei, privind din când în când cum se sparg brizanţii de stâncile îndepărtate de jos. O notă înduioşătoare se strecurase în glasul fetei când îl întrebase pe portar dacă o iubeşte. Scâncise când el o înjurase.

Tom ştia că la asta se referise Holy Mullihan când îi vorbise atât de insistent despre păcat. Odată se dusese cu Neck Daly şi Deso Furphy unde păşteau caprele, dincolo de ogorul cu grâu, şi aşteptaseră să se suie caprele una pe alta. Neck Daly afirmase că nu exista animal care să nu facă aşa ceva. „Până şi doi şobolani”, spusese. Ceilalţi băieţi îl urmăriseră de aproape pe Tom, să vadă cum va reacţiona, iar el ghicise că numai din cauza asta îl luaseră cu ei. Dar aşa ajunsese şi el să se nască, îşi spuse după aceea, cu mama şi tata făcând-o undeva pe câmp, fiindcă nu erau căsătoriţi. „Mare mizerie, Tom”, spusese Holy Mullihan, când aflase cum pândiseră caprele. Lui Holy Mullihan nu-i scăpa nimic: avea ochi la ceafă. „Să nu mai faci aşa ceva niciodată, Tom. Promite-mi imediat”. Neck Daly şi Deso Furphy i-ar fi spus să meargă şi să-şi tragă singur nişte palme, dar Tom îi promisese, ca să scape mai uşor.

Porni spre interior, pe un drum drept şi plat, cu mlaştini de turbă pe ambele părţi. Mama lui s-o fi întins acolo ca fata de la tarabele de peşte, protestând, dar îmbrăţişând totodată masculul. „Or fi şi oameni care cred asta, să ştii”, îi spusese Holy Mullihan. În legătură cu ideea că un păcat n-avea cum să nu-i contamineze.

Din urmă îl ajunse o femeie îmbrobodită, într-o căruţă trasă de un măgar. Femeia obligă măgarul să meargă mai încet, ca să poată vorbi cu Tom. El mai văzuse măgarul ăsta, priponit la chei. Fusese după tărâţe pentru orătănii, îi spuse femeia, locuia aproape de şantierul podului; podul avea să-i fie foarte util în viitor.

— L-am cunoscut pe Corny Dowley, adăugă ea, şi, din felul cum o spusese, Tom îşi dădu seama că ştia cine era el, ştia că Dowley îi omorâse tatăl. N-ar da doi bani pe Corny Dowley, mai zise ea. Mare nemernic, individul ăla.

Femeii îi era milă de el, încerca să-i arate puţină bunătate, dar chiar şi aşa nu-i propuse să se urce în căruţă lângă ea. Tom se gândea la asta în timp ce ea îi vorbea.

„Să nu te apropii de băiatul ăla”, o fi zis tatăl lui Dorrie Deavy. Fraţii Deavy treceau pe partea cealaltă când îl zăreau venind; îi surprinsese făcând asta. În ziua când o întâlnise, bunica dorise să-l sărute, dar se răzgândise, întocmai ca domnul Coyne. Deso Furphy şi Neck Daly se complicau cu el numai din curiozitate.

— Nu credeam să văd vreodată un pod, zise femeia din căruţă. Nu-i aşa că pot face minuni?

Tom o aprobă. Nu se gândise niciodată la maică-sa în felul acela, în plin câmp şi pe jumătate dezbrăcată. Doar se prefăcuse că înţelege când Holy Mullihan insistase să spună rugăciuni ca să se cureţe de păcat. Iată de ce toată lumea ţinea neapărat ca el să atingă lutul sfânt.

Femeia îi spuse la revedere, scuturând hăţurile ca să-l facă pe măgar să iuţească pasul când coti pe drumeagul ce ducea la casa ei. De departe răzbăteau până la Tom glasurile muncitorilor de la pod, iar când podul deveni vizibil observă că se întindea deja pe paisprezece suporţi de fier. Trei camionete golite de încărcătură umpleau aerul de praf, îndepărtându-se. „Un tip la Spovedanie”, începea un banc de-al lui Neck Daly. „«Părinte, am păcătuit: am călărit o femeie din Carrigtohill.» La care popa întreabă: «Dar nu e mai bine decât să fi mers pe jos?» înţelegi, Tom? Ai priceput poanta?”

Bunica s-ar speria de moarte dacă ar fi în aceeaşi cameră cu el; din această cauză nu se puteau duce acasă la ea; bunicul s-ar înspăimânta dacă Tom s-ar apropia de el. „Avem destule corcituri”, îl auzise pe domnul O’Hagan plângându-se, în timp ce-i trăgea un şut unui câine ce se urcase pe o căţea lângă pompa de benzină a domnului Coyne. Corcituri erau toţi câinii bătrâni, cu înfăţişări bizare, potăile de la colţ de stradă, pline de praf şi de pureci, născute şi ele din neglijenţă. „Dumnezeu ne ia sufletele înapoi”, anunţase Holy Mullihan; sufletele erau doar împrumutate. Undeva, pe dealurile de dincolo de oraş, trăia un om care suferea de o boală teribilă; locuia într-un bordei, orb de ambii ochi, abia dacă mai putea să umble. După Holy Mullihan, era în starea aceea fiindcă se născuse din păcat.

*

Auzind zgomot de paşi pe brâul de pietriş, Villana îndoi foaia romanului şi, cu ţigările şi bricheta în mână, ieşi în întâmpinarea soţului. îi turnă un pahar de sherry. îl puse să-i povestească despre ziua lui de muncă. Ascultă detalii despre disputele ivite şi bârfe despre cele petrecute la tribunal. Nu se linişti decât după ce el aborda din nou subiectul frumuseţii ei copilăreşti şi-i spuse ce mult însemna pentru el.

Sosiră scrisori pentru John James. Conţineau scuze, dar el le arse pe toate fără să le mai recitească. Se pomenea în trecere şi de bani, într-un enunţ care dădea de înţeles că ei nu contau, că între prieteni banii nu contează niciodată. Dar, în scrisorile ulterioare, suma de referinţă părea să câştige în importanţă. Se subliniau condiţiile în care suma fusese retrasă de la banca Munster & Leinster, timpul în care rămăsese în cutia de pălării, sosirea femeii, în cele din urmă, pe insulă. Se înţeleseseră să fie considerată un împrumut, specifica una dintre scrisori, deşi nu se precizase când şi în ce fel urma să fie achitată datoria.

John James înjură. O blestemă pe femeie. Piciorul îl durea. Nu conveniseră asupra nici unui împrumut; bancnotele îi fuseseră oferite în public, spre marea lui ruşine. Era clar că va trebui să înapoieze banii, nu avea niciun drept asupra lor. Era clar că nu avea încotro: va trebui să mai meargă o dată la pensiune. Fără să ştie de ce, aşteptă să se facă din nou luni după-amiază.

— O, scumpulel O, băiatul meu drag!

Ea izbucni în plâns de cum îl văzu. Scuzele exprimate în scrisori îi curseră din nou de pe buze. Era gata să îngenuncheze în faţa lui dacă asta dorea. În ziua aceea, fusese afectată de insolaţie, pentru nimic în lume n-ar fi vrut să saboteze masa de nuntă.

El încercă să-i pună în mână bancnotele, numărându-le, ca să nu apară discuţii după aceea. Încercă să se comporte hotărât, ca un om de afaceri. Dar bancnotele căzură pe jos şi a trebuit să se aşeze în genunchi ca să le adune. De cum îşi îndreptă trupul, simţi un braţ înlănţuindu-i talia. Se scutură, insistând că venise strict pentru afaceri, dar într-un fel sau altul se pomeni urcând la etaj şi, în clipa următoare, ea îi spunea că-l iartă, dar că e foarte nepoliticos să nu răspunzi la

scrisori, mai ales dacă expeditorul e bolnav. Stropi cearşafurile cu apă de colonie, iar când el clătină din cap, îi spuse să nu fie prost.

Carriglas, 16 octombrie 1931. Soarele străluceşte pe mirişte, în grădină cad petalele. Merele au fost culese, aerul miroase dulce a toamnă. Din greşeală, parcă, pomii cu frăguţe înfloresc din nou, apoi vine rândul margaretelor.

— Nu uiţi niciodată, mi-a spus el azi după-amiază, luându-mi din mână cana de ceai, în livadă, unde se taie pomii bătrâni.

A ezitat puţin, ca şi cum ar fi vrut să mai spună ceva, dar, până la urmă, n-a mai spus.

*

Preţ de câteva clipe, doamna Rolleston uită că Villana se măritase cu un jurist şi se întrebă de ce citea acesta ziarul în livingul ei. La Carriglas era un du-te-vino continuu, servitori şi musafiri, prieteni, rubedenii, zugravi şi lipitori de tapet, amici de-ai unor amici, omul care repara balustrada scării. Venise şi Sarah Pollexfen. Venise singură. Linchy sosise şi el.

Închise ochii. Un cintezoi zbura prin salon, iar ea rupse hârtia în bucăţi. „Hai să omoram iepuri”, strigase fiul său, iar în micul studio, Villana desprinsese puşca de pe perete. Cu ochii închişi, îşi aminti de pregătirile de nuntă, de nunta propriu-zisă: evenimentele şi declaraţiile îi reveniră rapid în minte şi se sfădi pentru măgăria de a fi uitat că Villana se măritase cu avocatul.

— Rămăşiţele verii au dispărut, remarcă ea. Partea mai frumoasă a iernii abia urmează.

O ascultară, uitând deocamdată de cărţi şi de ţigări, îi cinsteau vârsta, îi arătau respectul cuvenit: aşa îi crescuse ea. Ziarul avocatului zăcea pe genunchii lui, lucrul de mână al lui Sarah Pollexfen rămase neatins.

— Octombrie e luna mea de toamnă favorită, răspunse, îndatoritor, Villana.

Soţul ei o seconda, enumerând, cu unele comentarii, lunile acestui anotimp. Noiembrie îi plăcea cel mai puţin, afirmă el.

— Aş dori să ne ocupăm de soarta bijuteriilor mele, îi anunţă ea. Oricum mă voi despărţi curând de ele.

Asta nu le-a plăcut. Frunţile fine ale nepoţilor Rolleston se încruntară. Nu-i susţinură privirea. Nu doreau să discute acel subiect.

— Ei, asta-i acum, răbufni Villana.

Dar, de vreme ce tot începuse, de vreme ce se aventurase în subiect, era fără îndoială mai bine să continue.

— Nu vreau să te supăr, Villana, nici pe tine, nici pe altcineva. Fac, pur şi simplu, eforturi să conversez. Doamnele bătrâne mor în somn, dacă n-aţi aflat.

Nu ştia dacă îşi mai iubea nepoţii – credea că mai degrabă nu, că nu-i mai iubea de mulţi ani. Simţea că o jigniseră şi considera acest lucru o nedreptate, pentru că, la urma urmei, le era doar bunică, nu mamă.

— Cereţi să vină de la Cork, urmă ea, pe un ton ce nu admitea replică, cineva care să le evalueze. Acceptaţi orice ofertă, numai să nu fie hoţie curată.

— Nu e nevoie, începu John James. Pe cuvânt că nu e nevoie.

— Ba da, este. De fapt, trebuie s-o facem, ştiţi.

Le explică apoi că trebuia cumpărat neapărat automobilul ales de proprietarul garajului pentru familie.

— N-o să vă împovărăm cu el, îl linişti ea pe avocat. Villana v-a spus că nu se mărită pentru averea dumneavoastră.

Ţinuse să clarifice acest aspect, în caz că Villana nu-i făcuse şi lui această declaraţie, Villana fiind uneori cam neglijentă. Cum fusese şi în copilărie, de altfel.

— Şi, de vreme ce tot am abordat subiectul şi avem un om al legii aici, printre noi, ar mai fi o problemă. Trebuie să avem grijă şi de copilul ăla.

Nici asta nu le plăcu. Vorbi John James, străduindu-se, presupuse ea, s-o împace; ea nu-l ascultă. „Tu eşti capul familiei acum”, îi spunea tatăl lui, ori de câte ori pleca la regiment, dar John James nu avea o fire de conducător. John James, îşi spusese ea adesea, ar fi trebuit să fie comis-voiajor.

— Copilul… începu Villana, dar ea, considerând că i se încalcă privilegiul, o întrerupse.

În această chestiune, nu avea încredere în Villana. Nu avea

încredere în John James. Iar Lionel ceda la presiuni. Gata cu picnicul, gândi; amurgul se topea în întuneric. Îi plăcea cum sună propoziţia şi ar fi vrut s-o repete cu voce tare, dar se abţinu.

— Stai puţin, Villana.

Se răsuci ca să privească la avocat, oferindu-i zâmbetul care odinioară îi tulbura pe tineri.

— Finnamore, aţi vrea să vă îngrijiţi de redactarea actelor?

— Actele pentru domeniu, doamnă Rolleston? Vă asigur că deja o fac, cât de repede se poate. Din păcate, nu poţi sili legea să-şi iasă din ritmul natural. Dar, indubitabil, avansăm.

— Nu mă refer la actele proprietăţii. Dacă Villana nu v-a spus, o să vă spună curând: n-are absolut niciun rost să înhăţaţi pentru noi pogoanele alea uitate.

— Nu intenţionam să le înhaţ, doamnă Rolleston, ci numai să reprimesc ceea ce aparţine incontestabil familiei.

— Vreţi să vă ocupaţi, Finnamore, de întocmirea documentelor prin care să fie asigurat viitorul băiatului din căsuţa portarului?

— Da, fireşte. Dacă asta doriţi. Cât despre cealaltă treabă…

— Un copil ca el este ţinut ascuns de multe ori, ştiţi. Eu, cu ani în urmă, am decis ca lucrurile să se petreacă altfel. Ca atare, avem o obligaţie.

Avocatul părea siderat, dar, oricum, încuviinţă din cap şi doamna Rolleston se arătă încântată. Închise iar ochii preţ de o clipă, fiindcă simţea că răsuflarea îi devine sacadată, şi se gândi să-i odihnească puţin. Vocea avocatului răsuna în continuare, informând-o despre lucruri irelevante.

— Aţi înţeles, Finnamore, cum a murit tatăl băiatului aceluia? V-a explicat nepoata mea?

— Sigur că da. Cred că ştiu destul de bine. Odată ca niciodată, fireşte, existase un alt copil:

poate că Villana nici despre asta nu-i povestise. Ceilalţi, toţi, poate n-ar fi vorbit cu niciun suflet de om, ţinând totul numai pentru ei, cum fuseseră obişnuiţi din copilărie. Va veni o zi, cândva în viitor, când nimeni nu va şti, când adevărul va fi îngropat şi va zăcea ca o comoară uitată sub pământ.

— Sper că recunoaşteţi, i se adresă avocatului, că aveţi o datorie în toate astea? Sunteţi un om isteţ. Mai isteţ decât Rollestonii.

— Discuţia asta n-are rost! izbucni brusc Villana, bâlbâindu-se uşor din pricina enervării. Să nu vorbeşti aşa cu Finnamore!

— Nu vorbesc într-un fel special cu el. Nu-l insult dacă-i spun că e isteţ. La bătrâneţe, Finnamore, începi să te îngrijorezi că inocenţii vor fi pedepsiţi. E suficient că bietul Linchy a murit din greşeală.

Mâinile, care se odihneau relaxate pe braţele fotoliului, o împinseră subit în picioare. Sarah Pollexfen schiţă un mic gest, ca pentru a o sprijini. Lionel făcu şi el un pas înainte. Dar ajutorul nu era dorit, iar ei ar fi trebuit să ştie.

— Să fiţi absolut convins, Finnamore, că nepoata mea v-a explicat împrejurările morţii majordomului. Vă cer să fiţi sigur. E o dorinţă personală.

Ar fi fost prea simplu să spună doar că pe asfalt ar fi trebuit să se afle, împrăştiate, carnea şi oasele nepoţilor ei. Era uşor să evite esenţa problemei şi, fireşte, lumea chiar asta dorea să facă.

— Fireşte, zise ea, tare.

Nimeni nu comentă. Se aşteptase ca John James ori Villana să protesteze mai vehement, dar nimeni nu mai rosti niciun cuvânt. Sarah Pollexfen, simţind că nu-i era dorit ajutorul, rămăsese pe loc în picioare. Lionel privea lung o carpetă de pe podea. John James se sprijinea de perete, între cele două uşi de sticlă. Villana se juca nervos cu bricheta.

Crezu că vede buzele avocatului mişcându-se, desigur pentru a spune că e de acord cu cererile ei, pentru a o aproba în stilul lui avocăţesc, fără a se trăda prea mult. Finnamore străbătuse încăperea şi acum stătea rigid lângă fotoliul nepoatei. Îi făcuse nefericiţi pe toţi, îşi spunea, şi erau bucuroşi că pleca, de teama a ceea ce le-ar fi spus în continuare.

— Vă cer iertare, le zise, dar cu o voce atât de sleită încât se întreba dacă o auziseră.

Se sculă cu un efort. Acum nu mai conta decât copilul din căsuţa portarului, zise. Numai el mai conta, fiindcă el era moştenitorul ei.

*

Carriglas, 27 octombrie 1931. În salon, foşneau paginile ziarului Irish Times, întoarse de John James. Se auzi şi zgomotul pietrei din bricheta Villanei, scoţând scântei. Nimeni nu vorbea. Domnul Balt dădea impresia că e supărat şi stingher, la fel de uimit ca şi mine, niciunul din noi nefăcând parte din rândurile familiei. De la căsătorie încoace, Villana a fost atentă cu el într-un fel de care n-o crezusem în stare, făcând mare caz de felul cum îi sunt gătite ouăle, cum îi sunt călcate hainele.

— Finnamore, mi-a spus el. Să-mi spui Finnamore, fiindcă mie mi-ar plăcea să-ţi spun Sarah.

Să nu uit. Să mă adresez lui ca Finnamore, deşi în jurnal ştiu că voi continua să scriu „domnul Balt” şi întotdeauna mă voi gândi la el ca la domnul Balt. De asta sunt sigură.

Ceva mai târziu, trecând pe lângă uşa de la camera copiilor, i-am auzit vocea, ridicată:

— Dar nimic nu o poate face, insista el. Nimic pe lumea asta nu-mi poate schimba sentimentele faţă de tine.

Drept răspuns, am auzit un murmur şi, cu şi mai mare patimă decât înainte, el şi-a confirmat declaraţia de fidelitate.

În dormitorul meu, acum când scriu, îmi răsună iar în minte glasul bătrânei doamne, insistând asupra morţii majordomului şi a prevederilor testamentare în favoarea copilului din căsuţa portarului. Prin licărirea lămpii, o văd pe Villana privind în altă parte, ca şi cum ar căuta consolare în florile umbrite din grădină. John James suspină. În ochii lui Lionel se citeşte mai multă durere decât am văzut vreodată pe chipul unui om.

Carriglas, 22 noiembrie 1931. Azi a venit un om cu o ofertă pentru bijuteriile doamnei Rolleston. Oferta a fost acceptată, la insistenţele ei.

Carriglas, 2 j noiembrie 1931.

— Te rog, i-am spus, te rog să-mi spui.

Nu mi-am putut înfrâna aceste cuvinte. De fapt, asta a fost tot ce am putut face ca să nu vorbesc mai mult, să nu-i mărturisesc că îl iubesc din ziua când m-a lăudat pe terenul de tenis. Am aşteptat, privindu-l, îndemnându-l parcă, să-mi vorbească. Zâmbind, el a rostit

doar atât, cu multă tristeţe în glas:

— Draga de Sarah. Draga şi generoasa de Sarah.

9

Tom şi doamna Rolleston

Tom aşteptă să apară sora Conheady. Linoleumul de pe podea fusese proaspăt lustruit şi în aer mai mirosea încă a ceară de parchet. Niciodată nu era cald în încăpere, iar uşile de sticlă ale bibliotecilor nu erau niciodată descuiate când poslujnica îl conducea aici ca s-o aştepte pe sora Conheady. Se întreba câte cărţi erau în total. Se întreba cine le mai împrumuta. Niciodată nu văzuse pe altcineva în bibliotecă.

— Ah, Tom, ce m-aş face fără tine, zise sora Conheady, sosind fără zgomot.

Apăsarea clanţei şi mişcarea uşii nu-i deconspiraseră intrarea: întotdeauna îşi făcea simţită prezenţa numai prin salut. Descuie dulapul de cărţi şi apoi sertarul în care îşi ţinea caietul roşu.

— A citit Camere întunecate? Îţi spune ceva titlul ăsta?

El examina titlul, scris cu litere mari, cu cerneală, pe învelitoarea de hârtie cafenie. Deschise cartea. De Philip Gibbs, scria pe pagina de gardă.

— Nu se numără printre cărţile aduse de mine înapoi, zise el.

217

Sora Conheady puse pe o poliţă volumul restituit acum. Domnişoara V. Rolleston, scrise în caietul ei roşu, după care ţâţâi nemulţumită. Corectă însemnarea, scriind Doamna V. Balt. Făcea aceeaşi greşeală a opta oară. Tom ţinuse socoteala.

— Aşa, zise ea, întinzându-i cartea.

Primind-o, încercă să-i atingă degetele cu ale lui, ca să constate dacă şi le va retrage repede. Nu reuşi, deoarece degetele ei ţineau cartea de celălalt capăt. Se întrebă dacă o ţinea anume de acolo, având în vedere că o călugăriţă trebuia să fie deosebit de vigilentă.

— Îţi intră în obişnuinţă să notezi un anumit nume, explică ea, cum procedase şi în cele şapte ocazii precedente. O duce bine doamna

Balt în zilele astea?

— Cred că da.

— Du-i-o şi pe asta. Am pus-o în sertar pentru dânsa.

O nouă şansă de a descoperi dacă-i va îngădui să-i atingă mâna. Ieşirea din ruine, citi pe coperta cărţii oferite de ea. Dar o ţinea în acelaşi fel, cu degetele departe de mâna lui.

Încuie uşa cu geam de sticlă, pe urmă şi sertarul unde ţinea caietul roşu şi, câteodată, cărţile rezervate pentru cineva. îi plăcea mirosul de stofă emanat întotdeauna de ea şi felul cum îi foşnea uneori rasa, clinchetul mătăniilor când se întindea până la o poliţă înaltă. Deso Furphy spunea că toate călugăriţele sunt tunse chilug.

— Soră Conheady, întrebă el, v-ar fi teamă să mă atingeţi?

Fruntea-i înaltă şi netedă, ceva mai puţin albă decât broboada care o încadra, se încreţi imediat. Ochii goi, care nu trădaseră niciodată vreo emoţie în prezenţa lui, se întunecară perceptibil. O mână dibui rozariul atârnat între cutele rasei.

— Să te ating, Tom?

— Din cauză că sunt aşa cum sunt.

Ea nu se mişcă. Rămase în picioare în faţa dulapului, cu spatele lipit de el. Neliniştea creştea pe chipul ei. Tom simţea că-l goneşte, deşi ea nu-i vorbea. Nu voia să plece. Voia să-i explice că înţelesese de ce are lumea părerea asta despre el, încă de când îl surprinsese pe Briscoe cu fata, Briscoe încercând să facă lucrul pentru care domnul O'Hagan îi trăsese un şut potăii. Dorea să-i relateze surorii Conheady cum repetase Dorrie Deavy spusele tatălui ei şi cum se răzgândise domnul Coyne să-l primească în casă şi cum bunica voise să-l sărute, dar se abţinuse. Voia să-i spună că oamenii mari nu aveau nimic împotrivă să se afle în aceeaşi cameră cu el, că doar băieţii Deavy treceau pe cealaltă parte a străzii. Femeii din căruţă îi fusese milă de el, dar nu voise să se molipsească. Începu din nou istorioara cu Briscoe şi fata, cum era trântită haina lui Briscoe lângă cei doi, pe iarbă.

— Despre ce vorbeşti?

Sora îşi făcu semnul crucii. Nu trebuia să vorbească aşa, îi zise. îl îndemnă să meargă la Cuminecare. îl întrebă dacă avea grijă de fântâna sfântă.

— Da, mă ocup tot timpul de ea.

— Când îţi pui mâna jos pe lut, ţine-o acolo cât poţi de mult. Nu mai vorbi despre toate celelalte lucruri.

Tom intui că ea se ruga. Nu-i ieşea dintre buzele încremenite niciun sunet, dar el îşi dădea seama că intervenea în favoarea lui. Când socoti că sora terminase, zise:

— Am vrut doar să vă întreb.

— De îndată ce te întorci pe insulă, să te duci la locul acela şi să-ţi bagi mâna în umezeală. Să spui acolo rozariul.

— Da, promise el.

Dădu să plece, dar ea îl chemă înapoi când ajunse la uşă, rugându-l să mai aştepte o clipă. Deschise sertarul şi scoase caietul roşu. Rupse o pagină, scrise iute ceva pe ea şi căută, nerăbdătoare, un plic. Pentru că nu găsi niciunul, îndoi de câteva ori foaia şi scrise pe partea exterioară.

— Dă-i-o doamnei Balt. Pune-o într-o carte, dar să-i atragi atenţia. Nu uita, acum.

— Îmi pare rău de ce v-am întrebat.

Sora Conheady nu-i mai răspunse. îşi ţinea capul plecat, iar Tom ieşi din încăpere, neştiind dacă zbuciumul de pe chipul lui se atenuase. În hol, Maica Stareţă păşea de colo-colo, vorbind încet cu o novice pe care Tom n-o mai văzuse. Absorbite de conversaţie, nu-l văzură trecând. El ridică mâna, scoase lanţul uşii şi o închise silenţios după el.

— Ce faci, Tom? îl întrebă domnul Coyne când trecu pe lângă pompa de benzină, iar el răspunse că face bine.

Pe tot drumul până la chei, nu găsi momentul oportun ca să citească biletul surorii Conheady, fiindcă dacă l-ar fi văzut, cineva ar fi tras concluzia că făcea un lucru nepermis. Pe feribot nu-l putu citi în prezenţa barcagiului, dar pe insulă, când nu mai putea fi văzut de pe barcă, scoase cele două cărţi din ghiozdan şi extrase foaia împăturită care se afla într-una dintre ele. Pe viitor, vă rog să trimiteţi una dintre slujnice după cărţi, indica scrisul surorii Conheady, atât şi nimic mai mult.

Puse la loc biletul între paginile romanului Ieşirea din ruine şi-şi continuă drumul, trecând de căsuţa portarului, pentru că de regulă

lăsa cărţile de la bibliotecă în bucătărie, de îndată ce le aducea. Ar fi trebuit să ştie că se va întâmpla ceva rău dacă e sincer cu sora Conheady. „Asta va fi prima citită şi de tine”, îi spusese odată, luând o carte din raft şi citindu-i câteva rânduri despre un naufragiu.

În bucătăria conacului voi să-i povestească mamei ce se întâmplase, dar, ştiind că ar supăra-o, se răzgândi. Aşeză volumele pe masă, ca întotdeauna, iar biletul îl puse pe teanc, să se vadă. Mama strigă din spălătorie, interesându-se dacă cel care sosise era Tom.

— Las aici cărţile şi un bilet de la sora Conheady.

— Tom, te-a chemat doamna Rolleston. Vrei să urci la dumneaei în dormitor?

Ca să mai cumpăr un ordin poştal. Repetă această propoziţie în timp ce urca scările din spate, imaginându-şi mutra domnului O’Hagan la poştă şi felul cum şoptea numai pentru sine, în timp ce răsfoia încet hârtiile din cutia cu ordine poştale.

— A, Tom!

— Bună ziua, doamnă Rolleston.

Şedea pe pat, proptită în perne. Îi zâmbi. îi indică banii de pe măsuţa de toaletă şi plicul deja adresat de lângă ei. Mâine, când avea să fie la mănăstire… începu ea, dar nu mai era nevoie să continue, fiindcă Tom înţelesese.

— Tom, îl strigă ea, pe când acesta dădea să plece. Vino aici, lângă mine, Tom.

El se duse până la marginea patului şi rămase nemişcat. Ea îl privi cu un surâs vag pe buze, cu ochii mai strălucitori decât îi văzuse el vreodată, cu obrajii mai brăzdaţi de riduri şi mai scofâlciţi decât oricând.

— Tom, repetă ea şi, spre uluirea lui, întinse braţele spre el, dorind să vină şi mai aproape.

Îi mai rosti o dată numele, apoi el simţi pielea zbârcită a feţei ei pe obrazul său, buzele ei sărutându-l, la fel de uşor şi cald ca atunci când îl săruta mama înainte de culcare. Mâinile ei îl ţineau de umeri, strângându-l tot mai tare.

— Spune-mi adio, Tom, şopti ea, dar Tom nu zise nimic, de teamă că i-ar da drumul dacă ar face-o.

*

În bezna altei nopţi, gândurile şi amintirile se amestecau. Goneau nebune, dar nu voiau să curgă liniştit împreună. Razele soarelui îi încălzeau fruntea. îşi privea aburii răsuflării în aerul îngheţat. O auzi râzând, când doi oameni călare, doi desfrânaţi din Mallow sau cine ştie de unde, se învârteau, în şa, printre mobile. O orchestră cânta în chioşcul de pe scări, picioarele ei dansau. Dacă n-aş fi avut aşa un ghinion săptămâna trecută, îi aminteau familiarele bucle ale caligrafiei lui Kathleen Quigley.

Totul, de fragilitatea vinişoarelor unei frunze căzute, va fi făcut praf de aceeaşi nepăsătoare atingere care-i luase pe soţul ei, pe mama nepoţilor ei, pe Lineby şi acum, la sfârşit, şi pe Dowley. Nu e de mirare că Dowley a ajuns în halul în care era, când ar fi putut fi un soţ bun pentru o fată? Dar zic adevărul când vă spun că nu sunt supărată. Nu există om pe lumea asta care să nu ştie că aţi fost întotdeauna bună ca pâinea caldă cu Kathleen Quigley. Pândise, la răscrucea de la Lahane, nişte oameni cu care, în alte vremuri, poate ar fi fumat o ţigară. Stătuse la pândă pe treptele sălii de biliard şi devenise victima propriei sale ambuscade. Mama lui intrase în valuri în ziua înmormântării.

În dormitor ardea focul, ca întotdeauna în lunile de iarnă. Lampa de pe măsuţa de toaletă împrăştia o lumină galbenă şi palidă. Dormise în camera asta mai bine de şaptezeci de ani. Fiul mort înaintea ei fusese zămislit şi adus pe lume aici. Lacrimile ei udaseră primitoarea căldură a patului în care zăcea acum, nu o dată lacrimi de bucurie. „Îmi pare tare rău, Brigid”, încercase s-o consoleze, când Brigid plânsese şi ea. „Îmi pare tare rău”. Rămăşiţele stătuseră mult timp acolo, acoperite cu cearşafuri, un cearşaf fiind înlocuit cu altul, fiindcă sângele nu se oprea din curs. Nu vi s-ar linişti conştiinţa dacă aţi trimite câţiva şilingi? Dar conştiinţa rămăsese trează, să-şi bată joc şi să insiste că i se cuvenea mai mult.

— Doamnă Rolleston.

Sarah Pollexfen stătea în uşa deschisă, cu o lampă în mână.

— Aţi zis să vin să vă urez noapte bună.

— Zău? Te rog să mă crezi, am uitat.

— V-am trezit. îmi pare foarte rău.

— Nu, nu m-ai trezit, câtuşi de puţin. Ia loc, Sarah. Şezi undeva să te pot vedea. Noi două n-am mai vorbit de secole.

Din pat, urmări cum este pusă lampa pe măsuţa de toaletă, nu lângă cea care nu mai lumina, ci de cealaltă parte a oglinzii împodobite. Sarah Pollexfen şedea în cercul de lumină aruncat de unica lampă aprinsă, cu spatele la flacoanele de parfum şi la periile de păr cu mâner de fildeş, cu degetele atingându-i-se în poală.

— Nenorocita călătorie până la patul unei femei, căsnicia goală, vinovăţia născând vinovăţie. Înţelegi?

Trebuie că închisese ochii, fiindcă, redeschizându-i, o văzu pe Sarah Pollexfen scuturând din cap. îi spuse că voia totul în scris. Voia ca totul să fie consemnat în jurnalul lui Sarah Pollexfen, ca adevărul să călătorească mai departe. Sau să fie lăsat în trecut, după cum era cazul.

— L-au terorizat, Sarah. Zi de zi, toată vara, l-au vânat pe copilul ăla ca pe un animal.

*

Carriglas, 12 decembrie 1931. Ceva mai devreme în dimineaţa aceea, îmi povestise visul ei: cum şedea într-o gondolă la Veneţia în luna de miere şi gondola devenise un vapor, împodobit cu panglici, care o dusese înapoi la insula ce urma să-i devină cămin. Pe treptele casei, strânsese, una după alta, mâinile servitorilor.

— Tot ceea ce ţi s-a părut frumos la Carriglas, Sarah, a fost frumos şi pentru mine.

Pe atunci nu exista feribot; dacă un locuitor al insulei se îmbolnăvea, venea la conac şi primea îngrijire. Descrise oraşul de atunci, afacerile înfloritoare, frumosul podium pentru fanfară dăruit de familia Rolleston pentru decorarea falezei.

Dar când am stat cu ea, seara, dispoziţia i se schimbase. Ştiam, desigur, de întâmplarea care, pare-se, o obseda. La urma urmei, fusesem aici aproape tot timpul. Şi eu, la rându-mi, fusesem supărată pe copii.

— „Veniţi să vânăm iepuri!” striga tatăl lor când erau micuţi. Pe urmă o ridica în braţe pe Villana, ca să poată desprinde puşca din cui. Apoi dispăreau, el şi copiii.

— E mai bine să uitaţi, doamnă Rolleston. S-a întâmplat atât de

demult!

Răsuflarea i se mai domoli, închise ochii. Încet, am mai pus câţiva butuci pe foc, iar când flăcările s-au înteţit mi-au obosit mie ochii. Am aţipit un minut sau două.

— L-am visat prea des pe copilul ăla cu părul roşu. Prea des, Sarah.

Vocea ei m-a trezit. A făcut o pauză şi a vorbit iarăşi, întrebându-mă dacă şi eu visez lucruri pe care am încercat să le alung din memorie cu ani în urmă. Am negat din cap, dar, în timp ce făceam asta, tot ceea ce mă tulburase atunci mi-a revenit în minte. Copilul cu părul roşu alerga peste pajişte şi stânci, alungat dintr-un bordei ce mirosea a foc de turbă şi a fiertură de cartofi. Era în picioarele goale, într-un pulover zdrenţuit. Fugea iute ca un iepure.

— Ştiai, Sarah, că tatăl lui plecase de multă vreme de pe insulă, ca să traverseze oceanul până în America? Un unchi prostovan – poreclit acum Paddy Beţivu – împărţea coliba cu el şi cu mama lui. Dumnezeu ştie ce s-a întâmplat cu tatăl, multă lume dispărea, pur şi simplu.

— Doamnă Rolleston, toate astea s-au petrecut de mult. Mai bine să le dăm uitării.

— Nepoţii mei au vânat un copil, Sarah. Nepoţii mei şi fratele tău. Ca şi cum ar fi fost dreptul lor, l-au vânat. Copiii de la Carriglas.

M-am sculat şi am traversat încăperea, l-am luat mâinile într-ale mele, sperând ca atingerea mea să-i împrăştie tristeţea. Dar ea a repetat ceea ce spusese înainte, cu vocea fermă şi puternică. Cunoşteam detaliile pe care simţea atâta nevoie să mi le spună. Nu doream să le mai aud.

— Vreţi să beţi ceva cald? Lapte? Cacao?

— De-ndată ce a plecat tatăl lor la regiment, puşca a dispărut de pe perete. De cum n-au mai rămas decât două femei de păcălit.

— Nu-şi dădeau seama. Copiii de cele mai multe ori nu ştiu ce fac.

— De câte ori, în vara aceea, gândul la jocul lor o preocupa pe Villana, în timp ce-ţi recita poeziile ei în „şcoala-grădiniţă”, sau îşi apleca fruntea asupra adunărilor date de tine? Îţi pui această

întrebare, Sarah? Te împiedică asta să dormi?

I-am învelit mâinile sub cearşaf şi i-am potrivit pernele. Când m-am întors la şemineu, aveam pielea de găină pe braţe şi pe picioare. După o clipă, ea spuse:

— Unul dintre ei l-a fugărit până într-un loc unde îl aştepta altul. Picioarele îi sângerau de la iarba aspră prin care fugea. Să împiedicat şi a căzut. Asta ai văzut şi tul în visele tale, Sarah?

Nu i-am răspuns. Am încercat să-mi potolesc tremurai mâinilor, apăsându-le tare pe şolduri. Nu, eu nu visasem niciodată aşa ceva.

— Mort de oboseală între stânci, cu lacrimi de frică în ochi, şi puşca de vânătoare ţintindu-l. Asta ai văzut în vis, Sarah? Dar râsetele nepoţilor mei le-ai auzit?

— Bineînţeles că nu.

Am ridicat vocea, care răsuna aproape isteric în liniştea din cameră.

— L-aţi pedepsit pe copii. Au înţeles.

— Da, dar nu m-au ascultat. Nu au ascultat de niciuna dintre noi, Sarah.

— Doamnă Rolleston, vă rog mult, încercaţi să vă odihniţi. Orice a fost, e ceva ce ţine de trecut.

— Nimic nu ţine de trecut. Trecutul nu absoarbe, îndatoritor, tot ce nu ne place nouă.

Continuam să scuz întâmplarea de atunci? Vedeam în ea doar escapada unei zile de vară şi o scuzam fiindcă zilele acelea de vară se scurseseră de mult? Aş fi dat absolut tot ce aveam ca s-o liniştesc, dar ea o ţinea una şi bună, rătăcind înapoi prin anii vieţii ei, vorbind uneori incoerent, dar întorcându-se întruna la copilul cu părul roşu.

— Şi ce i-au făcut ei în vara aceea, Sarah?

— Vă rog, nu vorbiţi aşa, doamnă Rolleston. Vă rog. Vă implor.

Nici nu m-a băgat în seamă. No interesau deloc răspunsurile mele, cu toate că ea punea întrebările. Nu era conştientă de aproape nimic din ce se petrecea în jurul ei, cu excepţia faptului că cineva cu numele meu se afla acolo.

— Ce fel de monstruozitate a încolţit în el în vara aceea, Sarah?

Eu fusesem cea care-i văzuse pe copii întorcându-se în grădină

cu puşca. Fugisem, disperată, spre ei, ştiind că arma n-ar fi trebuit să fie scoasă din studio în absenţa tatălui. „Nu-i spune bunicii”, pledase Villana, pe urmă apăru şi Fiugh şi ştiusem că fusese şi el cu ei. „Ne-am jucat doar, Sarah”, a zis el, dar niciunul nu mi-a spus despre ce fel de joc era vorba. M-a lămurit Haverty, mai târziu, rugându-mă să vorbesc cu copiii. Ulterior, văzând că mustrările mele rămăseseră fără efect, el se plânsese doamnei Rolleston că nepoţii nu renunţaseră la distracţie.

Ea a murmurat ceva în somn şi curând după aceea a deschis ochii. A oftat – o exalaţie şoptită, care abia dacă a vălurit tăcerea. După o clipă, a spus:

— Ce convenabilă este revoluţia pentru cei ca Dowleyl Ce alinare pentru o inimă rănită1.

N-am înţeles, iar când am încercat să gândesc, am simţit că inima mi se revoltă. Cornelius Dowley era legat de tragedia de pe aleea din faţa conacului şi de podul aflat în construcţie. Or, noi vorbiserăm despre copii.

— Există momente pe care nu le uiţi niciodată, Sarah. Oricât ai trăi. Stăteam acolo în zori, aşteptându-i să vină de la petrecere, şi le-am auzit vocile pe mare. Când le-am spus, au ghicit pe loc. „Dowley”, a zis John James.

Nimeni, niciodată, nu mi-a spus acest lucru. Nimeni nu a făcut nici măcar o aluzie cât de mică. O auzisem afirmând că uciderea lui Linchy făcea parte dintr-un lanţ de violenţe care te înspăimântau numai dacă te gândeai la ele. A îngânat ceva doar pentru sine. N-am auzit, până nu a rostit cu voce tare:

— Nu ştiu de ce i-am trimis femeii ălei a hani, dacă nu, poate, ca să cumpăr şi mai multă durere. Căci la ce mai contează dacă află lumea cum cruzimea unor copii s-a întors împotriva unei întregi familii, condamnând-o?

— Nici măcar n-am ştiut…

Am vrut să continui, dar n-am făcut-o. În schimb, am rugat-o iarăşi să se odihnească, oferindu-mă din nou să-i aduc lapte cald sau cacao. Am rugat-o să nu-mi mai spună nimic în seara aceasta. Nu m-a ascultat.

— Când brutele alea de soldaţi l-au împuşcat pe Dowley, au

venit la noi să raporteze. Încântaţi de isprava lor.

— Doamnă Rolleston…

— Ca şi cum ar fi fost dreptul lor, iarăşi, l-au vânat pe Dowley, de data asta până la moarte. În aceeaşi săptămână, a fost ruptă logodna.

Am simţit cum clatin din cap, fără să ştiu de ce. Încercam să o contrazic, fără să ştiu ce anume contraziceam. I-am spus că fratele meu şi Villana fuseseră logodiţi şi pe urmă se hotărâseră să nu mai fie. Ceva ce se întâmpla în mod obişnuit.

— Nu, Sarah. Nu, nici vorbă. Fratele tău şi Villana au întors spatele sentimentelor pe care le aveau unul faţă de celălalt şi poate că au fost siliţi s-o facă. Căci cum s-ar fi putut juca odraslele lor în aceeaşi grădină, fără să li se spună nimic despre întâmplarea care a produs o oribilă rană supurândă? Cum putea să nu le fie revelat motivul tragediei de pe alee? Urma să li se ascundă faptul că încolţirea lui Cornelius Dowleype treptele sălii de biliard fusese o repetiţie ironică? Urma să li se ascundă faptul că mama lui intrase în valuri ca să moară? Şi că totul îşi avusese începutul într-o idilă dintr-o vară lenevoasă?

Glasul ei continuă să răsune, vorbind acum despre soartă: cum, în împrejurări mai fericite, nepoţii ei şi fratele meu ar fi scăpat de mustrările de conştiinţă, întâmplarea le furnizase o intrigă oribilă: într-un alt loc şi într-un alt timp, ar fi crescut sănătoşi şi s-ar fi eliberat de aceste obsesii aberante, ridicând, pur şi simplu, din umeri. Ea pierdu firul lucrurilor pe care dorea să le comunice, deveni incoerentă şi apoi se referi din nou la intrarea în mare a mamei lui Dowley.

— Ţi-o poţi imagina, Sarah? Femeia aceea chinuită, cerşind de la mare uitarea? Soţul decedat şi acum şi fiul. Tot ce-i mai rămânea era viaţa cu un înapoiat mintal într-un bordei. Cu cât era mai frumos viitorul meu, Sarah[1].

Coerenţa o părăsi din nou. Vorbi despre câinii de la Carriglas, din vremurile când era ea tânără. Despre ziua când un cintezoi zburase prin salon şi despre cea în care familia pozase pentru fotografia în ramă argintie din hol şi despre ziua când se bucurase că Lionel fusese declarat inapt pentru serviciul militar în vremea războiului. Timpul îi îmblânzise pe Rollestoni, care veniseră la Carriglas purtând cu ei

stigmatul crimei, dar nu puteai să te încrezi în timp.

— Nu se mulţumeşte să treacă, Sarah. Întotdeauna ţine ba cu unii, ba cu alţii. Femeile ghemuite în unghere, copiii cerşetori, bărbaţii dispăruţi. Va veni cândva şi timpul lor? Cum să vină? Şi totuşi a venit.

Cât de des, în vara aceea, îmi spusesem că nu e cu nimic mai rău decât a pleca în larg cu barca fără permisiune, ori a te căţăra pe copacul uscat de pe ogorul din deal? De câte ori nu mi-am repetat ceea ce-i spusesem acum doamnei Rolleston: copiii nu-şi dau seama. „Tatii îi va fi ruşine cu voi”, le reaminteam, „mie, de asemenea”. Bunica le aplicase cele mai aspre pedepse de care dispunea; eu îl făcusem pe Hugh să promită, separat, că ceva asemănător nu se va mai întâmpla niciodată. La sfârşit, după o nesupunere iniţială, se căiseră, toţi patru. Veselia lor a fost înlocuită de un farmec mai calm; viaţa de familie a revenit la normal. Mai târziu, după ce episodul îi fusese raportat colonelului Rolleston, cum era şi firesc, au urmat mese luate în tăcere, iar darurile aduse la Carriglas au rămas neîmpărţite. Pe urmă, linţoliul dezaprobării a fost ridicat. Aruncând o privire retrospectivă, spre internatul domnişoarelor Goodbody şi spre casa parohială de la Dunadry, m-am convins din nou că toţi copiii sunt violenţi, adeseori primitivi. Nu credeam că există o doză mai mare de răutate la copiii de la Garriglas, o anumită duritate sub chipurile lor frumoase. Nu mă gândeam la fapta lor rea ca la o „vânătoare de copil” şi cred că, pe vremea aceea, nici doamna Rolleston nu o considera aşa. Umbra acelei veri s-a şters datorită insistenţei cu care am dorit să dispară; fără îndoială că se estompase şi pentru ea.

— Am dreptate în ceea ce spun, Sarah, despre alt loc şi alt moment în timp?

Nu i-am răspuns, pentru că nu mai ştiam ce. Murmurul incoerent a reînceput, s-a oprit, a fost reluat. Tăcerea s-a prelungit.

— Te rog să ai grijă de ei, Sarah. Te rog să nu ne părăseşti.

Apropiindu-mă de pat, i-am dat toate asigurările. Tufele de mirt şi florile micuţe trebuiau ocrotite când se instalau primele friguri aspre ale lui Gerar. Întotdeauna ea fusese cea care îşi amintea de asta. Tot vorbind despre grădină, vocea i se subţia, dar după aceea îşi recăpăta vigoarea. Acum va rămâne mereu aici, în dormitor. Nu va mai ieşi

niciodată afară, era sigură de asta. Nu va mai cobori pe scări, până în sufragerie. Dar ceea ce aştepta nu va veni imediat, intuia şi acest lucru.

*

O mică ceată, alcătuită mai ales din odraslele căldărarilor nomazi, înfrunta vântul ucigaş, în timp ce era evocat curajul lui Cornelius Dowley. Erau prezenţi Fratele Meagher şi bărbaţii care fuseseră cu Cornelius Dowley, cu unsprezece ani în urmă, la răscrucea de la Lahane. Ascultătorilor li se atrase atenţia asupra inscripţiei gravate ce conţinea datele naşterii şi morţii şi lăuda vitejia eroului. Podul era sfinţit acum, aşa cum prezisese Holy Mullihan. Inginerul şi şeful de şantier însărcinaţi cu proiectul erau şi ei prezenţi, mai mult ca să se asigure printr-o inspecţie finală că totul era în regulă, decât ca să participe la modesta ceremonie. Muncitorii care înfipseseră stâlpii în beton sub suprafaţa apei, aşternuseră podul şi construiseră coloanele de la cele două capete curăţau şanţurile de lângă şosea, la vest de oraş.

După ce plecaseră toţi, Tom alergă înapoi pe pod. Îl văzuse pe Fratele Meagher privindu-l, pe sub sprâncenele ce i se uneau în josul frunţii. Fratele Meagher considera că nu avea ce căuta acolo; Tom avea chiar impresia că observase un gest involuntar al mâinii Fratelui Creştin, un zvâcnet înapoi, ca un semnal că e cazul să plece, dar gestul fusese cenzurat imediat. „Când ai să vii la Fraţi”, îi prezisese Holy Mulligan, „Fratele Meagher nu te va slăbi din ochi. Va fi de datoria lui, Tom”.

Nu mai era mult până la Crăciun. În ziua de Crăciun, fără excepţie, Tom mergea la conac să ia masa în bucătărie. La mijlocul mesei, doamna Rolleston cobora cu daruri pentru el, pentru mama sa şi toţi ceilalţi din bucătărie. Pe bufet atârnau crenguţe de ilice şi la desert aveau întotdeauna budincă de prune făcută de mama. Era deja noapte când coborau pe alee până la căsuţa portarului.

În acest an, însă, lucrurile nu vor mai fi la fel. Mama îi spusese că va fi o schimbare, pentru că doamna Rolleston nu mai putea coborî. Tom nu credea că o va mai vedea vreodată, dar se gândea deseori la ea, cum stătea în fotoliu, la fereastra camerei. N-o să-şi mai bată capul cu ordinele poştale, îşi imagina.

În căsuţa portarului, Tom stătea lângă plită, încălzindu-şi

mâinile la metalul fierbinte. Era prea frig ca să urce până la locaşul schimnicului şi astăzi nu era nevoie de el la bucătărie sau în oficii.

— Tom! se auzi vocea lui Patty şi, în clipa următoare, fata împinse uşa din curte, ţinând în mână un exemplar din The Irish Times pe care fusese trimisă jos la debarcader ca să-l aducă. Ce mai faci, Tom?

Se aşeză lângă el, să se încălzească şi ea. După Sfântul Ştefan, cursele de feribot vor înceta, o anunţase barcagiul. Altă noutate nu avea, aşa că despre asta vorbiră.

10

Sarah ne părăseşte

— Le duc eu jos, se oferă Patty, în dormitorul de un roz bolnăvicios unde a survenit decesul lui Sarah şi unde jurnalele ei sunt stivuite sub poliţa ferestrei.

— A dorit să fie distruse, Patty?

— N-a spus decât că le putem distruge după ce le citim. Dacă vrem.

Tom încuviinţează din cap. Pe amândoi îi întristează pierderea. Exista o anumită ordine în casă, aşa cum devenise ea; în ultimii câţiva ani, păruse corect să se afle aici numai ei trei: familia dispăruse, rămăseseră doar îngrijitorii.

— Ce scris frumos avea, observă Patty, adunând jurnalele.

Deja au citit unele paragrafe. Lui Patty îi stăruieşte în minte o imagine pe care n-a avut-o înainte. A unei copile absoluţe, crescând în mohorâta casă parohială, a unei profesoare de la şcoala cu internat, a unei femei ce poartă o dragoste neîmpărtăşită. În bucătărie, slăbeşte frânghia scripetelui ce ţine în suspensie rastelul de uscat rufe şi strânge, una câte una, hainele de pe el. împăturindu-le pe rând, le face teanc, gata de călcat. Ce ciudat, îşi spune ea, că Sarah Pollexfen a ţinut să se afle toate astea.

Oamenii din oraşul de pe ţărmul principal află de deces. Esmeralda, cea mai mică dintre fetele Coyne, află noutatea la băcănia

lui Meath, umplând un coş de sârmă cu alimente. Se va simţi diferenţa, chibzuieşte ea. Tom va fi afectat; casa va fi a lui Tom acum, aşa cum şi pământul îi aparţine. Domnul O'Hagan aude vestea şi-şi aminteşte cum Sarah Pollexfen a intrat în bucătărie cu o tavă, tocmai când el şi barcagiul toastau întru fericirea Villanei, la nunta ei. Sora Conheady, victima unui atac cerebral acum o lună, se chinuieşte să-şi facă o cruce, dar nu izbuteşte. Faţa i-a încremenit într-un zâmbet împăciuitor, care nu reflectă natura gândurilor ei. N-am fost înţelegătoare, o acuză gândurile. Ar fi trebuit să-i dea băiatului cărţile şi să se mulţumească să-i zâmbească, să nu fi scris biletul acela. O invidiază pe Sarah Pollexfen pentru că şi-a găsit liniştea. „Dumnezeu s-o odihnească", îi spune doamna Moledy poştaşului care sună la uşă ca s-o informeze, ştiind că şi ea a avut o oarecare legătură cu familia. Doamna Moledy – ajunsă la o vârstă venerabilă – locuieşte în apartamentul de la subsolul fostei ei pensiuni, vândută în 1959 unei companii de asigurări. Cu două străzi mai încolo, în birourile firmei Harbinson & Balt, Eugene Prille se ocupă de bruma de formalităţi impuse de deces.

În dormitorul de un roz bolnăvicios, pielea i se strânge, sângele îi este rece ca apa. Rictusul ce umbreşte maxilarul relaxat este îndepărtat prin apăsare de femeia care spală cadavrul. Sunt respectate riturile funerare obişnui-te, se fac aranjamentele necesare.

— Un suflet nobil, murmură antreprenorul de la pompe funebre, care tocmai urcă să ia măsura.

— Da, asta a fost.

Părul negru al lui Tom este acum periat pe spate şi înspicat ici-colo cu gri; bretonul nu mai există. Faţa, rotundă în copilărie şi întrucâtva asemănătoare cu a mamei lui, e acum neregulată, cu pielea înăsprită de prea multă expunere la intemperii. Dar ochii şi-au păstrat privirea inocentă din trecut, contribuind la impresia de tinereţe degajată de agilitatea cu care lucrează pe ogoare.

— Ei, asta este, remarcă cioclul, cu un aer de finalitate profesională.

— Vă mulţumesc că aţi venit.

Ies din cameră împreună, iar pe palier li se alătură terierul negru al lui Tom. Coboară scara în spirală, lângă care mai atârnă şi

acum portretele de familie. Moarta va fi scoasă din dormitor cu o oră înaintea funeraliilor, acesta fiind dintotdeauna obiceiul familiei.

— Un vânt foarte tăios, observă antreprenorul, ca să spună ceva, după ce au ieşit pe uşa principală, zăbovind câteva minute pe trepte.

— Nu putea suferi frigul, îşi aminteşte Tom. Nu o dată mi-a spus.

Ceva mai târziu, află şi alţii de moartea rubedeniei sărace a Rollestonilor, reţinând, din necrologul publicat în ziar, data şi ora înmormântării. La Unionhall, fiii familiei Camier, invitată la nunta Villanei Rolleston, nu par deloc interesaţi de deces. La Buttevant, o nepoată a lui Lady Rossboyne face un efort să-şi amintească cine e Sarah Pollexfen, dar nu reuşeşte. În Anglia, copiii fratelui lui Sarah Pollexfen îşi telefonează unul altuia ca să anunţe că, după toate aparenţele, mătuşa pe care n-au văzut-o niciodată şi-a dat sufletul în casa despre care au auzit atâtea poveşti, situată pe o insulă de lângă County Cork. „Sunt prea bătrân pentru înmormântări”, constată Villiers Hadnett, în casa moştenită de el, undeva lângă Athlone. „Periculoase ocazii, funeraliile”. Nici la Unionhall şi Buttevant, nici în Anglia nu-şi face nimeni planuri să ajungă la timp la înmormântare.

În zilele care trec, în bucătărie continuă lectura jurnalelor: o datorie solemnă, fiind vorba de îndeplinirea ultimelor dorinţe ale răposatei. Revelaţiile înăbuşite o viaţă întreagă continuă să apară şi ele, chiar dacă fundalul este cunoscut.

Carriglas, 18 ianuarie 1938. Am zugrăvit sera. John James a adus chitul, iar eu şi Villana l-am presat cu lamele cuţitelor de bucătărie. N-aş fi crezut să fim în stare, dar Villana a fost sigură că vom reuşi.

Carriglas, g martie 1947. Un portret de pe peretele de lângă scară a căzut azi-noapte, cioburi de sticlă pretutindeni. Rama şi pânza au suferit stricăciuni şi John James susţine că nu e nimeni prin apropiere care să se priceapă să le restaureze. Aşadar, am mutat tabloul într-o cameră de oaspeţi, sprijinindu-l de perete, lângă dulapul cel lung.

Carriglas, 14 iunie 1953. De două zile, Lionel, Haverty şi Tom se chinuiesc să repare hidroforul; până acum, n-am avut niciun pic de apă în casă. Dar în seara asta a început să picure.

Carriglas, 3 noiembrie 1938.

— Îţi aduci aminte de găina mea bolnavă? m-a întrebat subit Villana la cină şi, de fapt, nu mi-am amintit imediat, a trebuit să mă gândesc câteva minute.

Umezeala s-a extins pe tavanul dormitorului de odinioară al doamnei Rolleston. Am mutat cu Patty măsuţa de toaletă de sub pata de umezeală. Am pus bine periile cu mânere de fildeş şi flacoanele de parfum, rămase acolo din decembrie 1931. Sunt curioasă dacă va mai folosi cineva parfumul acela. Poate se va ţine cândva o licitaţie la conac şi atunci se va găsi cineva să cumpere aceste relicve micuţe.

Ca detaliile domestice de pe o tapiserie, anii care-i separă pe Tom şi Patty de 1931 li se derulează sub ochi în însemnările zilnice. În alte încăperi de la etaj, aşternuturile de pat sunt strânse de pe saltele, mobilele sunt acoperite. Pe plita de fontă din bucătărie apare o crăpătură. Villana şofează Renaultul mare şi negru, coborându-i capota vara. Haverty se urcă pe acoperiş ca să instaleze antena unui aparat de radio; într-o noapte de vară, un dud se lasă într-o rână peste vecinul lui. Sunt referiri la Schema de Electificare Shanon, recolta de sfeclă de zahăr a lui Lionel, destinată frontului, zăpada din 1946. Piciorul lui John James este afectat de artrită, în salon, pianul la care a cântat domnişoara de Ryal în după-amiaza cununiei se dezacordează. Zorile mai luminează o dată cerul. Se trag draperiile la începutul unei noi nopţi, apoi la fel, în noaptea următoare.

Aproape că nu există cuvânt care să nu fie citit atent, greşeală de ortografie care să scape necorectată. Scrisul seamănă cu autoarea; curgerea prozei te face să te gândeşti tot la ea. Patty a uitat că în primele ei zile la Carriglas a luat-o pe Sarah Pollexfen drept sora Villanei, până când i-a explicat Brigid că lucrurile nu stau aşa. Nici Patty, nici Tom nu ştiuseră că ea se îndrăgostise de Lionel. Sarah Pollexfen fusese doar o femeie care deretica prin casă; poveştii ei, a datoriei împlinite şi a dragostei neîmpărtăşite, îi dăduseră formă pretenţiile mai ambiţioase ale altora. Nimeni n-o văzuse supărată sau copleşită de emoţii. Dar aici, în însemnările zilnice, nu-şi ascundea trupul gol.

Mişcaţi de amintirile ei, reflectează asupra propriilor amintiri. îşi aduc aminte de seara cu trupa Zodiac, cum Patty auzise de spectacol

şi Tom se dusese să-l vadă. Tom îşi aminteşte cum Derek Birthistle era consemnat la vestiar în orele de catehism, cum Neck Daly şi Deso Furphy dădeau salutul mussolinian pe South Main Street, cum liniarul de abanos al Fratelui Meagher lovea furios în tablă. Primul film văzut vreodată de Patty la cinematograful Traynor fusese The Girl of the Golden West[1]. „Nu folosesc niciodată bicicleta veche”, spusese Haverty, arătându-i lui Tom cum să lubrifieze butucii roţilor şi lanţul, cum să ridice sau să coboare şaua şi ghidonul. „Nici ei nu se abţin de la carne vinerea”, îi explicase Brigid, după ce Patty petrecuse o săptămână la Carriglas. „Îţi prăjesc un ou”. Contesa de Clonmel câştigase Cupa Comesenilor, iar Haverty şi domnul O’Hagan pariaseră pe ea, patruzeci la unu. Domnul Coyne o preferase pe Frumuşica lui Sally. În magazia folosită şi acum ca atelier, masa de toaletă din mahon, evacuată cândva din dormitorul colonelului Rolleston ca să i se repare un picior, a dispărut sub cutii de vopsea şi sticle. „Ştii, treaba asta valorează o avere”, spusese Haverty într-una din dăţile când el şi Tom se urcaseră pe acoperiş ca să înlocuiască o placă de plumb. Puteai drege o perforaţie cât un vârf de ac ungând-o cu Seccotine ori Durafix, dar dacă găurile erau mai mari, sau apăreau crăpături, nu prea aveai ce face, în afară de a colecta apa. „Ne-am simţi mai bine dacă ai locui şi tu cu noi, în casă”, îi spusese Villana când nu mai rămăseseră decât ea şi Sarah Pollexfen. Tom doarme în camera care i-a aparţinut tatălui său şi-şi petrece serile în bucătărie, cu Patty. Acum şase luni au început să cadă ţiglele de pe căsuţa de la poartă.

— Am de lucru, zice Tom la bucătărie şi căţelul se ţine după el până pe ogor.

Sub picioarele lui, pământul e tare ca fierul. Când caută pe pipăite lutul umed al fântânii, îl găseşte sloi de gheaţă. Pe raftul de stâncă situat odinioară la nivelul ochilor, dar pe care îl priveşte acum de sus, cantitatea de cruciuliţe şi monede din nişă a sporit cu anii, dar cele de care îşi aminteşte din copilărie sunt tot acolo. Iar femeile continuă să vină în pelerinaj, an după an, în miez de vară. De când se produsese decesul, intenţionase să-şi facă timp să vină până aici.

În apropiere, oile se îngrămădesc una în alta, sub un zid prăbuşit; le numără în trecere. Sunt cinci; a mai numărat încă

cincisprezece pe versantul dealului; altele pasc iarba de sub araucana și frăgari. Vitele iernează în curtea pietruită.

Trece de la un câmp la altul, examinând gardurile. Pe îndoitura brațului, protejată cu o bucată de pânză de sac, duce un colac de sârmă ghimpată. O poartă, putredă deja de douăsprezece luni, se năruie când încearcă să o mişte pe balamale; în unele locuri, stâlpii trebuie înlocuiţi. S-ar putea ca iarba să fie mai bună anul acesta decât anul trecut, dacă n-o năpădeşte rugina. „Băieţaşul galben”, aşa îi spusese sora Teresa Dolores, atingând cu vârful indicatorului planşa de pe tablă. Buachållan hui.

Întinde bine o bucată de sârmă, răsucind-o cu patentul, pe urmă bate încă un ţăruş în pământ. Chiciura albă de pe iarbă s-a topit; paşii lui, până la gard şi de la el, au trasat o pârtie. Ştiuse întotdeauna că va avea o casă când va muri Sarah Pollexfen.

În bucătărie, Patty taie felii din costiţa de ieri. Pe soba electrică, instalată în locul plitei, fierb cartofi într-o cratiţă. Bufetul şi lunga masă de stejar sunt aşa cum şi le aminteşte de când lumea; acelaşi curent îngheţat suflă din coridorul ce duce spre anexe. De când cu decesul, Patty este tăcută, nu vorbeşte des cu Tom. Încheieturile degetelor ei ciocăniseră la uşa lui Sarah Pollexfen, fără a primi vreun răspuns; ceaşca de ceai pe care i-o ducea scotea aburi în aerul rece. Când nu i se răspunsese nici după ce o strigase cu voce tare, nu deschisese uşa, ci pornise în căutarea lui Tom.

Pune două farfurii pe masa din bucătărie şi deschide aparatul de radio. Voci bărbăteşti discută în contradictoriu despre preţul produselor agricole; nu ascultă şi, după câteva clipe, închide radioul. Ce va face Tom acum? Nu e niciun secret că Esmeralda Coyne e gata să-l ia de bărbat. De nenumărate ori, duminica, după liturghie, când lumea stătea la taclale lângă biserică, Patty a auzit spunându-se că Esmeralda Coyne vrea să se mărite cu el şi să transforme Carriglas într-un fel de hotel.

— După-masă trebuie să trec dincolo, zice Tom, după ce au terminat mâncarea gătită de ea.

Lui Patty nu-i convine să rămână singură acasă, cu moarta încă întinsă pe pat, dar nu protestează. Va sta în bucătărie; nu va ieşi de aici

până nu se întoarce el.

— Iei tu pâine şi cotlete de porc de la măcelăria Broderick? Cumpără patru cotlete mari cu rinichi.

Tom o asigură că va face întocmai. Ea îi mai scrie câteva cumpărături pe un petic de hârtie rupt din marginea ziarului. Se duce dincolo ca să parieze, îşi spune ea; nimic nu-l poate împiedica să-şi plaseze banii de pariuri. Încă pistruiată şi cu un anumit aer de incredulitate în priviri, Patty n-a pariat în viaţa ei pe un cal sau un ogar, deşi acum e deja o femeie căruntă; era treabă de bărbat.

Merge cu maşina în oraş, peste pod, iar câinele negru stă tolănit pe scaunul de alături. Copacii desfrunziţi se profilează negri pe albastrul intens al cerului lipsit de nori. Din hornurile puţinelor case pe lângă care trece, fumul se ridică vertical; promoroaca mai dăinuie pe sub gardurile vii.

Apropiindu-se de oraş, ridică tot mai des mâna în semn de salut; toată lumea îl cunoaşte, pe o rază de câţiva kilometri. Opreşte maşina în dreptul tavernei lui Spillane.

— O sticlă de bere neagră, comandă el la bar.

Îi salută pe bărbaţii aflaţi acolo şi încuviinţează din cap când barmanul zice:

— Aud că s-a stins.

— Aşa e.

Un tip ridică ochii din ziarul The Irish Press. Zice că a auzit şi el vestea şi lasă, decent, să se scurgă câteva momente înainte de a continua:

— Săgeata câştigă, Tom?

Ştergându-şi spuma de pe buze, Tom dă iarăşi din cap. Intenţionează să pună ceva bani pe Săgeata; simte ceva pozitiv în legătură cu calul ăla. Omul cu ziarul râde:

— Am mai auzit asta, Tom.

— Va câştiga sigur.

De când a citit în jurnalele lui Sarah despre evenimentele survenite după moartea tatălui său, Tom se străduieşte să le înţeleagă. Dowley găsise un motiv de răzbunare în tulburările vremii şi era firesc să se întâmple aşa. Dar caracterul extraordinar al faptelor survenite

ulterior îl uluieşte pe Tom. Se vorbise întotdeauna că Rollestonii îşi croiseră drum până la insulă prin vărsare de sânge, dar se vorbise şi despre cât de omeneşte se purtaseră în perioada foametei, iar ei fuseseră buni atât cu mama lui cât şi cu el. Ciudat era că fuseseră afectaţi şi de una, şi de alta, în aşa măsură încât nu putuseră face faţă situaţiei.

— N-o să primeşti o cotă prea bună, îl avertizează omul cu ziarul, iar Tom răspunde că ştie.

Se discută şi despre alţi cai. Micuţu Jack Horner şi Haiosul III, Fred Wootton, cu şanse.

— Înmormântarea va fi dimineaţă? se interesează barmanul, frecând un pahar.

— La unsprezece.

— A, bine.

Tom termină de băut şi nu mai deschide gura, decât ca să anunţe că va mai trece pe acolo ceva mai târziu. La casa de pariuri i se oferă cota de unsprezece la opt. Ia biletul şi pleacă de la agenţia de pariuri, deşi ar putea urmări cursa dacă ar mai rămâne. Preferă de fiecare dată să n-o facă; a devenit un obicei să parieze şi să plece, să umble prin oraş, făcându-şi târguielile, cât timp se desfăşoară cursa.

— Frumoasă vârstă, remarcă Esmeralda Coyne, oprindu-l pe stradă ca să i-o spună. A murit uşor?

— Mai mult ca sigur a murit în somn.

— Asta e bine.

El e de acord că e bine. Ştie cât de mult o interesează pe Esmeralda Coyne ce se va întâmpla în continuare. Au trecut mai bine de zece ani de când ea a remarcat, întâlnindu-l tot aşa, întâmplător, pe stradă, că nimeni nu poate alege cum să vină pe lume, cum ar putea? În zilele noastre nimeni nu mai dă doi bani pe problema asta, spusese ea.

— A rămas de pe urma lor o casă mare şi frumoasă, Tom.

— Cam dărăpănată pe ici, pe colo.

— N-ar fi prea greu de reparat.

Ea nu-şi maschează interesul. Ori de câte ori oamenii din prăvălii sau cârciumi îl privesc într-un anumit fel, ştie că şi-au amintit de Esmeralda Coyne. Sora ei cea mai mare s-a măritat cu Slattery, cel

care îl învăţase pe Tom cum să se caţere pe zid şi să se uite înăuntru, prin ferestrele sălii de biliard. Acum ei sunt proprietarii service-ului şi ai pompei de benzină, iar Esmeralda locuieşte cu ei.

— Un hotel e un lucru de perspectivă în Irlanda, Tom. Yankeii pur şi simplu roiesc.

— Da, da, am auzit despre asta.

— O să închidem obloanele la ora înmormântării. Pe esplanadă se plimbă cu pas vioi două călugăriţe, altfel îmbrăcate decât sora Teresa Dolores şi sora Sullivan. E greu să te obişnuieşti cu rasele pe care le poartă acum, să nu te gândeşti la ele ca la nişte lucrătoare laice de un fel sau altul. Ele privesc în direcţia lui, dar nu-l salută. Se ştie bine că Tom pierde vremea pe promenadă până se termină cursa şi că, după aceea, de câştigă sau de pierde, se întoarce la taverna lui Spillane şi stă acolo un ceas, două. Se întreabă dacă surorile ştiu că el se plimbă de colo-colo, omorându-şi timpul în loc să lucreze. Are ceva în comun cu ele, nu e nici el căsătorit, dar nu te poţi aştepta ca ele să se gândească la asta, mai mult decât ar fi simţit odinioară sora Teresa Dolores şi sora Sullivan că au ceva de împărţit cu Briscoe, cu domnul McGrath sau cu domnul Tobin de la pensiunea Trandafirul din Tralee. Până la urmă, Briscoe s-a însurat, la fel domnul Tobin, dar domnul McGrath nu, nici domnul O'Hagan, iar barcagiul era încă de pe atunci prea bătrân. Tom n-a dorit niciodată să se căsătorească, nici cu Esmerlada Coyne, nici cu altcineva. „Unii sunt aşa de la natură", zicea barcagiul, celibatul rămânând printre subiectele lui favorite. Şi, fireşte, nu se referea la oamenii în sutană. Excludea celibatul obligatoriu, ca al preoţilor.

Pe esplanadă au apărut prăvălii. S-a construit un mare magazin universal. Vechea sală de biliard a fost demolată. Maidanul care urma să fie „Parcul Părintele Quirke" a rămas tot un maidan.

Se răsuceşte pe călcâie şi face cale întoarsă, pe lângă plăcuţele de alamă şi ferestrele de la care privea, arogantă, pisica albă. Nu departe, stătuse ultima oară de vorbă cu Holy Mullihan, înaintea plecării acestuia din oraş. La cincizeci de metri mai încolo, cinematograful Traynor a devenit un magazin de mobilă. La casa de pariuri, îşi bagă în buzunar câştigul, apoi cumpără cele necesare de la

Meath, cerând şi o sacoşă de plastic ca să le transporte. Femeia de la casă se interesează de deces, cu o compătimire respectuoasă.

— Acum ţi-o fi greu, singur, speculează ea, apăsând pe butoanele casei de marcat, iar el îi răspunde că probabil îi va fi.

Ochii ei îi inventariază hainele când se întoarce spre el să-i spună cât are de plătit în total, iar el o simte cum gândeşte că ar fi bine ca Esmeralda Coyne să se ocupe de ele. A îmbrăcat un veston, ca întotdeauna când vine cu maşina în oraş; împreună cu pantalonii, acesta alcătuieşte un costum maro, în dungi, boţit şi cam lucios prin unele părţi. Puloverul verde pe care-l poartă e destrămat la coate, dar asta nu se vede de sub sacou.

— Patty mai e pe insulă? întreabă, într-o doară, casiera.

— Mai este.

— N-am văzut-o de mult.

Femeia se întreabă dacă acum, după moartea lui Sarah Pollexfen, mai e corect şi decent ca Patty şi cu el să locuiască sub acelaşi acoperiş. Se întreabă dacă Esmeralda Coyne este suficient de pricepută ca să administreze un hotel. Se întreabă dacă Esmeralda Coyne va pune mâna pe Tom.

Tom ştie toate astea. Intuieşte gândurile femeii, fiindcă o cunoaşte de o viaţă. Pune în sacoşă mărfurile cumpărate şi-i spune la revedere. Ea strigă după el, ca să-l întrebe de data înmormântării.

— Mâine, îi răspunde el.

Abia dacă a mai rămas destul pământ ca să mai poţi trăi de pe urma lui. împreună, fraţii au vândut prea mult, după ce Lionel a avut accidentul cu secerătoarea, şi după ce Haverty a îmbătrânit prea mult ca să-l mai lucreze. Avuseseră nevoie de bani ca să ţină casa şi oricum nu avusese importanţă, pentru că nu exista o nouă generaţie de moştenitori. Cândva, cât de curând, va încerca să răscumpere un hectar sau două.

La măcelăria Broderick, priveşte cum se taie cotletele de porc, fiecare cu câte o bucată de rinichi. Măcelarul, fiul acelui Broderick ce aproviziona Carriglas cu carne de proastă calitate, supărat că nevastă-sa e însărcinată, se referă compătimitor la deces.

— Mâine, repetă Tom.

Primeşte asigurări că obloanele măcelăriei vor fi trase.

— Fără probleme.

La taverna lui Spillane, tonul barmanului e laudativ.

— A avut avantaj clar.

— Desigur, i-a priit să alerge.

I se toarnă bere neagră în pahar. Cititorul ziarului The Irish Press nu se mai vede.

— Ce soartă va avea vechiul conac? întreabă barmanul ca să întreţină conversaţia, iar Tom îşi aduce aminte ce spunea Haverty despre plumbul de pe acoperiş, că valorează o avere şi cum Villana îl îndemnase cândva: „Vinde Carriglasul pentru plumb, Tom”.

Răspunde că nu ştie.

Mai stă puţin să bea; se abordează şi alte subiecte. Pe urmă îşi ia sacoşa de plastic plină de alimente şi se întoarce la locul unde şi-a parcat maşina. Se apropie asfinţitul; aerul este mai rece decât peste zi; la apus, cerul s-a înroşit. În maşină, mângâie câinele pe cap înainte de a porni motorul. Acesta dă din coadă, lovi lui portiera pe dinăuntru.

— Nu-i aşa că eşti un câine drăguţ şi răbdător? zice el, aceasta fiind lauda favorită a patrupedului.

Amurgul se lasă tot mai greu, în timp ce Tom conduce printre câmpuri. Pe pod, tăbliţa de bronz prin care se comemorează eroul a coclit. Lichenii s-au târât în sus pe cimentul în care e încastrată. Trece pe lângă ea, neafectat de prezenţa ei.

— Tot frig e? întreabă Patty, despachetând cumpărăturile.

— Da.

— Cu cine te-ai întâlnit?

El îi spune de barmanul de la Spillane, de tipul care citea The Irish Press şi de femeia care a intrat în vorbă cu el la casa de la băcănia lui Meath. Nu pomeneşte de Esmeralda Coyne, deoarece nu este necesar.

— Broderick va trage obloanele la măcelărie, o anunţă el.

În oficiul cel mai apropiat, pregăteşte o cratiţă de mâncare pentru câine şi apoi se întoarce să aştepte la masă propria lui porţie.

Ea deschide o conservă de piersici cumpărată de el şi varsă fructele în două boluri. Se frig cotletele, se taie felii de pâine proaspătă.

Se fierbe un ceai.

Patty ghicește că Esmeralda Coyne l-a pândit. Știuse că el va trece peste pod, fiindcă se uitase în ziar să vadă ce curse de cai erau. I-o fi vorbit, fiindcă vestea decesului o obliga.

— Calul meu a ieșit primul, zice el.

— Ai câștigat mult, Tom?

— Nu mult. Important este că a ieșit primul când am știut că va ieși. Asta mi-a făcut plăcere.

Și el reflectează la viitor. Ar putea avea un hotel și atunci prin camerele Rollestonilor ar umbla străini. Câștigul ar fi frumușel. Turiștii ar intra cu bagajele lor, așa cum făcuseră invitații la nuntă, numai că acum totul ar fi mai simplu, datorită podului. Oaspeții ar bea whisky în hol și s-ar așeza la masă. În grădină, ar cultiva legume, pentru ei. Într-o zi, acum o veșnicie, Esmeralda Coyne îi explicase totul de-a fir a păr. Insula se va schimba radical, va fi un loc absolut nou, cu așa un du-te-vino. Iar Esmeralda e încă destul de tânără ca să nască un copil sau doi.

— A, grozav, exclamă, când i se pun în față cotletele.

Câinele negru s-a întins cât e de lung în fața ușii. Un deșteptător ticăie pe bufet.

— Cum se numea calul, Tom?

— Săgeata. O iapă tânără.

— Bine că a câștigat.

Mâncând, lui Patty îi trece prin minte un gând nostim: pare ciudat ca un dric să ducă moarta pe malul celălalt, când toată insula a fost cândva un cimitir. Chiar Sarah Pollexfen îi spusese asta, explicându-i în bucătărie, într-o după-amiază, semnificația menhireloi. Vorbise despre osemintele de sub tălpile lor și despre barcazurile care aduceau morții în acest loc ales, despre procesiunile funebre.

— Eu n-am văzut încă menhirele, zice ea. N-am fost niciodată acolo sus.

— Nu fug de acolo.

— Am să mă duc zilele astea.

Într-un fel, le va fi mai ușor. Sarah Pollexfen fusese cea mai blândă dintre ființe, dar menirea ei fusese să dea ordine și să interzică.

Ar fi păcat să-i ardem jurnalele, reflectează Patty, stivuind frumos farfuriile, deşi ea a spus că pot fi distruse după lectură. Imaginează-ţi o slujnică de la bucătărie expediind cereri de bani!

— Partea dulapului de lângă plită e uscată, propune ea. Un loc la fel de potrivit ca oricare altul.

Tom aprobă, dând din cap. Timp de o oră citeşte ziarul, întins pe masa pe care fuseseră farfuriile şi ceştile. Exista şi un gol, tot mai mare pe măsură ce dispăreau ceilalţi, unul câte unul. îl simţise iar azi-dimineaţă, când traversase curtea, o apucase pe scurtătură prin grădină şi ieşise pe drumul ce ducea la chei. Va ţine o lună sau două, după care nu va mai fi simţit.

— Noapte bună, atunci, Tom, îi urează Patty, luând ceasul deşteptător de pe bufet.

Vor continua să trăiască aici, fără să schimbe ceva: amândoi ştiu asta, deşi niciunul nu spune nimic. El nu va vinde plumbul de pe acoperiş, nici nu-i va chema pe cei de la Burke să organizeze o licitaţie. Cu timpul, lumea se va obişnui ca ei doi să-şi aibă căminele în aceeaşi clădire. Cu timpul, interesul Esmeraldei Coyne va păli. „Eşti fericit, Tom?” îl întrebase Villana când îl invitase să se mute din căsuţa portarului şi să locuiască în casa mare. Nu-şi dorea decât ce avea, nimic mai mult, mărturisise el. „O, dar asta înseamnă fericire”, spusese Villana.

— Noapte bună, Patty.

El mai zăboveşte puţin, apoi urcă pe scara din dos, stingând luminile din mers. În dormitorul unde aerul e încărcat de izul morţii, îndoaie marginea cearşafului şi priveşte chipul palid. Deja nu mai e chipul lui Sarah Pollexfen, dar, cât încă mai există o asemănare vagă, îi este recunoscător că, rudă săracă fiind, a scris epitaful familiei. Carriglas v-aţi un loc până unde să te plimbi într-o după-amiază de vară, afirmă scrisul ei ordonat, aşa cum ne plimbam noi până la ruinele abaţiei şi la tumulul funerar. În camere s-au adunat absenţele, în grădină, tăcerea. Prin ei, Carriglas s-a întors în ţărână. Acoperă la loc rămăşiţele neînsufleţite şi dă să stingă lampa. Cum coboară, prin casă reverberează ultimele cuvinte, liniştindu-i sufletul: felul cum s-au pedepsit singuri pare sinistru, dar şi o minune.

CUPRINS

1 Sarah soseşte 5
2 Podul 27
3 Cornelius Dowley 8 4
4 Pregătiri de nuntă 106
5 Domnul Coyne se răzgândeşte 123
6 Oaspeţi pe insulă 143
7 Nunta Villanei 167
8 La Carriglas, toamna 202
9 Tom şi doamna Rolleston 217
10 Sarah ne părăseşte 235

Format 16/54 x84 Coli tipo: 16
Tiparul executat la: Graficprint Industries Tel: 0752 754 147